

ΕΚΛΟΓΗ

ΑΠΟ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΤΟΜΟΣ Δ'

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1948

ΑΡΙΘΜΟΣ Ι

Φιλοσοφία και Πολιτική	Bertrand Russell	1
Δημοκρατία και Έλευθερία		
«Pravda», Μόσχα, και «The Economist», Λονδίνο		4
Γιατί οι δικτάτορες κάνουν εκλογές; «The New York Times»		10
Τί μās διδάσκουν αἱ ασθένειαι τῶν διδύμων		
«Le Figaro Littéraire», Παρίσι		12
Ἀγγλικὴ κρίσις... παγκόσμιος κρίσις		
«Une Semaine dans le Monde», Παρίσι		15
Τὸ μεταπολεμικὸν ἰσοζύγιον τῆς Μεγάλης Βρετανίας		20
Ἡ ἡμερησία «Σικάγο Τριμπιούν» «The Observer», Λονδίνο		28
Ταξίδι στὴ Λαπωνία	Knud Leem	32
Διάλογος μ' ἕναν Σουηδὸν	I. Θ. Κακριδῆς	40
Ἐνα νέο ἀναισθητικὸν «Chambers's Journal», Ἐδιμβούργο		45
Ἡ ἐπιστῆμη εἰς τὰς πολικὰς περιοχὰς		
«The Contemporary Review», Λονδίνο		47
Ὁ Περὸν καὶ ἡ νέα Ἀργεντινὴ Ἀπὸ τὸν διεθνή τύπο		50
Ὁ Ἐντουαρντ Λὴρ	Holbrook Jackson	60
Τὸ σύγχρονον Θιβέτ	«Eastern World», Λονδίνο	71
Ἀποσπάσματα αὐτοβιογραφίας Ἐλισάβετ Μ. Μαρινέγκων		76
Τὸ πρόβλημα τῶν «κολλεκτιβιστικῶν σπιτιῶν» Th. Bruff		82
Ἡ ἀεροφωτογραφία «The Geographical Magazine», Λονδίνο		86
Πῶς βλέπουν καὶ ἀκούνε τὰ ζῶα «Lettres Françaises», Παρίσι		88
Τὸ μέλλον τοῦ Ὁργαν. Κρατικοποιήσεως Ernest Davies		91
Μεγαλύτερα ἀσφάλεια εἰς τὰ ἀεροπ. ταξίδια Ch. Gardner		96
Ἡ φιλοσοφία τῆς Σινικῆς ἀρχιτεκτονικῆς Charles Tchen		101
Περιπέτεια στὴν Τενερίφφη (διήγημα)	A. K. Taylor	107
André Leroi-Gourhan: «Évolution et Techniques»		
«Une Semaine dans le Monde», Παρίσι		110
Μποροῦμε νὰ κατανοήσουμε τοὺς Ρώσους; E. Crankshaw		113

Σὺ ποὺ ἔχεις κάλλη γιὰ προικιὰ καὶ χάρες γι' ἀντιπροίκια,
γιὰ νὰ πατεῖς ν' ἀνθίζουνε καὶ τ' ἄδρoσα χαλίκια, μὰ ποὺ γιὰ μὲ μονάχα
ἴσκιo βαρὺν ἐσκόρπισε θανάτου ἢ ἐμορφιά σου,
ἄκουσε κάτι ποὺ θὰ πῶ γερότoς στὰ γόνατά σου, σὰν παραμῦθι τάχα.

« Τῆς λίμνης ἡ Νεραιίδα, ξωθιά μαρμαροστήθα,
ποῦχε τῆς μαύρης κόλασης στὰ μαῦρα μάτια σπῖθα, γυναίκεια ροῦχα ἐντύθη·
περνᾶ ἀπ' τὸ δάσος τὸ ὑγρό, ποὺ τραγουδάει ὁ γκιώνης,
καί, σὰν ἐσὲ πεντάμορφη...— Ἀγάπη μου, θυμώνεις; Τὸ λέει τὸ παραμῦθι...—

Ἦρθε στὴν κρήνα τοῦ χωριοῦ καὶ κάθισε, κι ἀρχίζει
τὰ δλόσγουρά της νὰ τραβάει μαλλιὰ καὶ νὰ ξεσκίζει τὸ κρινομάγουλό της,
καὶ κλαίει τὸν ἄρρεβῶνα της, πῶς ἔπεσε κ' ἐχάθη
στοῦ πηγαδιοῦ τ' ἀνήλιαγα καὶ στοιχειωμένα βάρη καὶ τρέμει τὸ γονιό της.

Περνοῦν διαβάτες γνωστικοί, τὴ βλέπουν καὶ τραβοῦνε,
κάπου μὲ δυὸ γλυκόλογα τῆς ζαχαρογελοῦνε, κι' ἀποδῶ πᾶνε κι' ἄλλοι...
Περνᾶ κι' ὁ νιὸς Τραγουδιστής, μοναχογιὸς τῆς χήρας,
κοιλάρφανο χλωμὸ παιδί, ποῦχε προικιὸ τῆς μοίρας μόνον καρδιά μεγάλη:

“ Λαμπάδα ἐμπρὸς στὰ κάλλη σου καὶ τὴ ζωὴ μου ἀνάβω,
πάρε με πάντα κ' ἔχε με τῆς ὀμορφιάς σου σκλάβο καὶ δοῦλο τῆς ἀγάπης·
τὸν ἄρρεβῶνα πῶχασες — κι' αἶς εἶναι κι ἄλλου — βγάζω·
στὰ στοιχειωμένα τὰ νερά, ἂν εἶναι, δὲν τρομάζω ἢ δράκος ἢ ἀράπης!”

Δὲν τὸ εἶπε, δὲν τ' ἀπόσωσε, τὸν δένει ἀπὸ τὴ μέση
καὶ στὸ πηγάδι τὸ βαθὺ...— Πές μου, Κερά, σ' ἀρέσει, ἢ ὡς ἐδῶ νὰ μείνω;
βλέπω τὸν ὕπνο μῆνυμα στὰ μάτια σου νὰ στέλλει·
Μὴν τονε διώχνεις· πιότερο τί τάχα νὰ σὲ μέλει: γιὰ μένα ἢ γιὰ κείνο;

I. ΓΡΥΠΑΡΗΣ

Ἡ «ΕΚΛΟΓΗ» ἐκδίδεται σὲ συνεργασία μὲ τὰ παρα-
κάτω περιοδικά:

ÉCHO — Revue Internationale (Γαλλικό).
INTERNATIONAL ÉCHO (Ὁλλανδία, Βέλγιο).
PARHAAT (Φιλανδία).
NEUE AUSLESE (Γερμανία, Αὐστρία).
ECO DEL MONDO (Ἰταλία).
WEN CHIEN: Καθρέπτης (Κίνα). — WITYA: Γνώση (Σιάμ).

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΩΡΕΑ 1. Τζορτζ
ΗΜΕΡΟΜ. 16.8.85
ΑΡΙΘ. 36005

Φιλοσοφία καὶ Πολιτική

Τοῦ BERTRAND RUSSELL

(Ἀπὸ τὸ βιβλίο «Philosophy and Politics»
ἐκδ. «Cambridge University Press», Καίμπριτζ)

Ἡ μόνη φιλοσοφία ποὺ
δικαιώνει θεωρητικὰ τὴ
δημοκρατία, εἶναι ὁ ἐμ-
πειρισμός. Ὁ Τζῶν Λῶκ, ποὺ
μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ σήμερα ἰδρυ-
τῆς τοῦ ἐμπειρισμοῦ, ἐξηγεῖ πόσο
σιετὰ συνδέεται ἡ θεωρία αὐτὴ
μὲ τὴν ἀντιλήψεις του γιὰ τὴν
ἐλευθερία καὶ τὴν ἀνεκτικότητα
καὶ μὲ τὴν ἀντίθεσή του στὴν ἀ-
πόλυτη μοναρχία. Εἶδε τὸ κακὸ
νὰ δημιουργηθῇ μὲ τὸν «ἐνθου-
σιασμό» τῶν φαιριῶν καὶ μὲ τὸ
δόγμα τῆς «ἐλέω θεοῦ» κυβερ-
νήσεως τῶν βασιλέων. Καὶ ἀπὸ
δυὸ ἀντίθεσε μία συμβιβαστικὴ
πολιτικὴ θεωρία ποὺ προχωρεῖ
σιγά-σιγά γιὰ νὰ δοκιμασθῇ κάθε
φορὰ, ἀνάλογα μὲ τὴν ἐπιτυχία
τῆς στὴν πράξη.

Αὐτὸ ποὺ, κατὰ ἐνα γενικὸ τρό-
πο, θὰ μπορούσαμε νὰ ὀνομάσω-

με φιλελευθερισμὸ στὴν πολιτικὴ
εἶναι ἓνα ἀποτέλεσμα τοῦ ἐμπο-
ρίου, ποὺ ἐμφανίζεται κατὰ περιό-
δους. Τὸ πρῶτο γνωστὸ παρά-
δειγμα τὸ ἔχομε στὴν Ἰωνία τῆς
Μ. Ἀσίας, ἔναν ἰόπο ποὺ ζοῦσε
ἀπὸ τὸ ἐμπόριο μὲ τὴν Αἴγυπτο
καὶ τὴν Ἀνδία. Ὅταν ἡ Ἀθήνα,
τὴν ἐποχὴ τοῦ Περικλέους ἔγινε
ἐμπορικὴ πόλη, οἱ Ἀθηναῖοι ἔγι-
ναν φιλελεύθεροι. Μετὰ ἀπὸ μίαν
μακρόχρονη ἀπουσία, ἡ ἰδέα τοῦ
φιλελευθερισμοῦ ξανὰ ἔβγαλε
στὴν πόλιν τῆς Λομβαρδίας τὸν Με-
σαίωνα καὶ κυριάρχησε στὴν Ἰ-
ταλία ὡς τὴν ἐποχὴ ποὺ ἐξαλεί-
φθηκε ἀπὸ τοὺς Ἰσπανοὺς, στὸν
16ο αἰῶνα. Οἱ Ἰσπανοὶ ὁμῶς δὲν
μπόρεσαν νὰ ξανακαταλάβουν τὴν
Ὁλλανδία οὕτε νὰ ὑποτάξουν τὴν
Ἀγγλία. Καὶ αὐτὲς ἀκριβῶς οἱ
χώρες στάθηκαν οἱ πρωτοπόροι

τοῦ φιλελευθερισμοῦ καὶ οἱ κυριώτεροι ἔμποροι στὸν 17ο αἰώνα.

Οἱ λόγοι γιὰ τοὺς ὁποίους τὸ ἔμπόριο συνδέεται μὲ τὸν Φιλελευθερισμὸ εἶναι φανεροί. Τὸ ἔμπόριο φέρνει τοὺς ἀνθρώπους σὲ ἐπαφὴ μὲ ἔθιμα διαφορετικά ἀπὸ τὰ δικά τους καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ χάνεται ὁ δογματισμὸς τοῦ ἀταξιδεύοντος ἀνθρώπου. Ἡ σχέση τοῦ πωλητῆ καὶ τοῦ ἀγοραστῆ εἶναι μία σχέση διαπραγματεύσεων ἀνάμεσα σὲ δύο μέρη, καὶ τὰ δύο ἐλεύθερα. Ἡ συναλλαγὴ ἀποδίδει περισσότερα ὅταν ὁ ἀγοραστής καὶ ὁ πωλητής εἶναι σὲ θέσῃ νὰ καταλαβαίνουν ὁ ἕνας τὴν νοοτροπία τοῦ ἄλλου. Ὑπάρχει, βέβαια, καὶ ἱμπεριαλιστικὸ ἔμπόριο ὅπου οἱ ἀγοραστὲς εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἀγοράσουν μὲ τὴν ἀπειλὴ τοῦ ἔθους. Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι τὸ ἔμπόριο πὺν γεννᾷ τὰ φιλελεύθερα φιλοσοφικά συστήματα πὺν ἀνθίσαν σὲς ἔμπορικὲς πόλεις, σὲς πόλεις πὺν ἦταν πλούσιες χωρὶς μεγάλη στρατιωτικὴ δύναμη. Σήμερα πὺν κοντὰ σὲς ἔμπορικὲς πόλεις τῆς Ἀρχαιότητος καὶ τοῦ Μεσαίωνα βρίσκεται ἡ Ἑλβετία, ἡ Ὀλλανδία καὶ ἡ Σκανδιναβία.

Στὴν πράξῃ, τὸ «πιστεύω» τοῦ φιλελευθερισμοῦ εἶναι ἔλευθερία γιὰ μᾶς καὶ τοὺς ἄλλους, ἀνεκτικότητα μέσα στὰ ὅρια τῆς δημόσιας τάξης, μετριοπάθεια καὶ ἔλλειψη κάθε φανατισμοῦ σὲς πολιτικὲς ἐπιδιώξεις. Ὁ πραγματικὸς φιλελεύθερος ἄνθρωπος δὲν λέει ποτὲ «αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια», ἀλλὰ «σύμφωνα μὲ τὴν κατὰστα-

σὴ τείνω μᾶλλον νὰ πιστεύω πὺς αὐτὴ ἡ γνώμη εἶναι ἴσως ἡ καλύτερη».

Οἱ γνωσιολογικὲς θεωρίες τοῦ ἔμπειρισμοῦ εἶναι ἡ μέση ὁδὸς ἀνάμεσα στὸ δογματισμὸ καὶ τὸ σκεπτικισμὸ. Στὴν ἐφαρμοσμένη πολιτικὴ, ἡ πνευματικὴ αὐτὴ τοποθέτηση ἔχει μεγάλες συνέπειες. Πρῶτα, δὲν ἀξίζει τὸν κόπο νὰ ἐπιβάλλουμε ἕνα σχετικὰ βέβαιο κακὸ πὺν ἤδη ὑπάρχει, γιὰ νὰ πετύχουμε ἕνα συγκριτικὰ ἀβέβαιο καλὸ πὺν θὰ ἔρθῃ. Συστήματα δογματικὰ χωρὶς ἔμπειρικὴ βάση ἔχουν τὸ πλεονέκτημα ὅτι ἀναπτύσσουν ἀνάμεσα σὲς πιστοὺς τους μεγάλο κοινωνικὸ σύνδεσμο. Ἐχουν ὅμως τὸ μειονέκτημα ὅτι προκαλοῦν τὴν κατακραυγὴ ἐνὸς ἀξιόλογου μέρους τοῦ λαοῦ. Τὰ δογματικὰ συστήματα ἔχουν ἀκόμη δύο μειονεκτήματα. ἀναπτύσσουν ἐσφαλμένες πεποιθήσεις ἐπάνω σὲ γεγονότα μεγάλης πρακτικῆς σημασίας καὶ προκαλοῦν ἄγρια ἔχθρα σὲ κείνους πὺν δὲν συμφερίζονται τὸν φανατισμὸ τῶν ἄλλων. Γιὰ ὅλες αὐτὲς τὶς αἰτίες δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζουμε ὅτι καὶ στὸ ἀπώτερο μέλλον, ἔθνη δεμένα σὲ μία δογματικὴ φιλοσοφία θὰ μπορέσουν νὰ ὑποσκελίσουν τὰ ἄλλα πὺν ἔχουν περισσότερη ἔμπειρικὴ χαρακτηριστὴρα. Ὅτι τὸ δόγμα χρειάζεται γιὰ τὴν ἐνότητα τῆς κοινωνίας — ὅταν παρουσιάζεται ἀνάγκη νὰ ὑπάρχῃ αὐτὴ ἡ ἐνότητα — δὲν εἶναι ἀλήθεια. Κανένα ἔθνος δὲν θὰ μπορούσε νὰ παρουσιάσῃ μεγαλύτερη ἐνότητα

ἀπὸ κείνην πὺν ἔδειξε τὸ Βρετανικὸ στὰ 1940...

Βρισκόμαστε σὲ μιὰ νέα ἐποχὴ θρησκευτικῶν πολέμων· ἀλλὰ θρησκεία σήμερα θὰ πῇ «ιδεολογία». Πολλοὶ σήμερα αἰσθάνονται ὅτι ἡ φιλοσοφία τοῦ φιλελευθερισμοῦ εἶναι πολὺ ἥπια καὶ γερασμένη. Ὁ ἰδεαλιστὴς νέος ζητάει κάτι πὺν δυνατό, κάτι πὺν νὰ μπορῇ νὰ δώσῃ μία ὁριστικὴ ἀπάντησιν σὲ κάθε πρόβλημα, κάτι πὺν νὰ ζητᾷ ἱεραποστολικὴ δράση καὶ νὰ δίνη τὴν ἐλπίδα

μᾶς δλόκληρης χιλιετηρίδας κατακτήσεων. Μὲ λίγα λόγια ἔχουμε πέσει στὸν αἰῶνα μᾶς νέας πίστης.

Αυστυχῶς ἡ ἀτομικὴ βόμβα εἶναι ἕνας καταστροφεὺς γρηγορώτερος ἀπὸ διυδῆποτε ἄλλο καὶ δὲν θὰ ζήσῃ γιὰ πολὺ. Πρέπει νὰ ἐλπίζουμε ὅτι θὰ ὑπερισχύσῃ μιὰ λογικότερη ἀντίληψη, γιὰτὶ μόνο μὲ τὴν ἀναβίωση τοῦ φιλελευθερισμοῦ πὺν προχωρεῖ μὲ περιστολὴ σὲ κάθε του πράξιν καὶ τὴν ἀνεκτικότητα μπορεῖ ὁ κόσμος μᾶς νὰ ἐπιζήσῃ.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΝΑΣ Ἀμερικανὸς συντηρητικὸς, ὁ Φίσερ Αἰθμς, ἔγραψε κάποτε τὴν ἀκόλουθὴ περίφημη ἀντίθεσιν ἀνάμεσα στὴ δημοκρατικὴ καὶ μὴ δημοκρατικὴ κυβέρνησιν.

«Ἡ Μοναρχία εἶναι σάν ἕνα ὄρατο πλοῖο μὲ τὰ πανιά ἀνοιχτά· πλέει γεμάτο μεγαλοπρέπεια, καὶ ξαφνικὰ χτυπάει σὲ μιὰ σφαλο καὶ βουλιάζει».

«Ἡ Δημοκρατία εἶναι σάν μιὰ σχεδία. Δὲν βουλιάζει ποτέ, ἀλλὰ — νὰ πάρῃ ἡ εὐχή! — τὰ πόδια σου βρίσκονται πάντα στὰ νερά».

D. W. BROGAN στὸ «The Free State»

ΠΟΙΑ εἶναι ἡ καλύτερη Κυβέρνησιν;

— Αὐτὴ πὺν μᾶς μαθαίνει νὰ κυβερνοῦμε τὸν ἑαυτὸ μᾶς.

ΓΚΑΙΤΕ στὸ «A Garland of Quiet Thoughts»

ΔΕ ΘΑ μπορούσα ποτὲ νὰ πιστέψω ὅτι ἡ Θεία Πρόνοια ἔστειλε στὸν κόσμο τόσο λίγους ἀνθρώπους ἑτοιμοὺς νὰ ἱππεύουν καὶ τόσο ἑκατομμύρια ἀπὸ ἀνθρώπους μὲ σέλας καὶ χαλιναγρία, ἑτοιμοὺς νὰ ἱππευθοῦν.

RICHARD RUMBOLD στὸ «Speech on the Scaffold», 1685

Αἱ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ εἶναι ἰσχυρὲς μόνον ὅταν ἡ κοινὴ γνώμη εἶναι καθορισμένη καὶ ἀποφασισμένη.

WALTER BAGEHOT στὸ «Parliamentary Reform»

(Ἀπὸ τὸ βιβλίο

τοῦ Λόρδου ΣΑΜΟΥΕΛ «A Book of Quotations», ἐκδ. The Cresset Press, Λονδίνο)

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση γιόρτασε τὸν περασμένο μῆνα τὴν 11η ἐπέτειο τοῦ Συντάγματος της καὶ μετὰ τὴν εὐκαιρία αὕτη ἡ «Ἐκλογὴ» ἀποφάσισε ν' ἀφιερῶσιν περισσότερες σελίδες στὴ Ρωσία καὶ τὶς σχέσεις της μετὰ τὸν ὑπόλοιπο κόσμον. Πιστεύουμε διὰ τὴν μεγάλη σημασία, τὰ προβλήματα ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὶς σχέσεις αὐτὲς νὰ εἶναι ἐντελῶς ξεκάθαρα. Αὕτη εἶναι ἡ πολιτικὴ τῆς «Ἐκλογῆς» καὶ αὐτὴν ἀκολουθῶντες, δημοσιεύοντες ἀπὸ τὸ ἑνὰ μέρος ἄρθρα ἀπὸ Σοβιετικὰς πηγὲς καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο διαλέγοντας ἀπὸ τὰ σχόλια τῶν ξένων παρατηρητῶν τὰ κομμάτια ἑκείνα ποὺ φαίνονται ἀντικειμενικά, καλὰ πληροφορημένα καὶ ἐλεύθερα, ὅσο εἶναι δυνατόν, ἀπὸ κάθε πολιτικὴ προκατάληψη. Στὴ σελ. 113 παραθέτουμε μὴ ἀνάλυση τοῦ χαρακτηριστικῶν τῶν Ρώσων τοῦ «Ἐντοναρι Κράνκσσο». Ἀμέσως παρακάτω δίνουμε δύο ἀπόψεις ποὺ δείχνουν μὴ ἀπὸ τὶς βασικὰς διαφορὰς γνώμης ἀνάμεσα στὴ Ρωσία καὶ πολλὰς ἄλλες χώρες. Τὸ πρῶτον ἄρθρον, γραμμένον γιὰ τὸν πανηγυρισμὸ τῆς 10ης ἐπετείου τοῦ Συντάγματος, φανερώνει τὴ διαίρεση αὐτὴ ἀπὸ τὴ Ρωσικὴ πλευρὰ τὸ δεύτερον ἐξηγεῖ τὴν ἴδια βασικὴ διαίρεση ἀπὸ Βρεταννικὴ σκοπιά.

Η ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Τοῦ G. ALEXANDROV
(Ἀπὸ τὴν «Pravda»,
Μόσχα)

Ἡ σημερινὴ μορφή τῆς δημοκρατίας, ὅπως ἔχει ἐγκαθιδρυθῆ στὴ Μ. Βρεταννία π.χ. ἢ στὴ Γαλλία, στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες ἢ

τὸν Καναδά, εἶναι, χωρὶς ἀμφιβολία, μὴ μεγάλη κατάκτηση, ἕνα προοδευτικὸ κατόρθωμα τοῦ λαοῦ. Ἐνῶ γιὰ πολλοὺς αἰῶνες οἱ μεγάλες μάξεις τοῦ λαοῦ εἶχαν μείνει ἐντελῶς μακριὰ ἀπὸ τὴν πολιτικὴ ζωὴ, ἡ κοινοβουλευτικὴ αὐτὴ δημοκρατία φάνηκε σὰν μὴ τεράστια πρόοδος μετὰ τὴν πολιτικὴ ζωὴ. Ἐμφύχωνσε τὴν κοινωνία καὶ—τουλάχιστον τυπικά—ἔδωσε καὶ μερικὰ δικαιώματα στὸ λαόν.

Οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Μαξισμού· Λενινισμοῦ δὲν ἀρνῆθηκαν ποτὲ αὐτὸ τὸ γεγονός. Ὡστόσο πολλὰ ἀπὸ τὰ πολιτικὰ προβλήματα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ἀκόμα καὶ τὰ σπουδαιότερα, ἑκείνα ποὺ ἔχουν ἕνα ἀληθινὰ ιστορικὸ καὶ παγκόσμιον νόημα, ἔμειναν ἀλύτα. Ἀς ἀναφέρωμε πρῶτον τὸ δικαίωμα τῆς ἐργασίας, τῆς πραγματικῆς καὶ ὄχι πλαστῆς συμμετοχῆς ὅλου τοῦ λαοῦ στὴ διακυβέρνηση τοῦ Κράτους· τὶς σχέσεις μετὰ τὰς διαφορὰς ἔθνων μετὰ τὰ ὅρια ἐνὸς Κράτους· τὴν ἠθικὴν, πολιτικὴν καὶ ἰδεολογικὴν ἰσότητα τῆς κοινωνίας· τὴν ἐξάπλωσιν τῆς παιδείας, τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ στὸ λαόν. Ἡ αἰτία τῆς στενότητος τῆς ἀστικῆς δημοκρατίας εἶναι ὅτι ἀπὸ τὴ φύσιν της εἶναι μὴ δημοκρατία γιὰ τοὺς «κατέχοντες».

Τὰ ἀστικὰ κράτη καὶ ἡ ἀστικὴ κοινοβουλευτικὴ δημοκρατία, ἀπὸ τὴ φύσιν τους καὶ τὴν ἱστορικὴν τους μοῖραν, δὲν μπορούσαν νὰ δεχθῶν τὴν πραγματικὴν συμμετοχὴ ὅλου τοῦ λαοῦ στὴν πολιτικὴν ζωὴ τῆς κοινωνίας καὶ στὴ σύνθεσιν τοῦ Κράτους. Τὸ ζήτημα λοιπὸν αὐτὸ δὲν λύθηκε ἀπὸ τὸν ἀστικὸν κόσμον καὶ δὲν μπόρουσε νὰ λυθῇ.

Τὸ ἀστικὸν κράτος ἔλυσεν μὴ ἀκόμη λιγώτερη ἐπιτυχία τὸ πρόβλημα τῶν ἐθνικοτήτων. Ἡ ἱστορία καὶ ἡ κυβερ-

νητικὴ κατάσταση τῆς Μεγ. Βρεταννίας εἶναι πολὺ γνωστὴ. Ξέρουμε ἀκόμη πὼς τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Βρεταννικῆς Αὐτοκρατορίας (499 ἑκατ. ἐπὶ 547) εἶναι ἐντελῶς ἀποκαρυσμένο ἀπὸ τὴ διακυβέρνηση τοῦ Κράτους· δὲν ἀντιπροσωπεύεται οὔτε στὴ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων, οὔτε στὴ Βουλὴ τῶν Λόρδων, δηλαδὴ στὸ Ἀγγλικὸ Κοινοβούλιον, καὶ δὲν παίρνει μέρος στὴν ἐπεξεργασία τῶν νόμων τῆς χώρας τοῦ. (1)

Ἡ σοβιετικὴ μας κοινωνία εἶναι ἀπὸ πολιτικὴν ἀποψη μία, γιατί ἡ ἐνασχολία τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν χωρικῶν, ἐνισχυμένη ἀπὸ τὴν ἐνωσὴν της μετὰ τοὺς διανοούμενους τῶν Σοβιέτ, ἀποτελεῖ τὸν σκελετὸ τῆς. Στὴ σοβιετικὴ κοινωνία οἱ ἐργάται, οἱ χωρικοὶ καὶ οἱ διανοούμενοι δὲν χωρίζονται ἀπὸ ἀντίθετα συμφέροντα πολιτικὰ ἢ πνευματικὰ. Τὰ κοινωνικὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζουν δὲν διαφέρουν στὸ βάθος τους.

Οὗτε οἱ ἐργαζόμενες τάξεις, οὔτε οἱ κύκλοι τῶν διανοούμενων δὲν στέκονται ὁ ἕνας ἀπέναντι στὸν ἄλλον σὰν δυνάμεις ξένες καὶ καταδυναστευτικῆς.

1. Μετὰ τὴν εὐκαιρία αὕτη ἐπιθυμοῦμε νὰ διορθώσουμε μὴ κοινὴ παρεξήγησιν ποὺ γίνεται γιὰ τὸ Σύνταγμα τῆς Βρεταννικῆς Συμπολιτείας. Οἱ χώρες τῆς Συμπολιτείας: Καναδὰς, Αὐστραλία, Νέα Ζηλανδία, Νότιος Ἀφρική, καὶ Βόρ. Ἰρλανδία, μὴ συνολικὸν πληθυσμὸν 33.357.000, ἀποτελοῦν ἡ καθὲς μὴ ἀνεξάρτητον κράτος ποὺ ἀσκήσῃ ἀπεριόριστον ἐλεγχὸν στὶς ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς του υποθέσεις. Ὁ πληθυσμὸς καθὲς χώρας συμμετέχει στὴν Κυβέρνησιν τῆς μὴ γενικὸν δικαίωμα ψήφου γιὰ ὅλους τοὺς ἐνδηλίκους. Ὁ πρῶτος νόμος περὶ Ἀνεξαρτησίας τῶν Ἰνδιῶν προέβλεπε τὴν ἴδυσιν δύο κυριαρχῶν κρατῶν, τῶν Ἰνδιῶν καὶ τοῦ Πακιστάν, μὴ συνολικὸν πληθυσμὸν 298.000.000 περίπου, μὲ τὴν ἴδιαν ἀνεξαρτησίαν ποὺ ἔχουν τὰ κράτη ποὺ ἀναφέραμε πρὶν. Ἀρκετὰ ἀποικίαι ἔχουν ἐντελῶς ὑπεύθυνον ἐσωτερικὴν αὐτοδιοίκησιν. Ἀπ' αὐτὰς ἡ Κεϋλάνη καὶ ἡ Βιρμανία γρήγορα θὰ γίνωσιν ἐντελῶς ἀνεξάρτητες ἀπὸ τὴ Βρεταννικὴν Κυβέρνησιν. Ὁ συνολικὸς πληθυσμὸς τῆς Βρεταννικῆς Αὐτοκρατορίας ποὺ θὰ μείνῃ ἐξαρτημένος ἀπὸ τὴν Βρεταννικὴν Κυβέρνησιν θὰ εἶναι 60 ἑκατ. καὶ ὄχι 499 ἑκατ., ὅπως ἀναφέρει ὁ κ. Ἀλεξάνδρου.

Ἀντίθετα, ὅλοι σὲ στενὴ συνεργασία, ἀποτελοῦν τὶς βάσεις τῆς κομμουνιστικῆς κοινωνίας. Ὁλόκληρος ὁ λαὸς χρειάζεται νὰ δουλέψῃ καὶ νὰ μοχθήσῃ πολὺ τὴν ἐποχὴ ποὺ διοικοῦσαν τὸ Κόμμα ὁ Λένιν καὶ ὁ Στάλιν, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευσιν ὀρισμένων τάξεων, γιὰ νὰ ὑπερπηδῇ τὶς δυσκολίας ποὺ δημιούργησαν τὰ χίλια δυὰ προβλήματα τῆς σοβιετικῆς οἰκονομίας, γιὰ νὰ συνενώσῃ καὶ νὰ οἰκοδομήσῃ ὁλόκληρην τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν ἐπάνω σὲ βάσεις ὁμοιομορφίας, δηλαδὴ σοσιαλιστικῆς. Καὶ τότε μόνο παρουσιαστέοντες οἱ ἀληθινὲς συνθήκες ποὺ ἐπέτρεπαν νὰ δημιουργηθῇ ἡ πολιτικὴ ὁμοιομορφία τῆς σοβιετικῆς κοινωνίας. Ἡ δημιουργία τῆς πολιτικῆς αὐτῆς ὁμοιομορφίας τῆς κοινωνίας μας εἶναι μὴ ἀπὸ τὶς μεγαλύτερες κατακτήσεις τῆς δημοκρατικῆς κοινωνίας καὶ τὸ σπουδαιότερον ἀποτέλεσμα τῆς πολιτικῆς ἐξελίξεως τοῦ κόσμου.

Ἡ πολιτικὴ ἐνότητα τῆς κοινωνίας εἶναι μὴ ἰσχυρὴ κινητήρια δύναμις. Ἀλλὰ ἡ δύναμις αὕτη ἀποκαλύπτει τὸ περιεχόμενόν της, τὶς δυνατότητες καὶ τὰ πλεονεκτήματά της, ὅταν στηρίζεται στὴν βαθεῖα πατριωτικὴ ἀφοσίωσιν τῶν πολιτῶν στὸ καθεστὼς τους. Κι αὐτὸ γίνεται ὅταν καταστραφῶν οἱ βάσεις, οἱ ἐκδηλώσεις καὶ οἱ συνέπειες τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον. Ἡ σοβιετικὴ κοινωνία ἐφθάσε σ' αὐτὸ τὸ ἐπίπεδον μερικὰ χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον. Τότε ἡ χώρα μας μπῆκε στὴν περίοδο τοῦ σοσιαλισμοῦ, σ' ἕναν προοδευτικὸν δὴλ. σταθμὸν πρὸς τὴν κομμουνιστικὴν διαμόρφωσιν τῆς ζωῆς. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἀκριβῶς πραγματοποιήθηκε ἡ ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ ἐνότητα ὅλου τοῦ σοβιετικοῦ λαοῦ. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὁλος ὁ θερμὸς πατριωτισμὸς μας ἀρχισε νὰ ἐξελισσεται καὶ νὰ ἀδελφάνῃ μὲ μὴ δύναμις ὅλο καὶ πῶς μεγάλη. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη πραγματοποιήθηκε ἡ ὅλο καὶ πῶς στενὴ ἐνότητα τῶν λαῶν τῆς Ε.Σ.Σ.Δ.

Τέλεια άφροσίωση στη χώρα, στην κυβέρνηση, στο λαό άπόλυτη, συνειδητή και ειλικρινή προτίμηση των συμφερόντων του λαού, του κράτους, της κοινότητας άπό τα προσωπικά, δραστήρια έπιμονή για την πραγματοποίηση των καθορισμένων σκοπών, ένώ συγχρόνως θά διατηρηται άκέραιο τó ιδανικό μέσα στον άγώνα έναντίον των δυσκολιών που προκαλεί μιá αδιάκοπη πορεία πρós τά έμπρός. Αυτές είναι οι καινούριες ήθικες βάσεις στις οποίες στηρίζεται τó κοινωνικό μας καθεστώς. Οι ιδιότητες αυτές είναι ιδιότητες έκατομμυρίων πολιτών της Ε.Σ.Σ.Δ., και χαρακτηρίζουν την ήθική φυσιογνωμία της κοινωνίας μας.

Η σοβιετική κοινωνία κατάργησε τó θεσμό της έργασίας του ανθρώπου πρós όφελος των έκμεταλλευτών. Οι άνθρωποι σήμερα δουλεύουν για τόν έαυτό τους. Άλλοτε, ή θέση του ανθρώπου μέσα στην κοινωνία ήταν προκαθορισμένη ανάλογα με την περιουσία του, τά ταξικά του προνόμια, την ύπηκοότητά του, τó φύλο του ή τή δουλειά του. Για τó λόγο αυτό τά εύεργετήματα της δημοκρατίας δέν ήταν σέ όλους προσιτά. Έδώ φαίνεται ó καθαρά τυπικός χαρακτήρας της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας που έπιβεβαιώνει πραγματικά την άνισότητα των ανθρώπων μέσα στίς Κράτος. Για να μπορέση να πραγματοποιηθή ή σοβιετική δημοκρατία, ή πιό ύψηλή δηλαδή μορφή δημοκρατίας, χρειάστηκε ή θέση του ανθρώπου μέσα στην κοινωνία να καθοριστή ανάλογα με τις προσωπικές του ικανότητες και την προσωπική του εργασία. Η θέση αυτή μέσα στην ιστορική της βαθύτητα και την πολιτική της φρόνηση, είναι έξαιρετικά απλή. Άλλά άκριβώς αυτή, και μόνον αυτή, επιτρέπει να κρινόμε κάθε δημοκρατία. Χάρη σ' αυτήν ή σοβιετική κοινωνία μπόρεσε να χρησιμοποιήση στίς μέγιστο δυνατό μέτρο την παραγωγική εργασία της πλειοψηφίας των πολιτών, μπόρεσε να θέση στην ύψη

ρεσία της κοινότητας όλες της βασικές, πραγματικές και δυναμικές δυνατότητες της ανάπτυξεως της παραγωγής για τó καλό της κοινότητας. Τó σοβιετικό καθεστώς δημιούργησε ένα οικονομικό σύστημα που προστατεύει τις υλικές αξίες άπό τις κρίσεις και την άνεργία, άπό κρίσεις δηλ. που προκαλεί ή ίδια ή όργάνωση της κοινωνίας. Η σοβιετική κοινωνία με τόν πιό δίκαιο τρόπο, και ακολουθώντας ένα ώρισμένο σχέδιο, κατηύθυνε την έξέλιξη κάθε έθνικής οικονομίας σύμφωνα με τά συμφέροντα όλόκληρης της κοινωνίας φρόντισε άκόμη να γίνη αυτό όσο τó δυνατόν γρηγορότερα, μέσα στις σημερινές ιστορικές συνθήκες.

Η σοβιετική δημοκρατία έλυσε άκόμη και τά προβλήματα της πνευματικής ανάπτυξεως ως ένα έξ ίσου προχωρημένο σημείο. Και έδώ ή κοινωνία μας βρήκε ένα πρόβλημα που δέν είχε παρουσιαστή ποτέ πριν, τó πρόβλημα του περιβάλλοντος.

Ποτέ ως τώρα οι τάξεις που άνέβηκαν στην αρχή δέ χρειάστηκε να δημιουργήσουν έντελώς καινούρια κοινωνικά πλαίσια, μιá καινούρια ιθύνουσα τάξη, ένα κύκλο διανοουμένων ικανών να κυβερνήσουν. Ποτέ άλλοτε δέν άπασχολήθηκαν ειδικά με τή διάδοση της έπιστήμης στίς λαό, με την άνύψωση του πνευματικού του επίπεδου.

Αυτό γινόταν γιατί πάντα οι καινούριες τάξεις που άντικαθιστούσαν τις παλιές ήταν πάλι τάξεις «κατεχόντων» με τó δικό τους κοινωνικό πλαίσιο, τους κύκλους τους, και με κάθε εύκαιρία να μορφωθούν και να χαλλιεργήσουν τó πνεύμα τους. Ποτέ δέν σκέφθηκαν να άνεβάσουν τó λαό στίς δικό τους επίπεδο για να γνωρίση κι αυτός τόν ίδιο πολιτισμό και την ίδια παιδεία, την ίδια πολιτική δράση και πείρα.

Είναι άλήθεια πώς στίς τóπος μας υπάρχουν άυστηρά καθορισμένοι νόμοι που υποχρεωτικά πρέπει να τούς τηρή και ó τύπος άκόμη. Σκοπός αυτών των νόμων είναι ή προστασία

ΖΗΤΗΜΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

(Άπό τó «The Economist»,
Λονδίνο)

τών δημοκρατικών δικαιωμάτων του λαού. Τó Σύνταγμα μας π.χ. άπαγορεύει τó κήρυγμα του μίσους άνάμεσα στίς φυλές και τις διάφορες έθνότητες. Στίς τóπος μας άπαγορεύεται άκόμη να κάνη κανείς είτε με τόν τύπο είτε με όποιοδήποτε άλλο μέσο άντιδημοκρατική προπαγάνδα που να διδάσκη ότι ένα έθνος πρέπει να κυριαρχή καταστρέφοντας την Εύδαιμονία των άλλων λαών. Σέ πολλές χώρες ή προπαγάνδα αυτή γίνεται άνεμπόδιστα. Έμεις όμως νομίζουμε ότι ή έλευθερία του τύπου να κηρύσση την έθνική ή φυλετική «άποκλειστικότητα» δέν είναι δείγμα άληθινής δημοκρατίας. Άντίθετα πιστεύουμε ότι ή άπαγόρευση της προπαγάνδας αυτής είναι ένας έντελώς άπαραίτητος όρος για να πραγματοποιηθή ó θεσμός της ίσότητας των δικαιωμάτων του λαού, και αυτό άποτελεί τή σημαντικώτερη άρχη της δημοκρατίας.

Στή χώρα μας άπαγορεύεται έπίσης να προκαλή κανείς αισθήματα έχθρότητας για τις ξένες χώρες και να δημιουργή φιλοπόλεμες διαθέσεις. Σέ άλλες χώρες, είναι άλήθεια, ή έλευθερία της προπαγάνδας που γίνεται με τόν τύπο, βοηθεί τούς φιλοπόλεμους. Έμεις πιστεύουμε πώς ή ερήνη άνάμεσα στίς λαούς είναι μιá άπό τις βασικές προϋποθέσεις της δημοκρατίας και πώς, άπαγορεύοντας την καταστρεπτική δράση των φιλοπολέμων δέν σημαίνει πώς καταπιέζουμε, άλλά πώς υπερασπιζόμαστε τή δημοκρατία. Οι σοβιετικοί λαοί άναγνωρίζουν πώς ή άληθινή δημοκρατία είναι εκείνη που έξυπηρετεί τó καλό του λαού και την ερήνη με όλο τόν κόσμο και όχι εκείνη που ένεργεί μεροληπτικά ως πρós την ερήνη και τά συμφέροντα του λαού. Ό τύπος μας βρισκεται στή διάθεση όλου του λαού και της κυβερνήσεώς του που είναι ó φύλακας των συμφερόντων του.

Ο Μπέρτραντ Ράσελ έτόνισε κάποτε σέ ένα δοκίμιό του ότι κανείς πριν άπό τó 1917 δέν υπέθετε πώς ó Σοσιαλισμός, ή άκόμη ó Μαρξιστικός Σοσιαλισμός, ήταν κατά βάθος μη δημοκρατικός, με τή συνηθισμένη έννοια της πολιτικής δημοκρατίας. Πραγματικά μερικοί σοσιαλιστές ύποστηρίζαν πώς οι εργάτες τάξεις θά μπορούσαν να νικήσουν την άστική μόνον με βίαιες στάσεις και έμφύλιο πόλεμο. Άλλά άκόμη και όσοι πίστευαν σ' αυτά τά μέτρα της βίας και τόνιζαν πώς ή νικημένη άστική τάξη θά έπρεπε για ένα διάστημα να στερηθή άπό τά πολιτικά της δικαιώματα, θεωρούσαν άπαραίτητη την έλευθερία του λόγου, της ίδρύσεως κομμάτων και του έκλέγεσθαι, άκόμη και στίς ίδιους τούς νικητές εργάτες. Έξεραν πώς οι εργάτες θά κέρδιζαν έναν κόσμο όλόκληρο χωρίς να χάσουν τίποτα, εκτός άπό τις άλυσσίδες τους. Άλλά ποτέ δέν φαντάστηκε κανείς τους, ότι οι εργάτες θά είχαν κερδίσει τόν κόσμο και θά είχαν χάσει τις άλυσσίδες τους, άν τó κράτος κρατώντας τά μέσα της παραγωγής, βρισκόταν στίς χέρια ενός όργανισμού άπό ήγετικά στελέχη που θά διορίζονταν και θά άνανεώνονταν μόνον τους, που θά άποφάσιζαν σύμφωνα με τή δική τους θέληση για τόν τρόπο με τόν όποιο θά χρησιμοποιούσαν τά μέσα της παραγωγής, πόσο θά έπαιρναν οι ίδιοι άπό τó έθνικό εισόδημα και τί μισθούς και συνθήκες εργασίας θά έδιναν στή μεγάλη μάζα των εργαζομένων για τó κράτος.

Ωστόσο μετά τó 1917, και κυρίως άπό τó 1930, οι Κομμουνιστές ύποστηρίζουν θερμά αυτή την άποψη. Δέν παραδέχονται βέβαια πώς τó

σύστημά τους είναι μη—δημοκρατικό. Αντίθετα υποστηρίζουν πως αυτό είναι η μόνη αληθινή δημοκρατία. Στη χώρα των Σοβιετών, λένε, δεν υπάρχει ταξικός αγώνας και γι' αυτό δεν υπάρχει θέση για περισσότερα από ένα κόμματα. Το σύστημα των πολλών κομμάτων έχει ξεπεραστεί και έτσι ο λαός ομόφωνα υποστηρίζει τους ηγέτες του. Στις τελευταίες γενικές εκλογές της ΕΣΣΔ έλαβε μέρος ένα 99,7% από τους εγγεγραμμένους εκλογείς και η Κυβερνητική παράταξη πήρε τα 99,18% των ψήφων. «Η «Πρόβλιντα» συγκρίνει με υπερηφάνεια αυτά τα αποτελέσματα με τα 11 εκατ. ψήφους από σύνολο 33 εκατομμ. του Βρετανικού Εργατικού Κόμματος του 1945, και τα 25 εκατομμ. ψήφους από σύνολο 60 εκατ. του Ρούζβελτ το 1944. Αυτή η σοβαρή κωμωδία «εκλογής» υποψηφίων που δεν έχουν αντίπαλο και είτε διορίζονται είτε ανήκουν στο μοναδικό νόμιμο κόμμα, είναι η επίσημη έκφραση σεβασμού των Κομμουνιστών προς τη Δημοκρατία. Δεν είναι όμως μόνο αυτό. Στην πραγματικότητα, όλοι όσοι δεν είναι μέλη του Κόμματος, ή μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών, δεν έχουν πολιτικά δικαιώματα γιατί δεν μπορούν ούτε να κάνουν κριτική ούτε να αλλάξουν τους κυβερνήτες τους. Το μόνο τους δικαίωμα είναι να τους ψηφίζουν. Το να είναι κανείς μέλος του κόμματος αποτελεί ένα προνόμιο φυλαγμένο ζηλότυπα και διαρκώς έχει κανείς το φόβο να τον διώξουν από κε. Όλη η δύναμη έχει συγκεντρωθεί σε μία μικρή κλίκα ανθρώπων που όποια και αν είναι ή συμπεριφορά τους, δεν δίνουν ποτέ λόγο για τις πράξεις τους ο' αυτούς που κυβερνούν. Αυτό είναι ένα σύστημα άρκετα διαφορετικό από την παλιά ιδέα του Σοσιαλισμού που ζητούσε να δώσει στο λαό τη δυνατότητα να ελέγχει, ότι του άνηκε δικαιωματικά.

Οι άνθρωποι που πιστεύουν στη σοσιαλιστικοποίηση των μέσων της

παραγωγής, βρίσκονται σήμερα χωρισμένοι σε Κομμουνιστές από τη μία μεριά και σε Σοσιαλιστές, Σοσιαλδημοκράτες και Εργατικούς από την άλλη. Αλλά αν και τα όρια του διαχωρισμού χαράχτηκαν πολύ έντονα, για όλο αυτό το ζήτημα επικρατεί ακόμη μία μεγάλη σύγχυση στο μυαλό του κοινού. Μαθαίνουμε πως πέρα από τον Ατλαντικό πολύ επιχειρηματίες και μέλη του Κογκρέσσου πιστεύουν ότι Σοσιαλισμός και Κομμουνισμός είναι το ίδιο πράγμα και ότι δεν όφειλε να βοηθήσουν την Εύρωπη, Ανατολική ή Δυτική, γιατί ολόκληρη ή ηπειρος οπωσδήποτε γίνεται κόκκινη.

Είναι άρκετα περίεργο ότι η γνώμη αυτή, προερχόμενη από το στρατόπεδο του πιά αούστηρου Αμερικανικού ατομισμού, συμφωνεί άκριτως με όσα λένε οι Κομμουνιστές με τόση ευφράδεια πάντα από την άκρη της Εύρωπης. Σύμφωνα με όσα λένε αυτό που διαιρεί την ανθρωπότητα είναι ένα: Είναι η διαφορά ανάμεσα στο «Σοσιαλισμό» — κρατική κατοχή των μέσων της παραγωγής — και τον κεφαλαιοκρατισμό. Η Σοβιετική Ένωση πραγματοποίησε τη Σοσιαλιστική Έπανάσταση. Ας έλθουν άλλοι να θαυμάσουν και να μιμηθούν. Για κείνους που πιστεύουν και ονομάζουν τον εαυτό τους Σοσιαλιστή, η έκλογη είναι εύκολη: ή πρέπει να βρεθούν πίσω από το κόμμα του Λένιν και του Στάλιν ή να σπάσουν την ένότητα των εργατικών τάξεων και να ταχθούν από το άλλο μέρος των οδοφραγμάτων.

Οι Δυτικοί Σοσιαλιστές όμως δεν παραδέχονται ούτε πως το ζήτημα της πολιτικής δημοκρατίας είναι άσημαντο, ούτε πως το Κομμουνιστικό καθεστώς της Ρωσίας έχει κανένα από τα χαρακτηριστικά της πολιτικής δημοκρατίας. Οι σοσιαλιστές επιμένουν πως είναι δημοκρατικοί σε δύο σημεία. Πρώτα γιατί επιδιώκουν να έρθουν στην άρχη και να εφαρμόσουν το πρόγραμμά τους με στή-

ριγμα μία έντιμη κερδισμένη πλειοψηφία στη βουλή και δεύτερο, γιατί ουσιαστική προϋπόθεση για τη σοσιαλιστική κοινωνία του μέλλοντος θεωρούν την ύπαρξη συνθηκών πολιτικής ελευθερίας. Το δεύτερο μέρος της θεωρίας είναι ακόμα πιο σημαντικό από το πρώτο. Σημαίνει το αντίθετο του Κομμουνισμού, όχι μόνο σχετικά με τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη του Κοινωνικού σκοπού, αλλά και σχετικά με το είδος της κοινωνίας που θέλει να δημιουργήσει.

Η θέση των Δυτικών Σοσιαλιστών είναι τώρα πολύ δύσκολη. Βρίσκονται ανάμεσα σε δύο πυρά. Με την πίεση της διαμάχης με τα αστικά κόμματα, κινούνται προς τον κομμουνισμό. Και απομακρύνονται από τον κομμουνισμό βρίσκονται στο στρατόπεδο του κεφαλαιοκρατισμού. Εκείνοι που βάζουν τον Σοσιαλισμό πάνω από την ελευθερία, όσο και εκείνοι που βάζουν την ελευθερία πάνω από τον Σοσιαλισμό, τους απειλούν με έπανάσταση και διχασμό μέσα στις Κομμουνιστικές οργανώσεις. Αλλά μία μεγάλη πλειοψηφία απ' αυτούς θα μείνει με το μέρος της Δυτικής δημοκρατίας υπό δύο όρους: ότι οι άστοι αντίπαλοί τους σε κάθε χώρα θα παίζουν το δημοκρατικό πολιτικό τους παιχνίδι σύμφωνα με τους κανόνες και ότι η Αμερικανική οικονομική δύναμη δεν θα χρησιμοποιηθεί για να καταστρέψει την Σοσιαλιστική πολιτική της Δυτ. Εύρωπης που έφαρμόστηκε συνταγματικά. Πρέπει να αναφέρουμε και τους δύο αυτούς όρους και ιδιαίτε-

ρα τον δεύτερο. Το ζωτικό σημείο της δημοκρατίας είναι πως δεν αποτελεί μόνη της ένα κοινωνικό ή οικονομικό πρόγραμμα, αλλά είναι αυτή η ελευθερία του λαού να διαλέγει ανάμεσα σε διάφορα προγράμματα.

Τη ζωτική αυτή άρχη οι κομμουνιστές την αντικαθιστούν με τη θεωρία ότι η κυβέρνηση του λαού πρέπει να γίνεται όπως θέλει το Κόμμα, παρ' όλα όσα λένε ο λαός, και ποτέ από τον λαό. Και τέλος οι Σοσιαλιστές εκείνοι που ακόμη βρίσκουν εύκολότερο να συγχωρήσουν στους κομμουνιστές τον ολοκληρωτισμό τους παρά στους φιλελεύθερους την ατιμωτικότητα τους, θα πρέπει να αναρωτηθούν μήπως καταστρέφουν την ίδια τη ρίζα της πίστης που κληρονόμησαν, της πίστης στην Ικανότητα των κοινών ανθρώπων να ζήσουν καλύτερα και πληρέστερα όταν επεκταθούν και σ' αυτούς, από κυβερνήσεις που θα εκλέξουν ελεύθερα, ή ασφάλεια και τα προνόμια της μεσαίας τάξης. Θα πρέπει αυτοί να κοιτάξουν την εξέλιξη των σοβιετικών θεσμών και να αναρωτηθούν αν υπάρχει και η παραμικρή δυνατότητα για το Ρωσικό λαό να αποκτήσει ελευθερία έκλογής, κάτι που αποτελεί την ουσία της δημοκρατίας. Κάθε άρνηση αυτής της αυτοεξετάσεως, κάθε τάση να παύει κανείς με ολοκληρωτικές συμπεριφορές να εξασθενεί τη δημοκρατία σε όλη την Εύρωπη και θα επείθε τον κοινό Αμερικανό ότι η διαφορά ανάμεσα σε Σοσιαλιστές και Κομμουνιστές είναι μικρή όταν μετρήσουν τη δύναμή τους.

ΕΝΑΣ καλός πολίτης κάνει κριτική για την κυβέρνηση του όταν νομίζει ότι χρειάζεται κριτική, αλλά χρειάζεται μία καλή κυβέρνηση για να αναγνωρίσει ότι αυτός είναι καλός πολίτης.

«DUBLIN OPINION»

Γιατί οι δικτάτορες κάνουν εκλογές;

('Από το «The New York Times»
Νέα Υόρκη)

Τα 99 1/2 % των ψηφοφόρων λένε «Ναί».

Μια μέρα — κι αυτή δεν βρίσκεται πολύ μακριά — ένας δικτάτορας που θα έχει τραλαθή, προσώρινά ή για πάντα — όπως έγινε στο παρελθόν με όλους τους δικτάτορες, τους αυτοκράτορες, τους τσάρους και τους χαλίφες — ίσως διατάξει να γίνει ένα καινούριο είδος δημοψηφίσματος. Δέμος πώς αυτή ή μέρα δεν είναι πολύ μακριά, γιατί ελπίζουμε αληθινά πως θα έρθει κάποτε μια εποχή που οι δικτάτορες και οι δεσπότες δεν θα υπάρχουν πια για να οδηγούν δεμένους τους υπηκόους τους στις κάλπες. 'Αλλά όπως φαίνεται ή ώρα αυτή δεν βρίσκεται πολύ κοντά.

Στην περίπτωση που φανταζόμαστε λοιπόν, ένας παράφρονας ή απλώς ιδιότροπος δικτάτορας θα αναγγείλη στο λαό του με μία προκήρυξη πως ξαφνικά αισθάνεται τον εαυτό του ανάξιο να κρατήσει το υψηλό αξίωμα που έχει από τόσο καιρό και πως θέλει να μάθει αν και ο λαός συμφωνεί μαζί του. Γι' αυτό έδωσε διαταγή να γίνει ένα δημοψήφισμα για το όποιο οι εκλογείς θα έχουν δύο ψηφοδέλτια. Το ένα θα λέει «Αίσιος και το άλλο 'Ανάξιος. Και καθένας θα ρίξει στην κάλπη ελεύθερα όποιο θέλει.

Συγχρόνως ή προκήρυξη θα λήγει πως όποιος έκφραση διαφορετική γνώμη από τον δικτάτορα για το ζήτημα αυτό ή όποιος ρίξει το ψηφοδέλτιο με τη λέξη «Αίσιος» θα κινδυνεύει ολοφάνερα να θεωρηθεί προδοτής και να τιμωρηθεί σθεραά. Με τον τρόπο αυτό τα 99 1/2 % των ψηφοδελτίων θα λένε 'Ανάξιος και ο δικτάτορας θα δηλώσει πως αισθάνεται μεγάλη ευγνωμοσύνη που βλέπει τη γνώμη του λαού του να συμφωνεί τόσο πολύ με τη δικιά του. Συνεπώς για τον λόγο αυτό, θα λήξει, αποφάσεις να κρατήσει το υψηλό του αξίωμα παρ' όλη του την αναξιοσύνη, με τη σταθερή απόφαση να δουλέψει σκληρά για να φανεί άξιος της εμπιστοσύνης που του έδειξαν τα 99 1/2 % των εκλογέων.

Η ιστορία που φανταζόμαστε δεν είναι καθόλου πιθανό να φανή σύντομα στην πρώτη σελίδα των εφημερίδων, δεν είναι όμως και εντελώς παράλογη. Κι αυτό έπειδι στηρίχεται στο γιατί οι δικτάτορες κάνουν εκλογές. Γιατί άραγε οι ηγέτες των ολοκληρωτικών καθεστώτων παίρνουν τον κόπο να διαπιστώνουν τις προκαθο-

σμένες επιθυμίες του λαού; Ποιόν κοροϊδεύουν στην πραγματικότητα με τους εκλογικούς άγώνες τους στους όποιους επιτρέπεται να υπάρχει μόνο μία ομάδα υποψηφίων ή με τα δημοψηφίσματά τους όπου δεν μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει παρά ένα μόνο ψηφοδέλτιο με το Ναι;

Λένε πως ή υποκρισία είναι ή φιλοφρόνηση που κάνει ή κακία στην άρετή. 'Αλλά αυτό προϋποθέτει ότι οι άνθρωποι μπορούν συχνά να ξεγελιούνται παίρνοντας την κακία για άρετή. Οι ολοκληρωτικές εκλογές με τους υποψηφίους ενός μόνο κόμματος, το μοναδικό ψηφοδέλτιο, τις ανοιχτές κάλπες, την άστυνμία που μετρά τα ψηφοδέλτια και μετά τα καίει — οι εκλογές αυτές δεν ξεγελούν κανένα. Γιατί λοιπόν οι ηγέτες αυτοί οδηγούν το λαό στις κάλπες;

Είναι πολύ λογικό να απαντήσει κανείς ότι οι δικτάτορες οργανώνουν εκλογές και δημοψηφίσματα για να δείξουν όχι πως ο λαός τους τους αγαπά αλλά πως μπορούν να κάνουν τον λαό αυτό, ότι θέλουν. Τα δημοψηφίσματα αυτά έχουν σκοπό να δείξουν όχι δημοτικότητα αλλά δύναμη. 'Ο κύριος μπορεί να έχει όποιοδήποτε ποσοστό πλειοψηφίας με το μέρος του για όποιοδήποτε ζήτημα. Γι' αυτό υποθέσαμε ότι ένας τρελός ηγέτης διατάξει τους τρομοκρατημένους οπαδούς του να τον καλέσουν ανάξιο και εκείνοι τρέμοντας υπάκουσαν. Αυτός ο τρόπος βέβαια δείχνει πολύ περισσότερο τη δύναμη του δεσπότη παρά μία υποχρεωτική ψήφος αγάπης. Μας θυμίζει τον Καλιγούλα που υποχρέωσε τη Ρωμαϊκή Σύγκλητο να κάμει το αγαπήμενο του άλογο συγκλητικό. Θα υπήρχε βέβαια πολύ λίγη εμπιστοσύνη στις ιδιότητες του ζώου για ένα υψηλό αξίωμα, ή πράξη όμως έδειξε τί μπορούσε να κάνει ο Καλιγούλας τους Ρωμαίους Συγκλητικούς. 'Αν ο τρελός

αυτοκράτορας είχε σκεφθεί να υποβάλει την περίπτωση σε ψηφοφορία θα είχε ασφαλώς τα 99 % με το μέρος του.

Δεν είναι πολύ πιθανό ότι στο μέλλον θα δούμε τόσο θαυματικές επιδείξεις δικτατορικής δυνάμεως σαν κι αυτές που έκαναν μερικοί διάδοχοι του Αύγουστου. 'Ακόμα και ή σχετική μέτρια περίπτωση εκκεντρικότητας που αναφέραμε στην αρχή είναι πολύ απίθανο να παρουσιαστεί. 'Ωστόσο δε θα είναι καθόλου παράξενο αν κάποια μέρα σε μία πρωτεύουσα της Ευρώπης εκδοθεί μία διαταγή που θα καταργήσει εκλογές και δημοψηφίσματα.

Η διαταγή θα έξηγγη ότι όλη αυτή ή ιστορία των εκλογών χρειάζεται μόνο για τα κεφαλαιοκρατικά καννιβαλικά άστικά κοινωνικά καθεστώτα τα διχασμένα από αλληλοσυγκρουόμενα ταξικά συμφέροντα και εθνικές κρίσεις. Σε ένα κράτος που κυβερνάται καλά από ένα μόνο κόμμα κι αυτό το κόμμα έχει ένα μόνο ηγέτη και είναι άφοσιωμένο στο γενικό καλό, είναι εντελώς άκατανόητο να υπάρχει διαφορά γνώμης σε διειδήποτε. Είναι άκατανόητο να μην συμφωνούν οι σκέψεις και τα αίσθήματα ηγέτη και υπηκόων. 'Επομένως δεν χρειάζεται να δημιουργούνται ζητήματα για τα πιθανά αποτελέσματα των εκλογών, τους υποψηφίους κλπ. Οι εκλογές δεν χρειάζονται. Ποιος ξέρει; Μπορεί να έρθει ή μέρα που θα γίνει κι αυτό.

Τί μᾶς διδάσκουν αἱ ἀσθένειαι τῶν διδύμων

Τοῦ ROBERT BROCA

(Ἀπὸ τὸ «Figaro Littéraire», Παρίσι)

Η γέννησις διδύμων εἶναι ἓνα φυσικὸν φαινόμενον τὸ ὁποῖον ἐξηγείται κατὰ δύο διαφορετικούς τρόπους: Τὰ διδύμα, ἄλλοτε προέρχονται ἐκ τῆς γονιμοποίησης δύο ὠαρίων (διωγενῆς κύσεως) καὶ ὀνομάζονται συζυγῶται, εἰς τὴν περίπτωσιν δὲ αὐτὴν μποροῦν νὰ ἀνηκούν εἰς δύο διαφορετικὰ φύλα καὶ ἡ ὁμοιότης των νὰ μὴν εἶναι μεγάλυτέρα ἀπὸ τὴν συνηθισμένην ὁμοιότητα δύο ἀδελφῶν. Ἄλλοτε ὅμως, εἰς τὸ 1/4 τῶν περιπτώσεων, τὰ διδύμα προέρχονται ἐκ τῆς γονιμοποίησης ἑνὸς ὠαρίου. Εἰς τὸ πρῶτον στάδιον τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ὠαρίου, γίνονται ἓνας «διαχωρισμός» καὶ ὁ ζυγώτης χωρίζεται εἰς δύο μέρη τὰ ὅποια θ' ἀναπτυχθῶν ἐντελῶς χωριστά. Τὰ διδύμα τότε λέγονται μονοζυγῶται. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τὰ διδύμα εἶναι πάντοτε τοῦ αὐτοῦ φύλου καὶ ὁμοιάζουσιν καταπληκτικῶς ὅχι μόνον ἐξωτερικῶς ἀλλὰ ἔχουσιν ἀκόμη τὰς αὐτὰς διανοητικὰς ἱκανότητας, τὰς αὐτὰς προτιμήσεις καὶ τὸν αὐτὸν χαρακτήρα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἔδωκε θέμα εἰς πολλὰς κωμωδίας, διαφορῶς ἱστορίας κατὰ τὸ μέλλον ἢ ἥττον ἀληθεῖς καὶ συχνὰ εἰς λάθη ἀρκετὰ κωμικά.

Ἀπὸ τινων ἐτῶν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἱατρῶν συνεκentrώθη εἰς τὰ διδύμα δι' ἓνα ἐντελῶς διαφορετικὸν λόγον. Ἡ μελέτη τῶν ἀσθενειῶν τῶν ἐκ μονογενεοῦς κύσεως διδύμων ἐπιτρέπει νὰ πλησιάζωμεν, εἰς ὁριμένους δὲ περιπτώσεις καὶ νὰ λύσωμεν ἀκόμη, ἓνα μεγάλο πρόβλημα: νὰ καθορίσωμεν δηλαδὴ κατὰ τὴν ἐξέλιξιν μιᾶς ἀσθενείας ποῖον μέρος ἀναλογεῖ εἰς τὴν κληρονομικότητα καὶ ποῖον ὀφείλεται

εἰς τὸ περιβάλλον. Παρατηροῦντες κατὰ ποῖον τρόπον δέχονται καὶ ἀντιδρῶν οἱ διδυμοὶ εἰς τὰς διαφορὰς ἀσθενείας, δυνάμεθα νὰ καταλήξωμεν εἰς συμπεράσματα συχνὰ πολὺ γόνιμα.

Ὁ πρῶτος δὲ ὁποῖος εἶχε τὴν ἰδέαν νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν εὐφυῆ αὐτὴν μέθοδον ἦτο ὁ Φράνσις Γκάλτον, εἰς τὰ 1876. Παρατηροῦντες τὰ διδύμα—δηλαδὴ δύο διαφορετικὰ άτομα ἔχοντα ὅμως τὴν αὐτὴν κληρονομικότητα καὶ κατασκευὴν—μποροῦμε νὰ καταλήξωμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι αἱ παθολογικαὶ διαφοραὶ αἱ ὑπάρχουσαι μεταξὺ των προέρχονται ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ περιβάλλοντος.

Ὁ ἐνδιαφέρων καὶ ἐμπνευσμένος τρόπος ἐρεῖνης τὸν ὁποῖον ἐπρότεινε ὁ Γκάλτον ἐκρησιμοποιήθη πραγματικῶς πολὺ ὀλίγον ἀπὸ τὸν ἴδιον καὶ κατόπιν ἐληγομένη. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἤρχισεν νὰ χρησιμοποιῆται πάλιν ὁλοῦν περισσότερον. Ἰδανικὸν πεδῖον παρατηρήσεως προσφέρεται—πολὺ σπάνια ὅμως—ὅταν δύο μονοζυγῶται διδυμοὶ μεγαλώσων ὁ ἓνας μακρὰν τοῦ ἄλλου, ὑπὸ διαφορετικὰς συνθήκας. Μᾶς ἐπιτρέπεται τότε νὰ καθορίσωμεν ἂν μία ἀσθένεια ὀφείλεται εἰς τὴν κληρονομικότητα καὶ τὸ ἐξωτερικὸν περιβάλλον, ἢ ἂν ἕκαστος τῶν δύο αὐτῶν παραγόντων παίζει τὸν ρόλον του χωριστά. Εἰς τὸ Παιδικὸν Νοσοκομεῖον ὑπάρχει ἀπὸ τινων ἐτῶν ἐιδικὸν τμήμα διὰ τὴν μελέτην τῶν διδύμων. Ἔως τῶρα συνεκentrώθησαν καὶ ἐξητάσθησαν ἄνω τῶν 600 ζευγῶν διδύμων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐπέτρεψε νὰ ἐξαχθῶν σημαντικὰ συμπεράσματα.

Μερικὰ παραδείγματα μποροῦν ν' ἀποδείξουν καὶ νὰ φανερῶσιν τὰς προ-

δους αἱ ὁποῖαι ἐγίναν διὰ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς τῆς μεθόδου.

Παρουσιάζετο ὅμως ἓνα λεπτὸν πρόβλημα: Ἡ σκληρυνσις κατὰ πλάκας, (συμπτώματα τῆς ὁποίας εἶναι παράλυσις, ἀστάθεια βαδίσματος, ἀνωμαλῖαι τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς ὁμιλίας κ.λ.π.) εἶναι νόσος νευρική, μολυσματική, ὅπως ἡ προΐουσα γενική παράλυσις καὶ ἡ πολυμυελίτις (ἡ παιδικὴ παράλυσις) ἢ ἀσθένεια νευρική κληρονομικὴ καὶ οἰκογενειακὴ ὅπως ἡ νόσος τοῦ Φρήντρεϊχ;

Ἡ ἐξέτασις τῶν διδύμων ἐπέτρεψε νὰ διαφωτισθῇ τὸ δύσκολον αὐτὸ σημεῖον. Τὴν ἐρευναν διεξήγαγε ὁ Θάμς κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον: ὁ ἐπιστήμων αὐτός εἶχε τὴν ὑπομονὴν νὰ ἀφιερῶθῃ ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς τὸ πρόβλημα αὐτό. Ἀφοῦ ἀπηρῳύθη εἰς περισσότερα τῶν 1000 νοσοκομείων, συνεκέντρωσε πληροφωρίαν περὶ περισσότερων τῶν 3.000 ἀσθενῶν πασχόντων ἐκ σκληρύνσεως κατὰ πλάκας. Ἀμέσως κατόπιν μεταξὺ τῶν ἀσθενῶν αὐτῶν ἀνεζητήσας τοὺς διδυμούς. Διὰ τῆς ἀποστολῆς πολλῶν ἐπιστολῶν, ἀνεκάλυψε μεταξὺ αὐτῶν τῶν ἀσθενῶν 51 ζεύγη διδύμων, 48 αὐτῶν δὲ ἐμελέτησεν μόνον 33 ζεύγη. Ἐπὶ τῶν 33 αὐτῶν ζευγῶν εἰρήκε: 11 ζεύγη μονοζυγῶτων διδύμων (ἅτι ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸν συνήθη μέσον ὅρον) 4 ζεύγη ἀπεκλεισθῶσαν διότι ἡ διαγνώσις τῆς σκληρύνσεως κατὰ πλάκας δὲν ἦτο ἀρκετὰ ἀκριβής· εἰς τὰ ὑπόλοιπα 7 ζεύγη, εἰρήκε ὅτι μόνον ἓνας ἐκ τῶν διδύμων εἶχε προσβληθῇ, ἔνθ' ὁ ἄλλος ἦτο ὑγιής.

Ὁ Θάμς λοιπὸν ἠδυνάθη κατόπιν τῆς ὑπομονετικῆς αὐτῆς ἐρεῖνης νὰ καταλήξῃ εἰς τὸ συμπέρασμα—τὸ ὁποῖον καὶ ἐμεῖς δεχόμεθα—ὅτι ἡ ἀσθένεια δὲν εἶναι κληρονομικὴ ἀλλὰ ὅτι ὀφείλεται εἰς ἐξωτερικὸν παράγοντα (κατὰ πᾶσαν πιθανότητα μολυσματικόν).

Ἡ μελέτη δύο ζευγῶν μονοζυγῶτων διδύμων ἀπέδειξεν ὅτι ἡ αἰμόλυσις (ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται διὰ μιᾶς χρονίας ὥχρητος, ἀναιμίας καὶ διογκώσεως τοῦ σπληνός) καὶ τῆς ὁποίας ἡ πρόδευσις ἔδωκε ἀφορμὴν εἰς μακρὰς

συζητήσεις, ἦτο συγγενῆς καὶ ὅτι δὲν ἦδύνατο πλέον ν' ἀμφιβάλλῃ κανεὶς διὰ τὴν κληρονομικὴν μετάδοσιν τοῦ νοσήματος αὐτοῦ.

Παραδέχονται σήμερα ὅτι ἡ μανιοκαταθλιπτικὴ ψυχῶσις εἶναι κληρονομικὴ. Ἐνα ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων στοιχείων ὑπὲρ αὐτῆς τῆς γνώμης, τὸ ἔδωκε ἡ μελέτη 33 ζευγῶν διδύμων μονοζυγῶτων ἐπὶ τῶν ὁποίων εἰς 31 περιπτώσεις ἡ ἀσθένεια ἦτο κληρονομικὴ, ἔνθ' ἐπὶ 16 ζευγῶν συζυγῶτων διδύμων, μόνον ἡ μιὰ ἦτο κληρονομικὴ.

Μία ἀσθένεια τῆς ὁποίας ἡ πρόδευσις εἶναι πάντοτε κληρονομικὴ καὶ τῆς ὁποίας ἡ μετάδοσις ἐπὶ πολλὰς γενεὰς ἐμελετήθη πάρα πολὺ καλὰ, εἶναι ἡ αἰμοφιλία (ἀσθένεια χαρακτηριζομένη ὑπὸ μιᾶς ἰδιαιτέρας καὶ σοβαρᾶς προδιαθέσεως πρὸς αἰφνιδίαν καὶ τραυματικὰς αἱμορραγίας).

Ἀντίθετοι πρὸς τὰς διαφορὰς αὐτὰς νόσους καὶ πολλὰς ἄλλας ἀκόμη ὅπως εἶναι ἡ συγγενῆς ἑλλειψίς τῆς ἱρίδος, ὁ δακτυνισμός (ἀχρωματοψία), ἡ συγγενῆς ὀστεοφαθέρωσις καὶ ἄλλαι αἱ ὁποῖαι ὀφείλονται εἰς τὴν κληρονομικότητα καὶ αὐτὴ καὶ μόνον εἶναι ὑπεύθυνοι δι' «ἐλα», ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι διὰ τὰς ὁποίας, ἀντιθέτως, ἡ ἐπιδρασις τοῦ περιβάλλοντος εἶναι τὸ «πᾶν». Π.χ. ἡ ἱλαρά. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅποιαδήποτε κληρονομικότητα καὶ ἂν ἔχουν, μπορεῖ νὰ προσβληθῶν ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀσθένειαν εὐθὺς ὡς ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν πρὸς ἀσθενὴ μολυσμένον μὲ τὸ μικρὸν τῆς ἱλαράς.

Ἐν τούτοις εἶναι βέβαιον διὰ τὰς περισσότερας τῶν ἀσθενειῶν, ὅτι τὸ κατάλληλον «πεδῖον» ἀναπτύξεως ἀπ' ἐνός καὶ τὸ «περιβάλλον» ἀπ' ἑτέρου, παίζουν σπουδαῖον ρόλον, καὶ εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ καθορίσῃ κανεὶς μετ' ἀκριβείας τὸ εἰς ἕκαστον τῶν δύο ἀναλογεῖν μέρος. Σήμερα δέχονται ὅτι ἡ φυματίωσις ἡ ὁποία πάντοτε μεταδίδεται διὰ μικροβίου, δηλαδὴ διὰ τῆς εἰσχωρήσεως εἰς τὸν ὄργανισμὸν βακίλλων φυματιώσεως, δὲν εἶναι κληρονομικὴ (ὅπως ἐπιστάτετο μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν). Τὸ κυριώτερον στοιχεῖον ὑπὲρ τῆς κληρονομικότη-

τος της φυματιώσεως ήτο ότι παρουσιάζετο εις πολλά άτομα της αυτής οικογενείας. Όταν όμως ένα παιδί πάθῃ φυματίωσιν, δὲν τὴν παθαίνει διότι ἡ μητέρα του τοῦ μεταδίδει κληρονομικῶς τὴν ἀσθένειαν, ἀλλὰ διότι τὸ παιδί, ἐνδοσκόμμενον εἰς ἄμμεσον ἐπαφὴν μὲ τὴν πάσχουσαν μητέρα μολύνεται ὑπ' αὐτῆς. Ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ παιδιοῦ ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νόσου.

Ἡ ἀνάπτυξις ὁμοῦς τῆς φυματιώσεως εἰς ἓνα άτομον δὲν ὀφείλεται μόνον εἰς τὴν ἐπαφὴν. Τὸ πρόβλημα εἶναι περισσότερο περιπλοκόν. Πρέπει νὰ παραδεχθῇ κανεὶς ὅτι ἡ ἀτομικὴ προδιάθεσις καὶ ἡ δύναμις τῆς κληρονομικότητος συμβάλλουν πολὺ. Ἡ προσωπικὴ καὶ μακρὰ μελέτη τῆς φυματιώσεως τῆς ἐκδηλουμένης εἰς μονοζυγῶτας διδύμους οἱ ὅποιοι ζοῦν χωριστά, ἐπιτρέπει νὰ ὑπολογίσωμεν τὰς ὁμοιότητας καὶ τὰς διαφορὰς καὶ ρίπτει νέον φῶς εἰς τὴν ἐξιχνίασιν αὐτοῦ τοῦ πρωταρχικοῦ καὶ ἐνδιαφέροντος ζητήματος.

Μὲ τὸν σκοπὸν αὐτὸν ὁ Ντὴλ καὶ ὁ Φέρσονερ ἐμελέτησαν ἐπὶ 7 ἔτη 215 ζεύγη διδύμων. Ἀνεξήτησαν μεταξὺ ἐνὸς μεγάλου ἀριθμοῦ φυματικῶν ἐκείνων οἱ ὅποιοι εἶχον διδυμὸν ἀδελφόν καὶ ἐξήτησαν ἂν καὶ αὐτὸς ἦτο φυματικός. Διεπίστωσαν ὅτι ὅταν οἱ διδυμοὶ εἶναι μονοζυγῶται, κατὰ τὸ $\frac{1}{3}$ τῶν περιπτώσεων εἶναι καὶ οἱ δύο φυματικοί. Θὰ ἠδύναντο νὰ καταλήξουν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι αὐτὸ συμβαίνει ἐπειδὴ οἱ διδυμοὶ ζοῦν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς τὴν αὐτὴν ἐξέτιαν μολύνσεως. Ὁ λόγος ὁμοῦς αὐτὸς δὲν εἶναι ὁρθὸς εἰς τὴν πραγματικότητα, εἰς τοὺς διζυγῶτας διδύμους, ἡ ἐπιθετικότης σχετικῶς μὲ τὴν φυματίωσιν δὲν πα-

ρουσιάζεται παρὰ μόνον εἰς τὸ $\frac{1}{4}$ τῶν περιπτώσεων. Ἐξ αὐτῶν τῶν ἐρευνητῶν, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ ἐξακολουθήσουν καὶ νὰ ἐπεκταθεῖν, δὲν μπορούμε νὰ ἐξαγάγωμεν τελικὰ συμπεράσματα. Ὁπωσδήποτε ὁμοῦς παρουσιάζουν μεγάλο ἐνδιαφέρον.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Παστέρ ἐδίδετο μεγάλη σημασία εἰς τὸ εὐνοϊκὸν «πεδῖον» ἀναπτύξεως, δηλαδὴ τὴν «ἰδιοσυγκρασίαν» καὶ τὴν «προδιάθεσιν».

Κατόπιν ὁμοῦς διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ Παστέρ, τὰ αἷτια τῶν ἀσθενειῶν ἀπεδόθησαν εἰς τὰ μικρόβια καὶ τὰ παράσιτα. Σήμερα, προσπαθοῦν νὰ καθορίσουν, ὅσο τὸ δυνατόν ἀκριβέστερα, τὸ μέρος τὸ ὅποτον ἀναλογεῖ εἰς τὸ «πρόσφορον πεδῖον» ἀναπτύξεως καὶ ἐκεῖνο τὸ ὅποτον ὀφείλεται εἰς τὸ «ἄμμεσον περιβάλλον».

Αἱ γενετικαὶ μελέται — γενετικὴ εἶναι ἡ ἐπιστήμη ἡ ὁποία ζητεῖ νὰ καθορίσῃ τοὺς νόμους τῆς κληρονομικότητος — ἀποκτοῦν ὁλοὲν καὶ μεγαλύτερον δικαίωμα ὑπάρξεως εἰς τὴν παθολογίαν. Ἐν τούτοις, αἱ ἐρευναι αὐταί, διὰ λόγους οἱ ὅποιοι εὐκόλως ἐννοοῦνται, δηλ. ἕνεκα τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν γενεῶν τῶν ὁποίων μπορεῖ νὰ γίνῃ παρακολούθησις καὶ τοῦ σχετικῶς μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν γεννημένων ἀπὸ τοὺς ἰδίους γονεῖς διδύμων ὅπως καὶ τοῦ ἀνεφίκτου τῆς πειραματικῆς διδύμου γονιμοποιήσεως), δὲν μπορούν παρὰ νὰ προσδεύουν ἀργὰ καὶ μετὰ δυσκολίας. Ἡ συγκριτικὴ μελέτη τῶν μονοζυγῶτων διδύμων καὶ ἡ ἐξέτασις αὐτῶν εὐκολύνουν πολὺ τὸ ἔργον τῶν ἐρευνητῶν οἱ ὅποιοι ἀφιερώνονται εἰς τὰς ἐρεῦνας τῆς γενετικῆς καὶ προσπαθοῦν νὰ καθορίσουν τὰς συνεπειὰς τῆς κληρονομικότητος.

Ἀγγλικὴ κρίσις... παγκόσμιος κρίσις

Τοῦ JEAN LAQUILLER

(Ἀπὸ τὸ «Une Semaine dans le Monde», Παρίσι)

Τὸ κατωτέρω ἄρθρον ἐγράφη κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου, ὅταν ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν μετατροπὴν τῆς λίρας στερλίνας. Ἐνόμισα τότε ὅτι τὸ γεγονός αὐτὸ ἦταν σημαντικόν. Ἀπὸ μέρους τῶν Ἀγγλῶν ἡ χειρονομία αὐτὴ ἦτο σημαντικώτερα διότι ἐπεθύμουν καὶ ἐπιθυμοῦν πάντοτε νὰ διατηρῶν καὶ νὰ ἀποκαταστήσουν τὸ γόητρον τοῦ νομισματοῦ τῶν. Ἐπίσης μοῦ ἐφάνη ὅτι, εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ κοινὴ γνώμη δὲν ἐφαίνετο πάντοτε νὰ ἐννοῇ τὸ μέγεθος αὐτῆς τῆς ἀποφάσεως ἢ τοῦλάχιστον ὅτι τὴν ἔκρινε μὲ κάποιαν ἀδιαφορίαν, καὶ ἐθωροῦσα τὴν στάσιν αὐτὴν λαθρασμένην καὶ ἐπικίνδυνον. Ἐκτοτε, ἡ ὑπόθεσις τῆς μετατροπῆς ἐλησμονήθη κάπως, ἀλλὰ αἱ πραγματικότητες αἱ ὁποῖαι ἀπετέλουν τὴν οὐσίαν τῆς βρεταννικῆς κρίσεως εἶναι πάντοτε αἱ αὐταί. Ἐξακολουθεῖ νὰ ἀληθεύῃ ὅτι ἡ ἀνισορροπία τοῦ βρεταννικοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου διατηρεῖ ἔντονον χαρακτῆρα ἰδίως δὲ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ δολλαρίου ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῶν τιμῶν τῶν ἐξαγωγῶν, ὅσον καὶ τῶν εἰσαγωγῶν, εἶναι δυσμενῆς διὰ τὴν Μεγάλαν Βρεταννίαν ὅτι τὸ βιωτικὸν ἐπίπεδον τῶν Ἀγγλῶν γίνεταί ὀσμείρα χαμηλώτερον ὅτι μία νέα προσπάθεια πρὸς παραγωγὴν εἶναι ἀπαραίτητος ὅτι ὠρισμένοι Ἀμερικανοὶ δὲν τὸ ἐννοοῦν ὅτι ἡ Γαλλία πάσχει ἀπὸ μίαν ἀνάλογον κρίσιν, (αὐτὸ τὸ εἶδαν ἄρκετὰ καθαρά ὅταν ὁ κ. Μπιντὸ ἐχρειάσθη νὰ παρακαλέσῃ τὸν κ. Τρούμαν νὰ παραχωρήσῃ ταχέως νέα δάνεια) ὅτι ὁ πόλεμος ἐπλήγωσε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον — ἂν καὶ ὄχι κατὰ τὸν αὐτὸν βαθμὸν — τὴν Μεγάλαν Βρεταννίαν καὶ τὰς ἄλλας χώρας τῆς Εὐρώπης ὅτι ἡ μοῖρα τῆς Ἀγγλίας εἶναι συνυφασμένη μὲ τὴν μοῖραν τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ μοῖρα τῆς

Εὐρώπης μὲ τὴν τῆς Ἀγγλίας καὶ ὅτι ἡ ὁδὸς τῆς σωτηρίας παραμένει ἀνοικτὴ ἐὰν κατανοηθῶν αἱ ἀλήθειαι αὐταί καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Ὅλα ὅσα συνέβησαν μετὰ τὸν παρελθόντα Αὐγούστον ἐπιβεβαιοῦν τὴν ἀποφιν ἡ ὁποία ἐκτίθειται εἰς τὸ ἐπικαίρον τοῦτο ἄρθρον. Ἡ ἐπιδίωξις ἀκόμη αὐτῆς τῆς κρίσεως εἰς τὴν Ἀγγλίαν καθὼς καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἄλλας χώρας, ἀποτελεῖ μίαν νέαν ἀπόδειξιν. Αἱ δυσκολίαι δὲ γίνονται καθημερινῶς μεγαλύτεραι διότι βραδύνουν νὰ λάβουν τὰ ἐπιβαλλόμενα μέτρα διότι ἡ ἀποτελεσματικότης τῶν μακροπροθέσμων δανείων εἶναι ἀνεπαρκής διότι ἡ διεθνὴς συνεργασία καθημερινῶς ὑφίσταται ἀποτυχίας, καὶ διότι τὰ ἔθνη ἐξηντλημένα ἀπὸ τὸν πόλεμον κινδυνεύουν νὰ γνωρίσουν, τὸ καθένα χωριστά, τὴν θλίβεράν μοῖραν τὴν ὁποίαν θὰ ἠδύναντο νὰ ἀποφύγουν ἐὰν ἦσαν ἡνωμένα. Ἡ κατάστασις ἀπὸ ὑλικῆς ἀπόψεως εἶναι βεβαίως πολὺ σκοτεινὴ. Ἀλλὰ μόνον ὅταν κατανοήσῃ κανεὶς σαφῶς τὴν σοβαρότητά της μπορεῖ νὰ τὴν ὑπερβικήσῃ. Ὅπως πάντοτε, ἡ ἱστορία γίνεταί ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν φαντασίαν τοῦ ἀνθρώπου λοιπὸν ἐξαριτάει νὰ μὴν τὴν παραδόσῃ εἰς τὴν μοῖραν.

Αἱ ἀφορμαὶ τῆς βρεταννικῆς κρίσεως δὲν εἶναι καθαρῶς οικονομικαί. Ἰσως ὠρισμένοι δανείσται τῆς Μ. Βρεταννίας νὰ μὴν ἐφέρθησαν ὅπως ἔπρεπε, καὶ ἀπαιτούντες περισσότερα δολλάρια ἀπὸ ὅσα ἐδικαιολογοῦντο ἀπὸ τὰς ἐμπορικὰς τῶν συναλλαγὰς νὰ διέψευσαν τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Θησαυροφυλακείου. Εἶναι ἀληθές ὁμοῦς, ὅτι πρὸ τῆς 15ης Ἰουλίου ἀκόμη καὶ

ΔΕΝ μπορεῖτε νὰ πιστέψετε ὅλα ὅσα ἀκοῦτε, ἀλλὰ δυστυχῶς μπορεῖτε νὰ τὰ ἐπα-
ναλάβετε.

DUBLIN OPINION

οι Άγγλοι έδαπάνησαν πολύ γρήγορα τα δάνεια τα οποία τους είχαν δοθή, διότι το έμπορικόν των Ισοζυγίων εις την περιοχὴν τοῦ δολλαρίου είχε πολύ σοβαρόν ἔλλειμμα. Ἡ μετατροπὴ τῆς λίρας στερλίνας δὲν ἔκαμε τίποτε ἄλλο παρά νά ἐπισπεύσῃ μίαν ἤδη ἀπειλούμενην κρίσιν. Μετά παρέλευσιν ὀλίγων μηνῶν τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο τὸ ἴδιον: μετὰ ἡ ἀνευ τῆς μετατροπῆς τὸ ἀμερικανικὸν δάνειον ἔδαπανήθη πολὺ γρηγορώτερα ἀπ' ὅτι εἶχον προβλέπει τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ διεπραγματεύοντο. Ἡ ἔλλειψις Ισοζυγίου ἐσκότιζε τὴν κατάστασιν. Μήπως εἶναι αὐτὸς ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἀπέφευγαν εἰς τὸ Λονδίνον τόσον καιρὸν νά τὴν ἀντιμετωπίσουν;

Σήμερα δὲν εἶναι δυνατόν πλέον κανεὶς νά ἐπιτρέψῃ αὐτὴν τὴν βλακώδη πολιτικὴν. Ἡ ὑπόθεσις τῆς μετατροπῆς θὰ εἶχε τοῦλάχιστον τὴν ἀξίαν ὅτι ἀφύπνισε τὴν Βρεταννικὴν κοινήν γνώμην. Ἐάν ἡ λίρα εἶναι τόσον ἀσθενὴς αὐτὸ σημαίνει ὅτι καὶ οἱ κίνδυνοι εἶναι πολὺ ἐπιτακτικοί. Ὁ ἀγγλικὸς λαὸς τὸ ἔχει σήμερα καλῶς ἐννοήσει καὶ θὰ δεχθῇ τὰς νέας θυσίας τὰς ὁποίας θὰ τοῦ ζητήσουν. Πέραν τῆς Μάγχης ἡ λέξις φιλοπατρία δὲν εἶναι λέξις ματαία. Ἡ ἐλάττωσις τῶν ἀμερικανικῶν εἰσαγωγῶν μπορεί νά σημαίνει διὰ τοὺς στατιστικoὺς κέρδος ὀλίγων ἑκατομ. λίρῶν στερλινῶν. Διὰ τὸν λαόν, αὐτὸ θὰ σημαίνει ὀλιγώτερον κρέας, ὀλιγώτερα κοινωποιημένα αὐγά καὶ ἴσως ὀλιγώτερον ψωμί. Ὅλοι θὰ πληγοῦν διότι εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὁ ρόλος τῆς μαύρης ἀγορᾶς εἶναι ἀσήμαντος.

Βεβαίως μπορεί κανεὶς νά μεμφθῇ τοὺς Ἀγγλους διὰ τὴν βραδύτητα μετὰ τὴν ὁποίαν

ἀντιδρῶν εἰς μίαν τοιαύτην κατάστασιν· μπορεί κανεὶς νά ἐκπλαγῇ π.χ. ὅτι οἱ ἐργάται ὀρυχείων ἀργοῦν πολὺ νά ἀναγνωρίσουν ὅτι ἀπέτυχε ἡ ἔβδομάς τῶν 40 ὥρῶν ἐργασίας. Ὁφείλει ὅμως νά διαπιστώσῃ τὸ θάρρος μετὰ τὸ ὁποῖον ὁ λαὸς αὐτὸς δέχεται, μετὰ τὴν νικὴν διὰ τὴν ὁποίαν ἠγωνίσθη τόσα ἔτη, νά ζῇ μετὰ περισσότερας στερήσεως παρά κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου.

Αὕτη εἶναι μία ἀλήθεια τὴν ὁποίαν οἱ Γάλλοι ἀγνοοῦν. Εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου τὰ ἐστιατόρια δὲν σερβίρουν παρά μόνον τρία εἶδη φαγητοῦ, διότι ἔτσι ἔχει ἀποφασίσει ὁ κ. Στράτσεϋ (ἴσως εἰς τὸ μέλλον νά σερβίρουν μόνον δύο). Ἐνῶ εἰς τὸ Παρίσι εἶναι εὐκολον ν' ἀγοράσῃ κανεὶς ἀπολύτως ἐλεύθερα ὑποκάμισα καὶ κάλτσες, ὁ πελάτης ὁ ὁποῖος θὰ παρουσιάξῃ εἰς τὸ Λονδίνον χωρὶς δελτίον εἰς ἕνα κατάστημα ἀσπορροῦχων τοῦ Πικαντίλλυ, θὰ ἐξεδιώκετο ἀμέσως. Εἰς ὁποιοδήποτε χωριὸ τῆς Βρεταννικῆς μπορεί κανεὶς νά φάγῃ πράγματα τὰ ὁποῖα κανεὶς ἑκατομμυριοῦχος δὲν θὰ μπορούσε νά φάγῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Τὸ δημόσιον ταμεῖον ἄλλωστε φροντίζει ὥστε βαθμυδὸν νά ἐξαφανίζονται οἱ ἑκατομμυριοῦχοι, ἀφοῦ τὰ εἰσοδήματα τῶν ἔχουν σχεδὸν δημευθῇ (τοὺς ἀφήνουν 6 πέννες εἰς τὴν λίραν!) Πολὺ ἀνόητος θὰ ἦτο ὁ σὸνὸμπ ὁ ὁποῖος θὰ ἤθελε, ὅπως εἰς τὴν καλὴν ἐποχὴν, νά «πλύνῃ» τὰ ρούχα του εἰς τὸ Λονδίνον: τὸ κάρβουνον λείπει, τὰ πλυντήρια δὲν ἀναλαμβάνουν ἡ σοὺ παραδίδουν τὰ ρούχα μετὰ ἕνα μῆνα. Πολὺ ὀλίγοι δὲ εἶναι ἐκεῖνοι ὅπου εἰς τὸν τόπον τῆς παραγωγῆς τοῦ ἀνθρακος μπορούν νά εἰποῦν με βεβαιότητα ὅτι θὰ θερμανθοῦν ὅπως πρέπει τὸν προσεχῆ χειμῶνα.

Αὐτὸς εἶναι ὁ φόρος τὸν ὁποῖον πληρώνει ἡ Ἀγγλία ἐπειδὴ ὑπῆρξεν ὁ μόνος μεταξὺ τῶν Τριῶν Μεγάλων ὁ ὁποῖος ἀντίστη εἰς τοὺς Ναζὶ ἀμέσως ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1939. Καὶ ὅμως αὐταὶ αἱ θυσίαι δὲν θὰ εἶναι ἀρκεταί. Περικόπτουσα τὰ δελτία τροφίμων ἡ βρεταννικὴ Κυβέρνησις μπορεί νά μειώσῃ τὸ ἔλλειμμα τοῦ ἐμπορικοῦ τῆς Ισοζυγίου: δὲν μπορεί ὅμως κατ' οὐδένα τρόπον νά τὸ ἐξαλείψῃ. Πρέπει νά πωλήσῃ περισσότερα εἶδη εἰς τὸ ἐξωτερικόν, καὶ πρὸ παντὸς εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ δολλαρίου. Πρέπει ἄρα νά παραγάγῃ περισσότερα, — σήμερα ὅπου ὁ δείκτης τῆς παραγωγῆς εἶναι ἤδη ἀνώτερος τοῦ τοῦ 1938, — νά ἀπαιτήσῃ περισσότερα ἀπὸ ἐργάτας κακῶς διατρεφόμενους, νά στρατολογήσῃ περισσότερους ἀνθρακωρύχους, γεωργοὺς καὶ μεταλλουργούς. Εἶναι μία γιγαντιαία προσπάθεια αὕτη τὴν ὁποίαν θὰ πρέπει ν' ἀναλάβῃ ὁ Ἀγγλικὸς λαὸς ἐάν θέλῃ νά ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδον. Ἡ προσπάθεια ὅμως αὕτη δὲν θὰ γίνῃ δυνατὴ παρά μόνον ἐάν ἡ βρεταννικὴ βιομηχανία κατορθώσῃ νά ἀγοράσῃ εἰς καλὰς τιμὰς ἀπαραίτητους πρώτας ὕλας, καὶ δὲν θὰ ἔχῃ ἀξίαν παρά μόνον ἐάν κυκλοφορήσῃ τὰ προϊόντα τῆς. Εἰς αὐτὸ ἔγκειται ἡ πραγματικὴ ἀφορμὴ τῆς βρεταννικῆς κρίσεως, καὶ δι' αὐτὸ ἀφορὰ ὅλον τὸν κόσμον. Ἡ προειδοποίησις ἡ ὁποία ἐξετοξεύθη πρὸς τὸν ἀγγλικὸν λαόν ἀπευθύνεται καὶ πρὸς τὸν Ἀμερικανικὸν λαόν. Ἡ Μεγάλη Βρεταννία ἔγινε ὅτι εἶναι σήμερα, ἀναπτύσσουσα ἐμπορικὸν δίκτυον εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ἡ οἰκονομία τῆς λοιπὸν δοκιμάζει περισσότερον κάθε ἄλλῃς τ' ἀποτελέσματα ἑνὸς πολέμου ὁ ὁποῖος κατέστρεψε τὰ πλούτη ὅλου τοῦ κόσμου, ἠνάγκασε πολ-

λὰ ἔθνη νά περιορισθοῦν εἰς ἑαυτὰ καὶ κατέστρεψε τὰς διεθνεῖς σχέσεις. Ἀντιστρόφως καὶ διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους, κάθε βρεταννικὴ κρίσις ὑπάρχει κίνδυνος νά βλάψῃ ὅλον τὸν ἄλλον κόσμον. Φαίνεται ὅμως ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἀφοῦ ἐδιδάχθησαν εἰς τὸ σχολεῖον αὐτὰς τὰς μεγάλας ἀληθείας βιάζονται νά τὰς λησμονήσουν. Οἱ Ἀμερικανοί, ἰδιαίτέρως, πολὺ συχνὰ φαίνεται νά τὰς θεωροῦν ὡς εὐκαταφρονήτους. Εἶναι φανερόν ὅτι αἱ Ἡν. Πολιτεῖαι θὰ ἠδύναντο νά ἐξασφαλίσουν ἕνα μεγάλον πλεόσσευμα πρὸς ἐξαγωγὴν τὴν ἐπαύριον ἑνὸς πολέμου ὁ ὁποῖος διὰ τῆς πτωχεύσεως τῆς Εὐρώπης ἐπέτρεψε τὴν προνομιοῦχον ὠθίσιν τῆς ἀμερικανικῆς παραγωγῆς.

Ἐάν θέλουν νά εἰσπράξουν τὰ δανεισθέντα, ἔχει εἰπῇ ὁ κ. ντὲ Λὰ Παλὺς, ὀφείλουν νά δεχθοῦν νά ἀποκαταστήσουν διὰ τῶν εἰσαγωγῶν τῶν τὴν Ισορροπίαν τοῦ ἐμπορικοῦ Ισοζυγίου τῆς Βρεταννίας. Ὅτι ἀληθεύει ὡς πρὸς αὐτὸ διὰ τὴν Ἀγγλίαν ἀληθεύει ἐπίσης καὶ διὰ τὴν Γαλλίαν καὶ δι' ὅλην ἄλλην χώραν. Τοῦτο σημαίνει ὅτι, οἱ Ἀμερικανοὶ οἱ ὁποῖοι εἶναι κύριοι τῶν κυριωτέρων ἀγορῶν πρώτων ὑλῶν, ὀφείλουν νά δεχθοῦν νά προμηθεύσουν τὰς πρώτας αὐτὰς ὕλας εἰς λογικὰς ποσότητας καὶ ἔχοντες μίαν πελωρίαν ἀγορὰν καταναλώσεως, ὀφείλουν νά τὴν ἀνοίξουν εἰς τὰ προϊόντα τῶν ξένων βιομηχανιῶν. Εἶναι αὐτὸ τὸ ὁποῖον οἱ ἄλλοι δὲν παύουν νά λέγουν καὶ αὐτὸ τὸ ὁποῖον οἱ Γάλλοι μπορούν νά ἐπαναλάβουν μαζὺ τῶν. Ἡ παραχώρησις ἀμερικανικῶν δανείων ἦτο ἀσφαλὲς ἀπαραίτητος, δὲν μπορεί ὅμως νά φέρῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν παρά μόνον προσωρινὴν ἀνακούφισιν ἐάν αὕτη ἡ ἀνισορροπία δὲν κτυπηθῇ ἀποτελεσμα-

τικά εκ των θεμελίων της. Εάν αυτό δεν ηννοείτο από τους πέραν του Ατλαντικού ευρισκομένους, ή Μεγάλη Βρεταννία θα ήτο υποχρεωμένη να δχυρωθή εντός ενός κλειστού οικονομικού συστήματος από το οποίον αι Ην. Πολιτεία θα απέκλειον το όσο το δυνατόν ταχύτερον. Τοιοῦτον ἐνδεχόμενον θα ήτο ἀντίθετον πρὸς ὅλας τὰς παραδόσεις τῆς ἀμερικανικῆς διπλωματίας ἡ ὁποία σήμερα ὅπως καὶ εἰς τὸ παρελθόν, στηρίζεται ἐπὶ τῆς φιλίας τῆς Βρεταννικῆς Συμπολιτείας.

Τὸ μάθημα ὅμως αὐτὸ δὲν προορίζεται μόνον διὰ τοὺς Ἀμερικανούς. Ἐπειδὴ ἡ Λίρα δὲν μετατρέπεται πλέον, ἡ Ἀργεντινὴ ἀρνεῖται τὰς εἰσαγωγὰς τῆς, ἡ Γαλλία στερεῖται δολλαρίων τὰ ὁποῖα ἠλπίζεν νὰ ἐξοδεύσῃ, καὶ ἡ ἀποκατάστασις τοῦ νορβηγικοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ πιθανὸν θὰ καθυστερήσῃ σημαντικά. Παντοῦ εἰς ὅλον τὸν κόσμον αἰσθάνονται, ὅπως εἶναι φυσικόν, τὰ ἀποτελέσματα τῶν δυσκολιῶν τῆς Βρεταννίας· αὐτὸ ἴσως θὰ μπορούσε νὰ χρησιμεύσῃ ὥς εὐκαιρία δι' ὀρισμένους ὥστε νὰ ἐννοήσουν ὀλίγον καλύτερα τὴν θέσιν τὴν ὁποῖαν κρατεῖ ἡ Ἀγγλία εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον. Εἶναι πολὺ ἀκριβὲς ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ πολλὰς φορὰς ὑπῆρξαν πολὺ σκληροὶ δανεισταί. Εἶναι ἀληθὲς ἐπίσης ὅτι ἡ βρεταννικὴ πολιτικὴ πολλὰς φορὰς ἐβλάψε, χωρὶς ἐπιφύλαξεις, τὰ συμφέροντα κάποιου λαοῦ. Δὲν εἶναι οἱ Γάλλοι ἐκεῖνοι ποὺμποροῦν νὰ τὸ ἀγνοήσουν. Εἶναι ἡ δυσάρεστος ἀποψὶς ἐκείνου τοῦ ὁποῖον ὀνομάζουν «βρεταννικὸς ἱμπεριαλισμός». Πρέπει ὅμως ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι αὐτὸς ὁ ἱμπεριαλισμός ἀποχωρεῖ—δ-

πως πολὺ καλὰ τὸ ἀπέδειξαν τὰ γεγονότα τῶν Ἰνδιῶν — ἐνῶ ὑπάρχουν ἄλλοι οἱ ὁποῖοι φανερόνουν ὁρέξεις ἐξ Ἰσου κατακτητικὰς τὸν τελευταῖον καιρόν. Πρέπει ἐπίσης νὰ παρατηρήσωμεν τὸν κίνδυνον τὸν ὁποῖον θὰ διέτρεχεν ἡ παγκόσμιος οικονομία ἐάν ἡ δύναμις τῆς Βρεταννίας ἐξηφανίζετο: ποῖος μᾶς βεβαιώνει ὅτι ἄλλοι θὰ μπορέσουν ν' ἀντικαταστήσουν τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ νὰ ἀναλάβουν αὐτὰς τὰς ἀνταλλαγὰς αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν ἀρχὴν κάθε παγκοσμίου πολιτισμοῦ;

Πρέπει τέλος νὰ τολῶ δτι ἡ ὑπαρξὶς τῆς Ἀγγλίας ἐξαρτᾶται στενῶς, θὰ μπορούσε νὰ πῇ κανεῖς, κυρίως ἀπὸ τὰς ἐξωτερικὰς τῆς σχέσεις· μπορεῖ νὰ κατηγορῇ κανεῖς ὀρισμένας ἀπόψεις τῆς Βρεταννικῆς πολιτικῆς, ὅμως δὲν μπορεῖ κανεῖς π.χ. νὰ λησμονήσῃ ὅτι ἐάν ὁ βρεταννικὸς στόλος κατάρθωσε κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ τοῦ πολέμου νὰ κρατήσῃ τὴν Μεσόγειον, αὐτὸ ὁφείλεται κατὰ ἕνα μέρος εἰς τὸ ὅτι ἐγνώριζε ὅτι θὰ μπορούσε νὰ ὑπολογίσῃ εἰς τὰ πετρέλαια τῆς Μέσης Ἀνατολῆς. Εάν δὲ τὰ στρατεύματα τοῦ Χίτλερ ἐφθάναν μέχρι τοῦ Σουέζ καὶ τῆς Βασσόρας θὰ ἠθέλαμε νὰ γνωρίζαμε ποῦ θὰ ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι παραλαμβάνουν καὶ μεταχειρίζονται ἐναντίον τῶν Ἀγγλῶν τὰ ἴδια ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα ἐχρησιμοποιοῖ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Γκαίμπελς. Ἐπιτρέπεται βέβαια νὰ κατακρίνῃ κανεῖς τὴν βρεταννικὴν διπλωματίαν. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ παραλείπῃ κανεῖς νὰ λέῃ πὺς ἡ Ἀγγλία μπόρεσε καὶ αὐτὴ νὰ ὑπερασπίσῃ τὰς Εὐρωπαϊκὰς ἐλευθερίας. Εάν δὲ ἡ βρεταννικὴ δύναμις δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ ἀντισταθῇ ἀποτελεσματικὰ εἰς τὰς ἐνεργείας τοῦ κακούργου τοῦ Μπέρχτεσγκαντεν, ἡ Εὐρώπη δ-

λόκληρος θὰ εὕρισκετο ἴσως ὑπὸ τὴν Γερμανικὴν μπότταν. Ἡ βρεταννικὴ θαλασσοκρατορία ἔχει πολλὰ μελανὰ σημεῖα. Πρέπει ὅμως, τοῦλάχιστον, νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ἡ Μεγάλη Βρεταννία μπόρεσε — ἀργὰ ἴσως — νὰ μᾶς ὑπερασπίσῃ ἀπὸ τοὺς εὐρωπαϊκοὺς ἱμπεριαλισμοὺς, οἱ ὁποῖοι εἶναι πολὺ πῖδ ἐπικίνδυνοι διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν μας. Καὶ τίποτα δὲν μᾶς βεβαιώνει ὅτι αὐτὴ ἡ ὑποστήριξις δὲν θὰ εἶναι ἀναγκαῖα καὶ εἰς τὸ μέλλον.

Ἐν τούτοις ἡ ἀλληλεγγύη ἡ

ὁποία συνδέει τὴν Ἀγγλίαν μὲ τὸν ὑπόλοιπον κόσμον πρέπει νὰ κατανοηθῇ ἐξίσου καὶ εἰς τὸ Λονδίνον. Ἡ Μεγάλη Βρεταννία μπορεῖ νὰ ζητήσῃ ὑποστήριξιν. Δὲν πρέπει ὅμως, διὰ τὸ ἰδικόν της καλόν, νὰ τὴν ἀπαιτήσῃ μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν της. Εάν ἐξήτει νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἰδικὴν της σωτηρίαν εἰς βάρος ἄλλων ἐθνῶν, θὰ ήτο πρώτη αὐτὴ ἡ ὁποία θὰ ὑφίστατο τὰς συνεπείας. Οἱ Ἀγγλοὶ θὰ διέπραττον τὸ φοβερὸν σφάλμα νὰ ἀγνοήσουν τὴν πραγματικότητα.

ΠΟΣΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΡΟΤΙΜΟΥΝ...

Ο ΑΡΙΘΜΟΣ τῶν γεννήσεων στὴν Ἀγγλία ἔχει αἰσθητὰ βελτιωθῇ τὰ δύο τελευταῖα χρόνια. Τὸ Βρεταννικὸ κοινὸ ὅμως φαίνεται πὺς δὲν ἄλλαξε ἰδέες γιὰ τὸν ἀριθμὸ τῶν παιδιῶν ποὺ πρέπει νὰ ἔχῃ κάθε οἰκογένεια. Οἱ τρεῖς ἔρευνες ποὺ ὀργάνωσε τὸ Ἰνστιτοῦτο Γκόλλοπ τὰ ἐγγινὰ τελευταῖα χρόνια ἔδειξαν τὴ μεγάλη καὶ σταθερὴ προτίμησιν τῶν Ἀγγλῶν γιὰ τὰ δύο παιδιά.

Ὁ παρακάτω συγκριτικὸς πίνακας δείχνει πόσα παιδιά προτιμοῦν νὰ ἔχουν οἱ οἰκογένειες καὶ εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν σχετικῶν ἐρευνῶν ποὺ ἔγιναν συγχρόνως στὴν Ἀγγλίαν, τὸν Καναδὰ, τὴ Γαλλίαν, τὴν Ὀλλανδίαν καὶ τὴν Αὐστραλίαν.

Ἀριθμὸς παιδιῶν	Ἀγγλία	Γαλλία	Καναδὰς	Αὐστραλία	Ὀλλανδία
	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
Ἐνα	4	5	1	1	1
Δύο	39	31	21	13	22
Τρία	27	38	22	21	29
Τέσσερα	20	17	28	46	24
Πάνω ἀπὸ τέσσερα	4	5	26	16	22
Δὲν ἔχουν πόσα	6	4	2	2	2

ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ

(Ἀπὸ τὸ «News Chronicle», Λονδίνο)

ΤΟ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΟΝΙΚΟΝ ΙΣΟΖΥΓΙΟΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΝΙΑΣ

Εἰς τὸν πρῶτον δημόσιον λόγον τὸν ὁποῖον ἐξεφώνησε ὡς Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ὁ Σέρ Στάφορντ Κρίπς, ὡμίλησε δι' ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον ἔχει ἀφιερωθῇ σήμερα ἡ Ἀγγλία, τὴν « μάχην τοῦ ἰσοζυγίου τῶν πληρωμῶν ». Αἱ σημεριναὶ δυσκολίαι τῆς χώρας, εἶπε, ἦσαν κατ' οὐσίαν ἕνας ἀγὼν τοῦ λαοῦ διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ταχέως ἀρκετὰς ἐξαγωγὰς ὥστε νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ εἰσαγωγή εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης.

Ἡ Βρεταννία ἀπὸ κοινοῦ μὲ τὰ περισσότερα Εὐρωπαϊκὰ Ἔθνη, ἀντιμετωπίζει, ὡς ἀποτέλεσμα τοῦ πολέμου, πλήρη μεταβολὴν τῆς οἰκονομικῆς τῆς θέσεως. Πρὸ τοῦ 1940 ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἐξάγῃ ἀρκετὰ ἐμπορεύματα διὰ νὰ πληρῶνῃ περισσότερον ἀπὸ τὸ ἡμισυ τῶν εἰσαγωγῶν τῆς· τὸ ὑπόλοιπον ποσὸν ἐκαλύπτετο ἐντελῶς ἀπὸ τὰς διαφόρους ὑπηρεσίας καὶ ἀπὸ τὰς προσόδους τῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καταθέσεων. Τὸ ἔλλειμμα τοῦ 4% τὸ ὁποῖον φαίνεται εἰς τὰ ἐπόμενα διαγράμματα — ἀντιπροσωπεῖ τὸν μέσον ὄρον τῶν πρὸ τοῦ πολέμου ἐτῶν — ἦτο ἤδη ἕνα σῆμα κινδύνου. Μὲ τὸ τέλος τοῦ πολέμου, τὸ χάσμα αὐτὸ ἔγινε 10 φορές μεγαλύτερον.

Μερικαὶ ἀπὸ τὰς αἰτίας τῆς ἐπιδεινώσεως φαίνονται εἰς τὰ παρατιθέμενα διαγράμματα. Διαρκοῦντος τοῦ πολέμου ἡ Βρεταννία ἐθυσίασε τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἐξαγωγικοῦ τῆς ἐμπορίου, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν μείωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐργατῶν τῶν ἐργαζομένων εἰς βιομηχανίας καταναλωσίμων ἀγαθῶν. Ἡ ναυτιλία ἡ ὁποία ἐπρομήθευε κατὰ μέσον ὄρον εἰσόδημα 105.000.000 λιρῶν κατὰ τὰ πρὸ τοῦ πολέμου ἔτη, ἡλλατώθη σοβαρῶς ἐκ τῶν βυθίσεων καὶ τῆς μετατροπῆς τοῦ ἐμπορικοῦ στόλου διὰ πολεμικοῦς

σκοποῦς. Ὄταν ἦλθε ἡ ὥρα τῆς μεταστροφῆς τῆς βιομηχανίας διὰ τὴν εἰρηνικὴν παραγωγὴν, ἡ δημιουργηθεῖσα ἐκ τοῦ πολέμου κρίσις στέγης εἶχε ἀντίκτυπον εἰς τὴν δυσκολίαν συγκεντρώσεως ἐργατῶν, ὅπως ἡ κακὴ κατάστασις τῶν μηχανημάτων τῶν ἐργοστασίων εἶχε ἀντίκτυπον εἰς τὴν ἀπόδοσίν των. Ἡ Βρεταννία ἔπρεπε ὄχι μόνον νὰ πωλήσῃ τὰς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καταθέσεις τῆς διὰ νὰ χρηματοδοτήσῃ τὸν πόλεμον (ἰδιαίτερος διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ ὄχι μόνον τὰς ἰδικὰς τῆς ἀνάγκας εἰς δολλάρια, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀνάγκας ἄλλων χωρῶν), ἀλλὰ ἡῴησε εἰς τὸ τετραπλάσιον τὰ χρέη τῆς εἰς τὸ ἐξωτερικόν, τὰ ὁποῖα συνεχῶς ἐξακολουθοῦν νὰ αὐξάνονται (εἰς τοὺς πρώτους ἔξη μῆνας τοῦ 1947 αἱ δαπάναι τῆς συντηρήσεως τῆς Βρεταννικῆς ζώνης τῆς Γερμανίας ἔκαμαν τὴν Βρεταννίαν νὰ συνάψῃ δάνειον 116.000.000 λιρῶν μὲ τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας).

Διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν σοβαρὰν αὐτὴν κατάστασιν, ἡ Βρεταννία ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἤρχισε νὰ ἐλλαττώνῃ πάρα πολὺ τὰς εἰσαγωγὰς τῆς καὶ κατέβαλε ἰσχυρὰς προσπάθειας διὰ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸ ἐξαγωγικόν τῆς ἐμπόριον. Ἦδη ἐπανεῖκτε τὸν προπολεμικὸν ἀριθμὸν τῶν ἐξαγωγῶν τῆς καὶ μάλιστα τὸν ὑπερέβαλε ἐν τούτοις ὅμως ἡ ἐλλαττώσις τῶν μὴ ἐμφανῶν ἐξαγωγῶν ἐπιβάλλει νὰ τεθοῦν νέοι ὑψηλότεροι ἀντικειμενικοὶ σκοποί, ὅπως φαίνεται εἰς τὸ τελευταῖον διάγραμμα.

Τὸ πρόσθετον ὕλικόν καὶ οἱ ἐργάται τοὺς ὁποίους ἀπαιτεῖ τὸ εὐρύτατον αὐτὸ πρόγραμμα θὰ πρέπῃ νὰ ἐξευρεθοῦν κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ τῆς ἀναβολῆς τοῦ κεφαλαιώδους ἐσωτερικοῦ προγράμματος τῆς στεγάσεως εἰς τὸ ὁποῖον ἀπέβλεπε ἀπὸ πολλοῦ τὸ ἐργατικὸν κόμμα.

Ισοζύγιον πληρωμών προπολεμικῶς καὶ κατὰ τὸ 1946.

ΠΡΟΠΟΛΕΜΙΚΩΣ: Ὁ κύκλος ἀντιπροσωπεύει τὴν ἑτησίαν δαπάνην τῶν εἰσαγωγῶν (μέσος ὅρος τῶν ἐτῶν 1936-1938)

40% τῶν εἰσαγωγῶν ἐκπληροῦντο ἀπὸ ἰσοδύναμα προερχόμενα ἀπὸ:

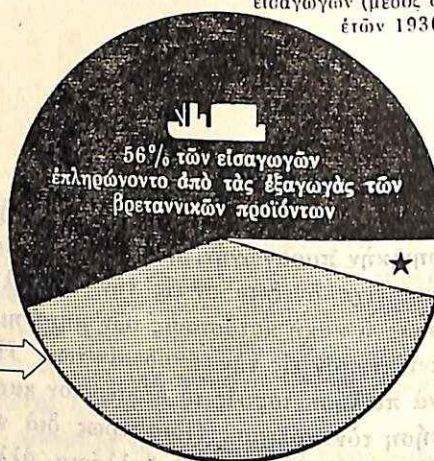
ναύλους πλοίων

κίνησιν τρα-
πεζῶν κλπ.

Καταθέσεις
εἰς τὸ ἐξωτερ.
οὐκὸν

1946: Ὁ κύκλος ἀντιπροσωπεύει τὴν δαπάνην τῶν εἰσαγωγῶν διὰ τὸ ἔτος 1946

4% μόνον τῶν εἰσαγωγῶν καλύπτονται ἀπὸ ἰσοδύναμα προερχόμενα ἀπὸ:

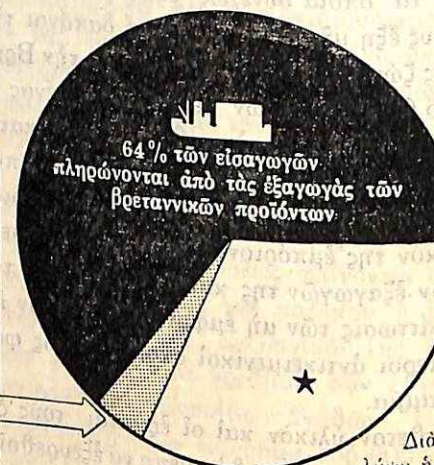
ναύλους πλοίων

κίνησιν τρα-
πεζῶν κλπ.

Καταθέσεις
εἰς τὸ ἐξωτερ.
οὐκὸν

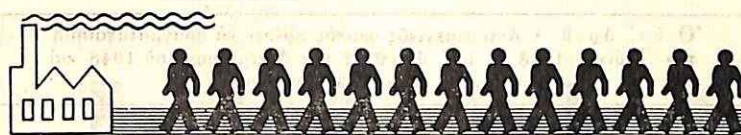

Διὰ τὴν τὴν κα-
λύψιν ἢ Μεγ. Βρε-
ταννία πωλεῖ τὴν εἰς
τὸ ἐξωτερικὸν καταθέσεις τῆς
καὶ συνάπτει ἐξωτερικὰ δάνεια.

Μειώσεις τῶν διὰ τὰς ἐξαγωγὰς ἐργαζομένων ἐργατῶν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ πολέμου

Κάθε σύμβολον ἀντιπροσωπεύει 100.000 ἐργάτας

1939—1.300.000

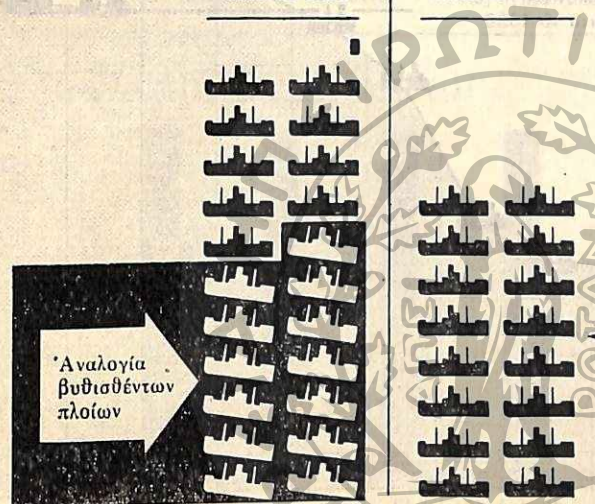
1945—400.000

Ἀπώλειαι εἰς ἐμπορικὰ πλοῖα

Χωρητικότης πλοίων
κατὰ τὸ 1939

Χωρητικότης πλοίων
κατὰ τὸ 1945

Περιλαμβάνον-
ται καὶ δσα
πλοῖα ἐναυπη-
γήθησαν κατὰ
τὸ διάστημα
τοῦ πολέμου
καὶ δὲν
ἐβυθίσθησαν

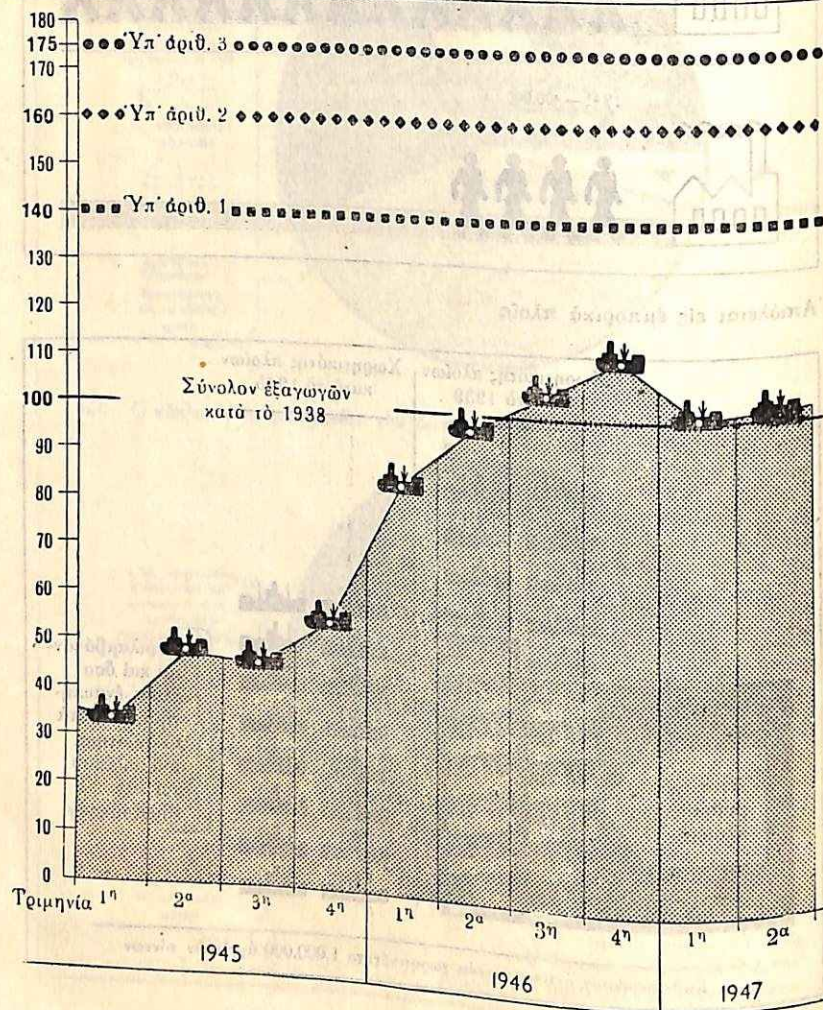
Κάθε σύμβολον ἀντιπροσωπεύει χωρητικότητα 1.000.000 ἀγγλικῶν τόνων

Αύξησης εξαγωγικού εμπορίου

Εἰς τὸ κατωτέρω διάγραμμα φαίνεται ἡ ἐπιτευχθεῖσα ἀρόδος καὶ οἱ τρεῖς ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ πραγματοποιηθῶν.

Ὁ ὑπ' ἀριθ. 1 ἀντικειμενικὸς σκοπὸς πρέπει νὰ πραγματοποιηθῇ τὸν 'Ιούνιον 1948, ὁ ὑπ' ἀριθ. 2 τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1948 καὶ ὁ ὑπ' ἀριθ. 3 ἀργότερα.

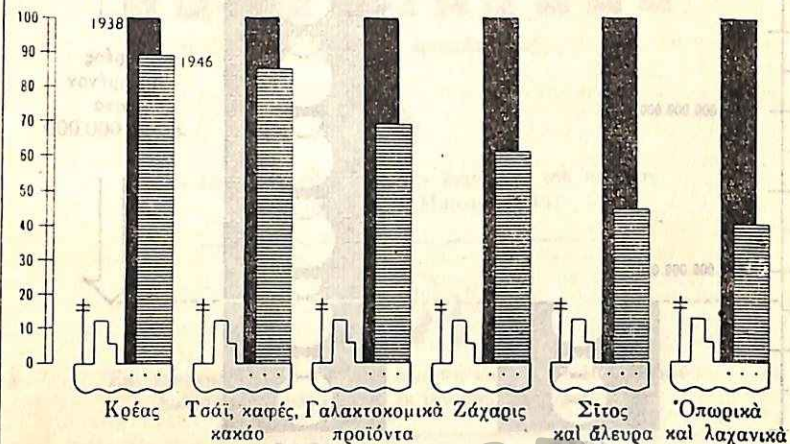
Ελάττωσις τῶν εισαγωγῶν. Μερικὰ παραδείγματα.

Μαῦρα ■ Εἰσαγωγὰ κατὰ τὸ 1938

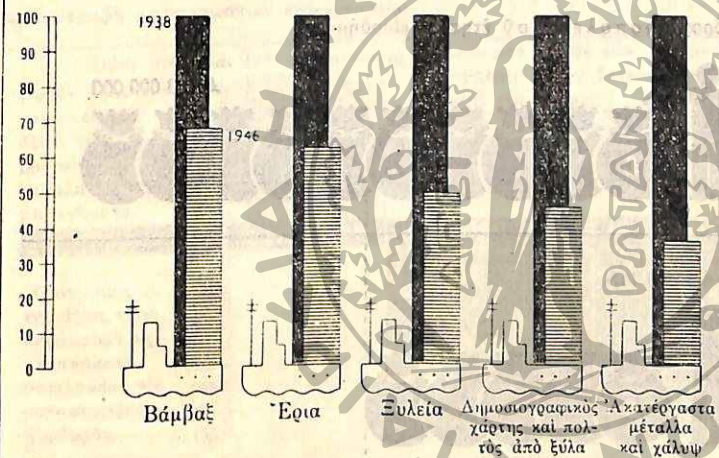
Γκριζὰ ■ Εἰσαγωγὰ κατὰ τὸ 1946

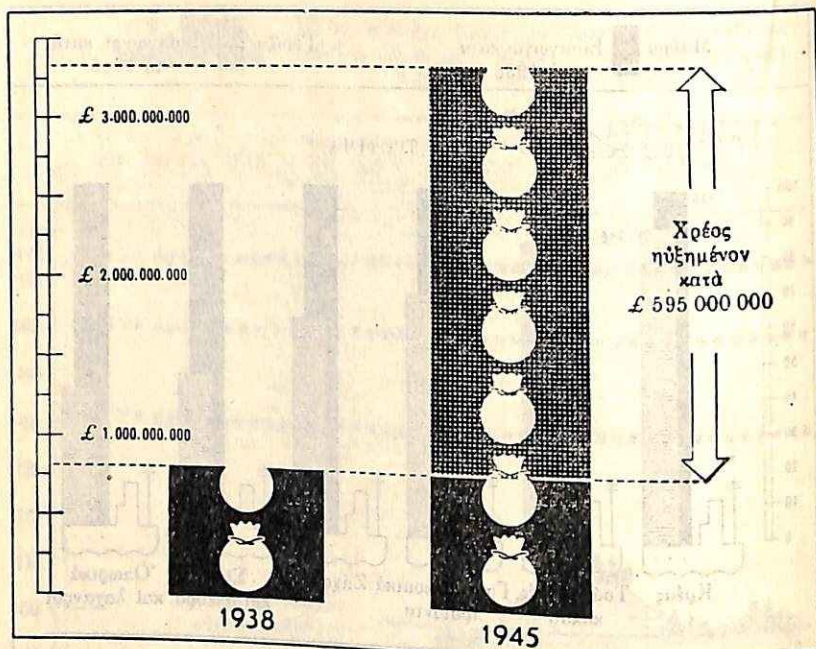
ΤΡΟΦΙΜΑ

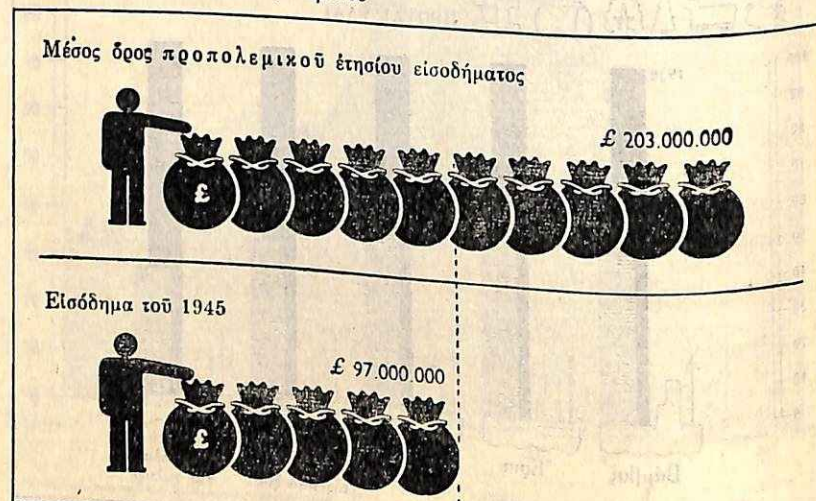
ΠΡΩΤΑΙ ΥΛΑΙ

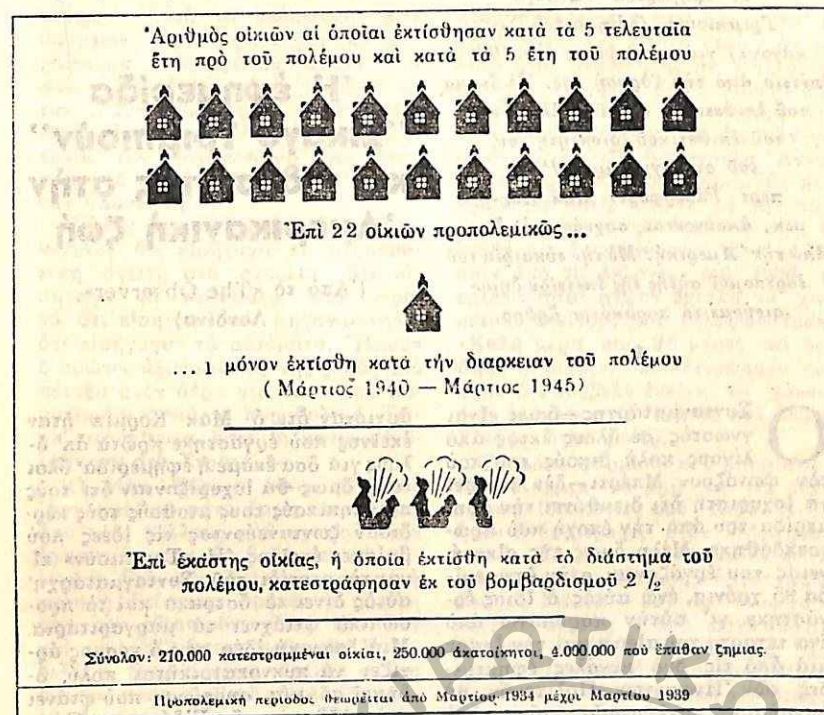
Αύξεις χρεών εξωτερικοῦ

Ἐλάττωσις καταθέσεων ἐξωτερικοῦ

Ἡ κρίσις στέγης εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρεταννίαν

Καταστροφὴ μηχανημάτων ἐργοστασίων

Ἡ ἐφημερίδα «Σικάγο Τριμπιούν», («Βῆμα τοῦ Σικάγου») γιόρτασε φέτος τὴν 100ῃ ἐπέτειο ἀπὸ τὴν ἰδρύσιν της. Τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιθετικοῦ αὐτοῦ φύλλου, καὶ τοῦ ἐπιθετικοῦ ἰδιοκτητῆ του, τοῦ συνταγματάρχου Ρόμπερτ Ράδερχορντ Μάκ Κόρμικ, ἀκούγονται συχνὰ καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν Ἀμερική. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ ἑορτασμοῦ αὐτῆς τῆς ἐπετίειο δημοσιεύομε τὸ παρακάτω ἄρθρο.

Ἡ ἐφημερίδα «Σικάγο Τριμπιούν» καὶ ἡ δέση της στὴν Ἀμερικανικὴ ζωὴ

(Ἀπὸ τὸ «The Observer»,
Λονδίνο)

Ο Συνταγματάρχης—ὅπως εἶναι γνωστὸς σὲ ὅλους ἐκτός ἀπὸ λίγους πολὺ δικούς του ποὺ τὸν φωνάζουν Μπέρτι—δὲν μπορεῖ νὰ ἰσχυριστῇ ὅτι διευθύνει τὴν ἐφημερίδα τοῦ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού πρωτοεκδόθηκε. Μέλῃ ὅμως τῆς οἰκογένειάς του ἐργάζονται στὴν ἐφημερίδα 95 χρόνια, ἐνῶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐργάστηκε γι' αὐτὴν παραπάνω ἀπὸ ἓνα τέταρτο τοῦ αἵματος καὶ τὴν ἔκαμε μιὰ ἀπὸ τὶς δυὸ μεγάλες ἐφημερίδες τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, μὲ ἡμερησία κυκλοφορία πάνω ἀπὸ ἓνα ἑκατομμύριο φύλλα. Τὴν ἄλλη, τὸ «Νιού Γιόρκ Νταϊηλυ Νιούς» τὴν ἰδρύει ὁ ἐξάδελφός του, Τζο Πάτερσον.

Ἡ διεύθυνση τῆς «Τριμπιούν» εἶναι πάντα ὁ «Συνταγματάρχης» καὶ μόνον αὐτός. Ἀγόρασε τὰ δάση τοῦ Καναδά καὶ ἀπὸ κεὶ βγάξει χαρτί. Ἐκαμε πλοία ποὺ μεταφέρουν τὸ χαρτί ἀπὸ τὶς λίμνες· σχεδίασε εἰδικὰ τυπογραφεία γιὰ τέσσαρα χρώματα καὶ τινάει χρωματιστὲς γελοιογραφίες στὴν πρώτη σελίδα τῆς ἐφημερίδας του. Ἀγόρασε τὸ προνόμιον τῆς χρήσεως τοῦ μεγαλύτερου ραδιοσταθμοῦ τοῦ Σικάγου, καὶ φρόντισε ὥστε ἡ ἐφημερίδα του νὰ εἶναι ἡ πρώτη ποὺ θὰ ἔφθανε ἀμέσως μετὰ τὴν ἀφίξη τῶν Ἀμερικανικῶν στρατευμάτων στὴ Λουζὸν καὶ τὸ Τόκιο. Κανένας τὸν ὑπάλληλος δὲν θὰ

ἀρνίονταν ὅτι ὁ Μάκ Κόρμικ ἦταν ἐκεῖνος ποὺ ἐργάστηκε πρῶτα ἀπ' ὅλους γιὰ ὅσα ἔκαμε ἡ ἐφημερίδα· ὅλοι τους ὅμως θὰ ἰσχυρίζονταν ὅτι τοὺς πριγκηπικούς τους μισθοὺς τοὺς κέρδισαν ζωντανεύοντας τὶς ἰδέες ποὺ βροῖσκει ἐκεῖνος. Ἡ «Τριμπιούν» εἶναι τὸ στρεῖδι τοῦ Συνταγματάρχου· αὐτὸς δίνει τὸ δσπρακο καὶ τὸ προσωπικὸ φτιάχνει τὰ μαργαριτάρια. Μιὰ ξαφνικὴ ἰδέα πὼς ὁ κόσμος ἀρχίζει νὰ πυκνοκατοικῆται πολὺ, ὁδηγεῖ σὲ μιὰ σημείωση πού φτάνει στὴν Αἴθουσα τῶν Εἰδήσεων: «Πόση ἔκταση θὰ μπορούσαμε νὰ προσθέσουμε στὶς γνωστὲς περιοχὲς τοῦ κόσμου ἂν ὁ βυθὸς τοῦ ὠκεανοῦ γινόταν ξηρὰ; Ρ. Ρ. Μακ.» Οἱ κραυγὲς τῶν ἀκούραστων πωλιῶν ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι τῶν Μάκ Κόρμικ καταλήγουν στὴν ἀγροτική στήλη ποὺ εἶναι ἀφιερωμένη στὴ βελτίωση τῶν κυνηγετικῶν τουφεκιῶν. Μία ὑπόδειξη στοὺς ἐκδότες ὅτι ἡ Νέα Ζηλανδία θὰ ἦταν ἀσφαλέστερη μὲ τὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες, φτάνει σὲ ἕναν ἀγῶνα γιὰ νὰ γίνουν ὅλες οἱ Βρεταννικὲς Κτήσεις μέλη τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Στὴν καλολαδωμένη αὐτὴ μηχανὴ ἡ ἀπόσταση ἀπὸ τὴν ἰδέαν ὡς τὴν ἐκτέλεση εἶναι τόσο μικρὴ, ὥστε, μᾶλλον φυσικὰ, στὸ μυαλὸ τοῦ Μάκ Κόρμικ ὑπάρχει μιὰ σχετικὴ σύγκριση τῶν δύο αὐτῶν πραγμάτων. Σάνα ἦταν Νεο-Καρτεσιανὸς κανεὶ τὴ

σκέψη: «Αὐτὸ τὸ σκέπτομαι, ἄρα ὑπάρχει». Ἐνα χαρακτηριστικὸ παράδειγμα τοῦ τρόπου αὐτοῦ τοῦ σκέπτεσθαι ἔχουμε ἀπὸ τὸ 1942, ὅταν ὁ Συνταγματάρχης ἀπάντησε ὁ ἴδιος σὲ μιὰ ἐπιστολὴ ποὺ ἀμφισβητοῦσε τὸν πατριωτισμὸ του. Ἀποστόμωσε τὸν ἐπικριτὴ του μ' αὐτὴν τὴν ἀπάντησιν·

«Ἐσεῖς δὲν τὸ ξέρετε, εἶναι ὁμας γεγονὸς ὅτι εἰσήγαγα τὴ στρατιωτικὴ ἀγωγή στὰ σχολεῖα» ὅτι εἰσήγαγα τὸ πολυβόλα στὸ στρατό· ὅτι εἰσήγαγα τὰ μηχανοκίνητα· ὅτι εἰσήγαγα τὰ αὐτόματα. Ἦμουν ὁ πρῶτος ἀξιωματικὸς τῆς ξηρᾶς ποὺ πέταξα στὸν ἀέρα γιὰ νὰ κάνω παρατηρήσεις γιὰ τὸ πυροβολικὸ. Τώρα κατάρθωσα ὥστε ἡ κανονικὴ ἐξάσκηση στὸ Στρατό...»

Ὁ Μάκ Κόρμικ εἶναι φοβερὸς Ἀγγλόφοβος· αὐτὸ ὅμως εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς φόβους ποὺ στὴν ἐφημερίδα του ἀνεβάζονται σὲ πολιτικὴ. Γιὰ τὸν Συνταγματάρχην ἡ σκληρὴ ἐπικρίση πρέπει ν' ἀρχίζη ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν τόπο του. Ἀν καὶ στὰ 1932 ὑποστήριξε τὸν Ρούζβελτ, ὁ Μάκ Κόρμικ ἄλλαξε στάση ἀμέσως ὅταν τὸ Νιού-Ντὴλ ζητοῦσε 40 ἐργάσιμες ὥρες τὴν ἑβδομάδα ἀπὸ τοὺς ὑπαλλήλους τῶν ἐφημερίδων. Ἡ «ἀπειλὴ αὐτὴ κατὰ τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου» δημιούργησε στὴν ἀρχὴ μιὰ μανία καταδιώξεως στὸν ἐκδότη τῆς Τριμπιούν καὶ ἀπὸ τὰ 1933 καὶ ὕστερα—ὅπως ἔλεγε ὁ Πρόεδρος Ρούζβελτ—ὁ Μπέρτι ἔβλεπε Κόκκινους ἀκόμη καὶ κάτω ἀπὸ τὸ χρεβάτι του.

Τὸ Νιού-Ντὴλ ἀντιμετωπίστηκε σὰν κομμουνιστικὴ συννομία: «μιά σπείρα συνωμοτῶν» ἔλεγε ὁ Μάκ Κόρμικ, «σχεδιάζει νὰ ρίξῃ αὐτὴν τὴν ἀνατολικὴ φοικαλεότητα ἐναντίον τοῦ Δημοκρατικοῦ μας λαοῦ». Ὁ πόλεμος ἐναντίον τοῦ Νιού-Ντὴλ εἶναι ἡ μοναδικὴ σκέψη τοῦ Συνταγματάρχου καὶ ἡ προέκτασή της εἶναι ἡ ἐφημερίδα του, ἀκόμη καὶ τώρα.

Κάθε στήλη τῆς Σικάγο Τριμπιούν

ἦταν ἀφιερωμένη στὴ μάχη· ἀπ' ἔξω, ὁ Ντόναλντ Νταϊη (ποὺ στὸν πόλεμο ἦταν ἐκφωνητὴς σὲ Ναζιστικὸ σταθμὸ) ἀνήγγελε ὅτι ἡ Μόσχα ἐδινε ἀμέριστη τὴν ὑποστήριξή της στὸν Ρούζβελτ· στὴ σελίδα τῶν γελοιογραφιῶν, «Ἡ ὀρφανούλα Ἀννα» (τὸ πιὸ ἠθοπλαστικὸ παραμῦθι ποὺ γράφτηκε ποτὲ) ἐπλεξε μὲ τὴν παιδικὴ τῆς φωνὴ τὸ ἐγκώμιον τῆς ἐλευθερίας ἐπιχειρήσεως. Ἐνα μῆνα πρὶν ἀπὸ τὶς ἐκλογὰς τοῦ 1936 οἱ τηλεφωνητὰ πῆραν ἐντολὴ νὰ χαίρετον ἐκεῖνους ποὺ τηλεφωνοῦσαν: «Καλὴ μέρα σας, 28 μέρες καὶ σώθηκε ὁ τοπος». Ἡ πλειοψηφία ποὺ πῆρε ὁ Ρούζβελτ ἐκεῖνη τὴ χρονιά ἀπὸ δλόκληρο τὸ ἔθνος καὶ ἀπὸ τὸ Σικάγο, ἦταν ρεκόρ.

Τὸ μόνο φάρμακο ποὺ μπορούσε ὁ Μάκ Κόρμικ νὰ βρῇ γιὰ τὶς ἐξενότροπες ἰδεολογίες τοῦ Νιού-Ντὴλ, ἦταν ἡ ἐπιστροφή στὸν «Ἀμερικανισμό». Τὸ δόγμα αὐτὸ κινδύνευε νὰ ἐκλείψῃ μὲ ἐπανάσταση—ὀργανωμένη ἀπὸ τὴ Ρωσία—καὶ νὰ διαφθορῇ μὲ μιὰ αἵρεση—ποὺ ὀργανώθηκε ἀπὸ τὴν Ἀγγλία. Ὁ πονηρὸς Ἀγγλος ἐσκέφτηκε νὰ παρασύρῃ γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὴν Ἀμερικὴ στὴ διαφορὰ τῆς Εὐρώπης, ἐπιδεικνύοντας χυδαία παλὰ κάστρα καὶ τίτλους εὐγενείας. Τόσο μεθυσιτικὴ—καὶ γιὰ τὸν γνήσιο Ἀμερικανὸ ἀκόμη—εἶναι ἡ δύναμη τῶν τίτλων, ὥστε ἀπὸ τὸ 1943, ἡ Τριμπιούν ἐπαινε νὰ τοὺς χρησιμοποιεῖ. «Ἔτσι, ξαφνικὰ ὁ Βρεταννὸς πρεσβευτὴς, Λόρδος Χάλιφок, ἔγινε Ἐντουαρντ Γούντ, καὶ ἀκόμη καὶ ἕνας συναδέλφος ἐκδότης, ὁ Λόρδος Μπήμερμπρουκ τοῦ Νταϊηλυ Ἐξπρές τοῦ Λονδίνου, ἔγινε ἀπλὸς κύριος Μάξ Ατκέν. Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος μένει Βασιλεὺς Γεώργιος, γιατί «Βασιλεὺς» δὲν εἶναι τίτλος, ἀλλὰ λειτουργικὸ ἀξίωμα, ὅπως καὶ τὸ Συνταγματάρχης.

Ἐγιναν χιλιάδες προσπάθειες νὰ λυθῇ τὸ αἵνιγμα τοῦ Πύργου τῆς Τριμπιούν. Ποιὰ εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἱδιοτροπίας τοῦ Συνταγματάρχου; Οἱ ψυχολόγοι νομίζουν ὅτι ἡ ἐξήγησι

βρίσκεται στη δυστυχισμένη ζωή που πέρασε όταν ήταν παιδί· οι όπαδοι του Ιστορικού Όλιμο, στην οικονομική του καταγωγή.

Ο Μάκ Κόρμικ γεννήθηκε στα 1880, και κατάγεται από τις δυο σπουδαιότερες οικογένειες του Σικάγου· τους Μάκ Κόρμικ, που τα άροτρά τους άνοιξαν τα λιβάδια του Μίντελ· Ούεστ και τους Μέντια που ήταν ιδιοκτήτες της Σικάγο Τριμπιούν. Στο Σικάγο ήταν εκείνο που από φυσικού του θέλει να είναι, άριστοκράτης. Στο σχολείο όμως πρωτοπήγε έννέα χρόνων, στην Αγγλία, όπου εργαζόταν και ο πατέρας του στην πρεσβεία. Εκεί δεν ήταν άριστοκράτης· ήταν ένας ξένος· και στα 1889 κάτι χειρότερο, ένας Γιάνκης. Λίγα χρόνια αργότερα στο σχολείο του Γκρότον, στη Νέα Αγγλία, άνακάλυψε πώς δεν ήταν ούτε Γιάνκης, μα απλώς ένας ήλιθιος από την άθλια τρέπα που λεγόταν Σικάγο, ένα γελοίο πρόσωπο για τους άριστοκράτες των Ανατολικών Πολιτειών, έστω και αν, όπως ο Φραγκλίνος Ρούζβελτ, ήταν ένα χρόνο νεώτερός του στο σχολείο.

Οι πρώτοι άνθρωποι που στάθηκαν πραγματικά ευγενείς στον νεαρό Μπέρι, ήταν οι άνθρωποι του Σικάγου. Εικοσιτεσσάρων χρόνων τον έκαναν δημοτικό Σύμβουλο, και τον ύποστηριξαν επί 6 χρόνια. Ο Μάκ Κόρμικ δεν ξέχασε τους φίλους του ούτε και τους έχθρους του όταν, στα 1910, άφησε την πολιτική για να ρίξει την ανεξάντλητη ένεργητικότητά του στη διεύθυνση της οικονομικής Ιδιοκτησίας της Τριμπιούν. Η δημοσιογραφία όμως δεν τον Ικανοποιούσε απόλυτα. Ήθελε να γίνει στρατιωτικός.

Στα 1915 ήρθε η μεγάλη τύχη. Τον κάλεσαν στον Ρωσικό στρατό, «όχι ως πολεμικό ανταποκριτή, αλλά ως εξέχουσα ξένη προσωπικότητα, γνωστή ενός Μεγάλου Δουκά». Πήγε, είδε, συμβούλεψε. Μετά την άναχώρησή του, ο Ρωσικός στρατός συνέχισε τον αγώνα σχεδόν δύο χρόνια

ακόμη προτού νικηθώ. Άν και πολέμησε με το στρατό των Ήν Πολιτειών στη μάχη του Καντινύ—άναμνηση Ιερή γι' αυτόν αφού έτσι έχει ονομάσει το κτήμα του—και έφτασε στο βαθμό του Συνταγματάρχη, οι νικηταί Άμερικανοί στρατηγοί δεν έδωσαν μεγάλη σημασία στις στρατηγικές του συμβουλές.

Πηγαίνοντας στη Ρωσία συνήνησε έναν άλλον έρασιτέχνη στρατιωτικό, που του δόθηκαν καλύτερες ευκαιρίες να δείξει τις Ικανότητές του. Ο Μάκ Κόρμικ έλεγε για τον Ουίνστον Τσώρτσιλ στα 1915 «ότι μεσουράνησε για τελευταία φορά». Του έκαμε όμως τη μεγαλύτερη φιλοφρόνηση που μπορούσε να βγάλει από το στόμα του, προσθέτοντας ότι, «αν είχε μια μόρφωση στρατιωτική και όχι ακαδημαϊκή θα γινόταν μεγάλος στρατηγός ή ναύαρχος». Στα 1920-30, όταν ο Τσώρτσιλ πήγε στην Άμερική, έμεινε μαζί με τον Συνταγματάρχη, και, ως τα 1939, το δωμάτιο που χρησιμοποιούσε όνομαζόταν «δωμάτιο Τσώρτσιλ».

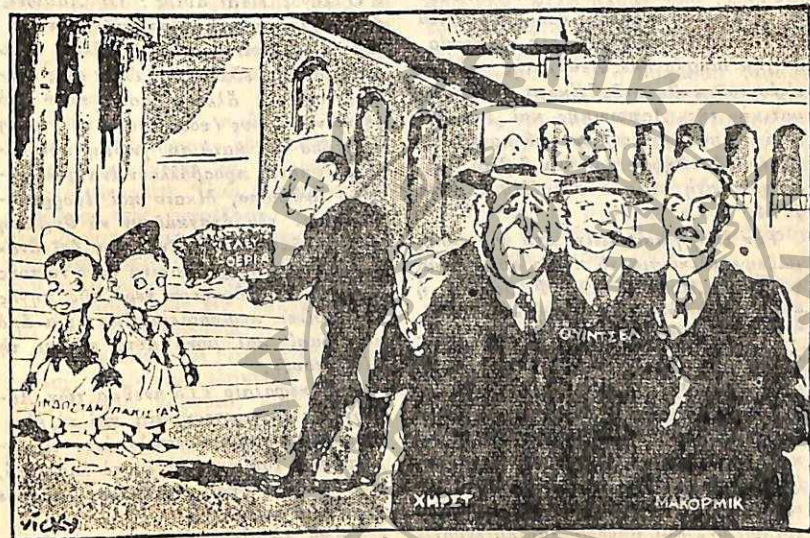
Η Ναπολεόντεια μανία, μόνη άσθένεια των έκδοτων έφημερίδων, μεγάλωσε με τα χρόνια. Στον τελευταίο πόλεμο ο Συνταγματάρχης βρήκε την ευκαιρία στα διαλείμματα μιάς σειράς ραδιοφωνικών μεταδόσεων μελοδραμάτων να έξηγήσει στους άκροατές, πώς έπρεπε να γίνει ο πόλεμος, και ακόμη, να αποκαλύψει το μυστικό σχέδιο που είχε υποβάλει στο Γενικό Έπιτελείο στα 1921 για την απόκρουση των Βρεταννών αν έκαναν εισβολή από το Νητρούτι.

Η αξία του Μάκ Κόρμικ ως στρατιωτικού σχολιαστού είναι συζητήσιμη· ή έπιτυχία του όμως στην έκδοση της έφημερίδας του είναι άναμφισβήτητη. Ακόμη κι αν ή Τριμπιούν δεν ανταποκρίνεται έντελώς στον τίτλο της «Μεγαλύτερης έφημερίδας του κόσμου», είναι άσφαλώς μία από τις μεγάλες και με τη μεγαλύτερη έπιτυχία έφημερίδες.

Με όλες της τις άδυναμίες, ή «Τριμπιούν» έχει τη μεγαλύτερη έκτίμηση στις δυτικές Πολιτείες του κέντρου γιατί τους δίνει αυτό που ζητούν. Τους άρέσει να τους λένε πώς οι δικές τους είναι οι καλύτερες πολιτείες της καλύτερης Ένωσης του κόσμου· και αν αυτό σημαίνει κάποια ταπείνωση των ανατολικών Πολιτειών και της Αγγλίας, δεν στενοχωρούνται διόλου να τους βεβαιώνουν πώς βγαίνουν άνωτεροι απ' αυτή την αξιολογή σύγκριση.

Κυρίως, αγαπούν μια έφημερίδα που πολεμάει και δεν άστειύεται, που χτυπάει τον αντίπαλό της με δ,τι

έχει. Στους κατοίκους των δυτικών Πολιτειών του κέντρου, άρέσει ή άνεξαρτησία της «Τριμπιούν» και οι ίδιοι κρατούν την άνεξαρτησία τους άπέναντί της. Έκατομύρια την διαβάζουν, λίγοι όμως ψηφίζουν σύμφωνα με τις ύποδείξεις της. Επί 20 χρόνια το Σικάγο άρνήθηκε να εκλέξει τον Συνταγματάρχη δήμαρχο. Το Άλλινόις δεν τον ψήφισε για πρόεδρο· ο τόπος δεν ένέκρινε την πολιτική που είχε διαλέξει. Στο Μόντ Ούεστ όμως οι ευκαιρίες είναι μεγάλες και στο κάτω-κάτω «Τριμπιούν» είχε ως τώρα ή μόνο 100 χρόνια για να σώσει τη χώρα.

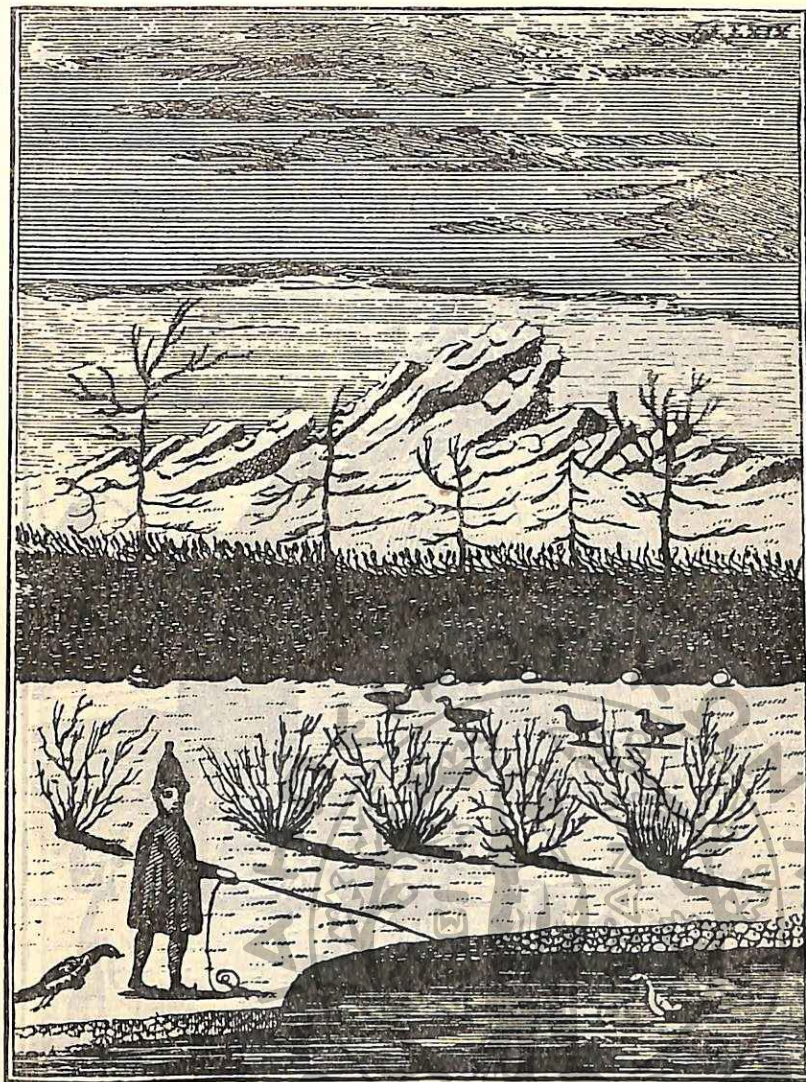
— Βλέπετε! Ένα άλλο δείγμα του Βρεταννικού Ίμπεριαλισμού.

(Από το «The News Chronicle», Λονδίνο)

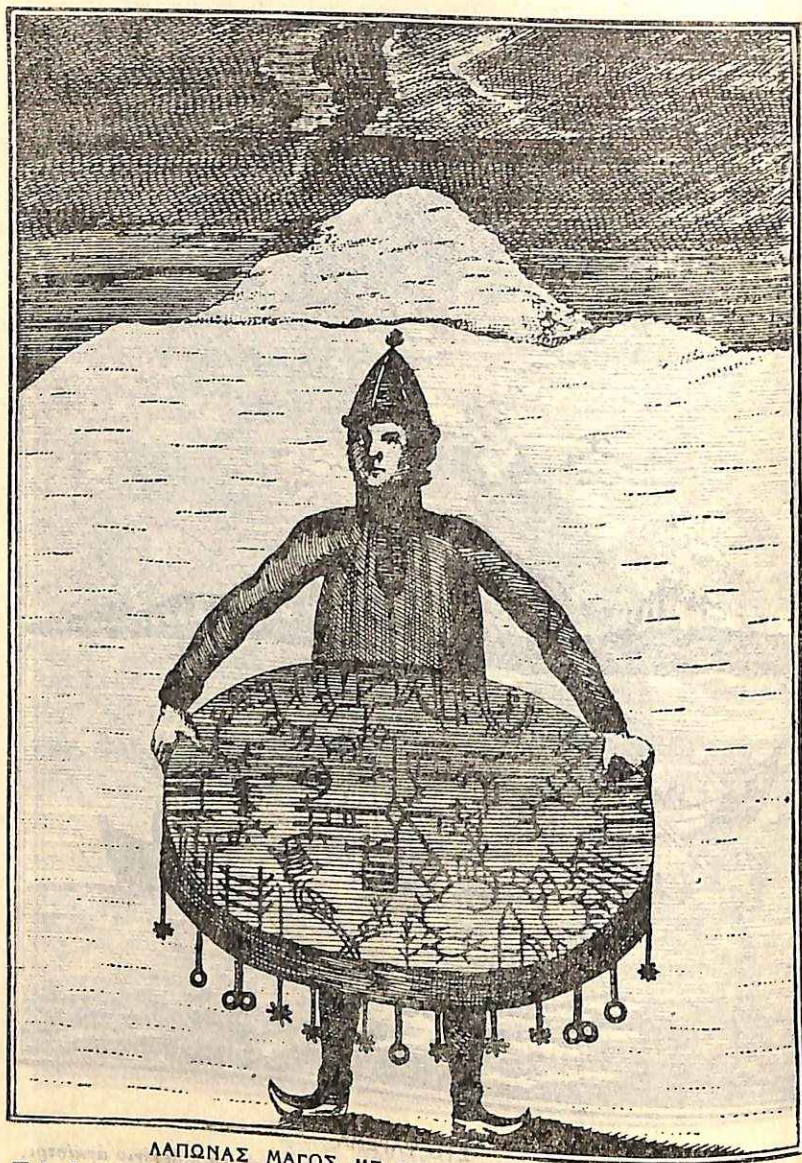
ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΕ ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΑ ΤΟΥ

«Πριν από την κυβέρνηση του Φρειδερίκου Ι', γράφει ο Δήμ, «οι Λάπωνες βρίσκονταν σε βαθύ σκοτάδι. Τα χρόνια όμως της άγνοιας... έχουν ευτυχώς περάσει.»

ΛΗΦΑΓΑ ΘΑΛΑΣΣΟΠΟΥΛΙΑ

Τα θαλασσοπούλια νομίζουν πως το καλάμι του ψαρά τρώγεται και πετούν προς αυτό, καταβροχθίζουν το αγκίστρι και ο πονηρός Λάπωνας τραβάει την πετονιά με όλα μαζί.

ΛΑΠΩΝΑΣ ΜΑΓΟΣ, ΜΕ ΤΟ ΡΟΥΝΙΚΟ ΤΥΜΠΑΝΟ

Πρίν αποφασίσουν αν θα βγούν στο κυνήγι, ο μάγος βάζει πάνω στο τύμπανο ένα δαχτυλίδι και χτυπάει το τύμπανο με ένα μικρό σφυρί από κέρατο. Το δαχτυλίδι πηδάει και κάθεται πάνω σε μία από τις διάφορες μορφές που είναι ζωγραφισμένες πάνω στο τύμπανο και που μπορεί να είναι τυχερή ή άτυχη.

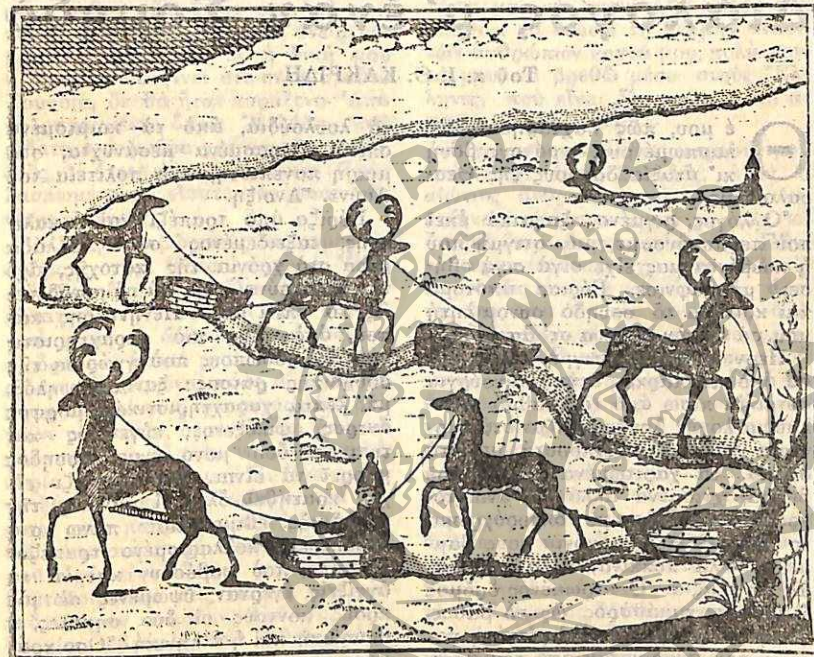
μέρη που γειτονεύουν με τη θάλασσα. Όταν όμως αρχίσει να μπλίνει το φθινόπωρο ξεκινάει πάλι λίγο-λίγο με τις καλύβες του, την οικογένειά του, τους ταράνδους του, όπου φτάνει στα σύνορα της Σουηδικής Λαπωνίας.

Είναι θαύμα, σχεδόν άπίστευτο αν δε το δει κανείς με τα μάτια του: ο Λάπωνας ταξιδεύοντας χειμώνα πάνω σε έρημα βουνά και άπατητα μέρη, όταν η φύση ολόκληρη είναι σκεπασμένη και άσπρη από το χιόνι, και όταν ο άνεμος παίρνει τα χιόνια και τα στροβιλίζει, και τότε ακόμη που ξεσυνηθίζει έντελως να βλέπει, μπορεί αλάθευτα να βρη το δρόμο για το μέρος που θέλει να πάει.

Οι Λάπωνες, όπως ολος ο κόσμος, έχουν κι αυτοί τα ελαττώματά τους. Είναι όμως λίγα και σπάνια εκδηλώνονται: Είναι μπεκρήδες και κα-

κόπιστοι στις συναλλαγές τους. Προς μεγάλο τους έπαινο σπάνια μπορεί κανείς να δει ζητιάνους στους δρόμους.

Πολλοί από κείνους που αγνοούν τον κόσμο θεωρούν τους Λάπωνες αγρίους επειδή δεν έχουν δεχθή τον πολιτισμό της λοιπής ανθρωπότητας και όμως χρησιμοποιούν ακόμη τις ίδιες καλύβες και το ίδιο τζάκι με τόσο αγάπη και αρμονία, ώστε καμία διαμαρτυρία, καμμία φιλονεικία — εκτός πολύ σπάνια — δεν υπάρχει μεταξύ τους. Είναι όμως αλήθεια πως άλλοι κάπως πιο λεπτοί και εξελιγμένοι στους τρόπους, από τους οποίους ίσα-ίσα θα περίμενε κανείς και καλύτερη διαγωγή, δεν μπορούν να ζήσουν στην ίδια πόλη ούτε στην ίδια γειτονιά με τους άλλους χωρίς φασαρίες και μαλλώματα.

Ειδικός τρόπος για να κατεβαίνουν μια απότομη πλαγιά.

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Υστερα από ενός έτους διαμονή στην Σουηδία, όπου, καλεσμένος, δίδαξε στα Πανεπιστήμια του Λούντ, της Ουψάλας και της Στοκχόλμης, ο κ. Ι. Θ. Κακριδής, καθηγητής της Αρχαίας Ελληνικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης, επέστρεψε στην Ελλάδα. Ο κ. Ι. Κακριδής είχε την καλωσύνη να δώσει για την «Εκλογή», σε μορφή διαλόγου, τις εντυπώσεις του από τη Σουηδία. Ο αναγνώστης θα προσέξω μέσ' απ' την αντίθεση που παρουσιάζει ο διάλογος, τη σημαντική μορφή της Σουηδίας και την ψυχολογία του Σουηδικού λαού. Η «Εκλογή» για λόγους τεχνικούς, δεν μπόρεσε να κρατήσει στη δημοσίευσή αυτή το απλουστευμένο τοπικό σύστημα που μεταχειρίζεται ο κ. Ι. Κακριδής στα συγγράμματά του.

Διάλογος μ' έναν Σουηδό

Του κ. Ι. Θ. ΚΑΚΡΙΔΗ

— **Ε** μου, πώς λαχτάρησα τους λασπωμένους, γεμάτους βουή κι' αταξία δρόμους της Θεσσαλονίκης!

Ο λόγος, ριγμένος ξαφνικά έχει πού περπατούσαμε, μία στιγμή πού ή κουβέντα μας είχε σιγά σιγά οβήσει, με ξάφνισε. Γύρισα απότομα και κοίταξα το σουηδό συνομιλητή μου, σά να μην πίστευα στ' άφτιά μου.

Περνούσαμε τη στιγμή εκείνη μέσα από το πάρκο, στην καινούργια συνοικία πίσω από το σταθμό. Λουλούδια λογής λογής άνθιζαν στά παρατέρια γύρω μας. Μπορούσαμε να τα σπύτουμε, τα χαριτωμένα σπύτουμε του βορρά, χτισμένα άλλα με σκουρόχρωμα τοίβλα, με τα μπαλκόνια τους βαμμένα άλλα κόκκινα, άλλα πράσινα, άλλα γαλάζια. Ο στρωμένος δρόμος έλαμπε πεντακάθως ως το βάθος. Η ψυχή ρουφούσε αλλήλοστα τη γαλήνη πού αναδιδόταν από τόν άστερομένο ουρανό, από τα δέντρα, από

τά λουλούδια, από τα κοιμισμένα σπίτια. Περρασμένα μεσάνυχτα, στη μικρή πανεπιστημιακή πολιτεία του Λούντ. Άνοιξη.

Γύριζα από τραπέζι και ο καλεστής, ταξιδευμένος στην Ελλάδα μέσα στά χρόνια της κατοχής, είχε την καλωσύνη τώρα να με συνοδεύει ως το σπίτι μου. Πενητάρες κάπου, από τους πιο χαρακτηριστικούς εκπρόσωπους πού γνώρισα της σουηδικής ράτσας: ξανθός, ψηλός, με λεπτά χαρακτηριστικά, όμορφος άντρας, φιλόξενος, ευγενικός και τυπικός όσο μόνο ένας Σουηδός μπορεί να είναι. Στο τραπέζι είχαν κρατηθεί όλοι οι κανόνες της σουηδικής εθιμοτυπίας: πάνω στο κατάλευκο, κολλαρισμένο τραπέζο μάντηλο, πού φοβόσουν και να το άγγιξεις, έβγερναν ύψωμένες σε μικρούς κοντούς οι δύο σημαίες, η σουηδική και η ελληνική. Όσο κράτησε το γεύμα, η συνομιλία είχε για κεντρικό θέμα την πατρίδα του ξέ-

νου, την αγαπημένη και πονεμένη Ελλάδα. Στά επιδόρπια ο κύριος του σπιτιού είχε προσφωνήσει τόν ξένο του και τούς άλλους καλεσμένους ένα ολόκληρο τέταρτο της ώρας, για να πιεί στο τέλος στην ύγεια τους. Κι' αν τó πρωτόκολλο είχε σημειώσει κάποια παράβαση, καθώς ο ξένος δέν απάντησε όπως έπρεπε στην προσφωνήση, άνίκανος καθώς ήταν να συμμορφωθεί εύκολα σίς συνήθειες του τόπου, μία φορά σ' αυτό δέν έφταιγες ο καλεστής.

— Άλήθεια σάς λέω, μου ξανάειπε κόβοντας το βήμα του όνειρεύουμαι να βρεθώ πάλι σούς δρόμους της Θεσσαλονίκης, μέσα στην όχλοβοή και στην άκαταστασία τους.

— Με συγχωρείτε, αλλά δέν μπορώ να σάς καταλάβω, απάντησα. Να ήμουν εγώ να σάς έλεγα, πόσο καμαρώνω τη δική σας έδω τάξη, τόν ήρεμο ρυθμό της ζωής σας, τη νοικοκυρεμένη πάστρα σας, κι' όνειρεύομαι μία μέρα πού κι' ή δική μου ή πατρίδα θα γίνει στο σημείο αυτό Σουηδία, δέ θα ήταν παράξενο. Από τη ρημαγμένη όμως Ελλάδα, πού είδατε στά μαύρα χρόνια της σκλαβιάς, τί έχετε σείς να ζηλέψετε; Τους λασπωμένους, είπατε, δρόμους της Θεσσαλονίκης;

— Ναι, ακριβώς τούς λασπωμένους δρόμους της Θεσσαλονίκης! Έδω στη Σουηδία έχουν όλα αλήθεια ύποταχτεί στην τάξη και σιόν κοινωνικό νόμο, οι άνθρωποι, τά σπίτια, οι δρόμοι, ακόμα και τά ζώα. Δέν είδατε τó χειμώνα, πόσο αδιαμαρτύρητα περιμένουν τρέμοντας μέσα στο χιόνι οι σκύλοι, δεμένοι έξω από τά καταστήματα, ώσπου να τελειώσει ή κυρία τους τά ψώνια; Κι' εγώ μόνο τó ξέρω, πόσο ελχα ποθήσει να γυρίσω στην πατρίδα μου, να ξαναβρεθώ μέσα στη σοφή αυτή τάξη, πού μου είχε λείψει όσους μήνες τσαλαβουτούσα μέσα σίς λάσπες τών μακεδονικών κάμπων. Γαλήνη, πειθαρχία, σεβασμός του άλλου, αυτά χαρακτηρίζουν τη ζωή έδω πέρα. Ο Σουηδός δέν ένοχλει κανέναν, κανέ-

νας δέν τόν ένοχλει. Μιά άλλη σύσταση της πολιτείας γίνεται γι' αυτόν νόμος. Πόση ήσυχία έχουμε, τó βλέπετε και μόνοι σας. Μά... ποίός δέ θα κουραζόταν να ζει όλο τόν καιρό μέσα σ' ένα σαλόνι, με τά σχολιανά του ρούχα, με τη σχολιανή του κουβέντα, προσέχοντας να μην κάνει καμμία υπερβολική χειρονομία, να μην ύψώσει τη φωνή του πάνω απ' ό,τι πρέπει, να μην ξεχαστεί ούτε γιά μία στιγμή αφήνοντας την ψυχή του ν' άντιδράσει αθόρυχα; Με τó να θέλουμε να είμαστε πολύ πειθαρχικοί και πολύ μετρημένοι και πολύ φρόνιμοι καταντήσαμε, φοβόμαί, να γίνουμε πάνω απ' ό,τι πρέπει πειθαρχικοί και μετρημένοι και φρόνιμοι. Γιατί λοιπόν παραξενεύεστε πού σάς λέω πώς λαχτάρω να τριγυρίσω μέσα σούς πολυτάραχους και πολύβουους δρόμους της Θεσσαλονίκης, να σκουνητήσω και να σκουνηθώ μέσα στο πλήθος, να νιώσω τη θερμή ανάσα τών ανθρώπων κοντά μου, πολύ κοντά μου, να βρεθώ μέσα σούς Έλληνες, πού είναι όλο πείσμα και άπειθαρχία και νεύρο;

Είχα πιά καταλάβει μπροστά μου έστεκε όχι ένας Σουηδός, αλλά ο αιώνας άνθρωπος πάντα άνικανοποίητος, σ' όποια γωνία της γής κι' αν ζει, όσην ευτυχία κι' αν έχει. Πάντα τυρανισμένος, όχι μόνο από τις άδυναμίες του, μά και από τις όρετές του, πού αν τις κοιτάξεις από την άλλη όψη, γίνονται κι' αυτές μειονεκτήματα. Ο αιώνας άνθρωπος πού ποθεί να ζήσει τη ζωή με όλες τις αντίνομες χάρες της, συνταίριαζοντας την ταραχή και τη γαλήνη, την αταξία και την τάξη, τó άχαλίνωτο πάθος και την ψυχρή λογική, την απόλυτη έλευθερία και την ύποταγή στόν κοινωνικό νόμο. Η μοίρα του ανθρώπου, πού είναι γεμάτη τραγικό πάθος και μαζί άποτελεί την πιο βαθιά παιδεία του, γιάτι δίχως αυτήν ο άνθρωπος δέ θα γινόταν άνθρωπος: να είναι από τη φύση μισερός και άπλετος και να τó ξέρει, και να μην παύει ούτε στιγμή ν' αγωνίζεται

για την τελείωση· να είναι άνθρωπος και να παλεύει άσίστα — και ανέλπιδα — να γίνει θεός.

Στην όμιλία που άκολούθησε ούτε ο Έλληνας ούτε ο Σουηδός ήθελε να κολακίσει το σύντροφό του επαιώνοντας την ξένη πατρίδα, πολύ λιγότερο να κατηγορήσει την δική του την πατρίδα. Άν ό καθένας τους έβρισκε το καλό στην ξένη χώρα, αυτό γινόταν γιατί καθένας τους άναζητούσε ό,τι του έλειπε, «άπό την έπιθυμία του όλου, μιά και ή άνθρωπινη φύση δίχα έμψήθη και ή κάθε ψυχή άναζητείται το συμπλήρωμά της», για να μιλήσω με τα περίφημα λόγια του Άριστοφάνη στο πλατωνικό Συμπόσιο, άς είναι και με παραλαγμένο κάπως το νόήμά τους.

— Τι έχετε να παραπονίστε σεις; του έλεγα. Τη ζωή σας τη ζείτε με κάθε άνεση· ό ύλικός σας πολιτισμός δεν ξέρω αν έχει τον όμοιό του στην Εύρώπη. Η τρίτη θέση των σιδηροδρόμων σας είναι πολυτελέστερη από την πρώτη των δικών μας. Μπαίνεις έδώ στο τραμ κι' έτσι άνετα που κάθεται και ταξιδεύεις δίχως κλονισμούς και θόρυβο, δε σου κάνει καρδιά να κατεβείς. Όταν θέλεις να τηλεφωνήσεις, μπορείς να μπεις στο πρώτο κατάστημα που θα βρεθεί μπροστά σου. Κι' αν είσαι νεοφερμένος και ρωτήσεις ύστερα, πόσο κοστίζει το τηλεφώνημα, ή νεαρή σου ηδέξα ύπάλλως θα ύψώσει το ξανθό της κεφάλι και θα σου πει περήφανα: «Στη Σουηδία τα τηλεφωνήματα δεν πληρώνονται»· είμαστε πάντα στη διάθεσή σας». Η γεωργία και ή βιομηχανία σας βρίσκονται στη μεγαλύτερή τους άνθηση. Όσο για το εισαγωγικό έμπόριο, όταν βλέπω τίς βιτρίνες των μαγαζιών σας, σκέφτομαι πώς για χαμιά άλλη χώρα της σημερινής Εύρώπης δε θα ταίριαζαν περισσότερο τα λόγια που είχε πει κάποτε ό Περικλής για την Άθήνα του δου αιώνα: *επιστρέχεται δ' εκ πάσης γής τα πάντα*. Δεν έχω δει κανέναν κακοντυμένο άνθρωπο στη Σουηδία τόσους μήνες που βρι-

σκομαι έδώ. Το επίπεδο της ζωής στέκει ψηλότερα από κάθε άλλη χώρα. Τι άλλο σας λείπει ακόμα;

— Μας λείπει ή άγία στέρηση· αυτή που άκονίζει και λαγαρίζει τη σκέψη. Το φαί μας δεν μπορούμε να το χαρούμε σαν και σάς που το πεινάτε. Το γέλιο, το βαθύ της καρδιάς γέλιο, αυτό που λυτρώνει την ψυχή, το άκουσα συχνά στην Έλλάδα, τον καιρό άκριβώς του μεγάλου σας πόνου· στην πατρίδα μου δε θυμάμαι να το άκουσα ποτέ. Ξεμάθαμε να γελάμε, γιατί ξεμάθαμε να πονούμε.

— Μακαρίζω τους έπιστήμονες σας· όλη τους ή ζωή άφοσιωμένη άπερίσπαστα στο έργο τους το δημιουργικό. Η έγνοια της ζωής δεν τους δέρνει παίρνοντάς τους τον ύλικό καιρό και το κέφι της δουλειάς. Κάθε έρευνα έπιστημονική, που άπαιτείται καιρό και χρήματα, έχει άμέριστη την ύποστήριξη της πολιτείας και της κοινωνίας. Οι ύποτροφίες για τους έλπιδοφόρους νεαρούς έπιστήμονες άφθονες. Οι βιβλιοθήκες και τα εργαστήρια οργανωμένα με τον τελειότερο τρόπο. Κι' αν τύχει να μη βρίσκεται κανένα σπάνιο βιβλίο, αυτός που το χρειάζεται δεν έχει παρά να συμπληρώσει ένα δελτίο· σε λίγες μέρες το βιβλίο θα του έρθει από τη Στοκχόλμη, από την Ουψάλα, από την Κοπεγχάγη, δίχως να καταβάλει ούτε τα ταχυδρομικά έξοδα. Κι' όταν ό έπιστήμονας έδώ τελειώσει ένα του έργο, αφού παραδώσει το χειρόγραφο του στο Πανεπιστήμιο ή σε μιά από τίς Άκαδημίες σας, δεν έχει να νοιαστεί για τίποτε άλλο πιά. Σε λίγο καιρό θα χαιρέται το βιβλίο του τυπωμένο.

— Μακαρίζω τους Έλληνες έπιστήμονες, που δίχως οικονομική άνεση, δίχως έπιστημονικά μέσα, δίχως βιβλία μοχθούν να συμβάλουν κι' αυτοί στην έπιστημονική πρόοδο. Μικρή θα πείτε ή συμβολή τους· έτσι που δεν μπορούν να παρακολουθήσουν εύκολα τη διεθνή βιβλιογραφία και τους λείπουν τα μέσα

του πειραματισμού στις θετικές έπιστήμες και οι δυνατότητες της έκδοσης. Όμως στην πλάστιγγα της άρετης αυτή ή ελάχιστη προσφορά δε ζυγίζει βαρύτερα, τη στιγμή που είναι ζυμωμένη με περισσότερο ιδρώτα;

— Έχετε πάνω από εκατόν είκοσι χρόνια να κάνετε πόλεμο. Ό προύπολογισμός σας δε φορτώνεται με τα έξοδα των πολεμικών ύπουργείων κι' έτσι μπορείτε να χρησιμοποιείτε το έθνικό εισόδημα για τα γόνιμα έργα της ειρήνης. Οι νέοι σας δε χάνουν τα καλύτερα τους χρόνια στο στρατό. Σειρά τώρα οι γιενές σας δεν είδαν τους γονιούς να κλαίνε για τα σκοτωμένα παιδιά τους, τις γυναίκες για τους χαμένους άντρες τους, τα παιδιά για τον πατέρα που δεν ξαναγύρισε. Κρατηθήκατε έλεύθεροι μέσα στους αιώνες. Ό έθνικός σας ύμνος άρχίζει με την έξυμνηση της ελεύθερης Σουηδίας: *Du gamla, du fria Sverige...* Στη θεά Έλευθερία άπευθύνεται ό ποιητής και στο δικό μας ύμνο. Μά ή έλληνική λευτεριά βγαίνει μέσα από τα κόκκαλα των Έλλήνων — κάθε τόσο πρέπει να βγαίνει από μέσα τους το ρούχο της στάζει πάντα αίμα έλληνικό.

— Για τίποτε άλλο δεν εύχαριστώ το θεό περισσότερο παρά γιατί κράτησε τη Σουηδία έλεύθερη πάντα και έξω από τους φοβερούς πολέμους του αιώνα μας. Μα... στα άγρια χρόνια του στενικού πολέμου να βλέπεις την Εύρώπη μέσα στο αίμα, να βλέπεις τους Νορβηγούς και τους Δανούς, τους άδερφούς σου, σκληρώνοντας, να σκέφτεσαι την ήρωική Έλλάδα τριπλά ύπόδουλη και πεινασμένη, και σ' να κάθεται στην ήσυχία σου και να χαιρέσει τα καλά σου... μιά τέτοια αίσθηση είναι πικρή, πολύ πικρή. Σου έρχεται να ντρέπεται για την τόση εύτυχία σου μέσα στη γενική σφωρά. Κι' ακόμα, αν ξαναστήσουμε την πλάστιγγα της άρετης, τι αξίζει περισσότερο, να είσαι άνεμπόδιτα έλεύθερος ή να

ξανακερδίζεις κάθε στιγμή τη λευτεριά με το αίμα σου;

— Μου θυμίζατε τους στίχους του Έλληνος ποιητή, που τραγουδεί το χαμένο άνθροπολογαγό της Άλβανίας:

*Γιατί δεν είναι ή μοίρα χήρα κανενός
Κι' όι μάνες είναι για να κλαίν, όι
[άντρες για να παλεύουν...
το αίμα για να ξεδεύεται, ό αφρός για
[να χτυπά
κι' ή λευτεριά για ν' άστραφτογεννιέ-
[ται άδιάκοπα!*

Μά τί τα θέλετε; Πολύ πολύ βαριά πληρωμένη σε μάς πάντα ή λευτεριά... Προχτές ήμουν καλεσμένος σ' ένα άλλο σουηδικό σπίτι. Η όμιλία για την Έλλάδα πάλι, γύρο στα φοβερά χρόνια της τελευταίας της δοκιμασίας. Μιά στιγμή είδα την κοπέλλα του σπιτιού σά να είχε άποξεχαστεί, το βλέμμα της έδειχνε πώς δεν παρακολούθουσε πιά την κουβέντα, κάτι άλλο την άπασχολούσε. Τότε την άκουσα να ψιθυρίζει: «Πόλεμος... Άλήθεια, τί θα πει πόλεμος;... Τι θα πει πόλεμος... Πώς να συλλάβει στην ψυχή της το νόημα από κάτι που δεν το είχε ποτέ της ζήσει, που δεν είχε ούτε καν κληρονομήσει στο αίμα της κάτι από την έμπειρία του; Άδυστυχισμένα παιδιά της Έλλάδας! Έσείς που είδατε με τα μάτια σας σφαγές και τουφεκισμούς, χαλασμούς σπιτιών και καψίματα χωριών, διωγμούς και προσφυγιάς μέσα στην άβυσσση νύχτα, ποίος θα μπορέσει να σας χαρίσει πάλι τη γαλήνη της ψυχής, τον ύπνο της άεγνοιασίας, δίχως να σας κυνηγούνε σ' όνειρο τα φοιχτά φαντάσματα του όλέθρου; Μά το καρδί της Σουηδίας δεν είχε ξήσει τίποτε παρόμοιο και τώρα ρωτούσε τί θα πει πόλεμος... Της εύχηθηκα με όλη μου την καρδιά, να μην το μάθει ποτέ στη ζωή της.

— Αυτό δεν το ξέρει κανείς μας. Η Σουηδία βρίσκεται τώρα στη μέση άκριβώς από τους δυο κόσμους που χτυπιούνται, και σ' έναν και-

νοούργιο πόλεμο θα βρεθεί μέσα στις φλόγες. Τρέμω και πού το συλλογίμαι.

Ο λόγος έδειχνε το φόβο του φίλου μου όμως μέσα στα μάτια του είδα καθαρά για μία στιγμή να περνάει άγρια και παράλογη ή επιθυμία του πολέμου. Σά να ήταν ο πόλεμος ένα χρέος προς την ανθρωπότητα

και ο Σουηδός ήθελε να ξεφλήσει την καθυστερημένη όφειλή· σά να έστεκε μπροστά μου όχι πιά ο καλ-
λιεργημένος, ειρηνικός σκανδιναυός, παρὰ ένας πολύ-πολύ απόμακρος πρόγονός του, ο Βίκιγκ ο κουρά-
ρος, τότε πού σάρωνε τις θάλασσες με τὰ καράβια του κι είχε χαρά τόν πόλεμο και τόν ξολοθρεμό...

ΔΕΛΤΙΟ ΣΤΑ ΠΟΤΑ ΣΤΗ ΣΟΥΗΔΙΑ

ΠΡΙΝ ΑΠΟ τὸ 1914 ἡ κατανάλωση ποτῶν στὴ Σουηδία ἦταν πολὺ μεγάλη καὶ τὰ ἐπο-
τελέσματα θὰ μπορούσαν νὰ εἶναι σοβαρὰ γιὰ τὴ χώρα. Γι' αὐτὸ ὁ Δρ. Μπράντ κατέ-
παυόρευσε. Μὲ τὸ σχέδιο αὐτὸ περιορίστηκε αἰσθητὰ ἡ κατανάλωση ποτῶν καὶ ὁ ἀλ-
κοολισμὸς θὰ ἐλαττωθῇ.

Οἱ κανόνες γιὰ τὰ ποτὰ πού σερβίρονται στὰ ἐστιατόρια εἶναι λιγάνι πολύπλοκοι.
Οἱ γυναῖκες δικαιούνται μικρότερη μερίδα ποτοῦ καὶ οἱ ἄνδρες πρὶν ἀπὸ τὶς 3 μ.μ., μπο-
ροῦν νὰ πιοῦν μόνο 1 1/2 ποτήρι, μὲ ἓνα καλὸ γεῦμα. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες δὲν μπο-
ροῦν νὰ πιοῦν οἰνοπνευματώδη ποτὰ σὲ δημόσια κέντρα, χωρὶς φαί. Οἱ περιορισμοὶ πού
κρατῇσούν νηφάλιους τοὺς ἐργάτες γιὰ νὰ τελειώσουν τὴ δουλειὰ τῆς ἡμέρας.

Οἱ περιορισμοὶ αὐτοὶ στὸν δημοκρατικὸ μας κόσμο, παρουσιάζουν ἀρκετὸ ἐνδιαφέ-
ρουν. Κάθε ἐστιατόριο ἔχει ἓνα ἀνώτερο ὄριο καταναλώσεως καὶ τὸ κέρδος πού βγαίνει
ἀπὸ κάθε ποτήρι πηγαίνει κατ' εὐθείαν στὸ ὀθσαυροφυλάκιο.

Κάθε Σουηδὸς μεγαλύτερος ἀπὸ 25 χρονῶν παίρνει ἓνα δελτίο (ἀφοῦ γίνουν ἐρ-
ποιήση προσεκτικὰ θὰ τὴν ἰδιωτικὴ του ζωὴ καὶ ἀνὰ τὴν ἐργασίαν) καὶ ἂν τὸ χρησιμο-
ποιεῖ νὰ ἀγοράσῃ 3 λίτρος ποτὸ τὸ μῆνα. Τὰ ἀκριβὰ καὶ ἀναξίως δὲν συμπεριλαμβά-
νεται στὸ δελτίο ἀλλὰ ἂν κανεὶς ἀγοράζῃ πολλὰ ἀπ' αὐτὰ οἱ ἄνθρωποι τοῦ «Συστήμα-
τος Στοιχολμῆς» τοῦ Δρ. Μπράντ θὰ τοῦ κάνουν μιὰ σχετικὴ διακριτικὴ παρατήρηση.
Γιὰ εἰδικὰς περιπτώσεις, γάμους, βαπτίσεις, χοροὺς κλπ. καθένας μπορεῖ νὰ πάρῃ μιὰ
ἐκτακτὴ ποσότητα ποτῶν ἂν ὑποβάλλῃ σχετικὴ αἴτηση.

Πάντα ὅμως γίνεται ἡ σχετικὴ ἐρευνα πρὶν καθορισθῇ ἡ ποσότητα, γιὰτὶ νομίζουν
ὅτι ἓνας φτωχὸς ἄνθρωπος μὲ μεγάλη οἰκονομία δὲν πρέπει νὰ ἔσθῃ πολλὰ σὲ ποτὰ.

Ἡ μὲν εἶναι ἐλεύθερη παντοῦ. Τὴν φτιάχνουν ἀδύνατη καὶ αὐτὸ μού φαίνεται
τὸ μόνο ἀδύνατο σημεῖο τοῦ συστήματος. Ἄν ἦταν δυνατότερη τότε θὰ τὴν ἔβιναν
καὶ οἱ «μικροῦδες» καὶ δὲν θὰ τὸ ἐξοργισαν στὰ βλαβερὰ οἰνοπνευματώδη.

T. A. LAYTON στὸ «Time and Tide», Λονδίνο

“Ένα νέο άναισθητικό

Τοῦ

W. L. SUMMERFIELD

(Ἀπὸ τὸ «Chambers's Journal»,
Ἑδιμβούργο)

Απὸ τὸ δηλητηριασμένο βέλος τῆς
ζούγκλας ὡς τὸ σημερινὸ χει-
ρουργεῖο, ἡ ἀπόσταση μπορεῖ νὰ
φαίνεται μεγάλη. Τὸ γεγονός πάντως
εἶναι ὅτι σήμερὰ τὸ κουράρι φέρνει
ἐπανάσταση στὶς γνωστὲς ἀναισθητικές
μεθόδους.

Τὸ δηλητήριο αὐτὸ ἔχει τὴν ἰδιότητα
νὰ μὴν ἀφήνῃ τοὺς ἐρεθισμοὺς νὰ περ-
νοῦν ἀπὸ τὰ νεῦρα στοὺς μῦς. Μαζὶ
μὲ δλους τοὺς ἄλλους προσβάλλει καὶ
τοὺς μῦς τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήμα-
τος· ἔτσι, τὰ θύματα ἐνὸς βέλους δη-
λητηριασμένου μὲ κουράρι, πεθαίνουν
ἀπὸ ἀσφυξία.

Γιὰ πολὺ διάστημα, τὰ μόνα προ-
σιτὰ δείγματα αὐτοῦ τοῦ παρασκευά-
σματος δὲν μπορούσαν νὰ χρησιμο-
ποιηθοῦν σὲ πειράματα ἐπάνω σὲ ἀν-
θρώπους γιὰτὶ ὁ τρόπος τῆς παρα-
σκευῆς τοὺς ἦταν πολὺ ὑποπτος. Ἀρ-
γότερα, στὰ 1935, ἀνεκάλυψαν ἓνα
τρόπο καθαρισμοῦ τοῦ δηλητηρίου καὶ
τότε ἐμφανίστηκε στὴν ἱατρικὴ. Πρῶ-
τα χρησιμοποιήθηκε στὴν ψυχιατρικὴ,
ὅπου ἡ παραλυτικὴ ἐπίδραση πού ἔχει
στοὺς μῦς, ἐλαττώνει τὶς ἐντονες συ-
σπάσεις τῶν μυῶν πού προκαλοῦν τὰ
ἤλεκτροσόκ, ἓνας τρόπος θεραπείας
ὥρσιμένων διανοητικῶν καὶ νευρικῶν
διαταραχῶν. Χάρης σ' αὐτὸ ὁ ἀσθενὴς
τὴν ὥρα τοῦ τεχνητοῦ σπασμοῦ, δια-
τρέχει λιγώτερο τὸν κίνδυνο νὰ πάθῃ
θλάση ἢ ἐξάρθρωση ἐνὸς ὁστέου. Οἱ
χαλαρωτικὲς τὸν ἰδιότητες ἐπάνω στοὺς
μῦς ἔγιναν αἰτία νὰ χρησιμοποιηθῇ
στὸν τέτανο καὶ στὴ λύσσα.

Εἶναι ὥρσιμένες ἐγχειρήσεις πού
πρὶν γίνονταν πρέπει νὰ χαλαρωθοῦν
ἐντελῶς οἱ μῦς τοῦ σώματος. Αὐτὸ

Βέλη

βυθισμένα σὲ κουράρι
ὑπῆρξαν ἐπὶ αἰῶνες τὰ θανάσιμα
δπλα τῶν Ἰνδιάνων Μακούρι, πού
ζοῦν στὰ δάση τῆς Γουϊάνας.
Πολιμικά δπλα ἄλλοτε, χει-
σιμοποιοῦνται σήμερὰ γιὰ τὸ κυ-
νήγι ἀγρίων θηρίων καὶ πουλιῶν.
Τὸ κουράρι, δηλητήριο πού βγαί-
νει ἀπὸ τὸν χυμὸ μερικῶν
σπανίων φυτῶν, ἔχει τὴν ἰδιότητα
νὰ παραλύῃ τὸ μυϊκὸ σύστημα καὶ ἔτσι
νὰ προκαλῇ τὸν θάνατο ἀπὸ ἀσφυ-
ξία. Τελειωτὰ παρατηρήθηκε
πὼς τὸ κουράρι, χρησιμοποιούμενο
σὲ μικρὲς δόσεις, ἔχει μεγάλῃ
ἀξία γιὰ τὴν ἱατρικὴ.

συμβαίνει κυρίως σὲ ἐγχειρήσεις τῆς
κοιλιακῆς χώρας. Στις περιπτώσεις
αὐτές, ὡς τὸ 1942, τὸ κοινὸ ἀναισθη-
τικὸ ἦταν ὁ αἰθέρας, μ' ὅλο πού εἶχαν
χρησιμοποιηθῇ πολλὰ ἄλλα φάρμακα
καὶ τρόποι. Καὶ γιὰ νὰ ἐξασφαλίστῃ
ἀπόλυτη χαλάρωση τῶν μυῶν τῆς
κοιλιακῆς χώρας ἔπρεπε ὁ ἀσθενὴς νὰ
πάρῃ αἰθέρα σὲ μεγάλῃ δόσει· μόνο
μὲ πλήρη ἀναισθησία μπορεῖ νὰ γίνῃ
μιὰ τέτοια ἐγχείρηση. Ἡ μέθοδος ὅ-
μως αὕτῃ εἶχε πολλὰ μειονεκτήματα
καὶ κυρίως γιὰ τὸν ἀσθενή, πού ἀργεῖ
καὶ δυσκολεύεται νὰ συνέλθῃ συχνὰ
ἀκολουθεῖ μετεγχειρητικὴ βρογχίτις ἢ
πνευμονία.

Τὸ 1942, τὸ κουράρι χρησιμοποιή-
θηκε γιὰ πρώτη φορὰ σὲ τέτοιες ἐγ-
χειρήσεις στὸ Μοντρέαλ.

Ἀπὸ τότε τὸ προτιμοῦν σὲ πολλὰς
χειρουργικὰς ἐπεμβάσεις.

Σὲ μιὰ ἐγχείρηση τῆς κοιλιακῆς
χώρας π.χ., στὸν ἄρρωστο πού πρὶν θὰ
ναρκωνόταν μὲ αἰθέρα, δίνουν ἓνα ἐλα-
φρὸ ἀναισθητικὸ — ἱσο-ἱσο γιὰ νὰ
χάσῃ τὶς αἰσθήσεις του· ὥστε σὲ μιὰ
ὥρσιμένη στιγμή τῆς ἐγχειρήσεως, τοῦ
κάνουν μιὰ ἐνση κουράρι. Οἱ κοιλια-
κοὶ μῦς χαλαρώνουν καὶ ἀτονοῦν ἀμέ-
σως, καὶ ὁ χειρουργὸς μπορεῖ νὰ προ-
χωρήσῃ στὴ δουλειὰ του. Μετὰ δὲ ὁ
ασθενὴς συνέχεται γρήγορα χωρὶς νὰ
δοσφέρῃ ἀπὸ τὸν αἰθέρα. Κάποτε πα-
ρατηροῦνται διαταραχὲς τῆς δράσεως
γιὰ ἓνα διάστημα, αὐτὸ ὅμως ἐξηγεῖ-

ται όταν σκεφθούμε την επίδραση που ασκεί σε όλο το μυϊκό σύστημα, και επομένως και στους μύς των ματιών.

Τό ίδιο το φάρμακο δεν είναι αναισθητικό. Αν π.χ. σ' έναν ασθενή κάνουν μία ένεση κουράρε, χωρίς να του δώσουν αναισθητικό, θα παραλύσει βέβαια — όπως το θύμα του βέλους — αντίθετα όμως μ' αυτό, θα έχει όλες του τις αισθήσεις. Η σημαντική διαφορά είναι πώς το θύμα του δηλητηριασμένου με κουράρε βέλους θα δεχτεί τόση ποσότητα από το φοβερό δηλητήριο ώστε να πάθη γενική παράλυση, ή όποια θα προσβάλει και τους μύς του αναπνευστικού συστήματος και επομένως θα προκαλέσει το θάνατο από ασφυξία.

Τό κύριο συστατικό του κουράρε είναι ένα αλκαλοειδές, ή κουραρίνη. Αδτιή την ουσία την καθαρίζουν και τη δίνουν στη χειρουργική, στην πιο αποτελεσματική και λιγώτερο τοξική μορφή της, την *d-tubocurarine*. Η αλκαλοειδής *tubocurarine* είναι γνωστό ότι

βγαίνει από ένα φυτό της Ν. Αμερικής, το *Chondrodendrum tomentosum*. Αυτό είναι ένα από τα φυτά που μαζί με διάφορα στρυχνοειδή χρησιμοποιούνται για την κατασκευή ώρισμένων ποικιλιών του κουράρε.

Τώρα παράγεται σε ένα μόνο Βρετανικό εργοστάσιο ως άχρωμη διάλυση χλωριδής *d-tubocurarine*, σε μικρές φύσιγγες. Επειδή τό κουράρε είναι λιγιστό και ο τρόπος της έπεξεργασίας του πολύ περίπλοκος, ή *tubocurarine* είναι για την ώρα πολύ ακριβή. Παρ' όλο ότι ο χημικός της τύπος είναι γνωστός, ή τεχνική παραγωγή της μέσα στο εργαστήριο θεωρείται άπίθανη, αντίθετα με άλλα αλκαλοειδή με τις ίδιες ιδιότητες, τά όποια έλπίζουν ότι γρήγορα θα αρχίσουν να παρασκευάζονται τεχνητά.

Έτσι, τό δηλητηριασμένο βέλος της νοτιοαμερικανικής ζούγκλας άλλαξε όνομα και έγινε περισσότερο εύπλαστικό στη νέα του άποστολή μέσα στα χειρουργεία των νοσοκομείων μας.

Η κ. ΤΑΙΗΛΟΡ έκανε παράπονα στο γιατρό πώς ο λογαριασμός για τις έπισκέψεις του τον καιρό που είχε ο γυιός της Ιλαρά, ήταν παραφουσκωμένος.

— Μήν ξεχνάτε όμως, είπε ο γιατρός, πώς ήρθα να δω τό γυιό σας έντεκα φορές.

— Μήν ξεχνάτε και σεις, είπε ή κ. Ταιήλορ, πώς από τό γυιό μου κόλλησαν Ιλαρά όλα τα παιδιά τό σχολείου.

BENNET CERF, στο «Anything for a Laugh»

Η έπιστήμη εις τάς πολικάς περιοχάς

Του MAURICE SCHOFIELD

(Από τό «The Contemporary Review», Λονδίνον)

Η έξερευνησις των πολικών περιοχών προσελκύει τελευταίως την προσοχήν πολλών χωρών και τά συμπεράσματα των έπιστημόνων της Βρετανίας, των Ηνωμένων Πολιτειών, της Ρωσίας, Νορβηγίας, Αυστραλίας, άκόμη και της Αργεντινής, Χιλής και Νοτ. Αφρικής παρακολουθούνται μετά ζωηρού ενδιαφέροντος. Αι διαφοραί μεταξύ παλαιών και νέων κινήτρων και μεθόδων δεν θα μπορούσαν να είναι άλλως μεγάλας. Μετά τό τέλος των Ναπολεονταίων πολέμων άνεκινήθη πάλιν τό ζήτημα της υπάρξεως της Βορείου Δυτικής Διόδου ή όποια όμως, και εάν υπήρχε, δεν θα είχε οικονομικήν αξίαν. Ο Ρός και ο Πάρρυ, ο Μπούκαν και ο Φράνκλιν άπεπειράθησαν δι' αυτόν τον σκοπόν να έξερευνήσουν τάς παγωμένας εκτάσεις. Ο Φράνκλιν, διέβη τον Αρκτικόν Κύκλον τό έτος 1845 με τά πλοία του «Ερεβος» και «Τρόμος» με μοναδικόν σκοπόν την έξερευνησιν. Τά πλοία όμως αυτά δεν επέστρεψαν. Όταν κατά τό 1848 ο Ρός δεν επέτυχεν να τά εβρη, έπηκολούθησαν πολλοί άλλοι Αγγλικοί άποστολοί έπί δέκα έτη μέχρις ότου διαπιστώθη ότι ο Φράνκλιν είχε αποθάνει κατά τό 1847.

Αι άποστολοί όμως του 1947 εις τον πόλον προχωρούν περισσότερον από την άπλην γεωγραφικήν γνώσιν, περισσότερον από τον θρλαμβόν του Ναυάρχου Μπέρντ ό οποίος επέταξε με τό άεροπλάνο του υπεράνω του Νοτ. Πόλου και είδε 50 νέα βρη, και έφωτογράφησε εδάφη έκτ. 75.000 τετρ. χιλ. τά όποια κανείς άνθρωπος δεν είχε άντικρύσει έως τότε. Έρριζεν έκεί μίαν θεομίδα σημαίων όλων των Ηνωμένων Έθνών. Από τάς προσπάθειάς αυτές θα έξυπηρητηθούν και άλλοι έπιστή-

μαι έκτός της γεωγραφίας. Αι γνώσεις μας διά τον καιρόν, την μετεωρολογίαν και τάς μαγνητικάς επιδράσεις θα αύξηθούν. Υπάρχουν άκόμη και αι οικονομικοί και πολιτικοί άπόψεις: αι τελευταίαι άποστολοί μας κάνουν να έλπίζωμεν ότι πιθανόν να μπορούμεν να αύξήσωμεν την προμήθειαν λίπους και κρέατος φαλαίνης και έκτός τούτου να άνακαλύψωμεν νέας πηγάς άνθράκων και ουρανίου. Εις τάς πολικάς έρήμους ή καθαρά έπιστήμη, όπως συμβαίνει πάντοτε εις την Ιστορίαν των έπιστημών, θα δώσει μοιραίως την θέσιν της εις την έφηρμοσμένην έπιστήμην. Και όπως είναι φυσικόν υπάρχει και όλίγη δυναμική πολιτική εις τους δύο Πόλους. Εις τον Βόρειον Πόλον θα δοθή μία μάχη στρατηγική διά τάς Πολικάς άεροπορικάς γραμμάς, κυρίως διά τάς συντομώτερας δόδους μεταξύ των μεγάλων ήπειρών διότι μία Ρωσική βάσις π.χ. εις την Σπιτσεβέργην θα άντεσταθμίσει μίαν Αμερικανικήν εις την Γροιλανδίαν. Πολύ έντονωτέρα όμως είναι ή έλξις προς τον Ανταρκτικόν. Ένα αιώνα μετά τάς έξερευνήσεις του Φράνκλιν εις τον Β. Πόλον, τό μεγαλύτερον ένδιαφέρον έχει μετατοπισθή εις τον αντίθετον Πόλον.

Παρόμοιαι ένέργειαι, μετά ένα μάλλον πόλεμον δεν άποτελούν τίποτε νέον. Τά βρην του Βορείου ήμισφαιρίου μετά τον Μεγάλον Πόλεμον του 1914—19 άστράφησαν προς τάς άρκτικές περιοχάς ώστε να ήθελαν να άντικαταστήσουν τον όλικόν πλούτον τον όποιον είχαν τόσον άφείδως δαπανήσαν. Η Σπιτσεβέργη θα ήμπορούσε να εφοδιάση την Νορβηγίαν με πολύ κάρβουνο: αι πολιτικοί περιοχάι του Καναδά θα ήμπορούσαν να δώσουν χρυσόν, άργυρον και χαλκόν ή δέ Ισλαν-

δια κατείχε σχεδόν το μονοπώλιον των αποθεμάτων κυρολίθου, του κυριωτέρου ορυκτού διά την παραγωγήν αλουμινίου. Πριν παραχθή τεχνητός κυρολίθος ή Δανία εκέρδιζε αρκετά από τα ορυκτά κυρολίθου ώστε να καλύπτει σχεδόν όλες τις διοικητικές δαπάνες της Γροιλανδίας. Είς την 'Αλάσκαν ή προς βορράν ωθείς, δέν είχε ως μόνον σκοπόν την ανεύρεσιν «χρυσού» ή χερσόνησος του Σιούαρντ προσέφερε πλούσια κοιτάσματα ορυκτού κασιτίτρου. Τα αποθέματα του petchblende του Καναδά τα οποία είναι τα μεγαλύτερα του κόσμου, εξάγονται πλησίον της Αίμνης της Μεγάλης 'Αρκτου, όπου ή παραγωγή του ραδίου υπερβή τα 100 γραμμάρια και όπου τα κοιτάσματα ουράνιου υπερβήσαν κάθε προσδοκίαν. 'Η εκμετάλλευσις δίδει επίσης και άλλα ορυκτά υποπροϊόντα. 'Αντιθέτως προς την παλαιάν αντίληψιν της πολιτικής εξερευνησεως, χάριν αυτής και μόνον, όπως ήταν π.χ. αι αποστολαί εις το όρος 'Εβερεστ, εκείνο το όποιον χαρακτηρίζει τις εξερευνησεις αυτού του αιώνος είναι ή τάσις προς ορθολογιστικήν εκμετάλλευσιν των φυσικών πόρων αυτών των περιοχών. Είς τον 'Ανταρκτικόν, ιδιαιτέρως μάλιστα από του 1939 πολλά έθνη ήγειραν παλαιάς αξιώσεις επί ώρισμένων περιοχών στρατηγικού και οικονομικού ενδιαφέροντος. Αι παλαιότεραι των «αξιώσεων» αυτών είναι της Γαλλίας και κυρίως της 'Αγγλίας ή οποία, εις τις νήσους Φάλλκλαντ, δίδει άδειας προς φαλαινοθηρίαν. 'Η φάλαινα του 'Ανταρκτικού είναι φυσικά εις την ήμερησίαν διάταξιν εις ένα κόσμον ό οποίος έχει έλλειψιν έδωδύμων έλαιων. Κατά τα 10 έτη τα προηγηθέντα του τελευταίου πολέμου, 28 ταχύτατα φαλαινοθηρικά και 34 πλωτά συνεργεία ίκανά να ταξιδεύουν επί πολύ διάστημα εις το πέλαγος, συνέλαβαν περίπου 250.000 φαλαίνας. 'Η εφαρμογή αυτών των νέων μεθόδων εδημιούργησε νέα προβλήματα ενεκα κυρίως της άδιαφορίας την οποία έδειξαν οι 'Ιάπωνες διά τα δυσμενή αποτελέσματα της

εξαντλητικής φαλαινοθηρίας, ή βρετανική κυβερνήσις εδρέθη εις αδυναμίαν να ασκήση από τις νήσους Φάλλκλαντ τον πατροπαράδοτον έλεγχον. 'Εν τούτοις εκλείσθη μία συμφωνία και ή συνεργασία άργά ή γρήγορα θα επιτευχθή και θα επεκταθή και εις τις ένεργείας αι όποιαι θα αντικαταστήσουν εντός όλίγου τις αποστολάς.

Τι θα γίνει όμως με τον άνθρακα, το ουράνιον και τα άλλα ορυκτά; 'Υπάρχουν εκτάσεις 8 εκ. τετρ. χιλιομέτρων προς εξερευνησιν και θα ήθύναντο να εφαρμοσθούν τεχνικαι μέθοδοι και μέθοδοι εκμεταλλεύσεως πραγματικώς τελειοποιημένα. Τα εμπόδια όμως είναι σημαντικά. Κατά πρώτον, ό άνθραξ ό οποίος έχει ήδη ανακαλυφθή είναι μετρίας ποιότητας, και δέν υπάρχει βεβαιότης ότι θα εύρουν άλλον καλύτερας ποιότητας. Κατόπιν, και το σπουδαιότερον, υπάρχει το στρώμα του πάγου, το όποιον ή αποστολή Μπέρντ δέν εις να διακόπτεται πουθενά και το όποιον εις τις περισσότεράς περιόχας έχει πάχος 60 μ. και εις άλλας πολύ περισσότερον.

Είς αντίθεσιν του σκληρού ανταγωνισμού ό όποιος γίνεται διά λόγους οικονομικούς και της εξερευνησεως ή οποία γίνεται διά λόγους στρατηγικούς, πράγμα το όποιον φανερώνει π.χ. ή ρίψις της σβάστικας από τα γερμανικά αεροπλάνα προς κατοχύρωσιν των δικαιωμάτων της Γερμανίας, όπως και ή αποστολή 13 αμερικανικών πλοίων (σχεδόν ώσαν να έκαναν ναυτικά γυμνάσια) ή ακόμη ή αποστολή υπό της Αυστραλίας μιας εξερευνητικής αποστολής ή οποία ειχεν ως έργον να εξερευνηση τα 3 1/2 εκατ. τετρ. χλμ. της ανταρκτικής της επικρατείας, πρέπει να αναφέρωμεν τις ένεργείας των επιστημόνων και των εξερευνητών οι όποιοι συνεχίζοντες την παράδοσιν του Φράνκλιν, εξερευνούν μόνον διά την γνώσιν και διά τίποτε άλλο. 'Από της εποχής κατά την οποίαν τό Βρεταν. Ναυαρχείον απέστειλε εις τον ανταρκτικόν τον λοχαγόν Νέηρς με το «Τσαλλεντζερ», το πρώτον ατμοκίνητον πλοϊον το όποιον διεπέρασε τον

πολικόν κύκλον, πολλά έθνη συνήνωσαν τις προσπάθειας των διά να βοηθήσουν εις την πρόδον της 'Επιστήμης.

Αι πολικαι περιοχαι παρέχουν ευρύ και πλούσιον πεδιον έρευνης εις τον επιστήμονα τον ασχολούμενον με τους παγετώνας, εις τον ζητούντα να γνωρίση την προϊστορίαν, εις τον μετεωρολόγον ό όποιος αγωνίζεται να συμπληρώση τις αποσπασματικές του γνώσεις περί των μαγνητικών θυελλών και γενικώς περί της μετεωρολογίας, όπως επίσης και εις τον βιολόγον, γεωλόγον και βοτανολόγον.

Ίδού μια εξαιρετική ευκαιρία διά τα 'Ηνωμένα Έθνη να εργασθούν ειλικρινώς διά την ορθολογιστικήν οργάνωσιν των επιστημονικών έρευνών, διά

την άμοιβαίαν κατανόησιν με την βοήθειαν της καθαράς επιστήμης και την εκμηδένισιν κατ' αυτόν τον τρόπον της αντιζηλίας και των ανταγωνισμών των δημιουργηθέντων εκ του άγώνος διά τις αεροπορικές γραμμάς του πόλου και εκ της πιθανής υπέρβσεως νέων αποθεμάτων άνθρακος και ουράνιου. 'Εάν όμως αι πολικαι περιοχαι ειχαν την άτυχίαν να γίνοναι εκ νέου κέντρον εφαρμογής της δυναμικής πολιτικής, πράγμα το όποιον θα κατέληγε εις πληρστέραν αντίληψιν της έννοιας της «παγκοσμίου στρατηγικής», εις την περίπτωσιν αυτήν, ή προοπτική της ειρήνης μεταξύ των έθνών θα είναι περισσότερο μακρυνή από κάθε άλλην φοράν.

— Το ήξερα πως θα κρατούσε λίγο ή ήσυχία μας: 'Η αποστολή Μπέρντ ξανάρεχεται.
(Από το «The Saturday Evening Post», Φιλαδέλφεια)

Υπό τὸ Πενταετές Σχέδιον τῆς Ἀργεντινῆς διαγράφεται καθαρὰ ἡ μορφή τοῦ ἰσχυροῦ ἀνδρός τῆς, τοῦ στρατηγοῦ Χουάν Ντομίνγκο Περὸν. Ὁ Περὸν ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἐξουσίαν μὲ τὴν βοήθειαν τῶν «descamisados», τῶν ὁπαδῶν του, ὑποσχεθείς ἀνηλεῆ καταδίωξιν τῶν πλουσίων οἰκογενειῶν τῶν γαιοκτημόνων καὶ βιομηχάνων αἱ ὁποῖαι ἐπὶ γενεὰς ἐκυβέρνησαν τὴν Ἀργεντινὴν· πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπετέλεσε κατὰ περισσότητες ἀπὸ τοιαύτων φαινόμενων. Ἐνὰ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ Πενταετοῦς Σχεδίου πρέπει νὰ εἶναι ἡ δημιουργία βαρείας βιομηχανίας ἰκανῆς νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν οἰκονομικὴν, πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς χώρας. Οἱ συντηρητικοὶ κύκλοι τῆς Ἀργεντινῆς κατηγοροῦν τὸ Σχέδιον διὰ τὴν εἰς τὰς στρατιωτικὰς προτοιμασίας διδομένην σημασίαν. Εἰς τὰς ἀκολουθούσας σελίδας, τρεῖς παρατηρηταὶ ἐκθέτουν τὰς ἀπόψεις των σχετικῶς μὲ αὐτὸ τὸ ὅσον συζητηθὲν πέραν, τὸ ὁποῖον ὁ ἀντίκτυπος μπορεῖ νὰ ὑπερβῇ καὶ τὰ σύνορα τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Ἀρχίζομεν μὲ μίαν ἐκθεσιν τοῦ Σχεδίου ὑπὸ τοῦ Ἀργεντινοῦ δημοσιογράφου καὶ συγγραφέως Χοσέ Β. Ἀγκουστι, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν γνώμην ὅτι τὸ Σχέδιον ἀποτελεῖ τὴν ἐλπίδα καὶ τὸ μέλλον τῆς χώρας του.

ΤΟ ΠΕΝΤΑΕΤΕΣ ΣΧΕΔΙΟΝ

Τοῦ JOSÉ W. AGUSTI

(Ἀπὸ τὸ «Informaciones», Μαδρίτη)

Οἱ σκοποὶ τοῦ Πενταετοῦς Σχεδίου τῆς Ἀργεντινῆς μποροῦν νὰ ἐκτεθοῦν εἰς μίαν φράσιν· πλήρης οἰκονομικὴ καὶ ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία.

Ὁ Περὸν καὶ ἡ νέα Ἀργεντινὴ

Ἐξαρτησία τῆς χώρας μας. Τὸ Σχέδιον περιλαμβάνει εὐρὺ πρόγραμμα μεταναστεύσεως καὶ ἀποικισμοῦ· ἀνάπτει τῆς ὑδροηλεκτρικῆς δυνάμεως πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς προσπάθειας τῆς ταχύτερας βιομηχανοποιήσεως τῆς χώρας· παροχὴν κεφαλαίων διὰ δημόσια ἔργα· βελτίωσιν τῶν μεταφορικῶν μέσων καὶ ἐκμετάλλευσιν τῶν μεγάλων καὶ κυριωτέρων παραγωγικῶν πηγῶν· τῆς κτηνοτροφίας καὶ γεωργίας.

Ἐχει ἀναγνωρισθῇ ὅτι ἡ σημερινὴ οἰκονομικὴ καθυστέρησις τῆς Ἀργεντινῆς ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸν μικρὸν πληθυσμὸν τῆς — πληθυσμὸς 16 ἑκατομ. ἤ εἰς μίαν ἑκτασιν μεγαλύτεραν τοῦ ἑνὸς ἑκατομυρίου τετραγωνικῶν μιλίων. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ Πενταετοῦς Σχεδίου θὰ ἐξαρτηθῇ πολὺ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς πολιτικῆς προσελεύσεως νέων ἑκατομμυρίων ἀποίκων οἱ ὁποῖοι θὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς τὰς ἀπεράντους ἐκτάσεις.

Μολονότι, ἐπισήμως, οἱ μετανάσται δὲν βοηθοῦνται οἰκονομικῶς ὑπὸ τοῦ Κράτους, τοὺς παραχωροῦνται ὠρισμέναι οἰκονομικαὶ εὐκολίαι. Κάθε μετανάστης ἔχει ὑπολογισθῇ ὅτι θὰ στοιχίσῃ εἰς τὸ Κράτος 1000 πέσος, διὰ νὰ μετακινήθῃ δωρεάν καὶ νὰ ἐγκατασταθῇ μέχρις ὅτου μπορέσῃ νὰ προσφέρῃ καὶ αὐτὸς τὴν βοήθειάν του διὰ τὴν οἰκονομικὴν πρόοδον τῆς χώρας.

Τὸ σπουδαιότερον ἔργον εἶναι ἡ ἐγκατάστασις πληθυσμοῦ εἰς τὴν ὑπαίθρου δι' αὐτὸ παρῆχεται εἰς τοὺς μετανάστας κάθε ὑποστηρίξις πρὸς ἀπόκτησιν γῆς. Τὸ Κράτος θεωρεῖ κάθε μετανάστην ὡς ἰδιοκτήτην τῆς γῆς του. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον, ὁ νόμος ὁρίζει ὅτι ὁ μετανάστης γεωργὸς ἀπαλλάσσεται τῶν γεωργικῶν φόρων διὰ μίαν περίοδον 5-20 ἐτῶν. Ἐπί-

σης ὅτι ὁ μετανάστης γεωργὸς δὲν μπορεῖ νὰ πώλῃσῃ, νὰ μεταβιβάσῃ ἢ νὰ ὑποθηκεύσῃ τὸ κτήμα του εἰς ἰδιωτικούς ὀργανισμούς. Μόλις ὁ μετανάστης ἀποκτήσῃ παιδί, ἔχει 30 % ἐκπτώσιν ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς ἀξίας τοῦ κτήματος. Ἐάν ἔχῃ τρία ἢ πέντε παιδιά, ἡ ἐκπτώσις εἶναι 50 % καὶ ἂν ἔχῃ περισσότερα 75 %.

Ὅλαι αἱ συμφωνίαι αἱ σχετικαὶ πρὸς δάνεια, ἐκμισθώσεις ἢ πωλήσεις κτημάτων καὶ ἀγροτικῶν ἐργαλείων καθορίζονται ὑπὸ τῆς Ἀργεντινῆς Κυβερνήσεως πρὸς προστασίαν τοῦ μετανάστου ὁ ὁποῖος ἐπιβαρύνεται μὲ ὀνομαστικὸν φόρον 3 %, ἐκ τοῦ ὁποῦ τὰ 2 % εἶναι ὁ τόκος τοῦ δανείου καὶ τὸ ὑπόλοιπον 1 % χρεώσιον.

Ἡ Κυβέρνησις ἔχει ἐπίσημον κατάλογον ὅλων τῶν μεταναστῶν καὶ ἡ πολιτικὴ τῆς εἶναι νὰ ἐξασφαλίσῃ ἀξιοπρεπεῖς ὁρους ζωῆς εἰς τοὺς μετανάστας καὶ νὰ τοὺς διαθέτῃ εἰς ἐργασίας εἰς τὰς ὁποίας θὰ εἶναι πολὺ χρήσιμοι. Αἱ πρὸς ἐγκαταστάσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας δυνατότητες εἶναι σχεδὸν ἀπεριόριστοι. Ἐκ τῶν ἑκατομμυρίων στρεμμάτων καλλιεργησίμων ἐκτάσεων, μόνον τὸ 1/3 εἶναι καλλιεργημένον, καὶ αὐτὸ ἀκόμη δὲν ἔχει ἐξελιχθῇ· διότι ὅπως φανερόνουν αἱ στατιστικαί, ἡ παραγωγή του ἀντιπροσώπευε μόλις τὸ ἥμισυ τῆς πραγματικῆς παραγωγικῆς του δυνατότητος.

Ὅπως ὑπάρχουν πάρα πολὺ μεγάλα δυνατότητες διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῆς γεωργίας, ἀκόμη μεγαλύτεραι ὑπάρχουν διὰ τὴν βιομηχανικὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἀργεντινῆς. Μὲ ἐπαρκὴ πληθυσμὸν, μὲ τὸν ἀνώτατον ὅρον βιομηχανικῆς ἐπεκτάσεως καὶ ἐκμετάλλευσως τῶν πρώτων ὑλῶν τῆς ἢ Ἀργεντινῆς μπορεῖ νὰ μεταβληθῇ εἰς μίαν χώραν τὴν ὅσην εὐτυχισμένην ὅσον καὶ αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι. Τὸ σπουδαῖον αὐτὸ σχέδιον προβλέπει μεγάλα ἀρδευτικά ἔργα, κατασκευὴν φραγμάτων, διωρύγων, δημοσίων ὁδῶν καὶ σταθμῶν ἡλεκτρικοῦ ὁποῖοι θὰ ἐφοδιάζον τὰς

ἀγροτικὰς καὶ βιομηχανικὰς κοινότητας μὲ εὐθὺνὸν ρεῦμα.

Τὸ Πενταετές Σχέδιον περιλαμβάνει ἐπίσης πρόγραμμα κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων διὰ κάθε Ἀργεντινὸν πολίτην, μὲ ἴσα δικαιώματα διὰ τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας. Ὡς βάσις τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰς κοινωνικὰς ἀσφαλίσεις λαμβάνεται ἡ κοινὴ, ἀξιοπρεπὴς οἰκογένεια τῆς μεσαίας τάξεως. Αἱ εἰσφοραὶ ποικίλλουν ἀνάλογως τοῦ εἰσοδήματος. Τὸ νέον πρόγραμμα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως προβλέπει τὸς περιπτώσεις ὀλικῆς ἢ μερικῆς ἀνικανότητος πρὸς ἐργασίαν, θανάτου, ἀσθενείας, ἐργατικῶν ἀτυχημάτων, ἀνεργίας, ἱατρικῆς περιθάλψεως, μετεκπαιδεύσεως καθὼς καὶ τὰ προβλήματα ἐπανεγκαταστάσεως τῶν ἀποίκων.

Ἐκτὸς τῶν ἡσφαλισμένων, τὸ πρόγραμμα χρηματοδοτεῖ ἡ Ὁμοσπονδιακὴ Κυβέρνησις, ὅπως καὶ αἱ διάφοροι κρατικαὶ διοικητικαὶ ὑπηρεσίαι καὶ τὰ δημοτικὰ συμβούλια.

Μολονότι ἡ παρεχόμενη ἀσφάλεια εἶναι δι' ὅλους ἢ ἀπὸ τῆς, αἱ εἰσφοραὶ ποικίλλουν, ἀνάλογως τοῦ εἰσοδήματος, τὸ ὁποῖον ἐπίσης ἐξετάζεται ἂν εἶναι προτὶν ἐργασίας ἢ προτέρηται ἐξ ἄλλων πόρων.

Ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ὁ λαὸς μας θὰ προστατεύεται ἀπὸ τὴν ἀνεργίαν, ἀσθενείαν καὶ ἀκόμη ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν θάνατον. Κάθε Ἀργεντινὸς πολίτης θὰ δύναται νὰ ἀποχωρῇ τῆς ἐργασίας του ὅταν γίνῃ 60 ἐτῶν, εἰς ἡλικίαν δηλαδὴ κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ ἀδυνατητικαὶ καὶ σωματικαὶ δυνάμεις δὲν συμβαδίζουν. Ἐν τούτοις ὁ νόμος δὲν ἀναγκάζει τὸν πολίτην νὰ ἀποσυρθῇ εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν ἂν μπορῇ ἀκόμη νὰ εἶναι χρήσιμος εἰς τὴν κοινότητα.

Ἄλλο μέτρον μὲ προοδευτικὸν κοινωνικὸν χαρακτῆρα εἶναι ἡ παραχώρησις προνομίων εἰς τοὺς ἐργάτας. Διὰ τοῦ μέσου αὐτοῦ τὸ σημερινὸν μισθολογικὸν σύστημα μπορεῖ νὰ καταργηθῇ καὶ οἱ ἐργάται νὰ συμμετέχουν εἰς τὰ κέρδη καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν ὀργανώσεων των. Διὰ νὰ

παρακαμφθούν αι δυσκολιαι μιας τόσοσ βαθείας μεταβολής των σημερινών συνθηκών της εργασίας, όταν άλλαι χώραι ακόμη εξακολουθούν νά έχουν τόν κανονικόν μισθολογικόν σύστημα, άπεφασίσθη, πολύ όρθως, τόν νέον πρόγραμμα νά εφαρμοσθή επί έντελώς προαιρετικής βάσεως. 'Ως άντιστάθμισμα, αι οργανώσεις αι δεχόμεναι προαιρετικώς τόν νέον σχέδιον μπορούν νά εξασφαλίσουν δι' έαυτάς ώρισμένα εύεργετήματα τά όποια τούς δίδει τόν Κράτος.

Τόν νέον σχέδιον έρχεται ως αντίδρασις έναντίον της άδιαφορίας του παρελθόντος. Προβλέπει την ίδρυσιν ηλεκτροπαραγωγικών σταθμών εις όλην την χώραν, οι όποιοι θα πρέπει νά έχουν περατωθή έντός 15 έτών. Έκ των άμέσων άντικειμενικών σκοπών είναι ή ανάπτυξις της ύδροηλεκτρικής δυνάμεως της Δυτικής 'Αργεντινης διά της εκμεταλλεύσεως των υδάτων των ποταμών Σάν Χουάν και Μεντόζα. Διά νά πραγματοποιηθή τόν ζωτικόν αυτό μέρος του Πενταετούς Σχεδίου ή Κυβέρνησις παρέχώρησε 830 εκατ. 'Αργεντινών πέσος.

Τά εις τόν νέον σχέδιον υπό της 'Αργεντινης υιοθετηθέντα μέτρα διά την βιομηχανοποίησιν της χώρας είναι σαφώς καθωρισμένα. Όσον

άφορά την παραγωγήν βασικών προϊόντων, ειδικώς δέ εις την περίπτωσιν των δημητριακών και του πετρελαίου, τόν Κράτος είναι ο μόνος άγοραστής, κάτοχος και διαχειριστής. Όσον άφορά δέ γενικώς την βιομηχανικήν παραγωγήν, τόν Κράτος άναλαμβάνει την ευθύνην νά την προστατεύσιν και νά την ανάπτυξη επιδιώκον τούς κατωτέρω άντικειμενικούς σκοπούς:

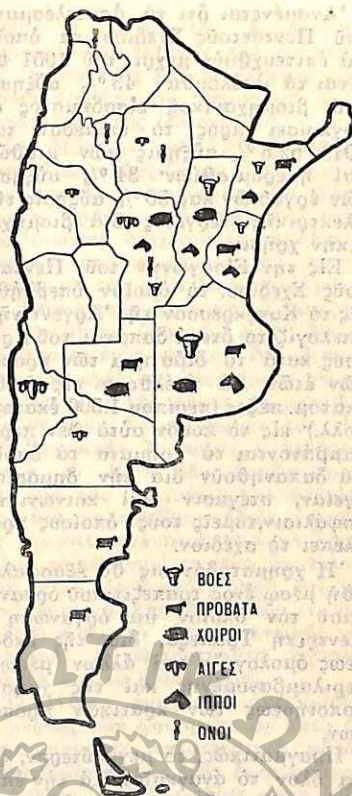
Πολιτικούς σκοπούς: Αύξησις και παγίωσις της πολιτικής και οικονομικής ανεξαρτησίας του έθνους· έ-

θνική, οικονομική ισορροπία δι' άποκεντρωτικών μέσων· άπόκρουσις πάσης εξωτερικής πιέσεως και εξασφάλις της άμύνης του έθνους.

Κοινωνικούς σκοπούς: Άποφυγή της άνεργίας κατά την μεταπολεμικήν περίοδον της άνασυγκροτήσεως· βελτίωσις της θέσεως των εργατών, ώστε νά άπορροφηθή ο μεγάλος αριθμός εργατών—άποτέλεσμα της νέας πολιτικής των μεταναστεύσεων· βελτίωσις του βιωτικού επιπέδου δι' άπεριορίστου αύξήσεως των μισθών.

Οικονομικούς σκοπούς: Αύξησις

του έθνικού εισοδήματος και δι' αύτου της δυνατότητας δικαιωτέρας κατανομής του πλούτου· άπορρόφησης εκ νέου εις την έθνικην οικονομίαν των μη εξακτέων κτηνοτροφικών και γεωργικών περισσευμάτων, σταθεροποίησις των τιμών, και προστασία από τάς διακυμάνσεις της διεθνούς άγοράς.

Δημοσιονομικούς σκοπούς: Δημιουργία νομισματικού συστήματος ανεξαρτήτου και σταθερού· ένθάρρυνσις των πολιτών νά επενδύσουν τάς οικονομίας των εις παραγωγικά έργα· αύξησις των πηγών του κρατικού εισοδήματος.

Ἀναμένεται ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τοῦ Πενταετοῦς Σχεδίου τὰ ὁποῖα θὰ ἐπιτευχθοῦν μέχρι τοῦ 1951 θὰ εἶναι τὰ ἀκόλουθα: 43 % αὐξήσις τοῦ βιομηχανικοῦ εἰσοδήματος ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἐπίπεδον τοῦ 1943 52,8 % αὐξήσις τῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων 34 % αὐξήσις τῶν ἐργασιῶν καὶ 50 % αὐξήσις τῆς ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας διὰ βιομηχανικὴν χρῆσιν.

Εἰς τὴν Εἰσαγωγὴν τοῦ Πενταετοῦς Σχεδίου, τὸ ὁποῖον ὑπεβλήθη εἰς τὸ Κονγκρέσσον τῆς Ἀργεντινῆς, ὑπελογίζετο ὅτι αἱ δαπάναι τοῦ Κράτους κατὰ τὸ διάστημα τῶν προσεχῶν ἐτῶν θὰ ἀνέλθουν εἰς 5.965 ἑκατομ. πέζος (περίπου 1.500 ἑκατομ. δολλ.) εἰς τὸ ποσὸν αὐτὸ δὲν περιλαμβάνονται τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα θὰ δαπανηθοῦν διὰ τὴν δημοσίαν ὑγείαν, στέγασιν καὶ κοινωνικὴν ἀσφάλισιν, τομεῖς τοὺς ὁποίους προβλέπει τὸ σχέδιον.

Ἡ χρηματοδότησις θὰ ἐξασφαλισθῇ μέσῳ ἐνὸς τραπεζιτικοῦ οργανισμοῦ τὸν ὁποῖον θὰ ὁργανώσῃ ἡ Κεντρικὴ Τράπεζα, διὰ τῆς ἐκδόσεως ὁμολογιῶν καὶ ἄλλων μέσων, περιλαμβανομένης καὶ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν κρατικῶν προσόδων.

Πραγματικῶς, τὸ μεγαλύτερον, ἂν ὄχι ὅλον τὸ ἀναγκαῖον διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σχεδίου ποσόν, θὰ προέλθῃ ἐκ τῶν κερδῶν τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ ἐπιστήμου Κράτους. Δὲν θὰ ὑπάρξῃ ἀνάγκη ψηφίσεως οὔτε ἐνὸς νέου φόρου, οὔτε συνάψεως δανείων διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τῶν μεγάλων σκοπῶν τοὺς ὁποίους προβλέπει τὸ σχέδιον.

Μεταξὺ τῶν στενωτέρων συνεργατῶν τοῦ Στρατηγοῦ Περόν εἰς τὸ Σχέδιον, ἓνας ἐκ τῶν σημαντικωτέρων εἶναι ὁ Σενὸρ Μιγκουέλ Μιράντα, Πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Τραπεζῆς. Αὐτὸς ἔχει τὴν μεγάλην εὐθύνην τῆς ἐξουδεσμέσεως τῶν ἀναγκαίων κεφαλαίων διὰ τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ σχεδίου ἀνευ νέας φορολογίας. Ὁ Σενὸρ Μιράντα, ἑτερόδοξος οἰκονο-

μολόγος, ἔχει τὰ σπάνια προσόντα τοῦ ἐπιχειρηματίου, δι' αὐτὸ καὶ εἶναι ὁ ἡγετικὸς νοῦς τῶν ἐμπορικῶν ὁργανώσεων τὰς ὁποίας διευθύνει τὸ Κράτος.

Ὁ διάσημος οἰκονομολόγος ἀπεκάλυψε ὅτι εἰς μίαν μόνον ἐπιχείρησιν, σχετιζομένην μὲ τὸν λιναρόσπορον, ἡ χώρα ἀπεκόμισε κέρδος 780 ἑκατομ. πέζος.

Παρόμοια οἰκονομικὰ κέρδη ἀναμένει ὅτι θὰ συγκεντρωθοῦν εἰς τὸ Κράτος, ἀπὸ ἄλλας ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις τὰς ὁποίας προβλέπει τὸ Σχέδιον.

Ὁ Σενὸρ Μιράντα ὑπολογίζει ὅτι κατὰ τὸ τέλος τοῦ τρέχοντος ἔτους τὸ Σχέδιον θὰ στοιχίσῃ 2 δισεκατομ. πέζος. Τὰ κεφάλαια θὰ προμηθεύσῃ ἡ Κεντρικὴ Τράπεζα καὶ αἱ συναφεῖς ὁργανώσεις, τὰ χρήματα δὲ αὐτὰ θὰ τοὺς ἀποδοθοῦν ἀφοῦ ἐξυπηρετήσων τὸν σκοπὸν τῶν, τὴν ἐναρξίν δὴλ. τοῦ Σχεδίου. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, δὲν θὰ ὑπάρξῃ κίνδυνος πληθωρισμοῦ, κατὰ τὸ ὁποῖον ὑπῆρχε μεγάλος κίνδυνος νὰ συμβῇ μὲ τὴν κυκλοφορίαν τῶν μεγάλων κεφαλαίων.

Ὡς Ἀργεντινὸς ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ χώρα μου εὐρίσκεται εἰς τὸν δρόμον μιᾶς ὕλικῆς καὶ πνευματικῆς προόδου, διὰ τῆς ὁποίας θὰ πραγματοποιήσῃ τὸν σημαντικὸν ρόλον τὸν ὁποῖον ἐκλήθη νὰ παίξῃ εἰς τὰς δύο Ἀμερικὰς, ἔχουσα πάντοτε συναισθησιν τῆς στενῆς φιλίας ἡ ὁποία τὴν συνδέει πρὸς τὸν λαὸν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν διὰ τὸ καλὸν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐημερίας τῶν συνανθρώπων μας εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Τὸ προηγουμένον ἄρθρον ἀναφέρεται εἰς τοὺς εἰρημικοὺς σκοποὺς τοῦ Ἀργεντινῶς Σχεδίου· τὸ σχέδιον ὁμως αὐτὸ ἔχει ἐπίσης καὶ τὴν στρατιωτικὴν του πλευρὰν τὴν ὁ-

ποῖαν ἐκθέτει εἰς τὸ κατωτέρω ἄρθρον ὁ Ἀμερικανὸς παρρηγητής, Οὐίλλιαμ Ρ. Μίζελ.

Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Τοῦ WILLIAM R. MIZELLE

(Ἀπὸ τὸ

«The New Republic», Νέα Ὑόρκη)

Εἰς τὰ κυριώτερα σημεῖα τοῦ Σχεδίου Περόν εἶναι ἡ κρατικοποίησις τῶν τραπεζῶν καὶ τῶν μεγάλων βιομηχανιῶν. Τὸ μέτρον αὐτὸ ὀφείλεται κατὰ μεγάλο μέρος εἰς ἓνα Γερμανόν, τὸν Χάινριχ Νεϊτγκε, ἄλλοτε μισθιτὴν τοῦ Σάχτ, οἰκονομικοῦ Συμβούλου τοῦ Χίτλερ. Δύο ἄλλοι-γερμανικῆς καταγωγῆς ἄνδρες, ὁ Ρικάρντο Στάουτ καὶ ὁ Λούντβιχ Φρόντε (καὶ οἱ δύο εἶναι σήμερα πολιτογραφημένοι Ἀργεντινοὶ πολῖται) ὑπῆρξαν τὰ ὄργανα τῆς ἐπιρροῆς τοῦ III Ράιχ ἐπὶ τοῦ Περόν, τὸν ὁποῖον ὑπηρετοῦν ὡς πολιτικοὶ καὶ οἰκονομικοὶ σύμβουλοι. Τὸ Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἀνεγνώρισε κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου τὸν Στάουτ ὡς «σπουδαῖον πράκτορα τῆς ἐχθρικῆς οἰκονομικῆς διεισδύσεως εἰς τὴν Ἀργεντινὴν καὶ τὴν Νότιον Ἀμερικὴν». Ὁ Φρόντε ἦτο ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ καταλόγου τῶν Ναζί τοὺς ὁποίους ἐξήτουν οἱ σύμμαχοι νὰ τοὺς παραδοθοῦν μετὰ τὴν λήξιν τοῦ πολέμου. Ὁ υἱὸς του, Ρούντολφ Φρόντε, εἶναι σήμερα ὁ ἐιδικὸς γραμματεὺς τοῦ στρατηγοῦ Περόν.

Ὁ Περόν περιβαλλόμενος ὑπὸ τοιούτων ἀνθρώπων, κατάρθωσε νὰ πραγματοποιήσῃ σχεδὸν ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀντιδράσεως τὰ ἀκόλουθα κύρια σημεῖα τοῦ προγράμματός του:

1) Συγκέντρωσιν τῆς πολιτικῆς

ισχύος· 2) ἔλεγχον τῆς Ἀργεντινῆς οἰκονομίας, 3) ἔλεγχον τῶν ἐργατῶν τῆς Ἀργεντινῆς καὶ 4) ἔλεγχον τῶν Πανεπιστημίων τῆς χώρας καὶ προσηκόντων τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸν Μάρτιον τοῦ 1946 ἡ κυβερνήσις Περόν ἀρχίζουσα τὰς ἐπεμβάσεις τῆς, ἐκρατικοποίησε τὴν Κεντρικὴν Τράπεζαν, ἡ ὁποία ἔως τότε ἦτο ἰδιωτικὴ ἐπιχείρησις—πραξικόπημα τὸ ὁποῖον μπορεῖ νὰ παραβληθῇ μὲ τὴν αἰφνιδίαν κατάληψιν τῆς Γερμανικῆς Κρατικῆς Τραπεζῆς τὴν γενομένην ὑπὸ τῶν Ναζί. Μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς μηνός, ἓνα δευτερον νομοσχέδιον ὑπεχρέωσε ὅλας τὰς τραπεζὰς τῆς χώρας νὰ μεταβιβάσουν τοὺς λογαριασμοὺς των εἰς τὴν Κεντρικὴν Τράπεζαν, κρατοῦσαι μόνον τὸ 10 % τῶν ἀποθεμάτων των διὰ τὰς τρεχούσας πληρωμὰς. Τὸ αὐτὸ νομοσχέδιον ἔδιδε ἐπίσης εἰς τὴν κατεχομένην Κεντρικὴν Τράπεζαν τὸ μονοπώλιον τῶν ἀναλλαγῶν μὲ τὸ ἐξωτερικόν, ὅπως καὶ τὸ δικαίωμα νὰ μὴν διδῇ ἄδειαν εἰς οὐδένα κάτοικον τῆς Ἀργεντινῆς νὰ πληρώσῃ δι' ἐμπορεύματα ἀγορασθέντα εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ὁ Περόν συνήνεγκε ἀντίδρασιν ἐκ μέρους τῶν φοιτητῶν. Δι' αὐτὸ ἐχρησιμοποίησε καταπιεστικὰ μέσα, ἀποστερῶν αὐτοὺς ἐνὸς δικαιώματος τὸ ὁποῖον μετὰ δυσκολίας εἶχον ἐπιτύχει πρὸ 30 ἐτῶν, τοῦ δικαιώματος τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν. Συμφάνως πρὸς τὸν νέον νόμον, ὁ Περόν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διορίζῃ τοὺς πρυτάνεις καὶ τὰ ἄλλα μέλη τῶν πανεπιστημίων· δηλαδὴ θὰ εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ ἐλέγχῃ τὸ διοικητικόν καὶ διδασκικόν προσωπικόν τῶν Πανεπιστημίων.

Παρ' ὅλας τὰς ἐπανειλημμένας ἀπειρίας τῶν φοιτητῶν, ἡ κυβερνήσις Περόν ἀντικατέστησε περισσοτέρους τῶν 1200 πεπειραμένων καθηγητῶν δι' ἀξίωματικῶν καὶ ἄλλων προσώπων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀκαταλλήλων διὰ διδασκαλίαν. Οἱ ὀργανωμένοι δημοκρατικοὶ φοιτηταὶ

απέδωσαν εις τὸν νέον νόμον τὴν κατηγορίαν διὰ «μεταβάλλει τὰ πανεπιστήμια εις ἀπλὰς κρατικές υπηρεσίας».

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ Ἀργεντινὴ παραμένει πάντοτε ἡ ἰδανικὴ χώρα τῶν Ναζι οἱ ὅποιοι ἐσχεδίαζαν καὶ ἐξακολουθοῦν ἀκόμη νὰ σχεδιάζουν τὴν κοσμοκρατορίαν τῆς Γερμανίας. Περίπου 100.000 συμπαθοῦντες πρὸς τὸν Ναζισμόν Γερμανοὶ ζοῦν ὑπὸ ἀπόλυτον ἐλευθερίαν εις τὴν Ἀργεντινὴν. Ἐξ αὐτῶν, 60.000 ἀνῆκαν εἰς τὸ Ναζιστικὸν Κόμμα, καὶ οἱ ὑπόλοιποι εἰς διαφόρους ἀθλητικούς συνδέσμους καὶ ἐταιρίας· ἔδρασαν δέ, συμφώνως πρὸς τὰς συμμαχικάς ἐκθέσεις, ὡς μουσικοὶ πράκτορες τῆς ἀντιτάσεως. Σήμερα ἡ Γερμανο-Ἀργεντινὴ Δέσχη διατηρεῖ ἀκόμη ἄθικτα περισσότερα τῶν 100 γενικῶν ἀρχηγείων, τὰ ὅποια εἶναι διασπαρμένα στρατηγικώτατα εἰς ὅλην τὴν χώραν. Πρὸς τοῦτοις, 4 ἀκόμη, κατ' ἐλάχιστον, ὁργανώσεις ἔχουν τὴν αὐτὴν ὡς καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Χίτλερ δράσιν.

Ἐκ τῶν 100 κατασκόπων τοῦ Ἀξονος τῶν ὁποίων τὴν ἐκδοσιν οἱ Σύμμαχοι ἐζήτησαν παρὰ τῆς Ἀργεντινῆς Κυβερνήσεως παρεδόθησαν ὀλιγώτεροι τῶν 30. Τὴν 30ὴν Ἀπριλίου 1947, ἓνα μέλος τῆς Βρετανικῆς Κυβερνήσεως ἐτόνισεν εἰς τὸ Κοινοβούλιον ὅτι ἡ Κυβέρνησις τοῦ Περόν εἶχε κρατικοποιήσει μόνον 60 ἐκ τῶν 393 γνωστῶν Γερμανικῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν, καὶ ὅτι τὰ εἰς τὴν Ἀργεντινὴν Γερμανικὰ κεφάλαια ἀνέρχονται ἀκόμη εἰς 400 ἑκατομ. δολλαρίων.

Ἐνῶ ἡ Γερμανικὴ ἐπιρροὴ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπεκτείνεται εἰς τὴν Ἀργεντινὴν, ἡ κυβέρνησις Περόν ἀναλαμβάνει τὴν στρατιωτικὴν ὁργάνωσιν τῆς χώρας. Ἐνας νόμος ψηφισθεὶς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἐπιβάλλει εἰς τοὺς πολίτας καὶ τῶν δύο φύλων ἡλικίας 12-50 ἐτῶν τὴν στρατιωτικὴν ἐκγύμνασιν καὶ θητεϊάν. Ὑποχρεώνει ἐπίσης ὅλους τοὺς ἄρρενας πολίτας ἀπὸ τῆς ἡλικίας

τῶν 12 ἐτῶν νὰ ἐγγραφοῦν εἰς τὸ «ἐφεδρικὸν» σῶμα τῆς Ἀεροπορίας καὶ νὰ ἐκπαιδευθοῦν ὡς πιλότοι, ἀλεξιπτωτισταὶ ἢ πιλότοι ἀνεμοπτεφῶν. Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Κυβερνήσεως Περόν, Ρεῦνάλντο Μπενίτεζ, ὀνομάζει αὐτάς τὰς ἐνεργείας «ἡρωϊκὴν προστοιμασίαν τῆς νεολαίας» καὶ ὑπενθυμίζει τὴν Χιτλερικὴν Νεολαίαν, «ἡ ὁποία ἔδωσε εἰς τὴν Γερμανίαν τὴν πλεονεκτικὴν θέσιν ἑναντι τῶν ἀντετοίμων Συμμάχων». Εἰς τὰ μέσα Ἀπριλίου τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἔγινε ὑποχρεωτικὴ εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα τῆς Ἀργεντινῆς ἡ διδασκαλία τῶν προφυλακτικῶν μέτρων ἑναντίον τῶν ἀεροπορικῶν ἐπιδρομῶν. Συγχρόνως ἀπηγορεύθη ὡς σχολικὸν ἀνάγνωσμα τὸ βιβλίον τοῦ Χουάν Μ. Ἀλμπέρντι, «Τὸ ἔγκλημα τοῦ Πολέμου».

Συμφώνως πρὸς ἓνα νόμον ψηφισθέντα τὸ 1946, αἱ διὰ τὸν στρατιωτικὸν ἐξοπλισμὸν πιστώσεις εἶναι μυστικάι. Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1946 ἡ Ἀργεντινὴ ἐδαπάνησε περίπου 550 ἑκατομ. δολάρια διὰ τὴν «ἐθνικὴν τῆς ἀμυναν», αἱ ἐπακολουθήσασαι δὲ δαπάναι διὰ τὴν «ἐθνικὴν ἀμυναν» ὑπολογίζεται ὅτι εἶναι ἀκόμη μεγαλύτεραι.

Τὸ Πενταετὲς Σχέδιον τοῦ Περόν, ὡς εἶπον πολλοὶ παρατηρηταί, ἔχει ἓνα πρωταρχικὸν σκοπὸν: τὴν στρατιωτικὴν παρασκευὴν. Προβλέπει τὴν κατασκευὴν περισσοτέρων τῶν 9 χιλιάδων χιλιομέτρων δημοσίων ὁδῶν, ἐνὸς ἐθνικοῦ ἀερολιμένος ὁ ὁποῖος θὰ εἶναι ἓνας ἐκ τῶν μεγαλυτέρων τοῦ κόσμου καὶ ἄλλων ἀκόμη δημοσίων ἔργων. Τὸ Σχέδιον τονίζει ἐπίσης τὴν ἀνάγκην τῆς διασπορᾶς τῶν ναυστάθμων καὶ τῶν βιομηχανικῶν κέντρων εἰς ὅλην τὴν χώραν, διὰ τὴν προφύλαξιν τῶν ἀπὸ τὰς ἀεροπορικὰς ἐπιθέσεις. Προβλέπει τὴν κατασκευὴν δημοσίων καταφυγίων, ἐξάσκησιν τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὴν παθητικὴν ἀεράμυναν, δημιουργίαν ἀποθεμάτων εἰς αἶμα, τὸ ὅποιον θὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ μεταγίσεις εἰς τὰ στρατιωτικὰ νοσοκομεῖα καὶ τὴν ἰδρυσιν σωματῶν

πολιτοφυλακῆς ἐκ τῶν ἀκαταλλήλων διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν πολιτῶν.

Βοηθούμενος ἀπὸ τὴν διαρκῶς ἐνισχυομένην στρατιωτικὴν τοῦ δύναμιν ὁ Περόν κατώρθωσε κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας νὰ ἐξασκήσῃ μεγαλυτέραν οἰκονομικὴν πίεσιν ἐπὶ τῶν γειτόνων του. Ὁ Περόν σκοπὸν ἔχει νὰ δημιουργήσῃ ἓνα «Νότιον Μπλόκ», μίαν ἑνωσιν δηλαδὴ τῶν ἐθνῶν τῆς λατινικῆς Ἀμερικῆς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀργεντινῆς, ἡ ὁποία καὶ θὰ ἀμφισβητήσῃ ἀπὸ τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τὴν ἡγεσίαν τοῦ δυτικοῦ ἡμισφαιρίου. Αἱ χώραι τῶν ὁποίων ἡ ὑπαρξίς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ μετὰ τῆς πλουσίας Ἀργεντινῆς ἐμπόριον, ἠναγκάσθησαν νὰ πράξουν ὅτι αὐτὴ ἤθελε, ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν ἐπιβολῆς περιοριστικῶν μέτρων εἰς τὰς εἰσαγωγὰς καὶ ἐξαγωγὰς της. Ἡ ὑπὸ μορφὴν ἐμπορικῶν συμφωνιῶν στηριζομένων ἐπὶ μεγάλων δανείων οἰκονομικὴ διείδυσις τοῦ Περόν, προσέβλεπε εἰς τὴν ἑνότητα τῆς Χιλῆς, τὴν Βολιβίαν καὶ μέχρις ἐνός σημείου καὶ τὴν Οὐραγουάην, εἰς τὸν οἰκονομικὸν κύκλον τῆς κυβερνήσεως Περόν, ἐνῶ τώρα γίνονται διαπραγματεύσεις καὶ μετὰ τοῦ Περού. Ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὰ δάνεια αὐτὰ ἡ Ἀργεντινὴ ἐπιτυγχάνει μερικὸν ἐλεγχον τῶν βιομηχανιῶν τῶν γειτόνων της καὶ ἐπικερδεῖς συμφωνίας διὰ τὰς ἐξαγωγὰς μεταλλευμάτων, πετρελαίου κ.ά.

Ὁ «Περωνισμὸς» εἶναι μία ἐξελιγμένη μορφή δικτατορίας ἡ ὁποία ἐξωτερικῶς ἐμφανίζεται ὡς ἰσχυρά. Ἐν τούτοις ὁμῶς ἔχει καὶ τὰς ἐσωτερικὰς τῆς ἀδυναμίας. Ἡ πρώτη ἐξ αὐτῶν εἶναι ὅτι τὸ κόστος τῆς ζωῆς ὁποία υπερβαίνει τὰς αὐξήσεις τῶν μισθῶν τὰς ὁποίας ὁ Περόν ὑπέσχεθη εἰς τοὺς ἐργάτας διὰ νὰ τοὺς προσελκύσῃ. Ἡ δευτέρα εἶναι ὅτι ὁ «Φύρερ» συχνὰ εὐρίσκεται εἰς ἀμηχανίαν νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς διενέξεις τῶν ὑφισταμένων του. Ἡ τρίτη εἶναι ὅτι ἡ χρηματοδότησις τοῦ Πεντα-

ετοῦς Σχεδίου τοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν κερδῶν τῆς γεωργίας καὶ τῶν δανείων πρὸς ἄλλας χώρας τῶν ὁποίων σκοπὸς εἶναι ἡ πολιτικὴ ἐπέκτασις. Ἐάν ἡ εἰς ἀγαθὰ παραγωγή τῆς Ἀργεντινῆς καθὼς καὶ αἱ διεθνεῖς τιμαὶ τῶν τροφίμων ἐμειωθῶντο, τὸ «πορτοφόλι» τοῦ Περόν θὰ ἔμενε κενόν.

Ὁ Περόν ἐδήλωσε διὰ «θὰ ζήσῃ διὰ νὰ ἰδῇ τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν οὐτε μία γυνὴ τῆς Ἀργεντινῆς δὲν θὰ εὐρίσκειται ὑπὸ ξένον ἑλεγχον». Εἰς τὸ κατωτέρω ἄρθρον ὁ Περόν ἐμφανίζεται ὡς ὁ οἰκονομικὸς σωτὴρ ὁ ὁποῖος θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἰδρυτῆ τῆς Νέας Ἀργεντινῆς.

Η ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝΟΣ ἙΛΕΥΘΕΡΩΤΟΥ,

(Ἀπὸ τὸ
«The Fortnightly», Λονδίνον)

Εἰς κάθε σχολεῖον καὶ δημόσιον γραφεῖον τῆς Ἀργεντινῆς ὑπάρχει ἡ ἐλαιογραφία τοῦ Στρατηγοῦ Σάν Μαρτίν — τοῦ μελαχροίνου, ὠραίου στρατηγοῦ ὁ ὁποῖος ὠδήγησε τὸν στρατὸν τῆς Ἀργεντινῆς διὰ μέσου τῶν Ἀνδεων, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τοὺς λαοὺς τῆς Ἀκτῆς τοῦ Εἰρηνικοῦ. Ὁ στρατηγὸς Σάν Μαρτίν τὸν 19ο αἰῶνα ἠλευθέρωσε ἀπὸ τὴν ἰσπανικὴν κατοχὴν τὴν χώραν του καὶ ὕστερα τὴν Χιλὴν καὶ τὸ Περού. Σήμερα πλησίον τῆς προσωπογραφίας τοῦ στρατηγοῦ Σάν Μαρτίν, τοῦ ἐλευθερωτοῦ τοῦ 19ου αἰῶνος εὐρίσκεται ἡ προσωπογραφία τοῦ Στρατηγοῦ Περόν. Ὑπάρχει καὶ τὸ ὁποῖον συνδέει αὐτοὺς τοὺς δύο ἀνδρας. Ὁ στρατηγὸς Περόν σχεδιάζει νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Ἀργεντινὴν οἰκονομικῶς, ὅπως ὁ στρατηγὸς Σάν Μαρτίν τὴν ἠλευθέρωσε πολιτικῶς.

Ἡ οικονομικὴ ἀπελευθέρωσις ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ τῶν ξένων κεφαλαίων, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας, (ἡ Ἀργεντινὴ σχεδιάζεται νὰ γίνῃ αὐτάρκης καὶ νὰ αὐξήσῃ τὰς ἐξαγωγὰς τῶν ἐγχωρίων προϊόντων) καὶ εἰς τὴν οικονομικὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἐργατῶν. Κηρύσσων αὐτὰ τὰ πολιτικὰ μέτρα, ὁ Στρατηγὸς Περὸν προκαλεῖ τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ὄχι μόνον ἐντὸς τῶν συνόρων τῆς χώρας του, ἀλλὰ καὶ πέραν αὐτῶν. Δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία διὰ νομίζει πῶς εἶναι ὁ Σάν Μαρτίν τοῦ 20ου αἰῶνος, ὁ ὁποῖος θὰ διασχίσῃ τὰς Ἀνδεῖς (διὰ τοῦ ἐμπορίου, τῆς οἰκονομίας, τοῦ ραδιοφώνου, τοῦ τύπου κλπ.) καὶ θὰ ἀπελευθερώσῃ τοὺς ἄλλους λαοὺς τῆς νοτίου Ἀμερικῆς. Εἰς τὴν Χιλὴν, τὸ Περὸν καὶ τὴν Δημοκρατίαν τοῦ Ἰσημερινοῦ (πιθανὸν δὲ καὶ εἰς ἄλλα μέρη) ὁ παρῶν τοπικὰ ἐθνικιστικὰ κόμματα τὰ ὁποῖα συμπαθοῦν καὶ υποστηρίζουν τοὺς σκοποὺς του. Οἱ δὲ Ρῶσοι βλέπουν εἰς τὸ πρόσωπόν του ἓνα θανατάσιον ὄπλον ἐναντίον τοῦ Κολοσσοῦ τοῦ Βορρᾶ.

Ὅταν τὸ 1945 ὁ στρατηγὸς Περὸν παρητήθη ἀπὸ τὸν στρατὸν καὶ ἐνεφανίσθη διὰ πρώτην φοράν εἰς τὸν ἐξώστην, μὲ τὸ ὑποκάμισον, οἱ ἐργάται ἐσχμάτισαν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἦτο ἓνας ἄνθρωπος ὁμοῖος μὲ αὐτοὺς. (Εἰρήσθη ἐν παρόδῳ ὅτι εἶναι πλούσιος γαιοκτήμων, ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἔχει σημασίαν). Ἐδανεῖσθη τὸ πρόγραμμά του ἀπὸ τὸν Μουσσολίνι, τὴν τεχνικὴν του ἀπὸ τὸν Χίτλερ καὶ τὸ λεξιλόγιόν του ἀπὸ τὸν Κάρολ Μάρξ καὶ τὸ Βρεταννικὸν Ἑργατικὸν Κόμμα. Αὐτὸς διητύθωνε τὴν ἐργατικὴν ἐπανάστασιν—ἡ ὁποία τελικῶς ἀπέτυχεν—τὴν ἐπέθαλψε, τὴν ὥρισε, ἀπέκτησε δὲ τὴν δυνάμιν του μὲ τὴν βοήθειαν τὴν ὁποίαν τοῦ παρέσχον οἱ ἐργάται. Ἐκεῖνοι ἦσαν αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι τὸν ἠλευθέρωσαν ἐκ τῆς φυλακῆς τὸ 1945. Ἐκεῖνοι ἦσαν αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι παρήλασαν εἰς τὰς ὁδοὺς φέροντες λάβαρα, ἐκεῖνοι ἦσαν οἱ

ὁποῖοι τὸν ἐπευφήμησαν εἰς τὸν ἐξώστην, οἱ ὁποῖοι ἔγραψαν συνθήματα εἰς τοὺς τοίχους καὶ εἰς τὰ σιδηροδρομικὰ ὀχήματα. Ἐκεῖνοι ἦσαν αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι τὴν ἀνοίξιν τοῦ 1946 τοῦ ἐξησφάλισαν διὰ τῆς ψήφου των, κατὰ τὸν πλέον συνταγματικὸν καὶ δημοκρατικὸν τρόπον, τὴν προεδρείαν τῆς Ἀργεντινῆς Δημοκρατίας.

Ὁ στρατηγὸς Περὸν θὰ πρέπη νὰ σχηματίσῃ τὴν ἰδικήν του ἀριστοκρατίαν τοῦ χρηματός καὶ τοῦ πνεύματος ἐὰν δὲν μπόρῃ νὰ προσελκύσῃ τὴν παλαιὰν ἀριστοκρατίαν (ὑπάρχουν ὅμως σημεῖα τὰ ὁποῖα μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι πολλοὶ παλαιοὶ ἀριστοκράται ἤρχισαν ἤδη νὰ ὑποχωροῦν εἰς τὴν γοητείαν του).

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον τοῦ χρειάζεται περισσότερον ἀπὸ ὅλα εἶναι νὰ περιορίσῃ τὴν δυνάμιν τῶν ἐργατῶν, τὸν ἐνθουσιασμόν των διὰ μίαν διευθυνομένην οἰκονομίαν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν των νὰ ἴδουν γεννωμένην μίαν νέαν Νότιον Ἀμερικὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἡ Ἀργεντινὴ θὰ εἶναι ἡ ἡγέτις καὶ ἡ κυριαρχοῦσα δύναμις.

Παρ' ὅλας τὰς ἱκανότητάς του, τὴν ἐνεργητικότητά καὶ τὸ προσωπικόν του γόητρον, ὁ στρατηγὸς Περὸν δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ φθάσῃ εἰς τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν κατέχει σήμερον ἐὰν δὲν ἦτο ἓνας πραγματικὸς Πορτένο: ἐὰν δὲν εἶχε δηλ. γεννηθῇ εἰς τὸ Μπουένος-Ἀῦρες. Τὸ Μπουένος-Ἀῦρες εἶναι ἡ πόλις τῶν μεγάλων οὐρζόντων. Διατηρεῖ τὸν χαρακτῆρα τῶν ἀπειραγμένων μεταναστῶν οἱ ὁποῖοι ἐφθασαν εἰς αὐτὸ ἀπὸ τὴν πολυάνθρωπον Εὐρώπην, τῶν πολυπληθῶν νεοελθόντων οἱ ὁποῖοι ἀπεβίβασθησαν ἐδῶ μὲ τὸ ὄνειρον νὰ πραγματοποιήσουν τοὺς πόθους τῶν εἰς τὴν χώραν αὐτὴν τῶν μεγάλων προσδοκίων καὶ νὰ εὐτυχίσουν.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Μπουένος Ἀῦρες σήμερον εἶναι ἐπιδεικτικοὶ καὶ αἰσιόδοξοι. Πιστεύουν ὅτι θὰ εὐτυχίσουν, εἶναι ἀμέριμνοι καὶ ἐπιπόλαιοι εἰς τὰς κρίσεις καὶ τὰς προτιμήσεις των· εἶναι ὅλοι τῶν νέων,

δημιουργικοὶ καὶ κάπως πρωτόγονοι.

Ὁ στρατηγὸς Περὸν εἶναι πραγματικὸς Πορτένο καὶ ἐνσάρκωνει τὸν Ἰδανικὸν Πορτένο. Εἶναι ὠραῖος, πλούσιος, τοῦ ἀρέσει ἡ ἐπίδειξις, εἶναι εὐγλωττος καὶ σπάταλος εἰς τὰς ὑποσχέσεις του. Προσφέρει περισσότερα, πολὺ περισσότερα, γιατί εἶναι ἓνας μοναδικὸς Πορτένο. Ὁ μέσος Πορτένο δὲν εἶναι ὅσον πρέπει περπατῶν διὰ νὰ ἀφοσιωθῇ εἰς τὸ ἔργον του μὲ σύστημα. Τὸν διαφθείρει ἡ εὐκολος πολυτέλεια· θέλει περισσότερον νὰ γίνῃ γρήγορα πλούσιος παρὰ νὰ διατηρήσῃ τὴν δυνάμιν του ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Φαντασθῆτε, λοιπόν, τὴν λάμψιν ἡ ὁποία περιβάλλει τὸν ἡγέτην τῶν ὁνείρων των ὅταν τοὺς δηλῶνῃ μὲ ὀλην τὴν γοητείαν καὶ τὸ βάρος τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν του ἐπιτυχιῶν, ὅτι θὰ πραγματοποιήσῃ τὰ ὄνειρά των ὅπως ἐπραγματοποίησε τὰ ἰδικὰ του καὶ ὅτι θὰ «ὀργανώσῃ τὴν εὐμερίαν των».

Διὰ νὰ κατορθώσῃ αὐτὸ τὸ ἔγγραμμα εἶναι ἀποφασισμένος νὰ κινητοποιήσῃ ὅλους τοὺς δυνατοὺς ἐθνικοὺς καὶ διεθνεῖς συντελεστάς. Εἰς τοὺς ἐργάτας θὰ ὑποσχεθῇ καλύτερον βιωτικὸν ἐπίπεδον· εἰς τοὺς γαιοκτῆμονας ἀγορὰς διὰ τὰ προϊόντα των· εἰς τοὺς βιομηχάνους ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν εἰσαγωγὴν καταναλωσίμων προϊόντων· εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν θὰ ὑποσχεθῇ τὴν κοινωνικὴν καὶ οἰκονομικὴν σταθερότητα ἡ ὁποία τὴν εὖνοι. Εἰς τὸν στρατὸν δὲ βαρὲα ὄπλα, τὰ ὁποῖα σήμερον τοῦ λείπουν· εἰς τὴν νεολαίαν σημαίας διὰ νὰ τὰς σείῃ καὶ πατριωτικὰ ἄσματα διὰ νὰ τραγουδᾷ. Εἰς τὰ διεθνή ζητήματα, ὁ Περὸν θὰ παίξῃ μὲ τὰ ἀλληλοσυγκρουόμενα ξένα συμφέροντα. Ἀφ' ἐνὸς κρατεῖ εἰς τὰς χεῖρας του τοὺς σιδηροδρόμους

καὶ ἄλλας παρομοίας Βρεταννικὰς ἐπενδύσεις καὶ ἀφ' ἑτέρου ἓνα μεγάλον εἰς στερλίνας λογαριασμόν (140 000 000 λιρῶν) θὰ χειρισθῇ δὲ αὐτὰ τὰ δύο θεαματικὰ διὰ νὰ πάρῃ ἀπὸ τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν τὰ προϊόντα τὰ ὁποῖα χρειάζεται. Ἐν ὀλίγοις, ὁ κενὸς γαλανὸς οὐρανὸς τῆς Ἀργεντινῆς θὰ πληρωθῇ, ὅπως ἀπὸ τῶσον καιρὸν ἔχει πληρωθῇ ὁ οὐρανὸς τῆς Βραζιλίας, ἀπὸ ἐπιβατικά καὶ μεταφορικά ἀεροπλάνα καὶ (ποὶς ξέρει;) ἰσως καὶ ἀπὸ βομβαρδιστικά καὶ μαχητικά. Αὐτὸ θὰ εἶναι πρῶτον κατόρθωμα τοῦ Περὸν· κατόρθωμα τὸ ὁποῖον θὰ μαγεύσῃ τὸν ἥδη θαμβωμένον λαὸν τῆς Ἀργεντινῆς.

Ἐνῶ συγχρόνως θὰ διαπραγματεύεται μὲ τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ Βρεταννικοῦ καπιταλισμοῦ, ὁ Περὸν θὰ εὐρίσκειτο εἰς ἀρίστους σχέσεις μὲ τὴν ἐργατικὴν Βρεταννικὴν κυβερνήσιν. Θὰ μειδιά μὲ τὸ γοητευτικόν του ἐκεῖνο μειδίαμα, ἐνῶ θὰ σφίγγῃ τὸ χεῖρ τῶν Ρώσων καὶ τῶν Ἀμερικανῶν. Θὰ κρατῇ καὶ τοὺς δύο εἰς μίαν δυσάρεστον ἀβεβαιότητα, χωρὶς νὰ παύσῃ νὰ μειδιά.

Ὡ! ἐκεῖνο τὸ μειδίαμα τὸ ὁποῖον σὰς ἀφοπλίζει, τὸ γυαλιστερόν κεφάλι, ἡ θαρραλέα, ἰσχυρὰ μορφή, ἐκεῖνα τὰ ἐπευφημοῦντα πλήθη, τὰ ἀπεραντα λειβάδια μὲ τὰ σιτηρὰ καὶ τὰ βοσκήματα, τὰ ἀπασχολημένα ἐργοστάσια, τὰ φρέατα πετρελαίου, τὰ ὄρυχεα (τῶν ὁποίων συντόμως θ' ἀρχίσῃ ἡ πλήρης ἐκμεταλλεύσις) καὶ ἐκεῖνο τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν! Εἶναι δυνατόν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἔχει ὅλα τὰ αὐτοῦ εἰς χεῖρας του, εἶναι ποτὲ νοητὸν ὅτι μπορεῖ νὰ ἀποτύχῃ; Εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τὸν λαὸν του φαίνεται ὅτι τίποτε εἰς τὸν κόσμον δὲν μπορεῖ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν θριαμβευτικὴν τὴν πορείαν.

There was an old person of Ickley,
Who could not abide to ride quickly,
He rode to Karnak, on a tortoise's back,
That moony old person of Ickley.

There was an old man of Ancona,
Who found a small dog with no owner,
Which he took up and down, all the streets of the town,
That anxious old man of Ancona.

There was an old person of Deal,
Who in walking, used only his heel,
When they said, 'Tell us why?'—He made no reply,
That mysterious old person of Deal.

There was an old man of Thermopylae,
Who never did anything properly,
But they said, 'If you choose, To boil eggs in your shoes,
'You shall never remain in Thermopylae.'

There was an old person of Wick,
Who said, 'Tick-a-Tick, Tuck-a-Tuck,
Chickabee, Chickabaw, And he said nothing more,
That laconic old person of Wick.

There was a young lady in blue,
Who said, 'Is it you?' 'Is it you?'
When they said, 'Yes, it is,'—She replied only, 'What?'
That ungracious young lady in blue.

There was an old person of Grange,
Whose manners were scrupulous and strange,
He sailed to St. Blubb, in a waterproof tub,
That aquatic old person of Grange.

There was an old person of Nice,
Whose associates were usually Greek,
They walked out together, in all sorts of weather,
That affable person of Nice!

There was an old person of Blythe,
Who cut up his meat with a scythe,
When they said, 'Well! I never!'—he cried, 'Scythes for ever'
That lively old person of Blythe.

There was an old person of Ealing,
Who was wholly devoid of good feeling,
He drove a small gig, with three Owls and a Pig,
Which distressed all the people of Ealing.

There was an old person of Brill,
Who purchased a shirt with a frill;
But they said, 'Don't you wish, you may not look like a fish,
You obsequious old person of Brill?'

There was an old man of Three Bridges,
Whose mind was distracted by midges,
He sat on a wheel, eating underdone veal,
Which relieved that old man of Three Bridges.

There was a Young Lady whose bonnet,
Came untied when the birds sat upon it;
But she said, 'I don't care! all the birds in the air,
're welcome to sit on my bonnet!'

There was a Young Person of Smyrna,
Whose Grandmother thought it prudent to burn her,
But she sat on the Cat, and said, 'Granny, burn that!
'You incorrigible Old Woman of Smyrna!'

του «άντιγραφέα» και «τοπογράφου» μάλλον παρά δημιουργικό καλλιτέχνη, τό πήρε ο κόσμος στα σοβαρά. Ή υποτίμηση του έαυτού του δεν ήταν προσποίηση. Ο Λήρ τὰ έχανε τόσο μπρός στα προ-

σόντα του όσο και μπρός στο γάμο ή καλλίτερα μπρός στη ζωή. Ξέροντας «πώς κάθε τι από τη φύση και τη ζωή μπορούσε να τον έπηρεάσει πάρα πολύ, ή ατμόσφαιρα π.χ. το φως, ή σκιά, όλες οι

ὁμορφίες τῆς μέρας καὶ τῆς νύχτας, ἀναρωτιόταν ἂν αὐτὸ ἦταν «εὐλογία Θεοῦ ἢ τὸ ἀντίθετο». Κατέληξε ὅμως στὴν ἀπόφαση, ἀρκετὰ σοφὴ, ὅτι «τὰ πράγματα μποροῦν νὰ εἶναι ὅπως θέλουν καὶ τὸ καλλίτερο εἶναι νὰ ἐπωφελεῖται κανεὶς ἀπὸ τὰ πάντα.» Ὅπως ὁ Καντίντ τοῦ Βολταίρου, φτάνει κι αὐτὸς στὸ συμπέρασμα ὅτι ὅλα εἶναι καλὰ μέσα σ' ἕναν κόσμον ποὺ εἶναι ὁ καλλίτερος ἀπ' ὅλους καὶ βέβαια κι αὐτὸς ἐκμεταλλεύεται τὴν εὐχαισθησία του μπρὸς σὲ κάθε τι γραφικὸ, γκρινιάζοντας ἀρκετὰ, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ζητᾷ πολλὰ ἐκτὸς ἀπὸ «ἡσυχία καὶ ἀνάπαυση» ὥστε νὰ μπορῇ νὰ συνεχίσει τὸ ἔργο του.

Ὁ οὐρανὸς γιὰ κεῖνον εἶναι ἕνας τόπος μὲ ὁμορφα μέρη, χωρὶς θόρυβο καὶ ἀνησυχία. «Ὅταν πάω στὸν οὐρανό, ἂν πραγματικὰ πάω—καὶ θὰ μὲ περιστοιχίζουν χιλιάδες εὐγενικοὶ ἄγγελοι—θὰ τοὺς λέω μὲ λεπτότητα: παρακαλῶ ἀφήστε με μόνον» χωρὶς ἀμφιβολία εἰστε ὅλοι σας θαυμάσιοι! ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ παραγνώριστῶ μαζί σας.

Ἀφήστε με νὰ ἔχω ἕναν κῆπο, καὶ νὰ βλέπω τὴ θάλασσα καὶ τοὺς λόφους, τὰ ποτάμια καὶ τὰ βουνά, τίς κοιλάδες καὶ τίς πεδρεμμένα χερουβείμ θὰ μαγερεύουν καὶ θὰ καθαρίζουν· καὶ—δταν νὰ πάρω ἕναν ἄγγελο γιὰ γυναῖκα μου. Κυρίως νὰ μὴν ὑπάρχουν κόττες! Ὅχι! οὔτε μία! Θὰ κόψω τὰ αὐγὰ καὶ τὰ κοτόπουλα μιά γιὰ πάντα!»

Ἐπειδὴ δὲν εἶχε σταθερὸ εἰσόδημα (γιατὶ οὔτε καὶ ἡ ὑποστήριξη τῶν πλουσίων φίλων του δὲν μποροῦσε νὰ τοῦ τὸ ἐξασφαλίσῃ) ζητάει πάντοτε μιά ἀργομισθία, καὶ δταν, στὰ 1863 ἡ Ἑλλάδα ἀπέκτησε βασιλιά, ὁ Λὴρ ζητάει ἀπὸ τὸ φίλο του Φόρτεσκιου (μετὰ Λόρδο Κάρλινγκφορντ) νὰ γράψῃ στὸ Λόρδο Πάλμερστον καὶ νὰ τὸν παρακαλέσῃ νὰ παρακαλέσῃ τὴ βασίλισσα νὰ παρακαλέσῃ τὸ βασιλιά τῆς Ἑλλάδος νὰ τοῦ δώσῃ κι αὐτοῦ μιά θέση ποὺ νὰ δημιουργηθῇ εἰδικὰ γι' αὐτόν, τὸν τίτλο τοῦ Πρώτου Λόρδου τῆς Τρέλλας καὶ τῆς Σαχλαμάρας... μὲ τὴν ἀδεια νὰ φοράῃ τὴ σκούφια τῆς τρέλλας (ἢ τὴ μίτρα), 3 ὀκάδες βούτυρο τὸ χρόνο, ἕνα μικρὸ γουρούνι, καὶ ἕνα μικρὸ γαϊδούρι γιὰ νὰ καθαλικεύῃ. Πρὶν ἀπ' αὐτὸ δταν ἀκούστηκε πὼς ὁ Γλάδστων θὰ ἀνέβαινε στὸν Ἑλληνικὸ θρόνον, ὁ Λὴρ ἀπέληξε πὼς θὰ γράψῃ στὸν Γλάδστων γιὰ νὰ τοῦ ζητήσῃ διαφόρους παρόμοιους τίτλους καὶ θέσῃ στὴν Ἑλληνικὴ Αὐλὴ.

Τὸ οἰκονομικὸ πρόβλημα ἦταν πάντα μιά ἐνόχληση καὶ ἡ ἐπιθυμία του νὰ σταθεροποιήσῃ τὸ εἰσόδημά του, ἂν καὶ ἐκφράζεται μὲ τίς παραδολοξίες τοῦ Λήρ, ἦταν πάντα μιά ἀλήθεια. Ὅσο ὅμως κι ἂν κατὰ καιροὺς εἶχε οἰκονομικὲς στενοχώριες, ποτὲ δὲ βρέθηκε πολὺ φτωχός. Ἦταν μᾶλλον ἡ ἔλλειψη σταθερότητας στὸ εἰσόδημά του παρὰ ἡ πραγματικὴ φτώχεια ποὺ συνεχῶς τοῦ ἔδινε αὐτὸ τὸ αἶσθημα τῆς ἀβεβαιότητος. Ἡ θέση του θὰ ἦταν ἀκόμη χειρότερη ἂν δὲν εἶχε τὴ μόνιμη ὑποστήριξη ὀρισμένων ἀνθρώπων.

Ἐπάνω: ΓΥΡΟ ΣΤΗΝ ΤΡΙΠΟΛΙΤΣΑ, ΜΑΡΤΙΟΣ 1849.

Κάτω: ΤΟΠΕΙΟ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΧΟΡΕΠΙΣΚΟΠΟΙ, ΣΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 1856.

* Ἀπὸ τίς εἰκόνες τῶν κεντρικῶν σελίδων οἱ δύο πρῶτες δημοσιεύονται μὲ τὴν ἄδεια τοῦ «Μουσείου Βικτωρίας καὶ Ἀλβέρτου» καὶ ἡ κεντρικὴ μὲ τὴν ἄδεια τοῦ «Μουσείου Φιντσούλλιαμ», Καίμπριτζ.

ΒΑΣΣΑΙ (ΑΡΚΑΔΙΑ): Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΚΟΥΡΕΙΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ.

μία πού ως ένα σημείο δλοι την συμμεριζόμαστε, περισσότερο μά-
λιστα απ' όσο είμαστε πρόθυμοι να παραδεχτούμε και πού φαίνεται
να τη μοιράζεται προκαταβολικά με τους σουρρεαλιστές της έπο-
χής μας. Παίζει με τις λέξεις. Όπως ο Ραμπελαί και ο Σουίφτ και
ο Τζόις, είναι ειδικός για να βρῖσκη λογοπαλινία· συχνά όμως
δέν κάνει τίποτε περισσότερο παρά νά παίξη με την καθιερω-
μένη ορθογραφία. Όσο πιό κοινές είναι οι λέξεις τόσο πιό με-
γάλος ο πειρασμός να παίξη μαζί τους. Η συνήθεια είναι ξμφοτη,
αποτέλεσμα όχι μιᾶς φυσικῆς αγάπης για τις άστειολογίες και
μιᾶς αδάμαστης αίσθησης του άστείου αλλά, πράγμα πού και ο
ίδιος τό καταλαβαίνει, μία ένστικτη προσπάθεια να γεφυρώση τό
κενό ανάμεσα στην ιδέα και την έκφραση. «Χαρακτηριστικά και
άκριβη επίθετα «ποτέ δέ θα βρώ», λέει, «μιά και οι σκέψεις μου
προηγούνται από τά λόγια μου». «Και έδω μπορούμε να ανακαλύ-
ψουμε τό κλειδί της «άνοησίας» του, τών «άνοησιών» του όπως τις
λέει, πού βρίσκονται μπρός μάλλον, παρά πίσω από τις αίσθήσεις
του. Η έφευρετικότητα του είναι έξαιρετική. Και ό,τι σχεδόν πάντα
άρχιζει σάν άστείο, συχνά τελειώνει έξαντλώντας κάθε τρόπο έκ-
φράσεως. Η φαντασία του είναι πάντα σέ φόρμα όταν κατευθύνε-
ται σέ μιᾶ συγκεκριμένη ιδέα. Σ' αυτό μόνο με τόν Λούις Κάρολ
στό ένεργητικό του κάπου 12 άριστουργήματα, όπως τόν Μπάντερ-
ματς, και άλλα, ο Άλφρ έχει δλόκληρο ζωολογικό κήπο από ξε-
χωριστές μορφές, πολλές από τις όποιες όπως ο Πότελ και ο
Κουάνγκλ· Βάνγκλ, έχουν γίνει κοινές μορφές μέσα στη λαϊκή
φαντασία. Ο πολυσάχολος αυτός και πολυσχιδής άνθρωπος έγραψε
πολλά χειρόγραφα, ήμερολόγια, γράμματα και όπως τις λέει ο
ίδιος, πολλές «άνοησίες». Ακόμη, τα τοπία του, έλαιογραφίες ή
άκουαρέλλες, ο ρεαλιστικός τρόπος με τόν όποιο ζωγράφιζε πα-
παγάλους και άλλα ζώα και οι περίφημες γελοιογραφίες του με
λούς του φίλους, είχε αρκετά μεγάλη φήμη σά συνθέτης τραγου-
διών ιδίως πάνω σέ στίχους του Τέννυσσον, πού τά τραγουδούσε
τόσο έκφραστικά ώστε συχνά έφερνε δάκρυα στο έκλεκτό του
άκροατήριο.

Μία αὐτογελοιογραφία τοῦ Ἀλφρ από τό «Βιβλίό της Ἀνοησίας».

Τό σύγχρονο Θιβέτ

Τοῦ EDWIN HAWARD
(Ἀπό τό «Eastern World»,
Λονδίνο)

Τό Θιβέτ είναι ένα από τά με-
γαλύτερα ύψίπεδα της γῆς. Έ-
πειδή δέν υπάρχουν επίσημες
πληροφορίες για την έκταση και τόν
πληθυσμό τοῦ Θιβέτ, οι διάφοροι
ύπολογισμοί ποτέ δέν συμφωνοῦν.
Άλλες πληροφορίες λένε πως έχει
έκταση 800.000 τετρ. μίλια και άλ-
λες 460.000. Για τόν πληθυσμό του
άλλες πληροφορίες λένε πως φτάνει
τά 4 εκατ. Άλλες τά 3 εκατομ. και
άλλες μόνο τις 800.000. Οι διαφορές
αυτές οφείλονται στην άοριστία πού
ύπάρχει σχετικά με την συνο-
ριακή γραμμή μεταξύ Θιβέτ και Κί-
νας, στην όποια κατ' όνομα περι-
λαμβάνεται τό Θιβέτ. Την έποχή
της Κινεζικῆς αυτοκρατορίας, ή κυ-
ριαρχία της Κίνας στο Θιβέτ συμ-
βολιζόταν με την παρουσία ενός Κι-
νέζου Ἀμπάν στην Λάσσα, την πρω-
τεύουσα τοῦ Θιβέτ· από τό 1912
όμως αυτός ο διπλωματικός ύπάλλη-
λος εξαφανίστηκε. Με μιᾶ Συνθήκη
πού έγινε στά 1914 ή αυτόνομία τοῦ
Θιβέτ άναγνωρίστηκε από την Με-
γάλη Βρεταννία· ή Κίνα όμως, μ' όλο
πού είχε λάβει μέρος στίς διαπραγ-
ματεύσεις, δέν υπέγραψε τη Συνθή-
κη γιατί δέν συμφώνησε στίον άκρι-
βή καθορισμό τών συνόρων.

Τό Θιβέτ είναι ή μόνη χώρα στόν

1. Ο "Εντβιν Χόγουαρντ είναι ένας από
τους καλύτερους δημοσιογράφους της
Ἀπο Ἀνατολής, και διετέλεσε άρχισυν-
τάκτης της εφημερίδας «Νόρθ Τσάινα
Ντάιηλ Νιούς», της Σαγκάης.

Εἰκόνες τοῦ SVEN HEDIN, από τό βιβλί-
ο του «Trans-Himalaya».

Θιβετιανός στρατιώτης.

κόσμο πού βρίσκεται απόλυτα κάτω
από την εξουσία της εκκλησίας·
γιατί ο Βουδισμός τοῦ Θιβέτ, όπως
τόν μεταρρύθμισε στόν 14ο αιώνα ο
μεγάλος Τσουγκάπα, έδωσε με τό μο-
ναστήριο του στή χώρα τόν τρόπο
με τόν όποιο διοικείται. Τα μονα-
στήρια διοικούνται από τους Λάμα
και ο Δαλάι-Λάμα πού είναι κατά
τόν Βουδισμό ή ένσάρκωση τοῦ
Τσενρέζι, δηλ. τοῦ Θεοῦ της εὐσπλα-
χνίας και ή ένσάρκωση τών προκα-
τόχων τοῦ Δαλάι-Λάμα, είναι ο Κυ-
βερνήτης της. Ο σημερινός Δαλάι-
Λάμα, 14ος στή σειρά του, είναι α-
νήλικος, γιατί ένθρονίστηκε τόν Φε-
βρουάριο τοῦ 1940 σέ ηλικία 4 1/2
χρόνων. Ός την ημέρα της ένθλι-
κώσεώς του ένας αντίβασιλέας άσχει
τά καθήκοντα τοῦ διοικητή. Ο σημε-
ρινός αντίβασιλέας είναι 23 χρόνων
και ήγούμενος τοῦ μοναστηρίου Ρέ-
τίγγκ.

Η χώρα πολύ σωστά ονομάζεται
ή «όροφή τοῦ κόσμου» γιατί έκτεί-
νεται κατά μήκος της όροσειράς τών
Ἰμαλαίων σέ ύψος 4.500 μ., ένα ύ-
ψος όπου τό ξερό, ψυχρό και ύ-

γινεὶν κλίμα ἀπαιτεῖ μεγάλη εὐρωστία ἀπὸ τοὺς κατοίκους. Ὁ ὀρυκτός του πλοῦτος ἔχει μείνει ὡς σήμερα ἀνεκμετάλλευτος καὶ πραγματικά πολὺ λίγες πληροφορίες ὑπάρχουν γιὰ τὴν ἐκτασή του, μ' ὅλο πὺρ οἱ διηγήσεις τῶν ταξιδιωτῶν λένε ὅτι πίσω ἀπὸ τὰ Ἰμαλάια βρίσκονται ἀμύθητα πλοῦτη σὲ ἀπροσέλαστα φρούρια. Τὰ πρόβατα τοῦ Θιβέτ εἶναι γνωστὰ σὲ ὅλο τὸν κόσμον καὶ τὸ μαλλὶ εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ἐξαγωγικά προϊόντα τῆς χώρας· ὁ κυριώτερος ἀγοραστής εἶναι οἱ Ἡνωμένες Πολιτεῖς τῆς Ἀμερικῆς. Κρέας, γάλα, τυρί, ἀλάτι καὶ σόδα εἶναι τὰ κύρια προϊόντα αὐτῆς τῆς χώρας πού κατὰ τὰ ἄλλα εἶναι ἄγονη. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀνοιχτόκαρδοι καὶ καλοκάγαθοι, καὶ πολεμοῦν τὸ τραχύ του κλίμα μὲ τὸ κριθάρι, τὴ μύρα καὶ τὸν ἥλιο.

Ὁ ταξιδιώτης γιὰ νὰ πάη στὸ Θιβέτ ἀπὸ τὴς Ἰνδίες, παίρνει τὸ σιδηρόδρομο ἀπὸ τὴν Καλκούτα καὶ βγαίνει στὸ Σελγκούρι· ἀπὸ κεῖ πάει 70 μίλια μὲ τὸ αὐτοκίνητο καὶ φτάνει στὸ Γκαντόκ (τὴν πρωτεύουσα τοῦ Σικκίμ, τοῦ μόνου Βουδδιστικοῦ Κράτους τῶν Ἰνδιῶν) ἀπὸ κεῖ πάλι μὲ τὸ ἄλογο περνάει τὸν ποταμὸ Τσάνγκ Πὸ καὶ φτάνει στὴ Λάσσα ὕστερα ἀπὸ 22 σταθμούς. Οἱ μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Ἀσίας πηγάζουν ὅλοι ἀπὸ τὴν «ὀροφὴ τοῦ κόσμου». Πρῶτα ὁ Ἰνδὸς καὶ ὁ παραπόταμός του Σουλέιγ πού ξεκινοῦν ἀπὸ τὸ Θιβέτ. Λίγο πῶς ἐκεῖ ἀπὸ τὴν πηγὴ τους εἶναι ὁ Βραχμαπούτρα πού ἀρχίζει τὸ μακρυνὸ του ταξίδι ἀπὸ τὰ Βόρεια τῶν Ἰμαλαίων, ὥσπου σφίβει ἀπὸτομα πρὸς τὰ νότια στὸ ἀνατολικὸ Θιβέτ καὶ μπαίνει στὴς Ἰνδίες ἀπὸ τὸ Ἀσσάμ. Ὁ Σάλβην τῆς Βούρμας, ὁ Γιάνγκ-Τσὲ καὶ οἱ Κίτρινοι ποταμοὶ τῆς Κίνας πηγάζουν κι αὐτοὶ ἀπὸ τὸ ὄροπέδιο τοῦ Θιβέτ πού εἶναι πραγματικά ἡ πηγὴ ὅλων τῶν γιγαντιαίων ποταμῶν.

Τί ρόλο μπορεῖ νὰ παίξῃ ἡ θάλασσα τὸ Θιβέτ στὴ μεταπολεμικὴ

Ἀσία; Στὰ τελευταῖα χρόνια ἡ ἀὐτονομία τοῦ Θιβέτ καὶ ἡ ἀπασχόληση τῆς Κίνας στὴ δημιουργία μιᾶς νέας δημοκρατίας τὸ βοήθησαν νὰ ἀναπτύξῃ τὴν ἀτομικότητά του μὲ ἐλάχιστη ἐξωτερικὴ ἐπέμβαση· ὥστόσο ἡ Κίνα ἐνδιαφερόταν πάντα γιὰ τὴς ὑποθέσεις τοῦ Θιβέτ καὶ ἡ πνευματικὴ ἐξουσία τῶν Λάμα τοῦ Θιβέτ ὑπολογίζεται παρὰ πολὺ ἀπὸ τοὺς Βουδδιστὰς τῆς Κίνας. Ὁ 13ος Δαλαΐ-Λάμα πού πέθανε στὰ 1933, κυβέρνησε τὸ Θιβέτ 40 χρόνια. Γεννήθηκε στὰ 1876 καὶ ἐνθρονίστηκε στὰ 1879. Μετὰ τὴν ἐνθρονισμὸν τοῦ εἶχε πολλὲς περιπέτειες καὶ μάλιστα κάποτε ἐφυγε ἀπὸ τὴ χώρα του· ὥστόσο στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς βασιλείας του ἐθεωρεῖτο ἓνας ἀπὸ τοὺς ἱκανώτερους Δαλαΐ-Λάμα καὶ ἔκανε πολλὰ γιὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀνεξαρτησία τοῦ Θιβέτ. Σήμερα τὸ Θιβέτ περνᾷ τὴν πῶς δύσκολη περίοδον τῆς ἀντιβουλίας, καὶ ἡ συνέχιση τῆς ἀνεξαρτησίας του θὰ ἐξαρτηθῇ πολὺ ἀπὸ

Νεαρός βοσκὸς ἀπὸ τὴν Μπόγκμα.

τὴν ὑποστήριξη πού θὰ πάρῃ ὁ ἀντιβασιλέας ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς Θεβετιανούς καὶ ἀπὸ τὴ δύναμη πού ἀντικαθιστᾷ τὴ Βρεταννικὴ διοίκηση στὴς Ἰνδίες. Ἡ χώρα, εὐτυχῶς ἴσως γι' αὐτὴν, δὲν προσελκύει καὶ πολὺ τοὺς ἱσχυροὺς τῆς γείτονας. Δὲν προσφέρει εἰς ἡμᾶς μέσα γιὰ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη. Ἡ αὐστηρὴ ἐκκλησιαστικὴ διοίκηση μὲ τὴν ὁποία ζῇ ὁ λαὸς ἔχει τὰ θέλγητρα ἀλλὰ καὶ τὰ μειονεκτήματά της. Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ εἶναι ἡ συντηρητικότητά πού ἀντιδρᾷ στὴν εἰσαγωγὴ συγχρόνων μεθόδων γιὰ τὴ δημοσία ὑγεία καὶ τὴν κοινωνικὴ ὀργάνωση.

Ὁ πληθυσμὸς μᾶλλον μειώνεται παρὰ μεγαλώνει. Αὐτὸ ὀφείλεται κατὰ ἓνα μεγάλο μέρος στὸ ὅτι ἐπικρατοῦν διάφορες ἀρρώστειες πού θὰ μπορούσαν νὰ περιοριστοῦν ἂν συμβούλευαν τὸν κόσμον νὰ σέβεται τὰ σύγχρονα φάρμακα. Ὁ μοντερνισμὸς ὅμως ἔχει κάπως ἀποκαλυφθῇ τὸ μέρος πού βρισκόταν ὁ 13ος Δαλαΐ-Λάμα. Ὁ Ἀντιβασιλέας εἶδε μέσα στὸν ὕδατινο αὐτὸ καθρέφτη διάφορα μυστηριώδη γράμματα καὶ ἓνα τριώροφο μοναστήρι, μὲ χρυσεὴ σκεπή καὶ γαλάζια κεραμίδια καὶ ἓνα ἀνηφορικὸ δρόμο πού ὡδηγοῦσε ἀνατολικά ἀπ' αὐτὸ τὸ μοναστήρι σὲ ἓνα ὕψωμα πού ἔμοιαζε μὲ παγόδα· σ' αὐτὸ ἀπέναντι ἦταν ἓνα μικρὸ σπῆτι μὲ παρᾶξενη σκεπή. Αὐτὸ σήμαινε ὅτι ὁ νέος Δαλαΐ-Λάμα εἶχε γεννηθῇ στὴν Κινεζικὴ περιοχὴ Ἄμφο, στὰ νοτιο-ἀνατολικά τῆς Δίμνης Κοκονόρ· εἰδαν καὶ διάφορα ἄλλα τέτοια σημάδια, ἔστειλαν ομάδες γιὰ νὰ ἐρευνήσουν, καὶ τὰ νέα του μεταδίδονταν κανονικά στὴ Λάσσα.

Ἐκτός ἀπὸ τὸν Δαλαΐ-Λάμα ὑπάρχει καὶ ἓνας ἄλλος μεγάλος Λάμα πού στὴν Κίνα λέγεται Πάν-Τσὲν Λάμα καὶ στὴς Ἰνδίες — ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ μοναστηρίου του — Τάσι Λάμα. Καὶ αὐτὴ ἡ θέση εἶναι κενὴ γιατί ὁ Πάν-Τσὲν Λάμα πέθανε ἐξοριστός στὴν Κίνα στὰ 1937. Τὸ ἀξίωμα τοῦ Πάν-Τσὲν Λάμα εἶναι καθαρά πνευματικὸ καὶ ἀπὸ μερικὰς ἀπόψεις εἶναι ἀνώτερο ἀπὸ τοῦ Δαλαΐ Λάμα σὲ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα.

Ἀκριβῶς πρὶν νὰ πεθάνῃ, ὁ τελευταῖος Πάν - Τσὲν Λάμα λέγεται πὺς εἶπε ὅτι ὑπάρχουν τρία μικρὰ ἀγόρια, τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα θὰ μπορούσε πολὺ καλὰ νὰ εἶναι ἐκεῖνο πού ζητοῦσαν. Ὑστερα ἀπὸ δύο ἀποτυχίες, μία ἐρευνητικὴ ομάδα, βρῆκε ἓνα μοναστήρι, ἓνα δρόμο καὶ ἓνα σπίτι, ὅμοια μὲ κείνα πού εἶχε ξεχωρίσει στὰ νερά τῆς ἱερῆς Λίμνης ὁ ἀντιβασιλέας. Τὸ παιδάκι πού ζοῦσε σ' αὐτὸ τὸ σπίτι εἶχε γεννηθῇ στὰ 1935. Τὸ ἐξέτασαν καὶ βρῆκαν πὺς εἶχε τις ἱκανότητες τοῦ Δαλαΐ - Λάμα. Καὶ ἔτσι ἀνέφεραν στὴν Κυβέρνηση τοῦ Θιβέτ πὺς εἶχε βρεθῇ ὁ καινούριος Δαλαΐ - Λάμα. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ παραμῦθι τοῦ μυστικισμοῦ καὶ τῆς ἀφοσίωσης, μῆπκε καὶ ἓνας μοντέρνος τόνος. Ἡ Κυβέρνηση τοῦ Θιβέτ στὰ μέσα τοῦ 1938 χρησιμοποίησε τὸ ραδιόφωνο γιὰ νὰ δώσῃ οδηγίες στὴν ἐρευνητικὴ ομάδα νὰ φέρῃ τὸ παιδί στὴ Λάσσα γιὰ νὰ τὸ ἐξετάσουν. Ἀκόμη καὶ τότε οἱ δυσκολίες τῆς ἐρευνητικῆς ομάδας δὲν τελείωναν καὶ πέρασε ἓνας χρόνος ὥσπου νὰ γίνῃ τὸ ταξίδι τῆς ἐπιστροφῆς στὴ Λάσσα. Στις 20 Σεπτεμβρίου 1939, σὲ μιὰ τοποθεσίᾳ πού λέγεται «Ἡ Χαρούμενη Γωνιά», ὁ πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τῆς Λάσσας πρόσφερε ἓνα ἄσπρο μεταξωτὸ μαντήλι στὸν ἀρχηγὸ τῆς ἐρευνητικῆς ομάδας ὡς δαῖγμα τιμῆς γιὰ τὸ παιδί πού εἶχαν μεταφέρει ἀπὸ τόσο μακριὰ πᾶνω σ' ἓνα φορεῖο πού τὸ ἔσπερναν μουλάρια. Στις 8 Ὀκτωβρίου, ἡ συνοδεία ἐφθάσε στὴ Λάσσα, ὅπου τὸ παιδί ἔγινε δεκτὸ μὲ ὅλο τὸ σεβασμὸ πού ἀρμόζει στὸν Δαλαΐ - Λάμα καὶ προτοῦ ἔγκαταστασθῇ στὸ ἐξοχικὸ σπίτι τοῦ Δαλαΐ - Λάμα στὸν «Πολύτιμο Κῆπο» στὰ περίχωρα τῆς πρωτεύουσας ἐπεσκέφθηκε τὸν μεγάλο Ναό.

Ποιὸς ἦσαν αὐτοὶ ὁ ναερὸς ὑποψήφιος τοῦ πῶ μυστικοῦ θρόνου τοῦ κόσμου; Τὸ ὄνομά του ἦταν Πάμο Ντόμνταπ. Εἶχε ἓναν μεγαλύτερο ἀδελφὸ πού εἶναι ἤδη Λάμα στὸ μοναστήρι Κούμπαν, στὸ μέρος ἀπ' ὁ-

που καταγόταν ἡ οἰκογένειά τους. Τὰ ἄλλα του ἀδελφία ἦσαν κι αὐτὰ παιδιὰ μικρὰ 12 καὶ 8 χρόνων. Εἶχε ἀκόμη καὶ μιὰ μικρὴ παντρεμένη ἀδελφή. Στις 23 Νοεμβρίου μνηθήκε γιὰ νὰ γίνῃ μοναχὸς μαζί μὲ τὸν δευτερότοιο ἀδελφὸ καὶ ἀνομάστηκε: «Ὁ Ἱερὸς, ἡ Τρυφερὴ Δόξα, ἡ Δύναμη τοῦ Λόγου, ὁ Ἐξαιρετὸς Νοῦς, ἡ Ἀπόλυτη Σοφία, ὁ Παντογνώστης». Στὰ μάτια τῶν Θιβετιανῶν, ἀφοῦ μὲ τὴν ἐκλογὴ του γίνεται ἡ ἐνσάρκωση τῶν προκατόχων του, ἡ ἐνθρόνισή του εἶναι, «ἡ ἐπ' ἀνόδου» του στὸ θρόνο, μιὰ ἐροτελεσιᾶ πού ἔγινε στὴν Ποτάλα ἢ στὸ Μεγάλο Παλάτι στις 13 Φεβρουαρίου τοῦ 1940 ὕστερα ἀπ' αὐτὴν κάθησε στὸ Χρυσὸ του Θρόνο, καὶ δέχτηκε νὰ εὐλογῇ πολλοὺς ἀξιωματούχους, πού ἀνάμεσά τους ἦσαν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι ἑνῶν κρατῶν.

Ὅπως ταίριαζε τὸ σπουδαιότερο περιστατικὸ αὐτῆς τῆς γραφικῆς ἐροτελεσιᾶς ἦταν ἡ προσφορὰ ἀναρρίθμητων δώρων. Οἱ ἐπίσημοι, — μεταξὺ τους ἦσαν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Βρετανικῆς Κυβερνήσεως — πρόσφεραν στὸν Δαλαΐ Λάμα ἓνα χρυσὸ ρολόι, ἓνα χρυσὸ ρολοὶ μεγάλο ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἔβγαίνε ἓνα ἀηδὸν καὶ κελαῖδουσε τις ὥρες, ἓνα κουτί πού ἔπαιζε μουσικὴ καὶ ἓνα ζευγάρι καρδερίνες γιὰ τὴν ἡμετέραν γνῶσθῃ ἡ ἀγάπη πού εἶχε τὸ παιδί γιὰ τὰ πουλιά. Πῆρε ὅμως κι ἄλλα δώρα ἀνάμεσα σ' αὐτὰ καὶ μιὰ χρυσὴ ράβδον χρυσὴ ἀκόμη, ἀπὸ τὸ νομισματοκοπεῖο τῆς Καλκούτας.

Τὶ θὰ γίνῃ τώρα αὐτὸ τὸ μικρὸ ἀγόρι πού σήμερον εἶναι κοντὰ 12 χρόνων; Στὰ ἐπόμενα ἔξη χρόνια μὲ τὴν ψυχραιμία καὶ τὴν εὐφυΐα πού ἀπὸ τώρα τὸ χαρακτηρίζουν, θὰ ἀσκήσῃ τὰ τυπικὰ καθήκοντα τῆς θέσεώς του. Θὰ περᾶσῃ ὅμως συγχρόνως καὶ ἔξη χρόνια σκληρῆς μορφώσεως στὰ χέρια τῶν Λάμα πού ἔχουν ὀρίστη γιὰ νὰ τὸ ἐτοιμάσουν γιὰ τὴν ὑψηλὴν του θέσιν. Ἡ παράδοσις ἔχει ὠρίσει πὺς ὁ Δαλαΐ Λάμα ὅταν ἀνέβῃ στὸ θρόνο δὲν θὰ πρέπη νὰ ἔρθῃ

σὲ ἄμεση ἐπαφὴ μὲ καμιὰ γυναῖκα, γι' αὐτὸ ἡ μητέρα του πρέπει νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τὰ καθήκοντά της τὰ ὁποῖα ἀναλαμβάνουν οἱ μοναχοὶ πού βρίσκονται γύρω του. Ἡ μητέρα τοῦ σημερινοῦ Δαλαΐ Λάμα, μιὰ γυναῖκα ἀπὸ τὸ Ἀμντο, εἶναι γνωστὴ φυσιογνωμία στοὺς δρόμους τῆς Λάσσα μὲ τὸ χαρακτηριστικὸ χτένισμα καὶ τὴν ἐνδυμασίᾳ τοῦ Ἀμντο, τῆς πατρίδας της. Κατ' ὁρθωσεν νὰ μετριάσῃ τὴν αὐστηρότητα τῆς παραδόσεως γιὰ τὸ ὅλο πού δὲν μπορεῖ νὰ κοιμηθῇ στὴν Ποτάλα, ὅπου ζῇ ὁ Δαλαΐ Λάμα, μένει ἀρκετὰ κοντὰ του, σ' ἓνα κτίριο ἔξω ἀπὸ τὴν Βορεινὴ Πύλη. Ἰσως, ἀκόμη, ὅταν τὸ παιδί μπορῇ κάπου-κάπου ν' ἀφήνῃ τὴν παγερὴ Ποτάλα, πού εἶναι σκαφαλωμένη στὰ ὕψη ἐνὸς ἀπόκρημνου λόφου καὶ νὰ πηγαίνῃ στὴν θερμότερη ἀτμόσφαιρα τοῦ «Πολύτιμου Κῆπου», τότε ἰσως νὰ συναντιέται πὺς ἐλεύθερα γιὰ λίγο διάστημα μὲ τὴν

μητέρα του. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε πὺς ὁ Δαλαΐ Λάμα πρέπει νὰ φυλάγεται γιὰ νὰ μὴ μολυνθῇ ἀπὸ τὸ ἀγγίγμα καμιᾶς γυναίκας. Πραγματικά, στὸ Θιβέτ ὑπάρχει μόνο μιὰ γυναῖκα πού ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ δέχεται τις εὐλογίες τοῦ Δαλαΐ Λάμα ἀπ' εὐθείας στὸ κεφάλι της. Καὶ τότε ὅμως ἀκόμη δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ τὴν εὐλογήσῃ ὁ Δαλαΐ Λάμα καὶ μὲ τὰ δύο του χέρια. Τὸ προνόμιο αὐτὸ τὸ ἔχει μόνο ἡ ἀνώτατη ἱεραρχία τῶν Θιβετιανῶν ἐπισήμων.

Ἀπὸ ἀποψη πληθυσμοῦ τὸ Θιβέτ δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς σημαντικὴ χώρα, ἀλλὰ οἱ ἀπέραντες ἐκτάσεις του καὶ τὸ διαρκῶς εὐρυνόμενο πεδίο τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων, δίνουν στὸ Θιβέτ μιὰ ἰδιαίτερη θέση: ἐπίσης ἡ κεντρικὴ θέση τὴν ὁποία ἔχει στὴν Ἀσία μεταξὺ τριῶν μεγάλων χωρῶν, ποὺ τὸ μέλλον τους δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ καθορίσῃ, δίνουν πολὺ φυσικὰ, θέμα γιὰ συζήτησιν.

ΕΡΑΝΙΣΜΑΤΑ

Αὐτοβιογραφία τῆς κυρίας Ἑλισάβετ Μουτζάν Μαρτινέγκο

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ)

Ὁ Θεσσαυρὸς τῆς νέας ἑλληνικῆς λογοτεχνίας περιλαμβάνει πολλῶν εἰδῶν ὁμορφίαις. Δίπλα στὰ φανταχτερά καὶ περίτεχνα στολίδια, βρίσκονται καὶ κάποια πετράδια πού μᾶς γοητεύουν μὲ μόνη τῇ φυσικῇ τους ὁμορφίᾳ. Ἡ καλλιέργεια τοῦ λόγου μᾶς ἔχει δώσει τὰ ἀριστοτεχνικὰ τοῦ Κοραΐ, τοῦ Σολωμοῦ, τοῦ Ροῦθ, τοῦ Παλαμά. Ἀλλὰ ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ μὲ τὴν εὐγένειά της, τὴν λιτότητά της, τὴν εἰλικρινειὰ της φανερώθηκε ἐπίσης σὲ ἄλλα κείμενα αὐθόρμητα, φυσικά, ἀδόλευτα, πού ἔτσι ἀπλὰ ὅπως εἶναι, μᾶς χαρίζουν ὅχι τίς συγκινήσεις πού δίνει ἡ τέχνη ἀλλὰ τὴν χαρὰ πού δίνει ἡ ἐπαφὴ μὲ τὸν φυσικὸ κόσμο. Ἡ «Ἐκλογὴ» νομίζει ἐν θὰ προσφέρει μιὰ πραγματικὴ ὑπηρεσία στοὺς ἀναγνώστες της, ἂν μιὰ φορὰ τὸν μῆνα μπορεῖ νὰ τοὺς θυμίσῃ μερικὰ ἐκλεκτὰ κείμενα τῆς νεοελληνικῆς πεζογραφίας εἴτε ἀπὸ τὰ περίφημα καὶ τὰ γνωστά, εἴτε ἀπὸ τὰ πιὸ λησμονημένα, πού ἀναδίδουν ἕνα θέλητρο πιὸ μυστικόν, πιὸ τρυφερό, πιὸ οἰκτιρ. Τέτοια κείμενα εἶναι συχνὰ ἐκεῖνα πού ἔχουν χαρακτηρὰ ἀπομνημονευμάτων ἢ αὐτοβιογραφικῶν ἀπ' αὐτὰ θ' ἀρχίσουμε, περνώντας ἀργότερα καὶ σὲ ἄλλα εἶδη τῆς πεζογραφίας. Τὰ ἀποσπάσματα πού δημοσιεύονται σήμερα εἶναι παρμένα ἀπὸ τὴν αὐτοβιογραφία τῆς Ἑλισάβετ Μουτζάν Μαρτινέγκο. Ἡ Ζακυνθινὴ αὐτὴ ἀρχοντοπούλα εἶχε γεννηθῇ στὰ 1801. Ἀπὸ πολὺ μικρῇ ἔδειξε ἀκατανίκητὴ κλίση γιὰ τὰ γράμματα, ἐντελῶς ἀντίθετὴ μὲ τὴν ἀνατροφή πού ἔπαιρναν τότε τὰ κορίτσια στὰ Ἐπτάνησα. Μὲ μεγάλη ἀπλότητα, εἰλικρινεῖα καὶ χάρη ἀφηγεῖται τίς προσπάθειές της γιὰ νὰ μορφωθῇ, τίς λατῆρές της γιὰ νὰ ἐσφύγῃ ἀπὸ τὴν νικητικὴ ζωὴ ὅπου ζοῦσε. Ἐγράφε πολλά, ἀλλὰ ἀπὸ μετριοφροσύνη δὲν θέλησε ποτὲ νὰ δημοσιεύσῃ τίποτε. Ἀλλωστε πέθανε πολὺ νέα, στὰ

Τὸν Σεπτέμβριον ἐπῆγαμεν πάλιν εἰς τὴν ἑσοχὴν. Ἐκεῖ ὁ πατέρας μου, μὴν ἔχοντας νὰ κάμῃ τίποτε, τοῦ ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν νὰ μὲ μάθῃ ἱταλικά, μου τὸ εἶπε καὶ ἐγὼ ἔχάρηκα σφόδρα. Ὁ διδάσκαλος ὁ πού ἄνωθεν εἶπα, μου εἶχεν ἐμπνεύσει μεγάλον ζῆλον διὰ τὰ γράμματα, αὐτὸς ἀφ' οὗ εἶχε μου δώκῃ μάθημα, ἐκάθητο καὶ μου ἐρμήνευε τὴν Θεοσέβειαν, καὶ ὅλαις ἐκείναις ταῖς ἁλλαις ἀρεταῖς ὅπου πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ ἀνθρώπος μάλιστα δὲ ὁ Χριστιανός, ἔπειτα ἐκάθητο καὶ μου ἔγκωμιάζε τὴν σπουδὴν, καὶ μαζὺ μὲ αὐτὴν, ἐκείνους ὅπου τὴν ἔχουν, καὶ ὁ πού τὴν ζητοῦσι. Τοῦτοισι ὁ σεβάσιμος Ιερὺς γνωρίζοντας πὼς δὲν ἦτο πλέον ἀρκετὸς νὰ μου δώσῃ περισσότερα γράμματα ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπου μου ἔδωσεν, εἶχεν εἰπῇ πολλαῖς φοραῖς τοῦ πατρὸς μου νὰ μου εὐρῇ ἕνα διδάσκαλον ἐπιτήδειον διὰ νὰ μὲ μαθητεύσῃ, ἀλλ' αὐτὸς δὲν τὸν ἤκουσε, διότι εἶχεν ἐκείνην τὴν παλαιὰν βάρβαρον γνώμην, ἡ ὁποία θέλει νὰ μὴ μαθαίνουν οἱ γυναῖκες πολλὰ γράμματα. Ἐγὼ εἶχα μάθω ἀπὸ τὸν τίμιον καὶ σεβάσιμον διδασκαλόν μου νὰ ὀρθογραφῶ τὰ ρωμαϊκά, πρὸς τοῦτοισι εἶχα μάθω ν' ἀναγινώσκω ὀλίγον ἱταλικά, καὶ νὰ

1832, μὲ τὴν γέννηση τοῦ παιδιοῦ της, πού πῆρε καὶ τὸ ὄνομά της, Ἑλισσαβέτιος· αὐτὸς δημοσίευσε τὰ ἀπομνημονεύματά της στὰ 1881, κρατώντας τὴν ὀρθογραφία τοῦ χειρογράφου.

ἔχω μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ γνωρίσω τὴν γλώσσαν, ὅθεν καθὼς ἄνωθεν εἶπα ἀγροίκησα μεγάλῃν χαρὰν, ὅταν ἤκουσα τὸν πατέρα μου ὅπου μου εἶπε πὼς ἤθελε νὰ μου τὴν μάθῃ. Ἐκαμε λοιπὸν καὶ τοῦ ἔφεραν ἀπὸ τὴν χώραν μίαν γραμματικὴν ἱταλικὴν καὶ ἀρχαῖα νὰ μου τὴν δείχνῃ καὶ ἐγὼ μὲ πολλὴν εὐκολίαν τὴν ἐμάνθανον. Ἐως τὸσον ἀπερνοῦσα πολλὰ καλὰ εἰς τὰ Πηγαδάκια. Ἐγὼ δὲν εἶχα κανένα πρᾶγμα ὅπου νὰ μὲ ἐνοχλήσῃ, καὶ ἡ ὥραις ὅπου ἐκεῖ ἀπερνοῦσα ἦσαν τῇ ἀληθείᾳ ὥραις εὐτυχισμέναις. Ἐπῆγαίνα μαζὺ μὲ τοὺς γονεῖς μου εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου εἶχα νὰ ὑπάγω ν' ἀκούσω λειτουργίαν ἀπὸ ὅταν ἦμουν ὀκτὼ χρονῶν, εὐγαῖνα καὶ ἐπαύρινα εἰς περιαν, εὐγαῖνα καὶ ἐκαθόμην ἔξω ἀπὸ τὴν θύραν τοῦ ὁσπείου, ἐπρόβαινα εἰς τὸ παρεθύρι. Ὅλα ταῦτα εἶναι τὸ οὐδὲν εἰς ἄλλους, ἀλλ' εἰς ἐμένα ὅπου ἦμουν πάντοτε κλεισμένη εἰς ἕνα ὁσπίτι, ἦτον μεγάλον πρᾶγμα. Ἐνας πλατὺς οὐρανὸς ἐστεφανωμένος ἀπὸ ὅραϊς, μία πεφυροῖ ὅπου γλυκὰ γλυκὰ ἔπνεον, ἕνα χωρικὸν βιολί ὅπου ὀλίγον μακρὰν ἤχοῦσεν, ἕνας περίπατος γεμάτος ἀπὸ τρυφερά χορτάρια, μία περιδιάβασις καμωμένη μὲ ἀπλαῖς καὶ νέαις χωριάτησιν, πόσῃν ἀγαλλίασιν, πόσῃν εὐφροσύνῃν, ἔπρεπε νὰ δίδουν δικαίως εἰς τὴν καρδίαν μου; Μίαν ἡμέραν λέγωντάς μου μίαν χαριτοπούλα πὼς γνωρίζει τὸ ὁσπίτι· μας εἰς τὴν χώραν, ἐγὼ ἐστάθηκα νὰ τὸ στοχασθῶ μὲ τὸν νοῦν, καὶ μὲ τὴν φαντασίαν μου ἐφάνη πὼς ἦτον γεμάτον σκοτάδι, ὅθεν ἐθαύμασα πὼς ἐδύνῃθηκα νὰ ζήσω τόσοις χρόνους κλεισμένη εἰς αὐτό. Τέλος πάντων ἔπειτα γονεῖς μου νὰ γυρίσωμεν εἰς τὴν χώραν, ἐγὼ τὸ ἤκουσα καὶ ἐπικράθηκα, ἀλλὰ ἐπαρηγορήθηκα μὲ τὴν ἐλπίδα, πὼς εἰς ἕνα δύο χρόνους ἤθελε λάβω ἄνδρα καὶ τοιοῦτης λογῆς ἤθελε πάρω τὴν ἐλευθερίαν μου.

Ὁ πατέρας μου καθὼς ἄνωθεν εἶπα εἶχε ἀκόμη ἐκείνην τὴν παλαιὰν γνώμην τοῦ τόπου ὅπου δὲν ἤθελεν εἰς τὰ κοράσια πολλὰ γράμματα, ὅθεν νομίζω πὼς δὲν ἔβλεπε μὲ καλὸν ῥυθμὸν τὸν διδάσκαλον ὅπου ἤρχετο νὰ μου δίδῃ μάθημα καὶ μίαν βραδίαν ἀναφέρωντάς τον ἡ μητέρα μου. Καὶ τί (τῆς λέγει) ἔρχεται νὰ τῆς μάθῃ ἐπιστήμης; Ὁ λόγος ἦτον μὲ στομάχι, ἐγὼ ὅπου ἦμουν ἔξω εἰς τὴν ἄλλην κάμεραν τὸν ἤκουσα, καὶ ἠσθάνθηκα τὸν ἑαυτὸν μου καταδαρισμένον. Μ' ἐπίσπασεν ἕνας μεγάλος φόβος μὴν ἤθελε μὲ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὴν σπουδὴν, ἔκραξα τότε τὴν μητέρα μου, τῆς καίω γωνιστὴν τὴν μεγάλην μου στενοχωρίαν, αὐτὴ μὲ περὶ μὲ λόγια καὶ εὐγαίνει ἀπὸ τὴν κάμεραν, ἐγὼ μνέσκω μοναχὴ καὶ στρέφοντας τὰ ῥάτια μου εἰς μίαν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος ἀρχινῶ νὰ τὴν παρακαλῶ ἐκ καρδίας νὰ ἤθελε μου δώκῃ τὴν χάριν νὰ νικήσω ὅσα ἐμπόδια μου ἐπρόβαιναν εἰς τὴν σπουδὴν καὶ νὰ ἤθελε μὲ ἀξιώσῃ νὰ γίνω ἕνα καιρὸν ὠφέλιμη εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἑταιρίαν. Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἡ θλίψις μ' ἔκαμε νὰ πάρω μίαν ὄψιν ἀχαμνὴν, ἡ μητέρα μου φοβεῖται διὰ τὴν ὑγίαν μου ὅθεν μὲ παρηγορεῖ λέγωντάς μου πὼς ἤθελε ὁμιλήσῃ μὲ τὸν πατέρα μου περὶ τούτου, ὥμλλησε, καὶ αὐτὸς τῆς εἶπε πὼς δὲν ἤθελεν ἐμποδίσῃ τὸν διδάσκαλον ἀπὸ τὸ νὰ ἐρχεται νὰ μου δίδῃ μάθημα. Διὰ τὸ ὅποιον πρᾶγμα ἐγὼ ἠούχασα. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἐτελειώσαμεν ἐκείνους τοὺς νεκρικοὺς διαλόγους ὅπου εἶναι εἰς τὸν πῶτον τόμον τῆς ἐγκυκλοπαιδείας, μου εἶπεν ἐάν ἤθελα νὰ μὲ παραδώσῃ τὸν Ὀμηρον, ἐγὼ φιλοφρόνως ἐδέχθηκα τὴν προσφορὰν, ὅθεν τοῦ ἐπῆγα τὸν Ὀμηρον καὶ αὐτὸς τὸν ἀνοίγει καὶ ἀρχινᾷ διδασκαλικῶς ν' ἀναγνώθῃ «Μῆνιν αἶδε Θεά Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος οὐλομένῃ» κτλ. Ἐγὼ ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἀγορεύω κομμάτι τὴν ἐλληνικὴν πεζογραφίαν μου ἐφάνη κατὰ πρώτην φορὰν ὁ Ὀμηρος κατὰ

πολλά δύσκολος, ἀλλὰ ἐνοστιμεύθη-
κα πολὺ τοὺς στίχους καὶ δὲν ἔκανα
ἄλλο παρὰ νὰ τοὺς ἐκφωνῶ μοναχῇ
μου. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἐπῆρα πέντε ἢ
ἕξ μαθήματα ἀρχισε νὰ μοῦ φαί-
νεται τόσον εὐκολός, ὅσον δύσκολος
μοῦ εἶχε φανῇ εἰς τὰ πρῶτα. Εἰς
τοῦτον τὸν καιρὸν ἡ ὑπανδρεία ἀρ-
χισε νὰ μοῦ ἀνοστήσῃ. Ἐγὼ ἀγκαλὰ
καὶ πάντοτε εἰς τὸ ὁπῆτι κλεισμένη,
ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὀλίγα ὑποκείμενα τὰ
ὁποῖα ἤμποροῦσα νὰ ἰδῶ ἀγροικοῦσα
νὰ λέγουν βάσανα καὶ πάθη καὶ ὅλα
διὰ ταῖς ὑπανδρευμέναις, πρὸς τοῦ-
τοις μία ἐξαδέλφη μου πρῶτη καὶ
μία δευτέρα, κοράσια μὲ φρονιμάδα,
μὲ εὐμορφίαν, μὲ εὐγένειαν, καὶ μὲ
καλὸν προικιδίον ὑπανδρευθήκαν καὶ
ἀπερνοῦσαν τὴν πλέον χειρότερον
ζωὴν, ὅπου ἤμπορεῖ νὰ περάσῃ γυ-
ναῖκα εἰς τὸν κόσμον. Δὲν φθάνει
τοῦτο, μία βραδία ἡ μητέρα μου μοῦ
ἔδωκε νὰ περάσω ἕνα σειρῆτι ἀπὸ
ἕνα βρακάκι τοῦ ἀδελφοῦ μου τοῦ
μικροῦ, ἐγὼ δὲν ἐκατάλαβα πῶς ἄ-
περνοῦσε καὶ τὸ ἐπέρασα κακὰ, ὅθεν
θυμῶναι (δὲν λέγω πῶς εἶχεν ἀδικον)
καὶ ὀνειδίζοντάς με μοῦ λέγει πῶς
δὲν εἶμαι καλὴ διὰ τίποτες, πῶς δὲν
εἶμαι διὰ κόσμον, πῶς δὲν εἶμαι δι'
ἄλλο, παρὰ διὰ νὰ γίνω καλογραῖτα.
Ἐγὼ δὲν τῆς εἶπα τίποτες, παρὰ
ἐπῆγα εἰς τὴν κάμεράν μου ἐκλεί-
σθηκα καὶ ἐκεῖ ἔδωκα ἀρχὴ καὶ τέ-
λος εἰς ἕνα μεγαλύτερον θῆτον. Ὁ
λόγος τῆς μητρὸς μου ἦτον λόγος
τοῦ ἀέρος, ἀλλ' ἐγὼ ἐστοχάσθηκα πῶς
μία κάποια θεία ἔμπνευσαι τὴν ἔκα-
με νὰ τὸν προεῖν. Μοῦ ἤλθαν πα-
ρευθὺς εἰς τὸν νοῦν ὄλαις ἡ δυστυ-
χίαι εἰς ταῖς ὁποίαις εἶναι ὑποκεί-
μεναις ἡ ὑπανδρευμένας, μὲ τὸ ὀγλί-
γωνον μάτι τοῦ νοδὸς ταῖς ἐκύτταξαι,
ταῖς ἐπαρτήρησα καὶ ἔμενα τρομα-
σμένη. Ἀπὸ τότε ἀρχισα νὰ συγκρί-
νω τὴν μοναστικὴν ζωὴν μὲ τὴν κο-
σμικὴν καὶ πάντοτε ἤρρεκα πολλά
καλῆτερον ἐκείνην ἀπὸ τούτην. Ἐγὼ
ἔκανα ἕνα συμπερασμὸν καὶ ἔλε-
γον, «Ὅπου εἶναι εἰρήνη εἶναι καὶ
εὐτυχία» εἰς τὸ μοναστήρι εἶναι εἰ-
ρήνη, λοιπὸν εἶναι καὶ εὐτυχία.

Ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν ἐστερεωνό-
μουν πάντοτε εἰς τὴν γνώμην μου
καὶ ἤθελα νὰ τὴν φανερώσω τῆς μη-
τρὸς μου, ἀλλὰ δὲν τὸ ἔκριναν πρέ-
πον, διότι ἐφοβόμουν μὴν ἤθελε ἄλ-
λάξῃ ὁ στοχασμός μου, καὶ τοιοῦτης
λογῆς ἤθελε φανῶ ἀκατάστατη, δει-
χνώντας σήμερον μίαν γνώμην καὶ
αὐριον μίαν ἄλλην, ὅθεν ἐστοχάσθη-
κα νὰ τῆς τὸ φανερώσω ἀφ' οὗ εἶ-
χεν ἀπεράσει ἕνας χρόνος. Ἐως τό-
σον ἐξεφάντονα μὲ τὴν φαντασίαν
συλλογιζομένη τὸ μοναστήριον τοῦ
Ἀγίου Ἰωάννου, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ
καλῆτερον μοναστήρι γυναικείον ὁ-
ποῦ νὰ ἔχωμεν. Ἐγὼ ὅταν ἤμουν
μικρὴ καὶ ἔβγαينا ἀκόμην ἀπὸ τὸ
σπῆτι ἐπῆγα συντροφευμένη ἀπὸ ἄλ-
λαις γυναικαῖς καὶ εἶδα ἐτοῦτο τὸ
μοναστήριον τὸ ὁποῖον εἶναι μέσα
εἰς τὸ Κάστρον. Αὐτὸ εἶναι περικυ-
κλωμένον ἀπὸ τείχη, ἔχει ἕνα προαύ-
λιον, ἔχει τρία περιβόλια, μὲ διάφο-
ρα δένδρα καὶ ἄνθη, ἔχει ἀέρα δρο-
σερὸν καὶ ὑγιέστατον καὶ ἀγκαλὰ καὶ
νὰ ἦναι περικυκλωμένον ἀπὸ τείχια
δὲν εὐρίσκειται ὅμως τελείως ἐστερη-
μένον ἀπὸ θεωρίαν, διότι εἶναι το-
ποθετημένον εἰς ὕψωμα, ἔχει πολλὰ
ὀλίγαις καλογραῖταις, ἔχει κάμποσαις
κοπέλλαις ἀπὸ ταῖς ὁποίαις τὸ πε-
ρισσότερον μέρος εἶναι πτωχαῖς καὶ
ἡ ἐπίλοιπες εἶναι κυβερνισμέναις,
ἀλλὰ δὲν εἶναι μὴτε πλούσιαις, μὴτε
πτωχαῖς. Ἐγὼ λοιπὸν ἐστοχάζομουν
πῶς εἶχα νὰ λάβω δύο κελλία εἰς
κατοικίαν μου διότι εἶχα ἕξ ἀκοῆς
πῶς τὰ ἔδιδον εἰς ὁποίαν γυναικα
εὐγενῇ ἤθελεν ὑπάγει νὰ κατοικήσῃ,
τὰ ὁποῖα ἐσυλλογίζομουν πῶς εἶχα
νὰ τὰ στολίσω κατὰ πῶς μοῦ ἄρε-
σεν, ἐστοχάζομουν πρὸς τοὺτοις τὸν
τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ζή-
σω εἰς αὐτὸ τὸ μοναστήρι, ὁ ὁποῖος
ἦτον νὰ γυρεύω τὴν ἐκκλησίαν μου,
τὴν σπουδὴν μου καὶ τὸ ἐργόχειρόν
μου, νὰ ἦμαι ἀγαπημένη μὲ ὄλαις
καὶ νὰ μὴ διδῶ θάρος εἰς καμμίαν.
Ἐνας ἄλλος στοχασμός μοῦ ἔδιδε
πολλὴν εὐχαρίστησιν, ὁ ὁποῖος ἦτον
πῶς εἶχα νὰ ἐξηγήσω ἀπὸ τὴν Ἑλ-
ληνικὴν εἰς τὴν ἡμετέραν διάλεκτον

διαφόρους ἐξόχους συγγραφεῖς τῆς
ἐκκλησίας μας καὶ πῶς εἶχα νὰ τοὺς
τυπώσω διὰ νὰ προξενήσω εἰς τοὺς ἄλ-
λους ὠφέλειαν καὶ εἰς τὸν ἑαυτὸν μου
(μωρία παιδιδάσκειν) τιμὴν καὶ δόξαν.

Εγὼ λοιπὸν ἀκολουθοῦσα μὲ τὸν
ἴδιον πόθον νὰ σπουδάσω, καὶ
δὲν εἶχα εἰς τὸν νοῦν μου ἄλλον
συλλογισμόν παρὰ μόνον τὰ γράμ-
ματα, καὶ τὸ μοναστήρι. Τότε τῇ
ἀληθείᾳ ἤρχισα νὰ περῶ μίαν ζωὴν
εὐτυχεστάτην· κανένα πάθος δὲν ἐβα-
σάνιζε τὴν ψυχὴν μου, καμμία ἀρ-
ρωστία δὲν ἐταρῆνοντο τὸ σῶμά
μου, ἐγὼ ἀπαθῆς καὶ ὑγιὴς ἐστοχα-
ζόμουν πῶς εἶχα νὰ ζήσω μακρὰν
ἀπὸ τοὺς θορύβους τοῦ κόσμου, ἐστο-
χάζομουν πῶς εἶχα νὰ μεταγλωτ-
τίσω εἰς τὸ ἅπλὸν πολλὰ ψυχωφελῆ
συγγράμματα, καὶ νὰ τὰ κάμω νὰ
τυπωθῶν πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν καὶ
πρὸς ἐδικὸν μου μνημόσυνον, ἐστο-
χάζομουν τέλος πάντων πῶς εἶχα ν'
ἀπεράσω τὴν πλέον τιμίαν, τὴν πλέον
ἐνάρετον, τὴν πλέον ἡσυχον ζωὴν
καὶ ἐγροῖκα εἰς τὸν ἑαυτὸν μου
μίαν μεγαλωτάτην εὐχαρίστησιν, τὴν
ὁποίαν ἤμπορῶ βεβαίως νὰ ἐξηγή-
σω, ἀλλὰ τούτῃ ἡ εὐτυχία δὲν ἐμελλε
νὰ ἦναι παλυναιρινή, ἐπειδὴ καὶ τὸ
πάθος τοῦ φόβου ἤλθε νὰ μοῦ τὴν
συγχύσῃ· ἕνας κεραυνὸς ἔπεσεν εἰς
ἕνα ὁπῆτι καὶ ἔκαυσε μίαν κόρην,
ἐγὼ προτίηρα δὲν ἐφοβόμουν τοὺς
κεραυνούς, διὰτὶ ἔλεγα πῶς οἱ κε-
ραυνοὶ καταφλογίζουν τοὺς κακοὺς
καὶ ἀσεβεῖς ἀνθρώπους, καὶ πῶς ἐ-
κείνοι ὅπου εἶναι ἐνάρετοι καὶ εὐρί-
σκονται εἰς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δὲν
ἔχουν χρειάν ἀπὸ μίαν τοιαύτην τρο-
μερὰν καὶ θεϊκὴν μάστιγα, ἀλλὰ εἰς
τὸ νὰ ἰδῶ μίαν κόρην καθαρὰν, ἀπὸ
κεραυνὸν φλογισμένην, εὐσχηρὰ
τὸν ἑαυτὸν μου μὲ τὸν ἑαυτὸν τῆς
ἐστοχάσθηκα πῶς καθὼς ἔκαυσεν
ἐκείνην ὁ κεραυνὸς οὕτως ἤμπορῶσε
νὰ καύσῃ καὶ ἐμένα καὶ ἐσυνέλαβα
ἕνα τοιοῦτον φόβον ὅπου ἔφθασα
νὰ τρέμω ὅταν ἐβροντοῦσε καὶ ὅταν
ἄστραπτε. Ἀλλοῖμονον! ἡ δυνατὴ
φαντασία μ' ἔκαμνε νὰ θεωρῶ σιμά

ἕνα κακὸν ὅπου ἦτον πολλὰ μακρὰν
ἀπὸ ἐμένα. Ἐγὼ ὅταν ἐβροντοῦσεν
εἶδα πολλαῖς φοραῖς μὲ τὰ μάτια
τῆς φαντασίας ἀναμμένην τὴν κά-
μεράν μου ἀπὸ ἀστροτελέχι καὶ τὸν
ἑαυτὸν μου μεταβαλμένον εἰς κόνιν.
Τοῦτος ὁ μεγάλος φόβος μοῦ ἐβά-
σταξε ἕως τρεῖς χρόνους εἰς τὸ τέλος
τῶν ὁποίων, μίαν ἡμέραν ὅπου ἤρ-
χισε νὰ συγνεφιάζῃ ἐπαράκαλεσα τὴν
Θεοτόκον νὰ μοῦ δώσῃ δύναμιν νὰ
μὴν τρομάξω εἰς τὴν λάμψιν τῶν
ἀστραπῶν, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος
δὲν ἄφῃσιν τὴν φαντασίαν νὰ μοῦ
παραστήσῃ τὸ τρομερὸν θέαμα τοῦ
καυσίματος τοῦ κεραυνοῦ, ὅθεν χά-
ριτι θεῶ ἐγενίαν· πολλαῖς βρονταῖς
καὶ ἀστραπαῖς χωρὶς ν' ἀκούσω τὰ
μέλη μου νὰ τρεμουλίσουν ἀπὸ τὸν
φόβον. Ἀπὸ τότε τόσον ἐξεφοβήθηκα
ἕνα τέτοιο πρᾶγμα ὅπου ἐφθασα νὰ
κάθουμαι ὅταν ἀστράπη εἰς τὸ πα-
ράθυρον διὰ νὰ βλέπω ταῖς ἀστρα-
παῖς. Εἰς ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ὅπου
ἔξ' αἰτίας τοῦ καυσίμου τῆς ἀνω εἰ-
ρημένης κόρης ἐγὼ ἐφοβήθηκα τό-
σον τοὺς κεραυνούς, μίαν βραδίαν
μὲ ἔπιασαν (ἰσως ἀπὸ ψύχρον) εἰς
ὅλον μου τὸ κορμὶ τόσοι πόνοι ὅπου
δὲν ἤμποροῦσα νὰ κινήσω μῆτε χερί
μου, μῆτε πόδι μου, ὅθεν βοηθοῦ-
μεν ἀπὸ τὴν μητέρα μου ἔπασα εἰς
τὸ κρεβάτι, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ δυστυ-
χὴς ἐγόγγυε χωρὶς νὰ δυνηθῶ νὰ
εὐρῶ τελείως ἀναπαύσιν. Ἐπειτα ἀπὸ
τὸ μεσάνυκτον οἱ πόνοι μὲ ἀπαρά-
τησαν καὶ ἐγὼ ἔμενα ὑγιὴς ὥσάν
τὸ πρῶτον. Τὴν ἐρχομένην ἡμέραν
ἀγκαλὰ καὶ ἀσθανόμενον πολλὰ κα-
λὰ, οἱ γυνεῖς μου ὅμως φοβούμενοι
ἐκράξαν ἱατρὸν, μοῦ ἔδωσαν ἱατρι-
κὸν καὶ ἐγὼ ἠναγκάσθηκα νὰ σταθῶ
χωρὶς ἐργόχειρόν, μὴν ἔχοντας λοιπὸν
τὸ τί νὰ κάμω, ἀρχισα νὰ στοχάζομαι
καὶ μοῦ ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν νὰ συνθέ-
σω ἕνα διάλογον, καὶ τὸν ἐσύνθεσα.

Εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν, δηλαδὴ τῇ
25 Μαρτίου 1821 τὴν ἡμέραν τοῦ
Εὐαγγελισμοῦ, ἔρχεται ὁ ποτὶ διδά-
σκαλός μου Θεοδόσιος Δημάδης καὶ
μὰς κάμνει γνωστὸν μὲ πολλὴν του

Τὸ πρόβλημα τῶν «κολλεκτιβιστικῶν οπιτιῶν»

Τῆς. THEKLA BRUFF
(Ἀπὸ τὸ «Bolg og Samfundsbygg»
ἐκδ. Grundt Tanum,
Νορβηγία)

Ο λόγος τῆς οἰκοδομήσεως τέτοιων οπιτιῶν εἶναι ὅτι ὠρισμένα οἰκιακά προβλήματα λύνονται πολὺ πιὸ εὐκολα ὅταν ἐργάζονται πολλὰ πρόσωπα μαζί, παρὰ ἓνα μοναχό του. Ἐκεῖνοι ποὺ γενικά ἔχουν περισσότερη ἀνάγκη νὰ ἀνακουφισθοῦν ἀπὸ τίς οἰκιακές ὑποχρεώσεις, εἶναι οἱ ἀνύπαντρες γυναῖκες ποὺ εἶναι ἀναγκασμένες νὰ κερδίζουν τὴ ζωὴ τους ἢ οἱ γυναῖκες ποὺ παντρεύτηκαν μὲ τὴν προϋπόθεση ὅτι θὰ μπορούσαν νὰ ἐξακολουθήσουν τὴ δουλειά τους. Ἡ ἰδέα τῶν κολλεκτιβιστικῶν οπιτιῶν δικαιώνει τὴν ὑπαρξή τους μόνο ἂν βοηθοῦν οἰκονομικά τοὺς ἐνοίκους τους.

Τὰ κολλεκτιβιστικά οπιτία μποροῦν νὰ διαιρεθοῦν σὲ δύο κατηγορίες: Σπίτια ἀνυπάντρων καὶ οπιτία οἰκογενειῶν, σὲ ὅποια ἔχουν ληφθῇ προνοητικά μέτρα γιὰ τὰ παιδιά. Στῇ

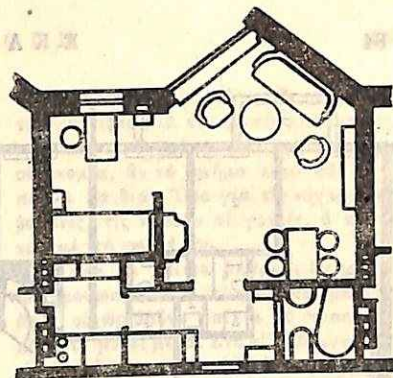
Πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο, πολλὲς Εὐρωπαϊκὲς χώρες ἄρχισαν νὰ πειραματίζονται ἐπ'ἀνωστὸ «κολλεκτιβιστικὸ οπιτί», σὲ ομάδες δηλ. διαμερισμάτων μὲ κοινόχρηστους χώρους, ὅπως ἐστιατόρια, παιδικὲς αἴθουσες, πλυντήρια, μαγειρεῖα κτλ. Τὸ πείραμα αὐτὸ μόνο στῇ Σουηδία μποροῦσε νὰ συνεχιστῇ στὸν καιρὸ τοῦ πολέμου καὶ μόνο στῇ Στοκχόλμη, ἀπὸ τὸ 1940 ὥς τὸ 1944 χρίστηκαν πέντε τέτοιες καινούριες πολυκατοικίες. Σήμερα, ποὺ ἡ κρατικὴ ἐνίσχυση εἶναι σὲ πολλὲς χώρες μεγαλύτερη ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ καὶ ὅλο καὶ περισσότερες γυναῖκες προτιμοῦν νὰ ἐργάζονται, τὸ κολλεκτιβιστικὸ οπιτί, διευκολύνοντας τὴ λύση τῶν οἰκιακῶν προβλημάτων, παίρνει καὶ πάλι ἐπικαιρότητα. Ἀποτελεῖ πραγματικὰ λύση; Κατὰ πόσο μπορεῖ ἓνα τέτοιο οπιτί νὰ λειτουργήσῃ καλὰ στὴν πραγματικότητα; Στὸ ἄρθρο αὐτὸ γνωρίζουμε τὴν πείρα ποὺ ἀποκομιστὴκε ἀπὸ τίς δοκιμὲς ποὺ ἔγιναν στῇ Σουηδία καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν διαφορῶν μεθόδων ποὺ ἐφαρμόστηκαν.

Σουηδία, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Σχεδίου Πόλεως, Σ. Μαρκίλιους, μὲ τὸ κολλεκτιβιστικὸ οπιτί ποὺ τελείωσε τὸ 1933, ὑπῆρξε ἓνας πρωτοπόρος αὐτῆς τῆς ἰδέας. Σήμερα στῇ Στοκ-

χόλμη ὑπάρχουν 8 κολλεκτιβιστικὰ οπιτία. Καὶ μόνον τώρα, μὲ τὴν πείρα τῶν ἐτῶν, μπορεῖ κανεὶς νὰ σχηματίσῃ μιὰ πλήρη ἰδέα γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὅποιο λειτουργοῦν καὶ νὰ ἐκτιμήσῃ τὴ χρησιμότητά τους.

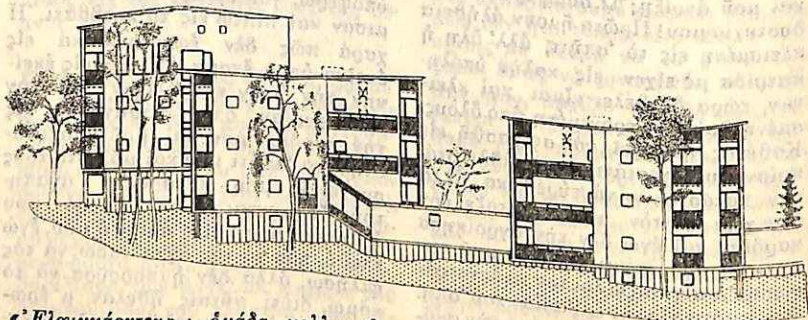
Τὰ οπιτία αὐτὰ διοικοῦνται κατὰ τρεῖς τρόπους. Ἄλλα ἀποτελοῦν ἐταιρίες στὶς ὁποῖες μποροῦν νὰ συμμετέχουν καὶ ἄνθρωποι ποὺ δὲν μένουν σ' αὐτά. Ὑπάρχουν καὶ περιπτώσεις ὅπου τὰ οπιτία αὐτὰ ἀνήκουν σὲ ἓναν ἰδιώτη. Στῇ Στοκχόλμη ἀποδίδηκε πῶς ἡ ζωὴ σ' ἓνα κολλεκτιβιστικὸ οπιτί εἶναι σχετικὰ ἀκριβὴ καὶ ἐπομένως οἱ ἄνθρωποι γιὰ τοὺς ὁποίους προορίζονται τὰ «οἰκογενειακά διαμερίσματα», νεοπαντρεμμένα ζευγάρια δηλ. μὲ παιδιά, παραμερίζονται ἀπὸ τὰ ἀντρώγωνα ποὺ δὲν ἔχουν παιδιά γιὰτὶ αὐτὰ βρίσκονται σὲ καλύτερη οἰκονομικὴ κατάσταση. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι δὲν χρησιμοποιοῦνται ὅσο θὰ μπορούσαν καὶ ἐπομένως δὲν ἀποδίδουν. Στὸ Ἀλδικονγκαρντεν, σ' ἓνα οπιτί ποὺ λειτουργεῖ πολὺ καλὰ, δὲν δέχονται νέους ἐνοίκους προτοῦ ἐξετάσουν τί ἀπαιτήσεις ἔχουν ἀπὸ τὸ οπιτί. Αὐτὸ φυσικὰ εἶναι ἓνα πολὺ σοφὸ μέτρο.

Συνήθως νομίζουν πῶς σ' ἓνα κολλεκτιβιστικὸ οπιτί δύσκολα μπορεῖ κανεὶς νὰ βρεθῇ μόνος του. Στὴν πραγματικότητα ἡ μόνη διαφορά τῆς ζωῆς μὲ σ' ἓνα διαμερίσμα ἐνὸς κολλεκτιβιστικοῦ οπιτιοῦ ἀπὸ τὴ ζωὴ σ' ἓνα συνηθισμένο οπιτί εἶναι, ὅτι πολλὰ

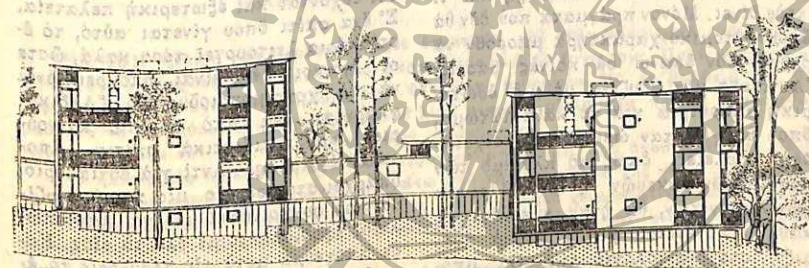

Ἐνα συνηθισμένο διαμερίσμα στὸ «Ἐλφινγκάρντεν». Τὸ μεγάλο δωμάτιο χρησιμεύει γιὰ τραπέζα καὶ κρεβατοκάμαρα. Ὑπάρχει ἀκόμη ἓνα μικρὸ χῶλλ, κουζίνα καὶ λουτρό.

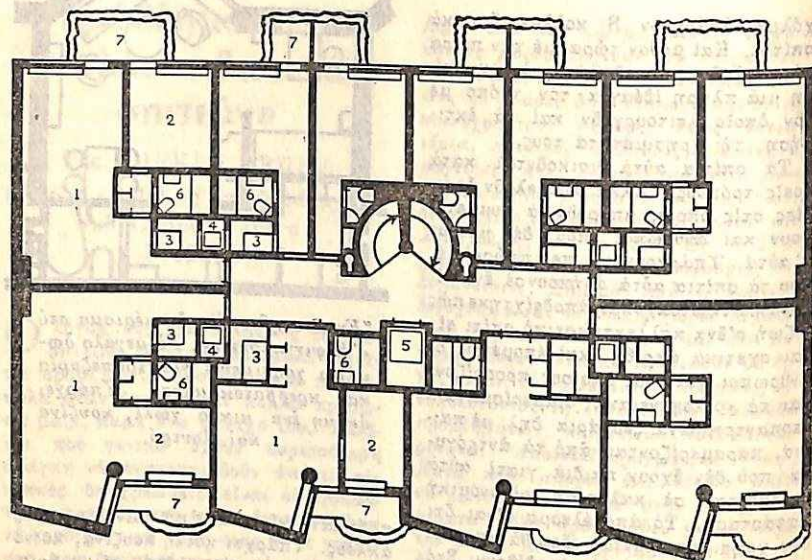
πράγματα γίνονται ἀπὸ κοινὸ μὲ τοὺς ἄλλους. Ὑπάρχει κοινὴ κουζίνα, κοινὸ δωμάτιο γιὰ τὰ παιδιά, πλυντήριο, μπάνιο, αἰθουσὲς ὑποδοχῆς κτλ. Μὲ τὰ σύγχρονα μέσα ποὺ ὑπάρχουν γιὰ τὴ διατήρηση τοῦ οπιτιοῦ καὶ ποὺ εἶναι δύσκολο νὰ τὰ ἔχη κανεὶς ὅταν εἶναι μόνος του, ἡ δουλειὰ γίνεται ἐλαφρότερη. Γιὰ νὰ βγάλῃ ἓνα κολλεκτιβιστικὸ οπιτί τὰ ἐξοδά του, πρέπει, ὅπως εἴπαμε, οἱ ἐνοικοὶ του νὰ χρησιμοποιοῦν τίς διαφορὰς εὐκολίες ποὺ τοὺς παρέχει. Δὲν ἔχουν δηλ. ἄπλως τὸ δικαίωμα, μὰ τὴν ὑποχρέωση νὰ τίς χρησι-

«Ἐλφινγκάρντεν»: ομάδα κολλεκτιβιστικῶν οπιτιῶν, κυρίως γιὰ ἡλικιωμένες γυναῖκες ποὺ ζοῦν μὲ τὴ σύνταξή τους.

Κολλεκτιβιστικὰ οπιτία ποὺ συγκοινωνοῦν μὲ στοῖες. Ἔργο τῶν ἀρχιτεκτονῶν Μπάκστρομ καὶ Ρένιους.

Κάτοψη του πρώτου κολλεκτιβιστικού σπιτιού της Στοκχόλμης, έργο του αρχιτέκτονος Σβέν Μαρκέλιους: 1) Καθημερινό δωμάτιο. 2) Κρεβατοκάμαρα. 3) Κουζίνα. 4) Άσανσέρ για τα φαγητά. 5) Άσανσέρ. 6) Λουτρό. 7) Βεράντα.

μποιοῦν. Ίσως αὐτὴ ἡ ὑποχρέωση νὰ εἶναι πού θεωρεῖται παρέμβαση στήν ἀτομικὴ ζωὴ. Τὰ παράπονα αὐτὰ μποροῦν νὰ δικαιολογηθοῦν ἂν τὰ πράγματα φθάνουν ὥς τὸ σημεῖο νὰ ὑποχρεώ- νουν τοὺς ἐνοίκους νὰ τρῶνε μέσα ἢ νὰ παίρνουν τὸ φαί τους ἀπὸ ἓνα κοι- νὸ ἐστιατόριο πού θὰ κανονίζῃ καὶ τί τοὺς δίνει. Μόνον πράγματα πού δὲν θὰ ἔχουν ἀτομικὸ χαρακτήρα μποροῦν νὰ ρυθμιστοῦν ἐπάνω σὲ κοινὲς βάσεις. Ἀντίθετα μία κουζίνα μὲ μιὰ ἐσωτε- ρικὴ ὑπηρέτρια γιὰ τὸ κάθε πάτωμα, ὅπου θὰ γίνονταν ὠρισμένες στοιχειώ- δεις δουλειές, ὅπως τὸ πλύσιμο τῶν μαγειρικῶν σκευῶν ἢ τὸ καθάρισμα τῶν λαχανικῶν, θὰ ἦταν εὐκολία γιὰ κάθε οἰκογένεια, χωρὶς καμιά ἀνά- μιξη στὸ διαίτηλόγιό της. Θὰ μπο- ροῦσε ἴσως ἀκόμη κάθε σπίτι, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς βοηθητικὰς αὐτὰς κουζίνες νὰ εἶχε καὶ ἓνα ἐστιατόριο ἀνοικτὸ γιὰ

τὸν καθένα χωρὶς οἱ ἐνοικοὶ νὰ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ τὸ χρησιμοποιοῦν. Ὅλα τὰ κολλεκτιβιστικὰ σπίτια τῆς Στοκχόλμης ἔχουν ἐστιατόρια καὶ στὰ περισσότερα οἱ ἐνοικοὶ εἶναι ὡς ἓνα σημεῖο μόνον ὑποχρεωμένοι νὰ τὰ χρη- σιμοποιοῦν. Ἐνα καλὸ πού ἔχουν εἶναι ὅτι δέχονται καὶ ἐξωτερικὴ πελατεία. Σ' ἓνα σπίτι ὅπου γίνεται αὐτό, τὸ ἐ- στιατόριο λειτουργεῖ τόσο καλὰ, ὥστε οἱ ἐνοικοὶ δὲν εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ τὸ χρησιμοποιοῦν. Τὸ ἄλδικο- γκαρτεν, ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ καινού- ρια κολλεκτιβιστικὰ σπίτια, ἀπο- τελεῖ ἐξαιρεση. Ἀντὶ γιὰ ἐστιατόριο, δὲν ἔχει στὸ ἰσόγειο μιὰ κοινὴ κουζί- να πού συγκοινωνεῖ μὲ ἓνα παντοπω- λεῖο, ἐφοδιασμένο μὲ ὅλα τὰ εἶδη. Κά- θε ἀπόγευμα μετὰ τὶς τέσσερις τὸ ἐ- στιατόριο δίνει στοὺς ἐνοίκους σὲ λο- γικὲς τιμὲς ἓνα «πιάτο τῆς ἡμέρας» ἢ ἂν παραγγείλουν δυὸ φαγητὰ καὶ φρούτα.

Σὲ κάθε πάτωμα, στὸν τοῖχο πού χωρίζει τὸ σπίτι ἀπὸ τὸ παντοπωλεῖο, ὑπάρχουν ντουλάπια. Τὰ ντουλάπια αὐτὰ ἀνοίγουν χωρὶς κλειδιά ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ παντοπωλείου καὶ μὲ κλει- διὰ ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ σπιτιοῦ. Τὰ τρό- φιμα τοποθετοῦνται ἐκεῖ στὴ θέση κάθε ἐνοίκου, πού ἔταν ὑγίωση στὸ σπίτι του βρῖσκει ἑτοιμὸ τὸ φαί του μέσα σὲ ἀλουμίνια δοχεῖα. Οἱ νοικο- κυρεῖς μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, μποροῦν νὰ ἔχουν καὶ ἄλλα εἶδη, ἀδάφορο ἂν εἶ- ναι ὥρα πού κανονικὰ τὸ μαγαζί εἶναι κλειστό.

Οἱ αἰθούσες τῶν παιδιῶν εἶναι συγ- χροניתῶς, ἔχουν ὅλα τὰ ἐφόδια καὶ διαμερίσματα γιὰ τὰ πολλὰ μικρὰ παι- δάκια (ἔχι κάτω τῶν 3 μηνῶν). Κανο- νικὰ προσρρίζονται γιὰ παιδιὰ ἀπὸ 1—3 ἐτῶν καὶ κάποτε γιὰ τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων, ὅποτε ἔχουν καὶ ἓνα σπουδαστήριο. Τὰ παιδιὰ ἐξετάζονται ἀπὸ γιαντὸ πού τὰ ἐπισκέπτεται μιὰ φορὰ τὴν ἐβδομάδα ἢ τὶς 15 ἡμέρες. Μποροῦν νὰ μένουν μισὴ ἡμέρα ἢ ὅλο- κληρὴ ὅσο θέλουν. Ὅταν οἱ γονεῖς θέ- λουν νὰ λείψουν βράδυ, μποροῦν νὰ εἶ- ναι ἡσυχοὶ ὅτι τὸ νυχτερινὸ συνεργεῖο πού κάθε μισὴ ὥρα κάνει ἓνα γύρο στὸ θάλαμο, θὰ φροντίσῃ γιὰ τὰ παιδιὰ

τους. Σὲ ἓνα σπίτι, τὸ παιδικὸ τμήμα τὸ φροντίζει μιὰ ἐπιτροπὴ ἀπὸ γονεῖς πού κατοικοῦν μέσα. Αὐτὸ γίνεται γιὰ οἰκονομία, ἂν τὸ τμήμα αὐτὸ δὲν ἔχη πολλὰ παιδιὰ. Ὅσο γιὰ τὶς νυχτερινὰς βάρδιες, τὶς κάνουν οἱ γονεῖς, ὁ καθέ- νας μὲ τὴ σειρά του.

Σὲ ὅλα τὰ σπίτια ὑπάρχει δηηρετι- κὸ προσωπικὸ πού πληρώνεται μὲ τὴν ὥρα· σὲ ὠρισμένα σπίτια τὸ προσωπι- κὸ αὐτὸ μένει μέσα. Στὸ «Ἄλδικογκαρ- τεν» ὑπάρχουν ὀκτὼ μόνιμες δηηρέ- τριες. Ὑπολογίζεται πὼς ἔτσι, κάθε οἰκογένεια ἔχει τὴν δηηρεσία 1 ὥρα κατὰ μέσο ὄρο κάθε μέρα, μὲ 65 ἀε- ρεῖ τὴν ὥρα. Τὸ δηηρετικὸ προσωπι- κὸ παίρνει κάθε μῆνα ἓνα ὠρισμένο μισθό: ἓνα βασικὸ δηλαδή ποσὸ ἀπὸ 1000 κορώνες πού περιλαμβάνεται μέ- σα στὰ ἐνοίκια τῆς χρονιάς καὶ ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ τὰ ἐπὶ πλέον χρήματα πού παίρνει γιὰ κάθε ἐκτακτὴ ὥρα ἐργα- σίας. Τὰ κολλεκτιβιστικὰ σπίτια ἔχουν ἢ ἓνα μικρὸ πλυντήριο ὅπου κάθε οἰ- κογένεια μπορεῖ μόνη της νὰ πλύνῃ τὰ ρούχα της ἢ ἓνα μεγαλύτερο, πού ἐξυ- πηρετεῖ βέβαια τοὺς ἐνοίκους, ἀλλὰ παίρνει καὶ ἐξωτερικὴ δουλειά.

1. Σουηδικὸ νόμισμα.

ΣΚΑΦΙΜΟ ΜΕ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟ

Ἡ ΤΕΧΝΙΚΗ ἐξέλιξη στὴ Βοστανία ἔχει ἐπεκταθῇ καὶ στὴν κηπουρικὴ γιὰ νὰ βοη- θήσῃ τοὺς κηπουροὺς νὰ ἐκτελοῦν πιὸ ἀποτελεσματικὰ τὸ ἔργο τους. Πολὺ γρήγορα οἱ θήσῃ τοὺς κηπουροὺς νὰ ἐκτελοῦν πιὸ ἀποτελεσματικὰ τὸ ἔργο τους. Πολὺ γρήγορα οἱ ἀγρότες θὰ ἔχουν στὴ διάθεσή τους ἑναν ἡλεκτρικὸ ἐκσκαφέα. Μὲ τὴ βοήθειά του θὰ μποροῦν νὰ δουλεύουν ὅλη τὴν ἡμέρα, μὲ λίγα μικρὰ διαλείμματα καὶ νὰ μὴν αἰσθά- νονται καθόλου τὴν κόπωση πού προκαλεῖ τὸ σκάψιμο.

Ὁ ἡλεκτρικὸς ἐκσκαφέας εἶναι ἓνα ἀγροτικὸ μηχανήμα πού ἀνασκαπτεῖ τὸ χῶμα μὲ προωθητικὰ πτερύγια πού κινοῦνται κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς. Τὰ πειράματα πού ἔγιναν δείχνουν ὅτι γιὰ ἓνα καλὸ χειμωνιάτικο σκάψιμο ἐνὸς στρέμματος μὲ τὸν ἡλεκτρικὸ ἐκσκαφέα χρειάζονται 50 λεπτὰ καὶ γιὰ ἓνα ἀπλὸ σκά- λισμα μόνον 20 λεπτὰ.

Οἱ εἰδικοί πιστεύουν ὅτι ὁ ἡλεκτρικὸς ἐκσκαφέας θὰ συντελέσῃ πολὺ ὥστε ἡ δου- λειὰ στοὺς λαχανόκηπους κλπ. νὰ γίνεται πιὸ γρήγορα καὶ νὰ ἔχη μεγαλύτερη ἀπόδοσι.

L. F. EASTERBROOK, στὸ «The News Chronicle», Λονδίνο

·Η

μεγάλη πρόοδος
που έγινε στην αεροφω-
τογραφία τον καιρό του πο-
λέμου μας δίνει σήμερα την
δυνατότητα της εφαρμο-
γής της σε διάφο-
ρους τομείς.

Τα παρακάτω απο-
σπάσματα δίνουν μια
ιδέα για τα διάφορα πεδία
ερεύνης στα οποία η αερο-
φωτογραφία μπορεί να
προσφέρει ανεκτίμη-
τη βοήθεια.

ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΑ

Ακόμα και στις χώρες που έχουν
εξαιρετική χαρτογραφική υπηρεσία,
εκείνοι που καταγράφονται με τις γεω-
λογικές έρευνες των ορεινών περιο-
χών βρίσκουν ότι η εργασία τους
παρεμποδίζεται από την έλλειψη
λεπτομερών τοπογραφικών χαρτών.
Η ταχύτητα και η ευκολία της αερο-
χαρτογραφίας είναι κάτι γνωστό
από πολύ καιρό και η αξία της ελ-
ναι άνωπολογιστή για τις άβυσσες
ή δύσκολες περιοχές, όπως π.χ. ελ-
ναι οι βουρσικές και τα έλη της Α-
φρικής. Ωστόσο για την ακρίβειά της
εμφαίνονται ωρισμένες αμφιβολίες.
Υστερα όμως από την εφαρμογή
της στον πόλεμο, είναι σήμερα πιο
ακριβής από τις συνηθισμένες το-
πικές χαρτογραφίες. Οι ειδικές
για χαρτογραφικούς σκοπούς αερο-
φωτογραφίες, προσφέρουν πάρα πολ-
λές χρήσιμες πληροφορίες στους
τεχνικούς και άλλων πεδίων έρευνας:
όπως είναι η αξιοποίηση της γης,
η γεωργία, τα δρυχεία, η πολεοδο-
μική, ο ηλεκτρισμός, οι θαλάσσιες
και μεταφορικές υπηρεσίες.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Οι αρχαιολόγοι έχουν ήδη ανακα-
λύψει διάφορες σπουδαίες τοποθε-
σίες με την χρησιμοποίηση της αερο-
φωτογραφίας. Οι ανωμαλίες που
σηματίζονται στο έδαφος από αρ-
χαίες, θαμμένες επιχωματώσεις, προ-

·Η

αεροφωτογραφία και οι ειρηνικές της εφαρμογές

Του D. A. SPENCER

(Από το
«The Geographical
Magazine», Λονδίνο)

καλούν ωρισμένες διαφορές στη
βλάστηση. Αυτές οι περιοχές πολύ
σπάνια ξεχωρίζουν από χαμηλά από
το αεροπλάνο όμως με ωρισμένο φω-
τισμό, όταν τα σπαρτά βρίσκονται
σε ωρισμένο στάδιο της ανάπτυξής
τους, φαίνονται καθαρά.

ΑΓΩΝΑΣ ENANTION ΤΩΝ ΕΧΘΡΩΝ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Οι επιστήμονες, που ασχολούνται
με ότι θα λέγαμε βιολογική γεω-
γραφία, έχουν ήδη χρησιμοποίησει
αεροφωτογραφικές χαρτογραφίες
της Νοτίου Αμερικής για να συγ-
κεντρώσουν στοιχεία σχετικά με την
πυκνότητα και κατανομή του πλη-
θυσμού, την κατανομή των καλλιερ-
γισίμων περιοχών, τα φυσικά συ-
νορα και τις φυσικές οδούς συγκο-
νωσίας, τις πηγές ενέργειας, τα καύ-
σιμα και τα νερά, την αξιοποίηση
του εδάφους, τις ευκολίες μεταφο-
ρών. Η καταπολέμηση των μικρο-
βιοφόρων εντόμων, όπως είναι το
κουνούπι και η μύγα τσέ-τσέ, με
ραντισμό από αεροπλάνο είναι σή-
μερα κάτι πολύ γνωστό. Θα μπο-
ρούσαμε ακόμη να χρησιμοποιήσουμε
τη μέθοδο της αεροφωτογραφίας για
να ελέγξουμε την αποτελεσματικότητα
των μέτρων που παίρνουμε στον
άγωνα έναντι των έχθρων της
γεωργίας, δηλ. έναντι των εντόμων
όπως είναι ο κύνθαρος του Κολο-
ράδο. Όσοι ασχολούνται με τη με-

λέτη ωρισμένων προβλημάτων όπως
είναι π.χ. το πλημμύρισμα των χω-
ραφιών από τις φτέρες ή τις φραγ-
κοσυκιές της Αυστραλίας, έχουν ήδη
χρησιμοποιήσει με επιτυχία την μο-
νόχρωμη αεροφωτογραφία. Το φω-
τογραφικό φιλμ με υπέρυθρες ακτί-
νες θα μπορούσε να μας χρησιμεύσει
πολύ για να ξεχωρίσουμε τη ζων-
τανή από τη νεκρή βλάστηση, τους
βάλτους από το στερεό έδαφος. Την
έχουμε ήδη χρησιμοποιήσει για να
ανακαλύψουμε ωρισμένο είδος φύκια
που έχουν μεγάλη έμπορική αξία.

ΩΚΕΑΝΟΓΡΑΦΙΑ

Μ' αυτή τη νέα τεχνική που έξε-
λίχθηκε στο διάστημα του πολέμου,
μπορούσαμε να καθορίσουμε το βάθος
των ωκεανών. Η τεχνική αυτή θα
μπορούσε να ενδιαφέρει τους υδατο-
βιολόγους, που προσπαθούν να έπι-
σημάνουν τα μέρη όπου υπάρχουν
ζωϊκές κοινότητες ή συγκεντρώσεις
από φύκια. Θα μπορούσε επίσης να
βοηθήσει για να μάθουμε και να πα-
ρακολουθήσουμε την κατεύθυνση που
παίρνουν τα μεγάλα κοπάδια των
ψαριών—καινοτομία που μπορεί να
έχει μεγάλη οικονομική αξία.

ΔΑΣΟΝΟΜΙΑ

Οι δασονόμοι του Καναδά, από χω-
ρομετρικές που έγιναν από αεροπλά-
νο στις δασώδεις περιοχές, συγκέντρω-
σαν στοιχεία σχετικά με τον τύπο και
την πυκνότητα των δένδρων, λεπτο-
μέρειες για τη σύνθεσή τους, την ή-
λικία και την κατασκευή τους, παρά-
γοντες πολύτιμους για την δασονομία.

ΓΕΩΛΟΓΙΑ

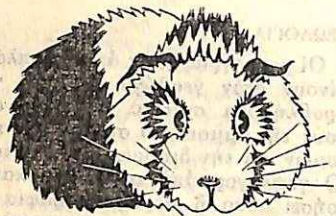
Οι χαρτογραφίες από αεροπλάνο
δίνουν στον γεωλόγο στοιχεία για
προβλήματα σχετικά με τους σω-
ρους της άμμου στα στόμια των πο-
ταμών και την διάβρωση των άκτων.
Ο γεωλόγος από τώρα έχει κατα-
νοήσει πόσο η αεροφωτογραφία ά-
πλοποιεί τις μελέτες του σχετικά με
την γεωλογική σύνθεση και τους
τύπους του εδάφους. Σήμερα είναι
π.χ. ευκολότερο να καθορίσουμε από
αεροπλάνο το μέγεθος, το σχήμα, τη
διάταξη και την ανάπτυξη των σω-
ρών της άμμου. Οι αεροφωτογρα-
φίες επίσης μπορούν να ευκολύνουν
την εργασία του μεταλλειολόγου και
των μηχανικών ορυχείων.

ΔΙΑΒΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ

Έχουν ήδη φωτογραφηθεί από
αεροπλάνο περισσότερο από το μισό
τμήμα των Ήνωμένων Πολιτειών με
τό σκοπό να βοηθήσουν την υπηρεσία
διατήρησης του εδάφους και να ά-
νακαλύψουν τους φυσικούς γεωλογι-
κούς παράγοντες που συνετέλεσαν στη
διάβρωση του εδάφους. Οι φωτογρα-
φίες αυτές χρησιμεύουν στον καθο-
ρισμό του τύπου του εδάφους, την
σημερινή του αξία και τον βαθμό
της διαβρώσεως. Το έμβαδόν κάθε
βλαστήσεως μπορεί να καθοριστή
πολύ γρήγορα και οικονομικά αν
χρωματίσουμε το αργεντικό της βλά-
στήσεως των φωτογραφιών τη βλά-
στηση ύστερα κόβουμε τα αργεν-
τικά και συλλέξουμε τα κομμάτια
κάθε χρώματος χωριστά. Η έκτα-
ση μπορεί να καθορισθή σύμφωνα
με το βάρος με ακρίβεια 1 προς 1000.

ΣΤΗΝ ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ οι άρρωστοι στα νοσοκομεία μπορούν αν θέλουν να ακούσουν
την ούασιγκτον. Για τη δουλειά αυτή χρησιμοποιείται ένα μι-
κροσκοπικό μέταλλο μικρόφωνο που τοποθετείται κάτω από το μαξιλάρι και
ακούγεται από κάθε βλάβη. Η συσκευή αυτή τοποθετείται κάτω από το μαξιλάρι και
από εκεί ο άρρωστος μπορεί να το ακούσει μόνοι του χωρίς να ενοχλή κανέναν στα δι-
φύλαγεται από κάθε βλάβη. Το «μαξιλάρι- ακούει» είναι πολύ χρήσιμο και δεν παύει κα-
πλάνα κρεβάτια. Το «μαξιλάρι- ακούει» είναι πολύ χρήσιμο και δεν παύει κα-
δύο τον ακού.

«CHRISTIAN HERALD», Αγγλία

Τοῦ JACQUES DEVILLE
(Ἀπὸ τὸ «Lettres Françaises»,
Παρίσι)

Ὁ θόρυβος αὐτὸς ἢ ἔκτεινο τὸ χρῶμα,
ἀπλῶς μπορεῖ νὰ μὴν τὸ ἐνδιαφέρουν.
Δὲν μποροῦμε βέβαια νὰ τὸ ρωτή-

Σχετικά με την άκοη δὲν υπάρχουν
στὰ ζωὰ ἀκριβῆ ὅρια ἀνάμεσα στὴν
εἰσακουσθαι στὶς καλὶμῆδες δονήσεις καὶ
στὴν εἰδικὴ εἰσακουσθαι στὶς μεγάλες
συχνότητες, ὅπως λένε τοὺς μουσικοὺς
ἤχους καὶ τοὺς θορύβους. Τὰ ἀνώτερα
ζωὰ ἀκοῦν σχεδὸν ὅπως ὁ ἄνθρωπος.
Ἔχουν τὴν ἴδια εἰσακουσθαι μὲ τὸν ἄν-
θρωπο στοὺς βαρεῖς ἤχους καὶ γενικὰ
μεγαλύτερη εἰσακουσθαι στοὺς ἀκου-
στοὺς ἤχους συχνότητος περίπου 2.000
παλμῶν σὲ δευτερόλεπτο. Τὸ αὐτὸ τοῦ
ἀνθρώπου ἀντιλαμβάνεται τοὺς ὀξεῖς
ἤχους μὲ ὅμοιο ἀκουσθαι ἤχων συχνό-
τητος 25.000 παλμῶν σὲ δευτερόλεπτο.
Ὁ σκύλος ἀντιλαμβάνεται ἤχους δεύ-
τατους πρὸς ἑμᾶς μᾶς ξεφεύγουν, πε-
ρίπου 35.000 σὲ δευτερόλεπτο. Ἀπὸ τὴν
ἡμέρα πρὸς ἡμέραν γινώσκῃ ἡ ἰδιαιτέρη

Τὰ πουλιά και κυρίως, (ὅπως ἔπρεπε νὰ τὸ περιμένουμε), τὰ ὀδικὰ πουλιά, ἔχουν πολὺ μουσικὸ αὐτί. Ἐνα περιστέρι μπορεί νὰ διακρίνῃ λάθος ὅτι ἔνα ἡμιτόνιο στὴν τρίτη και τέταρτη ὀκτάβα. Στὰ καναρινία, τίς καρδερίνες, τοὺς παπαγάλους κλπ. ἡ διαφορικότης αὐτῆς εὐαισθησίας φθάνει στὰ 03-07 στὴν δευτέρη ὀκτάβα. Τὰ πουλιά μποροῦν νὰ γυμναστοῦν σὲ μιὰ συγχροδίῳ ἀπὸ τέσσερις ἢ πέντε τόνους μετατονισμένους (ὅγλ. παιγνίμενος σὲ διάφορο τόνο ἀπὸ κείνο στὸν ὁποῖον ἔχουν γραφῇ) και νὰ τοὺς ἐξχωρίσουν. Ἡ νυχτερίδα (τὸ ἔξομα ἀπὸ πολλὰ καιρὰ και οἱ ἀμερικανοὶ μᾶς τὸ θύμισαν τώρα) τσελνιόνα, ἀντιλαμβάνεται τὰ ὑπερηχητικὰ κύματα και τὰ ἀποδίδει μὲ τὴ βοήθεια τῶν δικῶν της φωνητικῶν χορδῶν, καὶ πού μᾶς βοηθεῖ νὰ διαπιστώσουμε πῶς εἶχε ἀνακαλύψει τὸ ραντάρ πρὶν ἀπὸ μᾶς. Ἡ χελώνα ἀκούει πολὺ ἄσκημα. Τοὺς βαρεῖς ἤχους δὲ τοὺς ἀκούει καλά και τοὺς ὀξεῖς δὲ τοὺς ἀκούει κακόβολου. Στὴν χελώνα ὅπως και στὸν ἀλλιγάτορα και ἄλλὰ ψυχρᾶια σπονδυλῶτα, ἡ ἀκουστικὴ ἡ εὐαισθησία μεγαλώνει, πρᾶγμα πού παράξενο, μὲ τὴν θερμοκρασία. Τὰ φάρια δὲν ἔχουν φωνὴ (αὐτὸ γνωστὸ χίστον βεβαιώνει μιὰ πολὺ γυναικὲς ἔκφραση) ἔχουν ὅμως ἀκοή. Κατ'ἄρθραν νὰ γυμνάσουν ὠρισιμένα φάρια νὰ ἀντιδρῶν σὲ ἡχητικὰ ἐρεθίσματα γὰ νὰ μπορέσουν νὰ βροῦν τὴν εὐαισθησί τους. Ἡ εὐαισθησία αὐτὴ δὲν εἶναι ἴδια σὲ ὅλα τὰ φάρια. Τὰ ἐντομα ἔχουν πολὺ λεπτὴ ἀκοή. Οἱ εὐαισθητές κραιπες τοὺς ἀντιλαμβάνονται καὲ τὴν ἀττήχηση ὠρισιμένα κύματα πού ἀντιστοιχοῦν μὲ τὴν ἰδιαίτερο ἤχο τῆς σ

Στά κατώτερα ζώα βρισκόμαστε, γυνικά, μιὰ διάχυτη σὲ ὅλο τους τὸ σῶμα εὐαισθησία πρὸς τὰ ἀνώτερα ζῶα ἐντοπίζεται σὲ ἓνα εἰδικὸ ὄργανο. Τὸ μάτι τῶν ἀνώτερων ζῶων ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς δράσεως, εἶναι συχνὰ πολὺ διαφωρητικὸ ἀπὸ τὸ μάτι τοῦ ἀνθρώπου. Ὡστόσο, ἡ

οπτική ευαισθησία σε όλα τα ζώα, σε σύγκριση με την ικανότητα της όρασής του ανθρώπου, δεν παρουσιάζει μεγάλες διαφορές. Η σπουδαιότερη διαφορά βρίσκεται στην διαφορετική ενέργεια των μηχανών του κύματος. Τα νυκτόβια ζώα, μὴν έχοντας παρά μόνο αὐστηρία λήψης με κεφαλαία, έχουν καλύτερο πεδίο δράσεως γιὰ τὰ μεγάλα μήκη κύματος. Ἀντίθετα, τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ σπονδυλωτά καὶ τὰ ἀσπόνδυλα ζώα έχουν τὴ μεγαλύτερή τους ικανότητα σὲ διαφορετικὰ ἐπίπεδα. Ἡ ικανότητα νὰ διακρίνουν τις διαφορὲς τοῦ φωτισμοῦ ποὺ ἐπιτρέπει τὴν λίγο-πολύ σαφὴ ἀντίληψη τοῦ σχήματος τῶν ἀντικειμένων, μπορεῖ νὰ παραβληθῇ, στὰ περισσότερα ζώα, με τοῦ ἀνθρώπου. Βρῆκαν ὅμως τὴν ικανότητα αὐτὴ πολὺ μικρὴ στὸ βάτραχο ποὺ εἶναι πολὺ κακὸς φυσιογνωμιστής. Ἡ ἀντίληψη τῶν χρωμάτων εἶναι πολὺ γενικευμένη στὰ ζώα.

Τὰ σπονδυλωτά ζώα φαίνεται πὼς βλέπουν σχεδὸν τὰ ἴδια χρώματα ποὺ βλέπουμε καὶ μετ. Στὰ ἔρπετα ἡ ἀντίληψη τῶν χρωμάτων εἶναι ἐξίσου καλὴ. Ἡ ἀντίληψη αὐτὴ στὴ χελώνα εἶναι μικρότερη, γιὰτὶ μπερδεύει ἐνκοῦλα τὸ κόκκινο χρώμα καὶ τὸ ἰώδες. Ὁ βάτραχος ποὺ εἶναι πολὺ ἀδίκημένος, ἔχει ἀντίληψη τῶν χρωμάτων μόνον ὅταν ὑπάρχει πολὺ δυνατὸς φωτι-

σμός. Ἐπίσης τὰ φάρια (τουλάχιστον ὠρισμένα) διακρίνουν κάπου 12 ἀποχρώσεις καὶ, ὅπως ἡ χελώνα, δὲν ξεχωρίζουν τὸ κόκκινο ἀπὸ τὸ ἰώδες. Ἀπὸ τὰ ἀσπόνδυλα, γνωρίζουμε καλὰ τὴν ἀντίληψη τῶν χρωμάτων ποὺ έχουν τὰ ὁστροκόδεσμα καὶ τὰ ἔντομα. Μπόρεσαν νὰ βροῦν ὅτι ἡ σταχτιά γαρίδα ξεχωρίζει πολὺ καλὰ τὸ κίτρινο καὶ τὸ μπλε. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μετὶς πεταλοῦδες. Πολὺ γνωστὴ ἀκόμη εἶναι ἡ ἀντίληψη ποὺ έχουν στὰ διάφορα χρώματα οἱ μέλισσες. Αὐτὲς έχουν ἀντίληψη τεσσάρων βασικῶν χρωμάτων, ἀπὸ τὰ ὅποια τὸ ἓνα σχηματίζεται ἀπὸ ἓνα μῆκος κύματος ποὺ βρίσκεται στὸ ὑπεριώδες καὶ τὸ ὅποιο δὲν συλλαμβάνουν οἱ δι-κὲς μᾶς αἰσθήσεις. Αὐτὸ λουλούδια ποὺ μᾶς φαίνεται πὼς ἔχουν τὸ ἴδιο χρώμα, οἱ μέλισσες τὰ ξεχωρίζουν μόνο ἂν τὸ ἓνα ἀντανάκλα ὑπεριώδες χρώμα καὶ τὸ ἄλλο ὄχι. Τὸ σκοῦρο κόκκινο λουλούδι ἡ μέλισσα τὸ βλέπει μαύρο. Ἡ παπαρόνα γι' αὐτὲς ἔχει τὸ χρώμα τοῦ «ψύλλου». Οἱ μέλισσες ἔχουν δαλτωνισμό: ὅταν γυμναστοῦν στὸ κόκκινο φῶς, ἀντιδρῶντες στὸ κίτρινο καὶ τὸ πράσινο ποὺ δὲν τὰ ξεχωρίζουν ἀπὸ τὸ κόκκινο. Ὁ ψυχολόγος λοιπὸν ἐπέτυχε νὰ νικήσῃ τὴν ἀφωνία τῶν ζώων καὶ νὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ ποιὸς εἶναι ὁ αἰσθητὸς κόσμος τους.

Τὸ μέλλον τοῦ Ὄργανισμοῦ Κρατικοποιήσεως

Τοῦ ERNEST DAVIES M. P.

(Ἀπὸ τὸ «Grand Perspective», Contact Publications, Λονδίνον)

Κατὰ τοὺς τελευταίους δεκαοκτὼ μῆνας ἡ ἐργατικὴ Κυβέρνησις ἐκρατικοποίησε τὴν Τράπεζαν τῆς Ἀγγλίας, τὴν βιομηχανίαν ἀνθρώπων, τὴν ἐταιρείαν τηλεγραφημάτων καὶ ἀσφαλίσεως καὶ τὴν πολιτικὴν ἀεροπορίαν· κατὰ τὸ ὑπόλοιπον διάστημα τῆς θητείας τῆς ἡ σημερινῆ Κυβερνήσεως θὰ συμπληρωθῇ τὰς ἐνεργείας τῆς μεταβιβάσουσα τὰς συγκοινωνίας καὶ τὰς βιομηχανίας αἰδήρου καὶ χάλυβος ἀπὸ τῆς ἰδιω-

κῆς εἰς τὴν δημοσίαν κυριότητα.

Ὅπισθεν τῆς κρατικοποιήσεως ὑπάρχει ἓνας καθωρισμένος σκοπός· δὲν εἶναι αὐτοσκοπός, ἀλλὰ ἓνας δρόμος ὁ ὁποῖος ὁδηγεῖ εἰς τὸν ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τοῦ Σοσιαλισμοῦ εἰς τὴν χρησιμοποίησιν δηλ. τῶν πόρων τοῦ Κράτους πρὸς τὸ συμφέρον ὅλοκληρου τῆς Κοινότητος. Ἡ ἐθνικοποιήσις πρέπει νὰ ὀργανωθῇ ὥστε νὰ φθάσῃ τὸν ἀντικειμενικὸν τῆς μετατροπῆς μᾶς

βιομηχανίας ἀπὸ ἰδιωτικῆς εἰς κρατικὴν, ἡ μεταβίβασις τῆς ἰδιοκτησίας ἀπὸ τοὺς ἰδιώτας εἰς τὸν δῆμοσιν δὲν ἐξασφαλίζει τίποτε. Ἡ κρατικοποίησις ὅμως πρέπει νὰ σημαίνει κάτι πολὺ περισσότερον ἀπὸ μίαν ἀλλαγὴν ἰδιοκτησίας. Πρέπει ὄχι μόνον νὰ δίδῃ τὰ ἀγαθὰ ἐπαρκῶς, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξυπηρετῇ καλῶς τὴν κοινότητα. Πρέπει νὰ δίδῃ εἰς τοὺς ἐργάτας τῆς βιομηχανίας καὶ εἰς τοὺς καταναλωτὰς τῶν προϊόντων τῆς εὐεργετήματα τὰ ὁποῖα δὲν παρείχε ἡ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρησις. Ἐὰν ἡ κοινότης ὁλόκληρος μετὰ τὴν κρατικοποίησιν δὲν αἰσθανθῇ μίαν μεταβολὴν τῆς βιομηχανίας ἐπὶ τὸ καλύτερον τότε ἡ κρατικοποίησις ἀπέτυχε. Ἡ ἐπιτυχία ἡ ἀποτυχία τῆς κρατικοποιήσεως θὰ κριθῇ ὑποκειμενικῶς, ἀπὸ μὲν τὸν καταναλωτὴν ἀναλόγως τῆς ἐξυπηρετήσεως τῆς ὁποίας θὰ τύχῃ, ἀπὸ δὲ τὸν ἐργάτην ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας θὰ ἐργάζεται. Ἐὰν ὁ

Ὁ ὀργανισμὸς κρατικοποιήσεως συν-νεκέντρως προσφάτως τὸ ἐνδιαφέρον τῆς κοινῆς γνώμης διότι ἀποτελεῖ τὸ ὄργανον κρατικοποιήσεως ὠρισμένων βιομηχανιῶν καὶ ὀργανισμῶν κοινῆς ὠφελείας εἰς τὴν νιοσίων καὶ τῶν κατωτέρων ὁ Βρετανίαν. Εἰς τὸ κατωτέρω ὁ ἔργον δ' ἔργον Νταίβις, σοσιαλιστὴς βουλευτὴς καὶ οἰκονομολόγος, στῆς βουλευτικῆς μελετήσεως τὴν λειτουργίαν τῶν ἐν λόγῳ ὀργανισμῶν, περιγράφει τὴν σύνθεσιν τῶν καὶ εἰργάζει τὰ παρεχόμενα ὑπ' αὐτῶν δυνάμει τῆς διὰ τὴν ἐπιτελεῖν τῶν δύο σπουδαιότερων κριτηρίων τῶν δύο σπουδαιότερων κριτηρίων τῆς λειτουργίας καὶ ὑπὸ τοῦ κράτους διευθυνομένης ὀργανώσεως: καλυτέρα συνθήκας διὰ τοὺς ἐργάτας καὶ καλυτέραν ἐξυπηρετήσιν τῆς κοινότητος. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ τῆς κοινότητος. Ὁ συγγραφεὺς καὶ αὐτῶν κοινῆς εὐεργετίας πλεονεξίας τοῦ ὀργανισμοῦ κρατικοποιήσεως ὅπως γινώσκοντες καὶ ἀπαριθμοῦν ποιοί, εἶναι σήμερον καὶ ἀπαριθμοῦν ποιοί, κατὰ τὴν γνώμην του, εἶναι οἱ οὐσιώδεις ὁδοὶ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν του.

άπειρου.» Αυτά είναι τα θέματα με τα οποία ασχολείται, αυτά αγαπάει και επαναλαμβάνει. "Αν αυτό είναι έτσι τότε δεν είναι εύκολο να καταλάβουμε πώς ένα οικοδόμημα, έργο των χεριών του ανθρώπου, θα μπορούσε να δοξαστή και να πάρη την άδεια να δεσπόζη στο περιβάλλον του, περιφρονώντας τη φύση μάλλον, παρά συγγεόμενο μαζί της. "Ας πούμε λοιπόν πώς ένα Σινικό οικοδόμημα προσδιορίζεται από τη φιλοσοφία αυτή. "Ο Λί Λι-γουνέν, σοφός και ζωγράφος, έχει να μάς πη πολλά για το ιδανικό σπίτι. Δίνουμε ένα τμήμα από το «Η σημασία της ζωής» μεταφρασμένο από τον Δίν Γιού Τάνγκ.

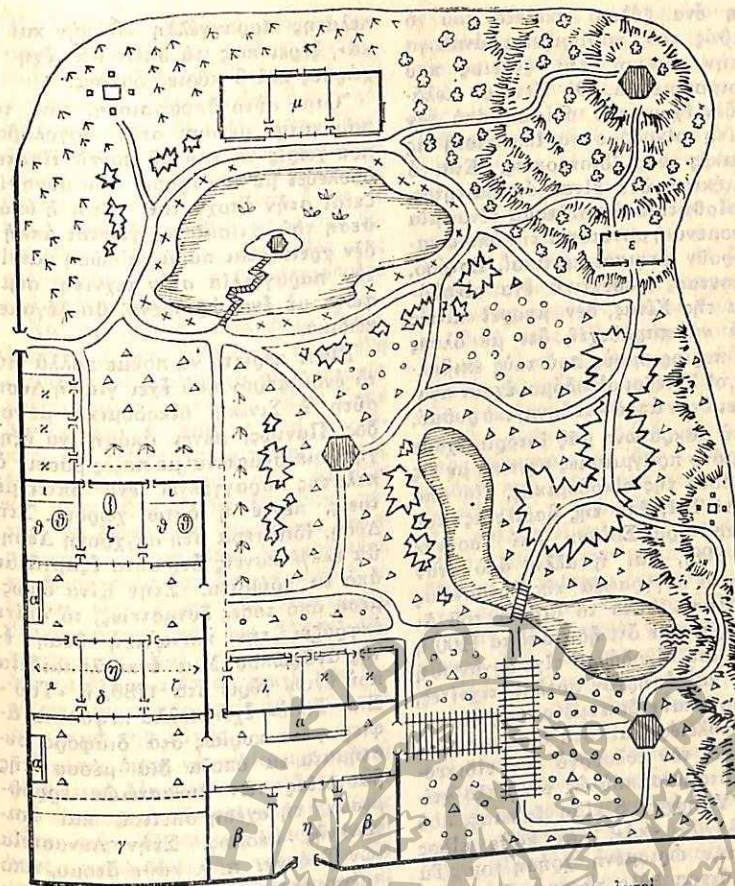
«Μόλις περάσης την έξωπορτα είναι ένα μονοπάτι και το μονοπάτι αυτό πρέπει να είναι έλικοειδές. Στη στροφή του υπάρχει μια έξωπορτα και η έξωπορτα αυτή πρέπει να είναι μικρή. Πίσω από την πόρτα υπάρχει μια ταράτσα και η ταράτσα αυτή είναι επίπεδη. Στά πεζούλια της ταράτσας υπάρχουν λουλούδια και τα λουλούδια πρέπει να είναι φρέσκα. Πίσω από τα λουλούδια υπάρχει ένας τοίχος και ο τοίχος αυτός πρέπει να είναι χαμηλός κοντά στον τοίχο βρίσκεται ένα πεύκο και το πεύκο πρέπει να είναι γέρινο. Στη ρίζα του πεύκου υπάρχουν βραχάκια και τα βραχάκια πρέπει να δείχνουν παλιά. Έπάνω στους βράχους υπάρχει ένα περίπτερο και το περίπτερο πρέπει να είναι απλό. Πίσω από το περίπτερο υπάρχουν μπαμπού και αυτά πρέπει να είναι αδύνατα και άραια. Εκεί όπου τελειώνουν τα μπαμπού υπάρχει το σπίτι και το σπίτι πρέπει να είναι απομονωμένο...» "Ετσι, μόνο ύστερα από μεγάλη πορεία φτάνουμε στο κυρίως σπίτι, και αντί να το περιγράψω, όπως θα έκανε ένας Ευρωπαίος επισκέπτης, το αφήνει με το επίθετο «απομονωμένο» και μάς

περιφέρει μετά στον κήπο για να μάς δείξη ένα έλικοειδές δρομάκι, μία έκταση με χλόη, αυλάκια, ένα λόφο, το λαχανόκηπο και τέλος μερικούς μεθυσμένους φιλοξενούμενους που δεν θέλουν να γυρίσουν στο σπίτι τους. Είναι φανερό πώς το σπίτι έτσι όπως το περιγράψαμε, δεν αποτελεί το κέντρο της σκέψης του Λί Λι-Γουνέν. Είναι μία λεπτομέρεια μέσα στη θεωρία του.

Γενικώς η αντίληψη αυτής της οικοδομικής είναι ο λόγος που δεν άφησε να αναπτυχθή ποτέ στην Κίνα ή αρχιτεκτονική που άνθισε στην Ευρώπη. "Αντί για τον Βιτρούβιο βρίσκουμε σοφούς σαν τον Λί Λι-γουνέν που το κύριο ενδιαφέρον τους είναι η ζωή. "Η άφηρημένη ομορφιά που αποτελεί την υψίστη αρετή της Δυτικής αρχιτεκτονικής δεν επιζητείται καθόλου.

Γενικά παραδέχονται ότι σε κάθε αρχιτεκτονικό έργο υπάρχουν δύο σκοποί: "Ενας πρακτικός και ένας αισθηματικός. Στη Σινική αρχιτεκτονική οι δύο αυτοί σκοποί δεν πραγματοποιούνται από ένα πρόσωπο, τον αρχιτέκτονα, αλλά μοιράζονται ανάμεσα στον οικοδόμο και τον σοφό. "Ο σοφός ενδιαφέρεται για τα γενικά στοιχεία: εύχαρίστως αφήνει την οικοδόμηση στον άπειρο οικοδόμο. Αυτός, δουλεύοντας με τα υλικά που έχει στη διάθεσή του, αιώνες τώρα ικανοποιείται να εκπληρώνη τον βασικό και απλό σκοπό να φτιάχνη γερά σπίτια. "Αντίθετα από τους όμοτέχνους του σε άλλα μέρη του κόσμου, ποτέ δεν του ζήτησαν να καλύψη μεγάλες περιοχές με πολλά σπίτια ή να φτιάξη επιβλητικά μνημεία για να δοξάση μεγάλους ήρωες.

"Η δουλειά, είτε προορίζεται για τον ευγενή είτε για τον κοινό άνθρωπο, είτε πρόκειται για ένα παλάτι είτε για μία καλύβα βασικά είναι η ίδια: Να χωρίσει και να σκε-

a = παρτέρι	θ = κρεβατοκάμαρα	--- διάδρομος	λωτοί
β = περίπτερο του θησαυρού	ι = μπάνιο	× λιβάδι	πέργο τραπέζι και καθίσματα
γ = αϊθούσα μουσικής ή παραστάσεων	κ = δωμάτιο υπηρεσίας	φ μπανιές	δαμασκηνιές
δ = τραπεζαρία	λ = κουζίνα	ο λουλούδια	περίπτερο
ε = αναγνωστήριο	μ = καλοκαυρύνι στην λήνη	□ καφασωτή πόρτα	δέντρα
ζ = σαλόνι	⊙ ⊗ = πρώτο πάτωμα	πέργκολα	μπαμπού
η = βιβλιοθήκη	() = πύλη	☆ τεχνητός κήπος με βράχια και σπηλιά	καταρράκτες

πάση ένα ξύλινο σκελετό που το μέγεθός του καθορίζεται ανάλογα με την άντοχή της ξυλείας που χρησιμοποιείται. Οι Κινέζοι πελάτες δεν έχουν την αξίωση από τον τεχνίτη οικοδόμο να ικανοποιη τις ατομικές τους ιδιοτροπίες. Έτσι ο αρχιτέκτων δεν είναι υπαράιτος. Το αισθητικό αποτέλεσμα είναι μία φαινομενική μονοτονία την οποία κατηγορούν μερικοί κριτικοί. Ωστόσο, βλέποντας προσεχτικά ένα οικοδόμημα της Κίνας, δεν μπορεί κανείς παρά να παραδεχτεί ότι με όλους τους περιορισμούς που τους επιβάλλουν, οι Κινέζοι οικοδόμοι έχουν αναπτύξει έναν απλό και οργανικό ρυθμό.

Στη μακρά μας Ιστορία έχουμε δύο μόνο πραγματείες σχετικά με τις μεθόδους της οικοδομικής, μία από τον Λι Τσί, επί της βασιλείας του αυτοκράτορα Σούνγκ Ταϊ Τσουνγκ (976 - 998), και η άλλη από έναν άγνωστο συγγραφέα της δυναστείας των Μίνγκ. Από το βιβλίο του Λι συμπεραίνουμε ότι ήδη από τα 1100 η τέχνη του οικοδόμου είχε οργανωθεί καλά και ύληχαν πολλοί τεχνίτες, εμπειροί και ειδικευμένοι στις διάφορες δουλειές και στα διάφορα υλικά, από τον ξυλουργό τον ειδικευμένο στο μπαμπού ως τον απλό χτίστη. Υπήρχαν 8 είδη ξυλείας, που τα έλεγαν «κά», και κάθε είδος είχε την ώρισμένη χρήση του. Τα μεγαλύτερα ξύλα τα κρατούσαν για τα σπουδαιότερα και τα μεγαλύτερα κτίρια. Μόλις αποφασιστεί το μέγεθος της ξυλείας που χρειάζονταν, οι ξυλουργοί μπορούσαν να αρχίσουν ολόκληρο το σπίτι. Το πλάτος των ξύλων κανόνιζε το μήκος των δοκών και αυτό πάλι το μέγεθος των δωματίων. Έτσι ολόκληρο το σπίτι, ως τις πιο μικρές λεπτομέρειες υπήρχε ένα βασικό μέτρο και μία αναλογία. Το βασικό μέτρο είναι ο χώρος ανάμεσα στα 4 στηρίγματα που ονομάζονται «κιέν». Όταν ένας

πελάτης παραγγέλλει «8 κήν και 5 κά», ξέρει πώς το σπίτι θα έχει 3 χώρους και 5 κύριες δοκούς.

Όταν αυτό αποφασιστεί, τότε τα παρακάτω μένουν στον εργολάβο, που χωρίς να του πη κανείς τίποτε, δουλεύει με τον τρόπο που συνηθίζεται στην εποχή του. Έτσι η υπόθεση του χτισίματος γίνεται απλή: δεν χρειάζεται παρά να δώσει κανείς την παραγγελία στον τεχνίτη σύμφωνα με ένα ώρισμένο, θα λέγαμε, κώδικα.

Είναι περιττό να πούμε πολλά για το ενδιαφέρον που έχει για τη Δύση αυτή η Σινική οικοδομική μέθοδος. Πάντως, μένει ακόμη να εξηγήσουμε σύμφωνα με ποιες βάσεις ο πελάτης παραγγέλλει ένα σπίτι με τρεις, πέντε ή οκτώ χώρους. Στη Δύση, ιδιαίτερα στη σύγχρονη Δύση, θά έλεγε κανείς ότι αυτό εξαρτάται από τα χρήματα. Στην Κίνα όμως, μέσα από τόσες δυναστείες, το σπίτι εκφράζει την κοινωνική θέση ενός ανθρώπου. Μία έγκυκλοπαίδεια που έγινε γύρω στα 1730, η «Του - Σή - Τσου» έχει πολλά κεφάλαια αφιερωμένα κυρίως στα διάφορα συστήματα τα οποία δια μέσου της βασιλείας των δυναστειών ερρύνθισαν τη σχέση σπιτιού και κοινωνικής θέσεως. Στην Δυναστεία των Τσάγκ, π. χ. κάθε άτομο, από πρίγκιπα και κάτω και από τρίτης τάξεως αξιωματούχο και επάνω δεν μπορούσε να έχει σπίτι με περισσότερα από 5 κιέν. Οι κοινοί θνητοί μένουν σε 3. Ο νόμος αυτός τηρείται αυστηρά και από κείνους που ζουν έξω από τις πόλεις.

Όταν ένας εκ γενετής αριστοκράτης αποφασίσει να χτίσει, πρώτα θα φτιάξει ένα ναό για τους προγόνους του, ύστερα τη σιταποθήκη του και τελευταία την κατοικία του. «Ένας άγιος Βασιλεύς», έλεγαν, «πρέπει να χτίσει με σεμνότητα και όχι σύμφωνα με τη μεγαλοπρέπεία του».

Η λιτότητα ήταν ο χρυσός κανόνας. Η οικοδομή πολυτελών κτισμάτων δεν ενθαρρύνθηκε ποτέ. «Ο Κομφούκιος ζούσε σε ένα ήσυχο παλάτι» ένα σπίτι δε χρειάζεται τίποτε περισσότερο παρά ευπρέπεια. Το αποτέλεσμα είναι ότι η εξέλιξη της αρχιτεκτονικής στην Κίνα έγινε με πολύ αργότερο ρυθμό παρά στη Δύση» είναι όμως ένας θρίσμβος της φιλοσοφίας πάνω στη ματαιοδοξία του ανθρώπου.

Και στα στενά αυτά όρια όμως, η τέχνη βρήκε τρόπο να αναπτύξει ελεύθερες και πλούσιες σε φαντασία καλαισθητικές δυνάμεις. Εκεί όπου δεν μπόρεσε η τεχνική και ο τύπος δεν είχε τίποτε να πη, στους έσωτερικούς τοίχους των σπιτιών και στον κήπο, η αρχιτεκτονική σημάχθηκε να δώσει μια καινούρια σημασία, — αν η Δύση είναι διατεθειμένη να δώσει στον όρο αρχιτεκτονική το νόημα της τέχνης της έσωτερικής διακοσμήσεως και της τέχνης της κηπουρικής. Και στα δύο αυτά πεδία τα εξαιρετικά επιτεύγματα των Κινέζων δίνουν χώρο στις πολιτείες και τα χωριά της Κίνας.

Πρέπει όμως να τονίσουμε πως η αισθητική δεν μπήκε συνειδητά ούτε στο έσωτερικό των σπιτιών της Κίνας ούτε στην εξωτερική διαμόρφωσή τους, παρά έντελως τελευταία. Η γενική γραμμή ήταν ώρισμένη και οι λεπτομέρειες διαμορφώνονταν σύμφωνα με έντελως διαφορετικούς σκοπούς — θρησκευτικούς και κοσμικούς, σχετικούς με το μυστικισμό ή τον ανθρωπισμό.

Για τις σχέσεις της φιλολογίας και της επιστημονικής σκέψης με την αρχιτεκτονική στην Κίνα, η έκθεση του Λι - Λι Γουνέν για το Ιδανικό του σπιτί, είναι ένα τυπικό παράδειγμα της κινεζικής νοοτροπίας. Εκεί όπου περιγράφει τα λουλούδια, τα δέντρα, τους βράχους, ένα περίτε-

σπίτι και τους μεθυσμένους καλεσμένους του, δεν οδηγείται από την προσωπική του φαντασία, αλλά από τη γνώση της φιλολογίας και της τέχνης. «Ένα σπίτι, στο βάθος μιας συστάδας από μπαμπού θα ήταν κάτι που θα το επιθυμούσε εκείνος γιατί σχετίζεται με τους όχτω σφούς των Σούνγκ και την απομύηση των κάτω από τα μπαμπού. Τίποτα δεν θα μπορούσε να επιθυμηση περισσότερο ένας μορφωμένος άνθρωπος παρά ένα σπίτι όμοιο με το δικό τους. Οι βράχοι πάλι, τα πεύκα και το περίτερο συνδέονται με τους φιλοσόφους περασμένων εποχών που ζήτησαν τη μοναξιά σε μία εποχή αγώνων. Αυτά είναι γνωστά παραδείγματα μόνο από τις γνωστές εικόνες που ζουν μέσα στο νου του επιστήμονα που διάβασε πολλά και είδε πολλά. Οι πελάτες θα πήγαιναν να συμβουλευόνταν αυτόν όταν θα ήθελαν να κτίσουν ένα σπίτι και να σχεδιάσουν τον κήπο τους, και όχι σ' έναν αρχιτέκτονα ή σ' έναν κηπουρό. Στο Ιδανικό σπιτί, η φιλολογία, η ζωγραφική και η ζωή, πρέπει όλα να είναι ένα πράγμα. Η αντίληψη αυτή κυριαρχεί ακόμη και σήμερα, όπως φαίνεται πως κυριαρχούσε από άμνημονευτα χρόνια.

Στη σημερινή Κίνα, το πρόβλημα του συγχρονισμού με το ρυθμό της εποχής είναι όξυν, όπως σε κάθε χώρα. Όσο αφορά την αρχιτεκτονική πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος να προσαρμοστεί η παράδοση (ή πνευματική μάλλον στη ή τυπική) με τη Δυτική αντίληψη για την αρχιτεκτονική, μία αντίληψη που εισχώρησε στην Κίνα μόλις τριάντα χρόνια πριν. Είναι φανερό πως μία χώρα όπως η Κίνα θα έχανε πολύ περισσότερα απ' όσα θα μπορούσε να κερδίσει αν αποφασίσει να υιοθετήσει την Ευρωπαϊκή σκέψη και τις Ευρωπαϊκές μεθόδους, χωρίς να νοιαστεί αν η αναγέννηση που θα της δώσουν

δρόμο του αυτοκινήτου μας που έτρεχε με μεγάλη ταχύτητα. Πέσαμε επάνω του, και τόν ρίξαμε στον γκρεμό. Το αυτοκίνητο παραστράτησε σαν μεθυμένο, χτύπησε πάνω στο βράχο, έκανε δυο τομπές και έπεσε στο δρόμο με τις ρόδες στέν αέρα και τη σκεπή του στο χώμα. Θυμάμαι τόν κρότο που έκανε τα γυαλιά και τα μέταλλα που σπάζανε. Η βουβή ήχώ μετάδωσε έναν ηπώκωφο κρότο σαν μια μακρινή βροντή κάτω στην κοιλάδα και ύστερα απλώθηκε μια βαθειά σιωπή. Ο Ίσπανος και γώ είχαμε κλειστή μέσα στο αναποδογυρισμένο αυτοκίνητο, μιλία μακριά από τόν πολιτισμένο κόσμο. Είμαστε σφιχτά κλεισμένοι μέσα στο αυτοκίνητο σαν να βρισκόμασταν μέσα στα φέρετρό μας, με τα κεφάλια κρεμασμένα προς τα κάτω σαν δυο νυκτωμένες νυχτερίδες.

Εχασα κάθε έγωισμό. Δεν αισθανόμουν φόβο. Είχα κάπως τό αισθημα πώς τό σώμα μου βρισκόταν εκεί, ο' αυτό τό καθίσμα, αλλά ότι ένα μέρος του έαυτού μου έφυγε, πετούσε σαν φάντασμα στο άπέραντο διάστημα. Ήταν μήπως ή ψυχή μου; Ήμουν νεκρός; Αν αυτό ήταν αλήθεια, ένιωθα άαλλιαση. Ήταν ένν μαγευτικό αίσθημα, που δεν μπορώ όμως να πω πόσο κράτησε: πάντως, όχι περισσότερο από λίγα δευτερόλεπτα, νομίζω, μ' έλο που μου φάνηκε σαν αιώνας δλόκληρος. Ύστερα οίγά, όπως αρχίζει να ξεμαρώνη, ό φοβερός κλονισμός λιγότερα προσγειώθηκε πάλι. Τό μυαλό μου ήταν νυκτωμένο αλλά μπορούσα να στρέψω τό κεφάλι μου. Αυτό ήταν τό μόνο μέρος του σώματός μου που μπορούσα να κινήσω πρώτα, τό μόνο μέρος που ήθελα να κινήσω. Σχεδόν με άδιαφορία έρριξα μία ματιά στον Μακόντος. Τι γελοίες που φαινόταν! Τα μάτια του στηλωμένα, άνοιχτά, τό πρόσωπό του άνέκφραστο σαν τό φαριού. Τό στόμα του άνοιχτό, και ή χοντρή κόκκινη γλώσσα του μισοεγαλμένη έξω. Μου έρχόταν να γελάσω, ώπου είδα τό αίμα να στάζει από τήν άκρη του σαγονιού του. Έσταζε από τήν ά-

κρη τής μύτης του και κυλούσε μέσα από τό αναποδογυρισμένο του φρύδια στά μαλλιά. Ύστερα τό ρολόι του έπροβάλλε από τήν τσέπη του. Κύλησε έξω με τήν βαριά του ανάσα. Τό άκουσα να πέφτει όπως κύλησε και χτύπησε στο πάτωμα, δηλαδή στή σκεπή του αυτοκινήτου. Άραγε θά χαλούσε, άναρωτήθηκα; Μακάρι να μ'ήν τό είχα ρωτήσει τήν ώρα. Ύστερα φάνηκαν ένα δυο νομίσματα από τήν τσέπη του γιλέκου του. Άρχισαν να γλιστρούν δυο· δυο τρία· τρία και να κάνουν τίνκ· τίνκ όπως έπεφταν στο πάτωμα. Άραγε θά τά ξανάβρισκα; άναρωτήθηκα.

Προσπάθησα να μιλήσω αλλά στήν αρχή δεν μπόρεσε να βγί από τό λαιμό μου παρά ένας παράξενος ήχος, σαν τή φωνή του βατράχου. Έπιτέλους τά κατάφερα.

— Είστε έν τάξει Ντόν Πέντρο, χτύπησατε;

Στήν αρχή δεν μου άπάντησε, ύστερα όμως από λίγο ψιθύρισε:

— Όχι, Σενόρ, είμαι έν τάξει. Καί σεις;

— Νομίζω πώς είμαι καλά, Ντόν Πέντρο, δεν πονώ πουθενά.

Σιωπή ξανά. Τό αίμα έξακολοθούσε άκόμη να τρέχει ένα ένα μικρό ποταμάκι από τό σαγόνι του.

— Μήπως έχετε πληγωθή στο λαιμό Ντόν Πέντρο;

— Δεν ξέρω Σενόρ. Δεν πονώ πουθενά.

Η πρώτη μου σκέψη όταν ξαναέβρηκα τις αισθήσεις μου ήταν ή έλευθερωθό από τό αναποδογυρισμένο αυτοκίνητο. Καί τά δυό μου χέρια ήταν σαν δεμένα στά πλευρά μου. Προσπάθησα να τά έλευθερώσω αλλά δεν τά κατάφερα. Αυτό με στενοχώρησε· γι' αυτό μαζεύοντας δλη μου τή δύναμη και στηρίζοντας τούς ώμους μου, μισσηλώθηκα με μία φοβερή προσπάθεια να έλευθερώσω τά χέρια μου. Μόλις άρχισα να άγωνίζομαι για να έλευθερωθό τό αυτοκίνητο άρχισε να κουνιέται—να κουνιέται σαν σκάλα. Πήγε λίγο προς τά δεξιά, και ύστερα για μία στιγμή στάθηκε σαν να ήταν κρεμασμένο στον

αέρα. Σηκώθηκαν οι τρίχες τής κεφαλής μου. Έμεινα άκίνητος, μή τολμώντας ούτε ν' άναπνεύσω, καθώς ξανάπες οίγά· οίγά στή θέση του. Άένας πώς ό θειλός άνθρωπος πεθαίνει χίλιες φορές στή ζωή του. Έγώ πέθανα μαζί και τις χίλιες φορές μέσα σ' αυτό τό δευτερόλεπτο. Άρρωσταίνω να τό θυμάμαι άκόμη και τώρα ύστερα από 13 δλόκληρα χρόνια. Τό αναποδογυρισμένο αυτοκίνητο βρισκόταν άκριβώς στο χέλος του γκρεμού. Τό κέντρο τής βαρύτητας έκλινε μόνο για μία τριχά προς τό μέρος του δρόμου. Μία κίνηση—και ή παραμικρότερη άκόμη—άν γινόταν, θά έπεφτε και θά συντριβόταν σ' αυτό τό μεγάλο κενό, κάτω, σέ 300 μ. σχεδόν βάθος. Όλοι μου οι μύς ήταν τετωμένοι σαν τις χορδές του βιολιού.

— Μήν κουνιήθεις, Ντόν Πέντρο, γιατί τό μισό αυτοκίνητο κρέμεται στο κενό, ψιθύρισε.

Έκείνος δεν μου άπάντησε.

— Άκούσας τί σάς είπα Ντόν Πέντρο; τού είπα.

Η φωνή μου ήταν άρκατά ύστερη· κή· μά πάλι έκείνος δεν μου άπάντησε.

Ύστερα γύρισε λίγο τό κεφάλι του και με κοίταξε. Τό πρόσωπό του ήταν μία μαύρη μάσκα από τό αίμα, αλλά τά μάτια του ήταν σταθερά και άφοβα.

— Σενόρ, δεν μπορώ να μείνω περισσότερο έτσι· τό αίμα γεμίζει τό κεφάλι μου.

Δεν είχε άντιληφθή τή φοβερή σημασία που είχε ή συμβουλή μου. Καί όπως θέλησε να κουνήσθι τά χέρια του, τού φώναξα σχεδόν στριγγλίζοντας.

— Μήν κουνιέσαι, άνθρωπέ μου, δεν καταλαβαίνεις; Τό αυτοκίνητο βρίσκεται στήν άκρη του δρόμου· ένα κομμάτι του είναι στο κενό πάνω από τόν γκρεμό.

Ο Ίσπανός αυτός δεν ήταν θειλός. Η ήρεμία και ή ψυχραιμία του έσπερνοους τή δική μου.

— Ήταν γραφότό μας, Σενόρ. Θά

μείνω άκίνητος... αλλά μόνο για λίγα λεπτά. Η φωνή του ήταν σαν πάγος, ώστόσο θά αισθανόταν τήν άγωνία τών κολασμένων έκείνη τή φοβερή ώρα.

— Ούτε κάν να τό σκέπτεσαι Ντόν Πέντρο, ψιθύρισε. Κάποιοι θά μάς βρ'ή πολύ γρήγορα.

Δέν είχα τελειώσει αυτά τά λόγια και ψηλά από τό δρόμο που άνέβαινε στο βουνό άκούστηκε ό μακρινός θόρυβος τής μηχανής ενός αυτοκινήτου. Ο πρώτος μου στεναγμός άνακούφισης ήταν μία προσευχή· ή πρώτη μου σκέψη ήταν να ευχαριστήσω τό θεό. Άλλά ύστερα... Τό αυτοκίνητο έτρεχε πολύ γρήγορα. Κατέβαινε από τό λόφο προς τό μέρος μας, κατευθύναν προς τό άπότομο γύρισμα τού δρόμου. Έμεις βρισκόμαστε λίγο πιο κει από τή στροφή. Θά έπεφτε επάνω μας προτού προφτάσθι να μάς δ'ή, όπως και μάς είχαμε πείσει πάνω στο γάϊδαρο. Όταν άκουσα τό κλάξον του έκλεισα τά μάτια μου και άρχισα να προσεύχομαι. Έκείνη άκριβώς τή στιγμή έννοιωσα τόν Ντόν Πέντρο να κουνιέται. Άνοιξα τά μάτια μου και έρριξα μία ματιά προς τό μέρος του. Προσπαθούσε, με τό πρόσωπο γεμάτο αίματα, να φτάσθι τό κλάξον του αυτοκινήτου μας που βρισκόταν στο κέντρο του αναποδογυρισμένου τιμοκινιού. Τό έφτασε, τό πίεσε και τό κλάξον μας σφύριξε... Τήν ίδια άκριβώς στιγμή ή φωνή του πνίγηκε από τό φοβερό στρίγγλιμα που έκαναν τά φρένα του άλλου αυτοκινήτου. Ήταν ένα φορτηγό με πάντες άνδρες μέσα. Οι τέσσερις πατούσαν στήν πλευρά του αυτοκινήτου μας που βρισκόταν πάνω στο δρόμο κρατώντας σκόταν πάνω στο δρόμο κ' έπ'ήσσορροπία, ενώ ό οδηγός μάς έθ'ήε μέσα από τό αυτοκίνητο και μάς έβ'ωσε. Καί γώ και ό Ίσπανός δεν είχαμε πάθει τίποτε. Ό,τι νόμισα πως ήταν αίμα, ήταν λάδι. Είχε χυθή στο πρόσωπό του από τό αναποδογυρισμένο τεπόζιτο.

Evolution et Techniques

I. L'homme et la Matière-II. Milieu et Techniques

(ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΗ)

Του ANDRÉ LEROI-GOURHAN

(Έκδ. Albin Michel, Παρίσι)

ΕΝΑ
ΚΑΛΟ
ΒΙΒΛΙΟ

Καταπληκτικό βιβλίο. Χωρίς άμφισβησία ο άνησρος άναγνώστης πού θά άνοιξη στήν τύχη ένα από τούς δυό τόμους του Άντρε Λερουά - Γκουράν «Έξελίξη και Τεχνική» κινδυνεύει νά βρεθή μπροστά σέ καμιά φράση πού θά τόν κάνη νά υποθέση δέν ξέρω και γώ τί: τό νά άνάψη κανείς ένα σπέρτο αυτό σημαίνει ότι άνάβει φωτιά μέ «τήν τριδή», μιάν από τίς πύ πρώτόγονες μηχανικές μεθόδους. Τό νά προσελκύσης τόν έχθρο σ' ένα σπέρτο γιά νά τόν δολοφονήσης ύστερα από ένα σύμπλοιο λέγεται παγίδα και δόλωμα. Άν πιάση κανείς ένα κάδουρα έπάνω σ' ένα κοκκέντρο είναι φάρμα ή κυνήγι; Κι άν καμακώσουμε ένα τάρανδρο πού κολυπά μέσα σέ μιά λίμνη;

Ξέρουμε όμως πώς κάθε έπιστημονικό λεξιλόγιο έχει τό ίδίωμα νά ξε-νίξη τόν «έξυπνο» άναγνώστη και έδω έχουμε μπροστά μας ένα πραγματικά, ένα άυστηρά έπιστημονικό έργο. Ό κ. Λερουά - Γκουράν δέν είναι ένας συνηθισμένος συγγραφέας, δέν είναι ένας σοφός πού δουλεύει κλεισμένος στό γραφείο. Έχει πολύ ταξιδέψει και έχει ζήσει στήν Ιαπωνία, έχει πάει πολλές φορές στούς Αϊνός και έκανε άνασκαφές στίς Άλσούτες. Στο Άνθρωπολογικό Μουσείο όπου εργάζεται μέ τόσο ζήλο δέν άρκείται νά βάζη τίς έπιγραφές στίς βιτρίνες ή τεχνολογία όπως τήν άσκει αυτός, είναι μιά έπιστήμη όπου κανείς σκέπτεται μέ τά χέρια. Έχει δοκιμάσει νά χει-

ριστή όλα τά έργαλεία γιά τά όποια μιλά, έχει κόψει δέντρα μέ πέτρινη άξίνα, έχει καλλιεργήσει ένα κήπο μ' ένα μυτερό κοντάρι.

Άλθινα τό βιβλίο του προσελκύει άμέσως τήν προσοχή. Πάνω από χίλια σχέδια, λεπτά και καλοφτιαγμένα συμ-

πληρώνουν τό κείμενο. Ό άναγνώστης μέ κεντρισμένη τήν περιέργεια μαθαίνει πώς στά νησιά του Σολομώντος φαρδύουν μέ χαρταετό έχοντας κρεμασμένο στήν πετονιά πού δρίσκειται στήν ούρά του ένα στεφανάκι από Ιστούς άράχνης, κάτι πού προσελκύει τό φάρι — αυτό όρμα νά τό φάη και έτσι τό πιάνουν. Άκόμη βλέπει πώς είναι φτιαγμένη ή λάμπα των Έσκιμών πού καίει μέ λίπος φάλαινας και ό άναπτήρας των Νταγιάκ στή Βόρνεο και τέλος πώς οι Ινδιάνοι της Άμερικής έδιωχναν τούς έχθρούς τους από τά λιμέρια τους μέ ένα σύννεφο καπνού από πιπέρι του Καγιέν πού έφερνε άσφυξία.

Μά ή προοπτική του μεγάλου αυτού έργου ξεπερνά πολύ αυτή τήν άπλή περιέργεια. Νομίζω πώς δέν κώνω λάθος σημειώνοντας τήν έκδοσή του σάν μιά έξαιρετικά σημαντική συμβολή στήν εξέλιξη της Ιστορικής μας έπιστήμης. Από καιρό τώρα οι ζωντανοί καλλιεργημένοι άνθρωποι βαρβάρηκαν πιά τήν «πολεμική Ιστορία» τήν παροπαράδοτη πολιτική Ιστορία πού δέν άσχολείται παρά μέ τή μονότονη διαδοχή των δυνάμεων και των αυτοκρατοριών. Από καιρό τώρα οι έπιστή-

μονες προσπαθούν νά ξεφύγουν άπ' αυτό τό πολύ στενό πλαίσιο και κώνουν τήν άπόπειρα νά γράψουν μιά Ιστορία του πολιτισμού, μιά Ιστορία του δολοκληρωμένου ανθρώπου και όχι μόνο του πολιτικού ζώου. Οι προσπάθειες όμως αυτές δέν έπαψαν ποτέ νά προκαλούν και κάποια δυσπιστία. Γιατί αυτή ή Ιστορία του πολιτισμού μόλις ξεπερνούσε τήν περιγραφική μονογραφία, είχε τήν ένοχλητική τάση νά χάνεται σέ κάπως κούφιας γενικότητες, σέ υποθέσεις άλκυτικές άλλα χωρίς στοιχεία και άποδείξεις. Πολλοί προσπάθησαν ξεκινώντας από έναν «πρωτόγονο άνθρωπο» της φαντασίας τους, νά συγγράψουν τήν Ιστορία κατά τόν τρόπο της: νά μιλήσουν δηλαδή γιά τήν πρώτη κτηνοτροφία, τήν πρώτη γεωργία, τήν εξέλιξη της κοινωνίας. Η Ιστορία του πολιτισμού γραμμένη από ένα φιλόσοφο — κυρίως άν αυτός έχει έλαγειακές επιδράσεις — χάνεται σ' ένα σύννεφο μύθων.

Υπάρχει ωστόσο ένα πεδίο όπου μπορεί κανείς νά διακινδυνεύει μιά πιο άυστηρή έρευνα. Είναι τό πεδίο της τεχνολογίας, των τεχνών και των έπαγγελματιών, των μέσων πού μέ τό ση ποιικιλία άλλα και μέ τόση μονοτονία μεταχειρίζεται ό άνθρωπος γιά νά νία άμυνθή, νά τραφή, νά ντυθή. Είναι ένα άμυντικό πεδίο γιά τό όποιο διαμοναδικό πεδίο γιά τό όποιο θέτουμε πλούσιες πηγές πληροφοριών σκορπισμένες σέ χώρο και χρόνο, σημεία συγκρίσεως πολυάριθμα και άκριβή (στους διάφορους σταθμούς του πολιτισμού της εποχής του Ταράνδου, βρίσκουμε κάτι περιέργα κοκκάκινα έργαλεία πού οι παλιότεροι Ιστορικοί τά θεωρούσαν «στραταρχικές ράβδους» οι Έσκιμοι σήμερα μεταχειρίζονται ένα άνάλογο εργαλείο γιά νά ισιώνουν τό ξύλο των βελών τους). Η τεχνολογία τό βόλο των βελών τους). Η τεχνολογία βασίζεται στήν παρατήρηση και φθά-νεται στήν άυστηρότητα των πειραματικών έπιστημών. Στην περιοχή των αυθιμάτων και των ιδεών πώς είναι δυ-νατόν νά βρῃ κανείς τή βεβαιότητα; Ποιός μέ βεβαιώνει πώς ό Ντύρχαϊμ κατώρθωσε μέ τήν ελαιοθήσια του γάλλου σοφού του αιώνα του θετικισμού

νά αισθανθή τή συγκίνηση πού νοιώθει ένας Άυστραλός σέ μιά τοτεμιστική τελετή; Διαπιστώνω όμως ότι ό κ. Λερουά - Γκουράν, ένας Γάλλος, μπορεί ν' άνάψη φωτιά μέ τό άυστραλαιο σύστημα.

Και σ' αυτό όμως τό εύνοϊκό πεδίο, πέσος καιρός χαμένος! Πολλές θεωρίες νόμιζαν πώς βρήκαν τήν εξήγηση της εξέλιξης των εργαλείων μέ δυό - τρεις συλλογισμούς πού ταίριαζαν παντού: ή προέλαση των κατακτητών, οι μεταναστεύσεις των λαών, ή αντίθεση των νομάδων μέ τούς κεινικούς κατοίκους... Η άξία του κ. Λερουά - Γκουράν βρίσκεται στο ότι προτείνει μιά τολμηρή μέθοδο, άξια όπως λέει, «νά δίνη γιά τήν Ιστορία άδιάσιστο όλικό». Σύμφωνα μ' αυτήν ό έρευνητής μελετά τά έργαλεία και τίς τεχνικές μεθόδους ακολουθώντας μιά άνάλυση πού άποσυνθέτει τήν μορφή τους σέ στοιχειώδεις λειτουργίες. Μέ τόν τρόπο αυτό θά μελετηθή όχι μόνο ή τροφή γενικά, άλλα και όλες οι προτομίες, ή διατήρηση των τροφών, ή κατανάλησή τους. Τά όπλα θά ταξινομηθούν σύμφωνα μ' ένα σύστημα πού άνάλυσε τίς μηχανικές τους ιδιότητες. Η άνάλυση αυτή θά προσθήκει μέ μιά πρακτική λογική, αυτήν πού σκέπτεται μέ τά χέρια, πού προσπαθεί, πειραματίζεται, έπαληθεύει και όχι τήν άφηρημένη λογική των ταξινομήσεων. Σέ μιά σελίδα και των ταξινομήσεων. Σέ μιά σελίδα βρίσκουμε: άξίνες, από τόν Ειρηνικό και τήν Άλάσκα. Είναι μιά πέτρινη, μιά μπρούτζινη, μιά σιδερένια, μιά από λεπτό άτσάλι. Και νομίζουμε πώς βλέπουμε ένα θαυμάσιο παράδειγμα της βαθμιαίας εξέλιξης από τό πρώτογονο στόν πολιτισμένο κόσμο. Γελαστήκαμε ή πέτρινη άξίνα δέν είναι διατήρηση της «πρωτόγονης» τεχνικής, άλλα μίμηση γιά μετάλλινες άξίνες από τούς Έσκιμούς.

Όταν αυτή ή κριτική άνάλυση στηριχθή γερά σέ στοιχειώδη γεγονότα, τότε παραάλλουν συγκρίσεις άνάμεσα σέ συγγενή φαινόμενα πού σιγά - σιγά συνδέονται και συναρπίζουνται σέ όμάδες, ό έθνολόγος συγκρί-

κάτοικοι Ξτρώγαν ψάρια και μέλι και τὸ κρέας τῶν ζώων πού σκότωναν γιὰ τὴ γούνα τους. Οἱ περιοχὲς αὐτὲς ὀνομάζονται τώρα καταναλωτικὲς ἐπαρχίες καὶ ἀποτελοῦν τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς παληᾶς Ρωσίας, τῆ Μοσκοβίας. Οἱ ἄνθρωποι αὐτῆς τῆς περιοχῆς σήμερα ἀγοράζουν σιτάρι πού ἔρχεται ἀπὸ τὶς παραγωγικὲς περιφέρειες τοῦ Νότου, πρῶτα ἀπὸ τὴ δασόφυτη στέππα, ὕστερα ἀπὸ τὴν πραγματικὰ εὐφορὴ στέππα μὲ τὴν περίφημη μαύρη γῆ τῆς. Ἐδῶ, μέσα στὴ στέππα, τὸ ἡπειρωτικὸ κλίμα τῆς πεδιάδας τὸ καταλαμβάνει κανεὶς πὶδ καταστρεπτικόν. Δύο φόβοι ὑπάρχουν. Πρῶτοι πάγοι καὶ καλοκαιριάτικη ξηρασία. Ὅλο τὸ χειμῶνα τὸ νεαρὸ χειμωνιάτικο σιτάρι βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὸ χιόνι πού τὸ προστατεύει, γιὰ νὰ ξεπεταχθῇ δυνατὸ καὶ γρήγορο μῶλις ἡ γῆ ξεραθῇ τὸ καλοκαίρι. Κάθε χρόνο ὅμως, τὸ τέλος τοῦ φθινοπώρου εἶναι μιὰ ἀβέβαιη δοκιμασία. Γιατί, ἂν ἡ παγωνιά ἔρθῃ πρὶν ἀπὸ τὸ χιόνι, τότε ἡ σπορὰ τοῦ φθινοπώρου πηγαίνει χαμένη. Καὶ τότε πιά τίποτα δὲν μπορεῖς νὰ κάνῃς, παρὰ νὰ κάθῃσαι καὶ νὰ περιμένῃς ὁλόκληρο τὸ μεγάλο χειμῶνα ὥσπου νὰ προχωρήσῃ καλὰ ἡ ἀνοιξη.

Ἀπὸ τῆ χειμωνιάτικῃ παγωνιά ὑπάρχει καὶ μιὰ ἐλπίδα νὰ συνέλθῃ κανεὶς. Ἀπὸ τὴν ξηρασία ὅμως δὲν ὑπάρχει σωτηρία. Μ' ὅλο πού ἡ μαύρη γῆ εἶναι ἡ πὶδ εὐφορὴ στὸν κόσμο καὶ σχεδὸν ἀπεραντὴ σὲ ἔκταση ἴσως ἐπειδὴ δὲν ἔχει δέντρα, δὲν ἔχει διόλου βροχές. Καὶ μιὰ μεγάλη ξηρασία κάτω ἀπὸ ἓνα φοβερὸ ἡπειρωτικὸ ἥλιο, μπορεῖ νὰ κάψῃ κάθε τι πού μεγαλώνει, σὰ φωτιά. Ὅταν τύχῃ αὐτό, τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ. Ἄν τὰ σπαρτὰ καοῦν στὸ ἄρρωσταίνουν καὶ πεθαίνουν. Ἐσὺ ὁ ἴδιος πρέπει νὰ ἀγωνισθῇς μετὰ σου τὴ δύναμη καὶ νὰ βοηθήσῃς τὸ γείτονά σου καὶ νὰ δειχθῇς τὴ βοήθειά του ὡς τὸν ἄλλο θερισμό. Καὶ ἂν, ὅπως καμιά παύρνεϊς κουράγιον γιὰ νὰ κοιτάξῃς κατὰματα τὴν πείνα μὲ ὅλες τῆς τὶς τρομερὲς συνέπειες, μὲ τοὺς ἄσκοπους τυφλοὺς ξεσηκωμοὺς τῆς γιὰ νὰ βρεθῇ φαί καὶ δουλειὰ καὶ μὲ τὶς ἐπιδημικὲς ἀρρώθειες πού παρουσιάζονται καὶ σαρώνουν μιὰ ἀποσυντεθιμένη κοινότητα.

Εἶδαμε πῶς ἡ ἀπεραντωσύνη τῆς πεδιάδας, πού δὲν πρέπει ποτε νὰ τὴν ξεχνᾷς σοῦ θυμίζει ἀδιάκοπα τὴ μικρότητα τοῦ ἀνθρώπου ἔμπρὸς στὸ σῦμπαν· καὶ τώρα, ἔχροντας τὸ κλίμα τῆς πεδιάδας, στὴν ἀπεραντωσύνη αὐτῇ θὰ προσθέσωμε τὰ φυσικὰ στοιχεῖα μέσα στὰ ὁποῖα ζῇ ὁ Ρῶσος ἐκφράζον ὅχι μόνον τὴ δύναμη τῆς ἀποστάσεως μὰ καὶ τὴν ἀσπασχυνία ἐνὸς ἀπρόσωπου ἐχθρικοῦ σῦμπαντος πού μὲ τοὺς ἀμετάβλητους νόμους του πᾶν στὴ ζωὴ καὶ στὸ θάνατο δὲν μπορεῖ ποτε νὰ ἀλλάξῃ μορφή. Κι αὐτὸ φαίνεται στὸ Ρωσικὸ χαρακτήρα. Γιατί, πρόσκληση γιὰ νὰ μπουῖμε στὸ νόημα τουλάχιστον τῆς ἰδίας εἶναι μιὰ στοῦ ἀπειρο, νὰ φύγουμε μακριὰ καὶ πάντα νὰ φεύγουμε ἀπὸ τὴν πελασθάνεται κανεὶς παντοῦ, ἡ φύση πού ὅλοι μας ἀντιμετωπίζουμε, μὰ ποτε νὰ τὴν ξεχάσῃ, ὁ ἄνθρωπος σὰν ἄτομο, μόνον μὲ ἓνα τρόπο

μπορεῖ νὰ τὴν ἀντιμετωπίσῃ, καὶ αὐτὸς εἶναι νὰ ἐνωθῇ μὲ τοὺς ἄλλους, νὰ θυσιάσῃ τὴν ἀτομικότητά του σὲ μιὰ κοινὴ ὑπόθεση γιὰ νὰ νικήσῃ τὸ κρῦο καὶ τὴν ξηρασία, πού ὅταν χτυπάει, χτυπάει θανάσιμα.

Η πεδιάδα εἶναι πού τὸν κάνει νὰ στέκεται ἀδιάφορος ἀέναντι στὴ ζωὴ καὶ στὸ θάνατο, καὶ τὸν κάνει ἔτοιμο νὰ παραδεχθῇ τὸ γεγονός τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου — γιατί δὲν μπορεῖς νὰ ζῇς τὴ ζωὴ σου στὴν ἄμεση σκιά τοῦ ἀπείρου καὶ νὰ μὴν δέχεσαι τὴν ἐπίδραση τοῦ τραγικοῦ νοήματος τῆς ζωῆς ἢ νὰ μένης ἀνέγγιχτος ἀπὸ τὴ μοιρολατρικὴ ὑποταγή. Συγχρόνως αὐτὸ τοῦ δίνει μιὰ καθαρή καὶ πραγματικὴ εἰκόνα τῶν ὄρων τῆς ζωῆς καὶ μιὰ ἀπεριόριστη εὐκαμψία τῆς διάνοιας καὶ τοῦ νοῦ καὶ τῆς συμπεριφορᾶς πού βγαίνει ἀπὸ τὴν αἰσθησιμὴ πῶς ὅταν μιὰ φορὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ ζωὴ — ὑπέρτατη καὶ μοναδικὴ πραγματικότητα — τίποτα ἀπ' ὅτι ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ σκεφθῇ ἢ νὰ κάνῃ δὲν μπορεῖ ποτε νὰ ἔξῃ σημασία μπροστὰ στὸ τερατῶδες σῦμπαν. Μ' αὐτὸ εἶναι δεμένη ἡ περίφημη πνευματικὴ εὐρύτητα τοῦ Ρώσου, ἡ εὐκολὴ ἀποδοχὴ ὄλων τῶν πραγμάτων καὶ ἡ ἀπεριόριστη ἀνεκτικότητα καὶ ἡ συμπάθεια γιὰ τὰ μικροελαττώματα τοῦ γείτονά του. Καὶ καὶ ἡ συμπάθεια γιὰ τὰ μικροελαττώματα τοῦ γείτονά του. Καὶ γλυστρώντας μέσα στὸν πολυσύνθετο χαρακτήρα του, βλέπουμε νὰ λείπῃ ὁλότελα ἀπὸ τὸ Ρῶσο ἡ ὑποκρισία. Ἔρεϊ πάρα πολὺ καλὰ πῶς ὅταν ἡ λύπη ἔρθῃ, ἔρχεται γιὰ τὸν καλὸ καὶ γιὰ τὸν κακὸ ποτε δὲν μπαίνει στὸν πειρασμὸ νὰ πῇ πῶς ἡ ἀτυχία εἶναι ἡ πληρωμὴ τῆς ἁμαρτίας. Καὶ ἐδῶ ἀκόμη, μπροστὰ στὴν ἀορισία, ὑπάρχει ἡ προθυμία νὰ δεχθῇ μὲ πνεῦμα ἀνεξάρτητο τοὺς νόμους μιᾶς ἀπόλυτης δυνάμεως, μιᾶς δυνάμεως πού ὅπως, κάτω ἀπὸ τὴν συντριπτικὴ πίκρα τῶν στοιχείων τῆς, ἔτσι καὶ κάτω ἀπ' αὐτὴν οἱ διατριπτικὲς πίκρες τῶν κοινῶν ἀνθρώπων φαίνονται σὰν ἓνα τίποτα, καὶ ὅλοι φορεῖς τῶν κοινῶν ἀνθρώπων φαίνονται σὰν ἓνα τίποτα. Καὶ ἀκόμη — ἓνα τους εἶναι ἴσοι κάτω ἀπὸ τὸν Θεὸ καὶ τὸν Τσάρο. Καὶ ἀκόμη — ἓνα ἄλλο κομμάτι τοῦ μωσαϊκοῦ — σὰν συμπέρασμα τοῦ αὐθαίρετου τῆς πεδιάδας ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη σὰν ἀποτέλεσμα τοῦ παμπάλαιου φυσικοῦ ρυθμοῦ τῆς μεγάλης ἐνεργητικότητος τοῦ καλοκαιριοῦ πού διαδέχεται τὴν ὀκνηρία τοῦ χειμῶνα, βρῖσκουμε ἀπεριόριστη δύναμη σκέψης καὶ πράξης πού σηκώνεται σὲ τρομακτικὰ κύματα μαζί μὲ τὴν τάση τοῦ Ρώσου νὰ σηκώσῃ τὰ χέρια ψηλὰ τὴν ὥρα πού ὁ ἀγώνας τοῦ φαίνεται πολὺ μακρὺς καὶ πολὺ σκληρὸς, νὰ κατεβάσῃ τοὺς ὅλους καὶ νὰ μουρμουρήσῃ Nitehevo! Γιατί μέσα σὲ ὅλη αὐτὴ τὴ συντριπτικὴ καὶ ἀνασθητὴ καὶ ἀδιάφορη φύση, ἔχει τίποτε σημασία; Τὸ ἴδιο θὰ εἶναι καὶ μετὰ ἀπὸ 100 χρόνια, εἰμαστε ἔτοιμοι νὰ πούμε σὲ στιγμὲς εἰλικρινοῦς ὑποταγῆς. Ὁ Ρῶσος μπορεῖ μόνον νὰ κοιτάξῃ ψηλὰ τὸν οὐρανὸ ἢ πέρα στὴν ἀτέρμονη πεδιάδα.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ δάσος καὶ τὴ στέππα, ἡ Ρωσσία ἔχει κι ἄλλες ὅψεις· καὶ τὴ μονοτονία τῆς πεδιάδας τὴν σπᾶνε κάποτε μικροὶ λόφοι καὶ μεγαλοπρεπεῖς κοιλάδες τῶν ποταμῶν. Ὅλες ὅμως οἱ ὅψεις ἔχουν κάτι κοινόν. Ὅλες, πᾶν ἀπ' ὅλα, εἶναι ἀπαιτητικὲς. Γιατί ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἔκτος ἀπὸ κείνους πού ζοῦν στοὺς λόφους καὶ στὰ νότια καὶ στὰ ἀνατολικά σύνορα καὶ τοὺς νομᾶδες τῆς ἐρημῆς στέππας, ἄσχετα ἂν διαφέρουν στὶς λεπτομέρειες, ἀναγκάστηκαν νὰ ὑποκύβουν στὴν κυριαρχία τῆς πεδιάδας σὰν ἄτομα καὶ σὰ

κάνει τόσο σπάνια να ρωτούμε, είναι ότι, για μας, είναι τελείως άκατανόητο πώς μπορεί να υπάρχει έθνος, άνθρωπος κάτω από τον ήλιο που να μην μπορεί να καταλάβει την αντίληψή μας για την έλευθερία του ατόμου σαν το κορύφωμα της ανθρωπίνης ευδαιμονίας. Έδω είναι που κάνουμε λάθος.

Σ' έστι άφορα τους Ρώσους είναι ιδιαίτερα εύκολο να πείσουμε έξω μ' αυτόν τον τρόπο. Από όσα έχουν γράψει τον 19ον αιώνα ξέρουμε ότι έχουν μεγάλη ψυχική και πνευματική άνεξαρτησία.

Ξέρουμε πώς έχουν μια χαρακτηριστική πνευματική εύρύτητα και είναι δεκτικοί στις διάφορες επιδράσεις. Ξέρουμε ακόμη ότι η ιστορία της Ρωσίας είναι γεμάτη από εξεγέρσεις των χωρικών, μικρές και μεγάλες. Ξέρουμε πώς οι χωρικοί, σαν δούλοι, είχαν μάθει να ζούν τραχεία, να σκύβουν το κεφάλι, να στερούνται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ξέρουμε πώς τα επαναστατικά πνεύματα της Ρωσικής διανοήσεως φώναζαν έναντιον της καταπίεσεως και γι' αυτό έξωρίστηκαν.

Και ξέροντας αυτό, ξέροντας ακόμη ότι στο τέλος οι Τσάροι εκδιώχθηκαν με την επικράτηση της επαναστάσεως, πολύ φυσικά φθάνομε στο συμπέρασμα ότι εκείνο για το οποίο οι Ρώσοι ξεσηκώθηκαν να πολεμήσουν, και εκείνο που στο τέλος πνίγηκε στο αίμα, ήταν κάτι για το οποίο κι εμείς θα κάναμε το ίδιο στη θέση τους: η μοναρχική ιδέα και όλα της τα έργα. Νομίζω όμως ότι αυτό το συμπέρασμα δεν είναι σωστό. Ο Ρωσικός λαός δεν ξεσηκώθηκε έναντιον καμιάς ιδέας. Ξεσηκώθηκε έναντιον των ανυπόφορων συνθηκών της ζωής του, όπως είχε κάμει και στο παρελθόν: Η όρμη του όμως δεν έστρεφόταν έναντιον του αυταρχισμού έναντιον του Τσαρισμού. Κατευθυνόταν έναντιον της διεφθαρμένης γραφειοκρατίας και των ανίκανων ευγενών που έκαναν τη ζωή ανυπόφορη για το λαό. Ζητούσαν να ελαφρώσουν τη ζωή τους και όχι να ανατρέψουν μια πολιτική αρχή.

Η στερεότυπη απάντηση στις διάφορες ερωτήσεις για τους πέριργους τρόπους των Ρώσων, είναι πώς είναι ένας καθυστερημένου εθνικού λαός. Γιατί όμως να είναι τόσο καθυστερημένος; Η χώρα κάθε άλλη στον κόσμο. Γιατί να μην αναπτύξουν τη χώρα αυτή που στον 18ο αιώνα ήταν ασφαλώς λιγότερο καθυστερημένη από ότι η Ν. Αμερική την ίδια εποχή; Κοιτάξτε σήμερα τη Ν. Αμερική! Η απάντηση φυσικά—ή στερεότυπη απάντηση—είναι πώς τη φειοκρατία και ότι ως τα 1861 τη μάζα του λαού την αποτελούσαν κριβώς όμως ζητάει να εξιγνηθεί; Γιατί η Ρωσία να κυβερνιέται; Γιατί η άριστοκρατία της να είναι ανίκανη; Γιατί τα έννεα δέκατα του λαού της να είναι δούλοι—και να μοιάζουν πολύ πε- Εύρωπη έφθνε και τα τελευταία ίχνη του φεουδαλισμού, η Ρωσία

τα κρατούσε σφιχτά γύρω της πιο πολύ από πριν; Είναι αλήθεια αν πούμε ότι όλα αυτά είναι αιτίες της Ρωσικής καθυστερήσεως; Μήπως θα ήταν πιο σωστό αν λέγαμε ότι ήταν το αποτέλεσμα της καθυστερήσεως της; Και τότε, αν είναι έτσι, και πάλι γιατί να είναι καθυστερημένη; Και ακόμη, τι έννοούμε με τη λέξη καθυστέρηση;

Τα ερωτήματα αυτά και άλλα παρόμοια, παρουσιάζονται τη στιγμή που αρχίζει κανένας να σκέπτεται κάπως πλατιά με ένα νοῦ, όσο πιο ελεύθερο μπορεί, από τις Δυτικές-Ευρωπαϊκές προλήψεις, είτε την ιστορία της Ρωσίας, είτε τη σύγχρονη Ρωσική ζωή, πράγματα άχωριστα το ένα από το άλλο. Δεν είναι ρητορικές ερωτήσεις. Απαντώντας σ' αυτές, θα μπορούσαμε να βρούμε την απάντηση στο πρώτο μας ερώτημα: Ποιά είναι η βασική διαφορά ανάμεσα στη Ρωσική και τη Δυτική-Ευρωπαϊκή θέση απέναντι στη ζωή και στην κοινωνία. Τα ερωτήματα ζητούν απάντηση, γιατί είναι αδύνατο να λησουργηθούμε πώς πριν να βρεθί το πολυβόλο ένα μεγάλο έθνος από δούλους χωρικούς, σκορπισμένο πάνω στη μεγαλύτερη χώρα του κόσμου, θα μπορούσε να καταδυναστεύεται από ένα υπέρτατο μονάρχη μέσω μιας διεφθαρμένης γραφειοκρατίας και μιας ράθυμης άριστοκρατίας, εκτός αν—κατά κάποιο τρόπο—οι χωρικοί συμφωνούσαν να καταδυναστεύονται. Αξίζει να φέρουμε στο νοῦ μας ότι την εποχή που η δουλεία τελικά έξαναφανιζόταν, η εξαφάνιση αυτή δεν εορταζόταν την ύποταξη σε ένα λαϊκό κίνημα—οι δούλοι έκαναν ή μικρά πράγματα ή τίποτα για να ελευθερώσουν τον ίδιο τους τον εαυτό. Η απέλευθέρωσή τους ήρθε, για τη μια ή την άλλη αίτια, από πάνω.

Υπήρχαν φυσικά λαϊκά κινήματα η Ρωσική ιστορία είναι γεμάτη από αυτά. Το πιο φημισμένο, η επανάσταση του Στένκα Ραζίν στον 17ο αιώνα, και η επανάσταση του Πουγκατσέφ στον 18ο, στην αρχή είχαν μεγάλη επιτυχία. Γρήγορα όμως έσβυναν έπεινιδιστα, γιατί τους έλειπε μια ιδέα και μια πίστη. Δεν είχαν περισσότερη σημασία από όση οι αναρίθμητοι έμπρηστοι των σπιτιών των τιμασίων από τους εξοργισμένους χωρικούς. Ήταν απελπιστικές ριούχων από τους εξοργισμένους λαοῦ, που δεν μπορούσε να υπο- ξεγέρσεις ενός καταπιεζόμενου λαού, που δεν μπορούσε από φέρη άλλο τη ζωή που έκανε· αυτό είναι πολύ διαφορετικό από μια πολιτική εξέγερση. Πραγματικά, η εξέγερση που τελικά έριξε τους Ρωμανώφ και έτοιμασε το δρόμο στο σημερινό καθεστώς δεν διέφερε στο είδος της από αυτές. Δεν είχε καμιά πραγματική ιδέα. Την ιδέα την έδωσε ο Λένιν· η επανάσταση που έκανε αυτός τον Οκτώβριο ήταν μια πολιτική επανάσταση με λίγο περισσότερη σημα- σία από την ένστικτη φυγή ενός κοπαδιού που το πείραζε μια μύγα.

Πρέπει να ρωτήσουμε γιατί γίνεται αυτό. Το πρόβλημα είναι τόσο πίσω πρέπει να πάμε. Θα ήθελα να πηγαίνα ως τις μυθικές ημέρες, όπου οι Ανατολικοί Σλάβοι του λεκανοπεδίου του Δνεί- πέρου υποτάχτηκαν στους Σκανδιναυούς. Θα ήθελα να δω με λεπτομέρειες την επίδραση του κλίματος και της τοπογραφίας της μεγάλης Ρωσικής πεδιάδας επάνω στο Ρωσικό λαό μέσα στους αιώνες. Θα ήθελα να συζητήσω τις περιπλοκές της Βυζαντι-

μαστε ότι η Δύση μπορεί ακόμη κάτι να δώσει για το μέλλον της ανθρωπότητας.

Τί όμως, λέει ο κόσμος, μπορούμε να κάνουμε γι' αυτό; Μήπως δεν υποστηρίζετε ότι πρέπει να κρατηθεί απέναντι του Στάλιν ακριβώς αυτή η πολιτική του κατευνασμού για την οποία — όταν ήταν το ζήτημα του Χίτλερ — διαμαρτυρηθήκατε τόσο;

Στο πρώτο ερώτημα θα απαντούσα: εάν άτομα δεν μπορούμε να κάνουμε πολλά. Μπορούμε όμως να κάνουμε περισσότερα απ' όσα φανήκαμε ως τώρα πρόθυμοι να κάνουμε. Ίσως αυτό να φαίνεται λίγο εκπληκτικό σε κείνες τις απογοητευμένες ψυχές που, στον καιρό του πολέμου είχαν έναν άπεριόριστο θαυμασμό για τους Ρώσους.

Τί περισσότερο απ' αυτό, θα παραπονεθούν, μπορείτε να ζητήσετε; Χωρίς επιφύλαξη, άνοιξα τις καρδιές μας στο λαό της Ρωσίας και διακηρύξαμε την προθυμία να διδαχτούμε απ' αυτούς. Και αντί να μας σφίξουν το απλωμένο μας χέρι οι Ρώσοι, ή η κυβέρνηση τους, το χτύπησαν από περιφρόνηση ή στενοκεφαλιά χάμω και μās γύρισαν τις πλάτες τους. Προσφέραμε στους Ρώσους τον πιο έγκάρδιο θαυμασμό και αυτό που έκαναν εκείνοι ήταν να ειρωνεύονται επάνω στην άπεριόριστη αυτή καλή θέληση.

Είναι όμως αλήθεια αυτό; Δεν θα ήταν πιο αλήθεια να λέγαμε ότι εκείνο που θαυμάζαμε δεν ήταν οι Ρώσοι μα η δική μας η ιδέα για τους Ρώσους, που προερχόταν από την άγνοια και από μια ρομαντική συγκίνηση;

Γιατί ο λαός που χωρίς να τον ξέρουμε τον δοξάζαμε όταν κρατούσε ο άγώνας έναντι του Χίτλερ, ο ίδιος ακριβώς όπως και σήμερα, από ώρισμένη πλευρά της συμπεριφοράς του μάς απογοητεύει και μάς άπωθει.

Αυτό για μένα έχει πολύ μεγάλη σημασία. Άσφαλώς η λαοθάσμένη και ρομαντική ιδέα μας για τη φύση του Ρωσικού λαού, του Κόκκινου Στρατού και της Σοβιετικής Κυβερνήσεως, προέρχεται από έντελως κακή Σοβιετική προπαγάνδα, που γι' αυτό πρέπει να την κατηγορούμε για τη συμμετοχή της στη σημερινή άθλια κατάσταση. Αυτό όμως ούτε κατά το ελάχιστο δεν επηρεάζει αυτό που θέλω να δείξω, όταν λέω πως όσο λίγα και αν μπορούμε να κάνουμε για να φτάσουμε σε μια κατανόηση με τους Ρώσους, μπορούμε πάντως να κάνουμε περισσότερα απ' ό,τι κάναμε ως τώρα. Μπορούμε να αντικρύζουμε πιο ψύχραιμα και είναι ξεχνώντας την ιδέα που είχαμε γι' αυτούς στον πόλεμο, που δεν είχε πραγματικές βάσεις, ξεχνώντας ακόμη και την αίσθημα-τική απογοήτευση που αυτόματα ακολούθησε μετά το ξύπνημα από αυτό το όνειρο.

Στην πράξη όλο αυτό σημαίνει ότι θα έπρεπε να κάναμε κάθε προσπάθεια για να μάθουμε — και μπορούμε πολλά πράγματα να τα μάθουμε με μια έντελως επιπόλαια μελέτη της Ρωσικής Ιστορίας και των Ρωσικών ήθων, — τί είναι πραγματικά ο Ρωσικός λαός. Μ' αυτόν τον τρόπο, και μόνο μ' αυτόν, μού φαίνεται, μπορούμε να εργαστούμε για να φτιάξουμε τα θεμέλια μιας πρακτικής κατανόησης με τη Ρωσία, όταν έρθει η ώρα που πρέπει μόνον έτσι μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα κρα-

τήσουμε τη σύνεσή μας ακόμη και μπρός στις υπερβολικότερες προκλήσεις και να αποφύγουμε έτσι τον πόλεμο. Όσο για το δεύτερο ερώτημα, δεν κηρύξατε τον κατευνασμό, ή απάντηση είναι, κοφτά, Όχι!

Ο κατευνασμός με τα ρυπαρά του επακόλουθα είναι μια άθλια και επικίνδυνη λέξη. Χρησιμοποιείται πάρα πολύ εύκολα σήμερα. Στις άρχες του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου, ή χαρακτηριστικότερη μορφή της Βρετανικής στρατηγικής — και της Γαλλικής επίσης πιστεύω — ήταν η μανία να έχουν όσο το δυνατόν λιγότερες άπώλειες. Δεν είναι υπερβολή να πω ότι οι αξιωματικοί μάθαιναν πρώτα να εξασφαλίζουν τους άνδρες τους και ύστερα να πολεμούν τον εχθρό. Το μονότονο αυτό δόγμα που είχε μακρές και καταστρεπτικές συνέπειες ήταν η άμεση αντίδραση στις προθυμίες και κάποτε περιττές θυσίες του πρώτου παγκόσμιου πολέμου.

Κάθε Βρετανός στρατηγός είχε τις μάχες Λοός και του Πούσαντελε γραμμένες στην καρδιά του. Με κάθε θυσία, πρέπει οι άπώλειες να περιοριστούν στο ελάχιστο. Με κάθε θυσία... Ήταν μια φυσική αντίδραση, και μάλιστα άτυχη. Σήμερα σε κάθε Ευρωπαίο πολιτικό κυριαρχούν οι άναμνήσεις του Μονάχου. Με κάθε θυσία πρέπει να αποφύγουμε τον κατευνασμό... Τι είναι όμως κατευνασμός; Τι σημαίνει ή άφηρημένη και φρικτή αυτή λέξη; Σήμερα τη θεωρούν συνώνυμη με κάθε χειρονομία συμφιλίωσης. Έγώ δεν μπορώ να σκεφθώ τίποτε πιο επικίνδυνο απ' αυτήν. Γιατί κατευνασμός, κατευνασμός του είδους του Μονάχου είναι λέξη με διαφοροποιημένη τεχνική σημασία: Σημαίνει να αφήσουμε ελεύθερο έναν κατακτητή γιατί φοβόμαστε τις συνέπειες που θα είχε ή αντίστασή μας. Είναι, ακόμη πιο πολύ, συνώνυμη με την δειλία παρά με τη συμφιλίωση, που είναι μια λέξη ευγενική, και άποτελεί τη βάση ή έμπνευσμένη πολιτικής. Και όταν προτείνω ότι πρέπει να καταλάβουμε τη Ρωσική αντίληψη, δεν έννοω καθόλου ότι πρέπει να πάρουμε αυτή την αντίληψη στην φαινομενική της αξία και να την αφήσουμε να κυριαρχήσει στις πράξεις μας. Αντίθετα, μόνο όταν πραγματικά καταλαβαίνεις έναν άνθρωπο μπορείς να ξέρεις τότε πρέπει να τον άφήσεις να κάνει ό,τι θέλει και τότε να του αντιθέτης σταθερά τη δική σου άποψη.

Για την ώρα, πολλοί λίγοι από μάς προσπαθούν σοβαρά να καταλάβουν τους Ρώσους. Το άποτέλεσμα είναι ότι ένεργοούμε στο σκοτάδι και χωρίς συνέπεια. Ούτε υποχωρούμε σ' αυτούς όπου προβάλλουν μία δίκαιη άπαιτηση (και μερικές άπαιτήσεις τους είναι άπόλυτα λογικές) ούτε και τους θέτουμε άλάνθαστους και ξεκάθαρους όρους όταν προβάλλουν παράλογες άπαιτήσεις (κάτι που συμβαίνει αρκετά συχνά). Άντι γι' αυτό, και κυρίως έπειδή δεν μπήκαμε στον κόπο να μάθουμε γι' αυτούς αρκετά, και τον τρόπο με τον όποιο εργάζεται το μυαλό τους ώστε να ξέρουμε πότε είναι λογικοί και πότε παράλογοι, υποχωρούμε σε σημάτετα είναι λογικοί και πότε άκλόνητοι και πεισματώνουμε με άπο που θα έπρεπε να είμαστε άκλόνητοι και πεισματώνουμε σε άλλα σημεία όπου θα έπρεπε να υποχωρούσαμε. Με άλλα λόγια, έπειδή μάς λείπει ή κατανόηση, δεν έχουμε σταθερή πολιτική.

Το πρώτο βήμα για να καταλάβουμε τους Ρώσους είναι να νιώσουμε ώρισμένες διαφορές άνάμεσα στους Ρώσους και σε μάς

ἀνατρέχοντας πίσω στην Ιστορία. Στις σελίδες αυτές προσπάθησα νὰ θιξῶ μερικές ἀπὸ τις διαφορὰς αὐτές. Τὸ δεύτερο βῆμα εἶναι νὰ νοιώσωμε τοὺς πραγματικοὺς σκοποὺς καὶ τις προθέσεις τῆς Μαρξιστικο-Λενινιστικῆς θεωρίας. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ τὸ πετύχη ὁποιοσδήποτε μὴ στὸν κόπο νὰ διαβάσῃ τὴν ἐπίσημη Ιστορία τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Ρωσίας, πού, γιὰ τὴ νεολαία τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως εἶναι Ἁγία Γραφή. Τὸ τρίτο βῆμα εἶναι, ἔχοντας σχηματίζει μιὰ ἰδέα τῶν διαφορῶν στὸ χαρακτῆρα καὶ τὴν ψυχολογία, νὰ ἀνακαλύψωμε γιὰ τὸν ἑαυτὸ μας καὶ νὰ ἀνυψώσωμε τὰ κοινὰ σημεῖα πού ἔχουμε μαζί τους. Ὁλόκληρη ἡ φιλολογία τῆς Ρωσίας μᾶς προσφέρεται, στὸ σημεῖο αὐτό, θησαυροφυλάκιο τῆς ἀνθρωπότητας.

M

Τὰ ἄρθρα πού δημοσιεύονται στὴν «Ἐκλογή» μὲ τὴν ἄδεια τῶν δικαιούχων ἐκφράζουν τὶς ὑπεύθυνες ἀπόψεις τῶν συγγραφέων. Ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευση κάθε ἄρθρου ἢ εἰκόνας χωρὶς τὴν ἄδεια τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

Ἡ «Ἐκλογή» πωλεῖται σὲ ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ τὰ περίπτερα. Κυκλοφορεῖ κάθε μῆνα μὲ 132 εἰκονογραφημένες σελίδες. Ἀγοράστε τὴν «Ἐκλογή» σας ἀπὸ τὸν Βιβλιοπώλη σας ἢ ἀπὸ τὸ «Πρακτορεῖον Ἐφημερίδων Ἀθηναϊκοῦ Τύπου», Σωκράτους 43, καὶ στίς ἐπαρχίες ἀπὸ τὰ γραφεῖα τοῦ ἴδιου Πρακτορείου.

ἈΚΟΥΤΕ

ΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΤΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ τοῦ Λονδίνου;

Σκοπὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τοῦ Λονδίνου εἶναι νὰ ἐξυπηρετῇ τὰ γούστα ὅλων τῶν ἀκροατῶν.

Ἀκούσατε, ἂς ποῦμε, στίς 21 Δεκεμβρίου, τὸ καινούριο πρόγραμμα πού λέγεται «Ρωτῆστε μας καὶ θὰ σᾶς ἀπαντήσουμε»;

Ἡ ἐκπομπὴ αὐτὴ γίνεται κάθε 3η Κυριακὴ, στίς 20.30, ὥρα Ἑλλάδος, καὶ γνωστὲς προσωπικότητες ἔρχονται στὸ Σταθμὸ γιὰ νὰ ἀπαντήσουν αὐτοπροσώπως στίς ἐρωτήσεις πού μᾶς στέλνουν οἱ ἀκροατές μας.

Θέλετε νὰ κάμετε καμιά ἐρώτηση καὶ σεῖς; Ἐνδιαφέρεστε γιὰ τὸ Βρετανικὸ θέατρο ἢ τὸν κινηματογράφου; Γιὰ τὴ Βρετανικὴ φιλολογία ἢ τὴν τέχνη; Μήπως θέλετε νὰ γνωρίσετε κα-

*Ξέρετε ὅτι ὑπάρχουν
τρεῖς ἑλληνικὲς ἐκπομπές
κάθε μέρα ἀπὸ
τὸ Λονδίνο καὶ ὅτι σ'
αὐτὲς μεταδίδονται ὄχι
μόνο τὰ τελευταῖα νέα
ἀλλὰ καὶ ἐνδιαφέρον-
τες ἐπίκαιρες ὁμιλίες,
σχόλια, σκέψεις καὶ μου-
σικὰ προγράμματα;*

λύτερα καμιά πλευρὰ τῆς Βρετανικῆς ζωῆς; Στείλτε τότε τὴν ἐρώτησή σας στὸν Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τοῦ Λονδίνου καὶ παρακολουθήστε τὴν ἑλληνικὴ ἐκπομπὴ τῆς 1ης καὶ 22ας Φεβρουαρίου καὶ ὕστερα, κάθε 3η Κυριακὴ, στίς 20.30

ὥρα Ἑλλάδος, σὲ μῆκος κύματος 41, 31 καὶ 25 μέτρων.

Γιὰ κείνους πού ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴ ζωὴ τῆς Μεγ. Βρετανίας γίνονται ὁμιλίες κάθε Πέμπτη στίς 20.30 μὲ θέμα τὸν κινηματογράφου, τὸ θέατρο, τὰ βιβλία, τὴ ζωγραφικὴ καὶ τὴν γλυπτικὴ. Οἱ ὁμιλίες αὐτὲς θὰ εἶναι πάντα γραμμένες ἀπὸ κάποιον γνωστὸ εἰδικό.

Συνεργάτης αὐτῆς τῆς ὥρας εἶναι καὶ ἡ διακεκριμένη κριτικὸς Ντίλμς Πάουελ.

Ὁ Ραδιοφωνικὸς σταθμὸς τοῦ Λονδίνου ἐνδιαφέρεται πολὺ νὰ μάθῃ ποιὲς εἶναι οἱ ἐντυπώσεις τῶν ἀκροατῶν ἀπ' αὐτὲς τὶς ἐκπομπές. Γραφτε νὰ μὴ γράψετε καὶ σεῖς τὴ γνώμη σας;

Ἡ διεύθυνση εἶναι:

Greek Service, BBC, London, ἢ Ταχυδρομικὴ Θυρίδα 61, Ἀθῆναι.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Έκλογής

Όνομα

Εσώνυμον

Πόλις

Διεύθυνσις

ΕΞΑΜΗΝΟΣ

ΔΡΧ.

10.000

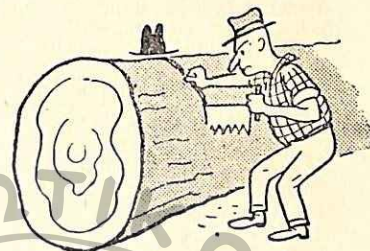
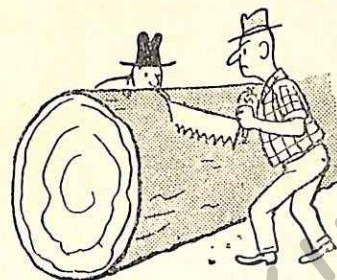
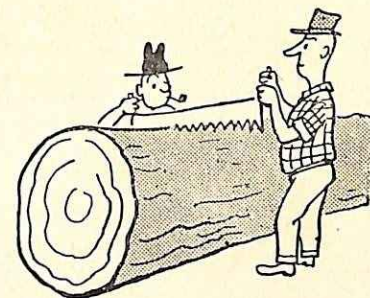
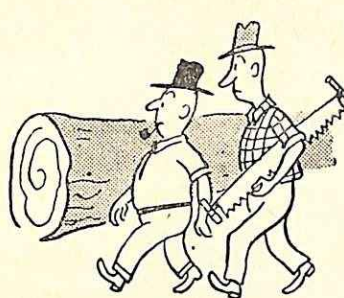
ΕΤΗΣΙΑ

ΔΡΧ.

20.000

Συμπληρώσατε με κεφαλαία γράμματα και καθαρά τὸ ὀνομα-
τεπώνυμόν σας καὶ τὴν διεύθυνσίν σας καὶ διαγράψατε τὸ τε-
τραγώνον τὸ ὁποῖον δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει.

Ἀποστείλατε, παρακαλοῦμεν, διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς
τὰ πρὸς τὴν συνδρομῆς σας, ἑξαμήνου ἢ ἐτησίας, εἰς τὸ Πρα-
κτοεῖον Ὁφημερίδων Ἀθηναϊκοῦ Τύπου, Σωκράτους 43,
Ἀθήναι, μετὰ τοῦ παρόντος δελτίου καὶ θὰ λαμβάνετε ταχι-
τὸς πρὸς σας εἶναι μιά συνδρομὴ τῆς ΕΚΛΟΓΗΣ, τοῦ πε-
ριοδικοῦ πού σᾶς κατατοπίζει εἰς τὰ διεθνή ζητήματα.

(Ἀπὸ τὸ "Lilliput", Λονδίνο)

ἐκλογή

Τὸ πρῶτο περιοδικὸ πὺν δημοσιεύει συστηματικὰ ἄρθρα ἀπὸ τὰ δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κόσμου καὶ πὺν ἐκδίδεται σὲ πολλὰς γλῶσσας. «Τὸ περιοδικὸ τοῦ μέσου πολίτη ὅλων τῶν χωρῶν.»

*Γιατὶ ἀρέσκει νὰ διαβάσετε
τὸ τεῦχος αὐτὸ τῆς «Ἑκλογῆς»*

Μὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ καινούριου χρόνου ἡ «Ἑκλογὴ» ζητεῖ νὰ γνωρίσῃ στοὺς ἀναγνώστες τῆς τίς ἐξελίξεις καὶ τίς καινούριες ἀνακαλύψεις σὲ ὅλα τὰ πεδία ὅπου δρᾷ καὶ προοδεύει ὁ ἄνθρωπος. Στὴ σφαῖρα τῆς διεθνούς πολιτικῆς τὰ δύο ἄρθρα μὲ τὸν κοινὸν τίτλον «**Δημοκρατία καὶ Ἑλευθερία**» παρουσιάζουν τίς ἀντιλήψεις γιὰ τὴν δημοκρατία πὺν ἐπικρατοῦν στὴ Ρωσία καὶ τὴ Μ. Βρεταννία. Μὲ τὰ ἄρθρα «**Ὁ Περὸν καὶ ἡ νέα Ἀργεντινὴ**» ὁ ἀναγνώστης γνωρίζει τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν τῆς Ἀργεντινῆς. Τὸ ἄρθρον τοῦ R. Broca κατατοπίζει τὸν ἀναγνώστη γιὰ τὸ «**Τί μᾶς διδάσκουν οἱ ἀσθένειαι τῶν διδύμων**». Τὸ ἄρθρον τοῦ J. Deville μᾶς μαθαίνει «**Πὼς βλέπουν καὶ ἀκούν τὰ ζῶα**», ἐνῶ τὸ «**Μεγαλύτερη ἀσφάλεια εἰς τὰ ἀεροπορικὰ ταξίδια**» τοῦ C. Gardner, συμπληρώνοντας τὸ «**Ἐνα ἀεροπλάνο κατεστράφη**» («Ἑκλογὴ» 9, Δεκ. 1947), μιλεῖ γιὰ τίς τελευταῖες σχετικὰς ἀνακαλύψεις. Ἡ ἀγγλικὴ κρίσις, πὺν ἐνδιαφέρει θεωρητικὰ ἀλλὰ καὶ οὐσιαστικὰ ὅλον τὸν κόσμον, ἐκτίθεται σὲ δύο ἄρθρα. Τὸ ἓνα τὴν ἀντιμετωπίζει ἀπὸ τὴ γαλλικὴ σκοπιά, καὶ τὸ ἄλλο ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ μὲ διαφωτιστικὰ καὶ λεπτομερῆ διαγράμματα. Συγχρόνως, τὸ «**Μέλλον τοῦ Ὁργανισμοῦ Κρατικοποιήσεως**» θίγονται ὅλα τὰ προβλήματα τῆς ἐφαρμογῆς τῆς κρατικῆς ιδιοκτησίας στὴν Ἀγγλία. Ὅσοι ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὰ ἔθιμα ἄλλων λαῶν θὰ ἀπολαύσουν τὰ ἄρθρα «**Θιβέτ**», «**Ταξίδι στὴ Λαπωνία**» καὶ «**Ἡ φιλοσοφία τῆς Σινικῆς ἀρχιτεκτονικῆς**». Τὰ ἀποσπάσματα «**Μποροῦμε νὰ κατανοήσουμε τοὺς Ρώσους;**» ἀπὸ τὸ πολὺκροτον βιβλίον τοῦ B. Crankshaw «**Ἡ Ρωσία καὶ οἱ Ρώσοι**» ἐξηγοῦν πολλὰς πλευρὰς τοῦ Ρωσικοῦ χαρακτῆρα. Μὲ τὸ ἄρθρον «**Ἐντυκρὸν Ἀθῆν**» παρουσιάζουμε ἓνα ἰδιόρρυθμον Ἀγγλον ζωγράφον καὶ χιουμορίστα. Ἡ ἑλληνικὴ μας συνεργασία αὐτὴ τὴ φορὰ περιλαμβάνει τίς ἐντυπώσεις τοῦ καθηγητῆ κ. Ι. Θ. Κακριδοῦ ἀπὸ τῆς Σουηδίας, καὶ μὲ τὸ τεῦχος αὐτὸ ἀρχίζουμε μὲ καινούρια σειρά ἀπὸ χαρακτηριστικὰ καὶ συνήθως ἀγνώστα παλαιότερα νεοελληνικὰ κείμενα.

*Λεπτομέρειες γιὰ τοὺς ὁροὺς ἐγγραφῆς
στὴν τελευταία σελίδα τοῦ τεύχους.*